

GOLAGHAT COMMERCE COLLEGE

Jyoti Nagar, Golaghat, Assam 785621

<https://golaghatcommercecollege.org>

THIRD CYCLE NAAC ACCREDITATION 2022

Criterion 1

1.3 Curriculum Enrichment

1.3.2

Submitted to

**NATIONAL ASSESSMENT AND
ACCREDITATION COUNCIL**

**GOLAGHAT COMMERCE
COLLEGE**

**JYOTI NAGAR, GOLAGHAT
ASSAM – 785621**

GUIDED BY

Asstt. Professor

Miss Nectima Sarmah

Mr. Ankur Bora

Mr. Aftabor Rahman

Department of Geography

Golaghat Commerce College

Submitted by –

Tabbasum Nurin

B.A. 5th Semester

Registration No.: S1820533

**A FIELD STUDY REPORT
PREPARED ON 1 NO. RONGDOI
GAON OF GOLAGHAT DISTRICT** in
order to identify land form, settlements,
land use pattern and socio-economic
conditions of the study area

Session – 2020 - 21

**A report submitted to the Department
of Geography**

Golaghat Commerce College

UNDER DIBRUGARH UNIVERSITY

Prescribed syllabus for partial fulfillment
of

GEOGRAPHY MAJOR

PAPER GGRM – 502 (Practical)

7

**DEPARTMENT OF GEOGRAPHY
GOLAGHAT COMMERCE COLLEGE
GOLAGHAT, ASSAM**

CERTIFICATE

This is to certify that the assignment entitled "A FIELD STUDY REPORT PREPARED ON 1 NO. RONGDOI GAON OF DHANSIRI PAR OF GOLAGHAT DISTRICT" submitted to the Department of Geography, Golaghat Commerce College for partial fulfillment of Geography Major paper GGRM-502 (Practical) B.A. 5th Semester Final Examination under Dibrugarh University.

This is a record of excursion report carried out by :

Tabbasum Nurin

of B.A. 5th Semester

Roll No.:

Regd. No.: S1820533

of the year 2020 – 21 under my supervision and guidance.

Head of the Department

Mrs Neetima Sarmah

Department of Geography

Golaghat Commerce College

Date: 11.3.2021.

Signature:

Teacher In-Charge

Mr. Ankur Bora

Department of Geography

Golaghat Commerce College

Mr. Aftab Rahman

Department of Geography

Golaghat Commerce College

Signature:

Signature:

ACKNOWLEDGEMENT

It is of great pleasure for me to undertake this project. It is also a pleasure that the Dibrugarh University has included a field study report in B.A. 5 semester Geography Major, Paper GGRM-502.

I am grateful to my teacher in charge Mr. Ankur Bora, Mr. Aftabor Rahman & Mrs. Sharmila Dutta Tamuly for their encouragement, guidance, supervision and for directing my attention to some important source of information.

I extend my thanks to the Head of the department of Geography, Mrs. Neetima Sarmah. The whole task was fulfilled and successful only because of her help and support in every step and also for her guidance, inspiration and valuable suggestion.

I also acknowledge my gratitude to my friends and villagers for their help and co-operation during our field work.

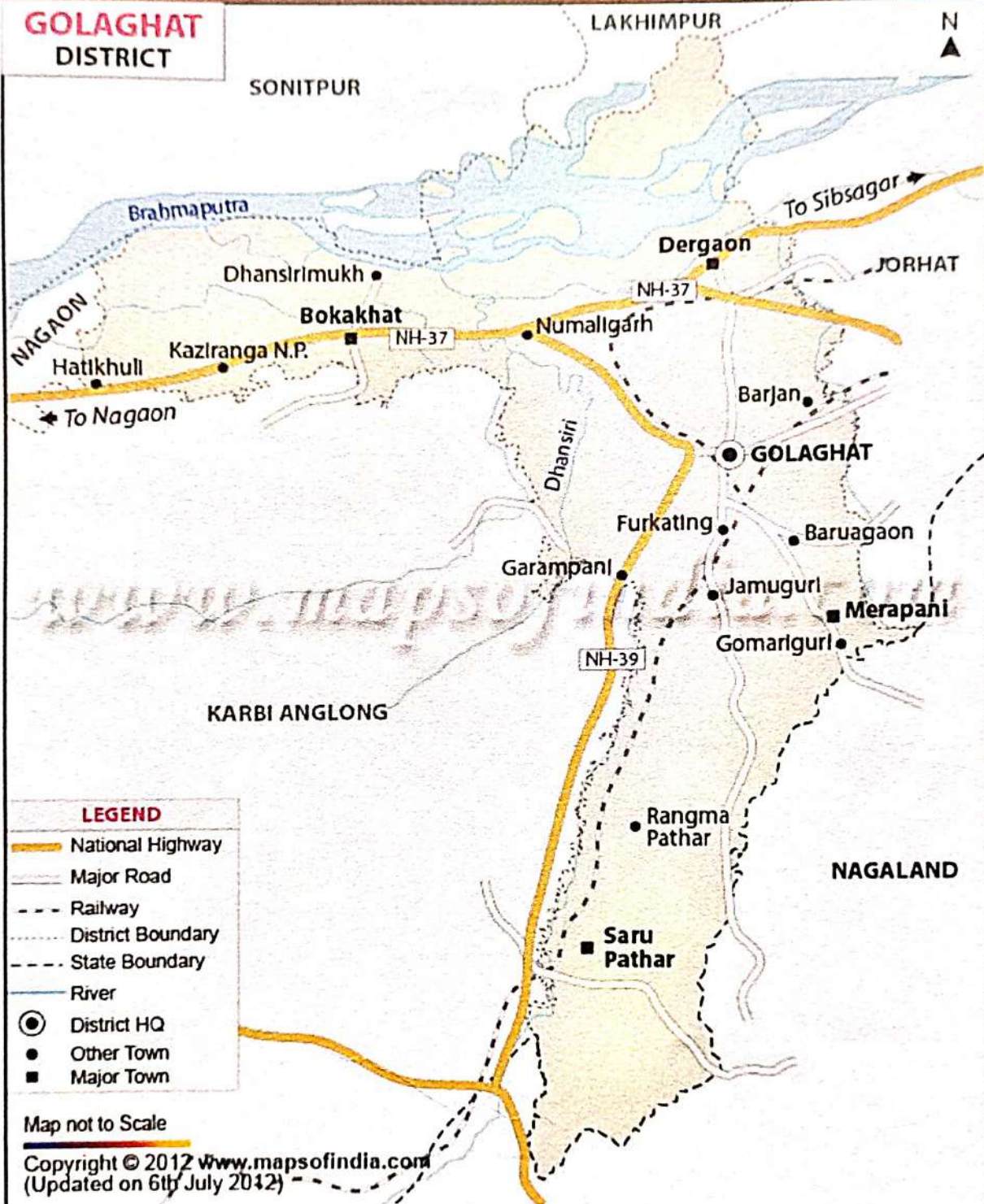
With Thanks
Tabbasum Nurin
B.A. 5th Semester
Department of Geography
Golaghat Commerce College

PREFACE

This is my first tour for field study at 1 No. Rongdoi Gaon of Dhansiri much of Golaghat District. The topic was studied within a short period of time where field investigating and certain research methodologies are undertaken for the study and general understanding of the area, every attempt has been made to explain and illustrate the problem. Work has been synthesized and finally summary of the work and conditions that have emerged from the study has been presented.

Tabbasum Nurin
B.A. 5th Semester
Department of Geography
Golaghat Commerce College

District Map of Golaghat

ROUTE KEY FROM GOLAGHAT TO RONGDOI

CONTENT

Chapter : 1

- 1.1 Importance of Field Study
- 1.2 Aims and objective of Field Study
- 1.3 Methodology

Chapter : 2

Choice of the Place

- 2.1 Location
- 2.2 Physiography
- 2.3 Climatic Condition
- 2.4 Soil Types
- 2.5 Natural Vegetation

Chapter : 3

- 3.1 Settlement Pother
- 3.2 Agricultural Activities
- 3.3 Language
- 3.4 House Type
- 3.5 Educational Condition
- 3.6 Medical facilities
- 3.7 Sources of drinking water
- 3.8 Supply of Electricity
- 3.9 Economic Condition
- 3.10 Transport and Communication
- 3.11 Marketing System
- 3.12 Banking Facilities

Chapter : 4

- 4.1 Suggestion
- 4.2 Conclusion
- 4.3 Photo Gallery

Chapter – 1

1.1 Importance of Field Study : Geography enjoys a high position among field science. For the proper understanding of the subject, observation of geographical facts in the field is absolutely essential. The study of map through maps is theoretical. The first hand information is obtained by only visiting the spot. The knowledge of the surface features of the earth by maps may be truly visualized by sight seeing and perfected by detailed comparison with actual facts in the field.

1.2 Aims and Objective of Field Study: The main objectives of field study are as follows –

- (a) Field Study helps us to understand real world situation.
- (b) To see the physical landscape and its impacts upon human adoption with respect to agricultural land use.
- (c) To examine the differences between rural and urban settlement of the area.
- (d) To know the economic condition and the means of earning livelihood of the inhabitants of the study area.

1.3 Methodology : The process of methodology are given below –

- (a) Primary collection of data by observing the study area.
- (b) By acquiring knowledge from the local inhabitants of the region.
- (c) By collecting information by reading various books and journals.

CHOICE OF THE PLACE

Before organizing as Field Survey tour it is essential to be familiar with the physiography, relief features, climate etc of the selected area for intensive observation. In order to fulfill our curiosity regarding Dhansiri par we have the 1 No. Rongdoi Gaon which is located at bank of the river Dhansiri of Golaghat District.

As a student of geography we are curious to know about the physiography, historical background and socio-economic condition of 1 No. Rongdoi Gaon of Golaghat District. Therefore, due to all such reasons we have selected "1 No. Rongdoi Gaon" as the area suitable for our field survey and excursion tour.

Chapter – 2

2.1 Location : Rongdoi is a village in Morangi Tehsil in Golaghat District of Assam state, India. It is located 20 Km towards west from District head quarters Golaghat.

Rongdoi is surrounded by Golaghat North Tehsil towards East, Golaghat Tehsil towards East, Kakodonga Tehsil towards East. Golaghat, Jorhat, Mariani, Itanagar are the near by cities to Rongdoi.

This place is in the border of the Golaghat District Dem our in East towards this place.

2.2 Physiography: Rongdoi village has a typical plain topography lying on the bank of the river Dhansiri, which is made up of old and new alluvial soil, as a consequences of a gradational activities of the river. The inhabitants of the River Banks have a very good skill of agriculture as their Mustard crops provides a scenic natural beauty for the locals and the tourists and the crops are completely organic.

2.3 Climate: The entire Assam valley comprises with the sub-tropical type of climate. According to Koppen's classification, the climate of Golaghat is humid, meso thermal warm temperature. Rongdoi village falls under Golaghat district as it has no differences in climatic condition.

2.4 Soil : The entire Assam valley in enriched by fertile Alluvium soil resources. These soils are of two types of alluvium deposits old and new are found in entire Rongdoi village. From the economic point of views, Rongdoi village has alluvial soil, which is very suitable for cultivation of variety of crops.

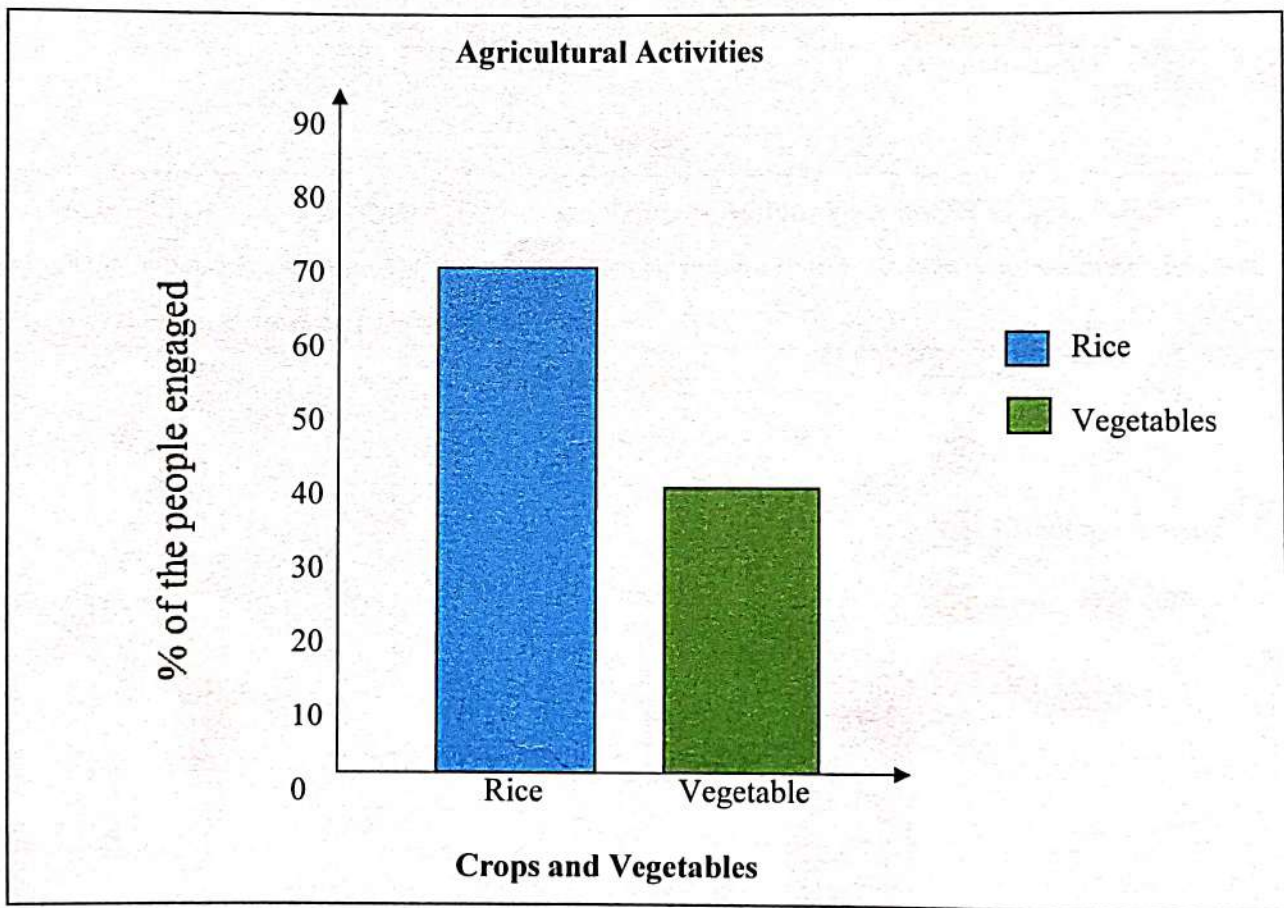
2.5 Natural Vegetation : As most of vegetation are tropical deciduous type with a mixture of semi-evergreen type in our study area.

Chapter – 3

Socio – economic description of the study area

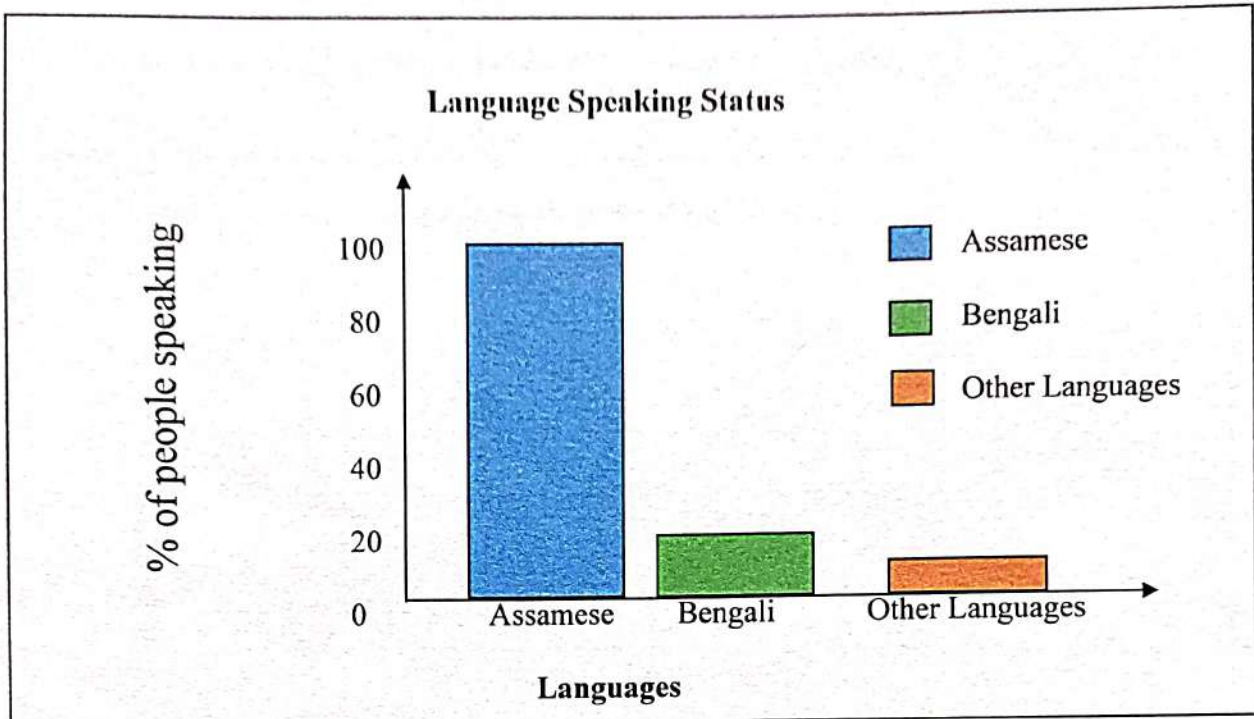
3.1 Settlement pattern : As the clustered rural can be seen is this village where the living area is separated from the surrounding cultivation.

3.2 Agricultural Activities : Majority of people engaged in agriculture in the village. Rice is the dominant crop along with various vegetables.

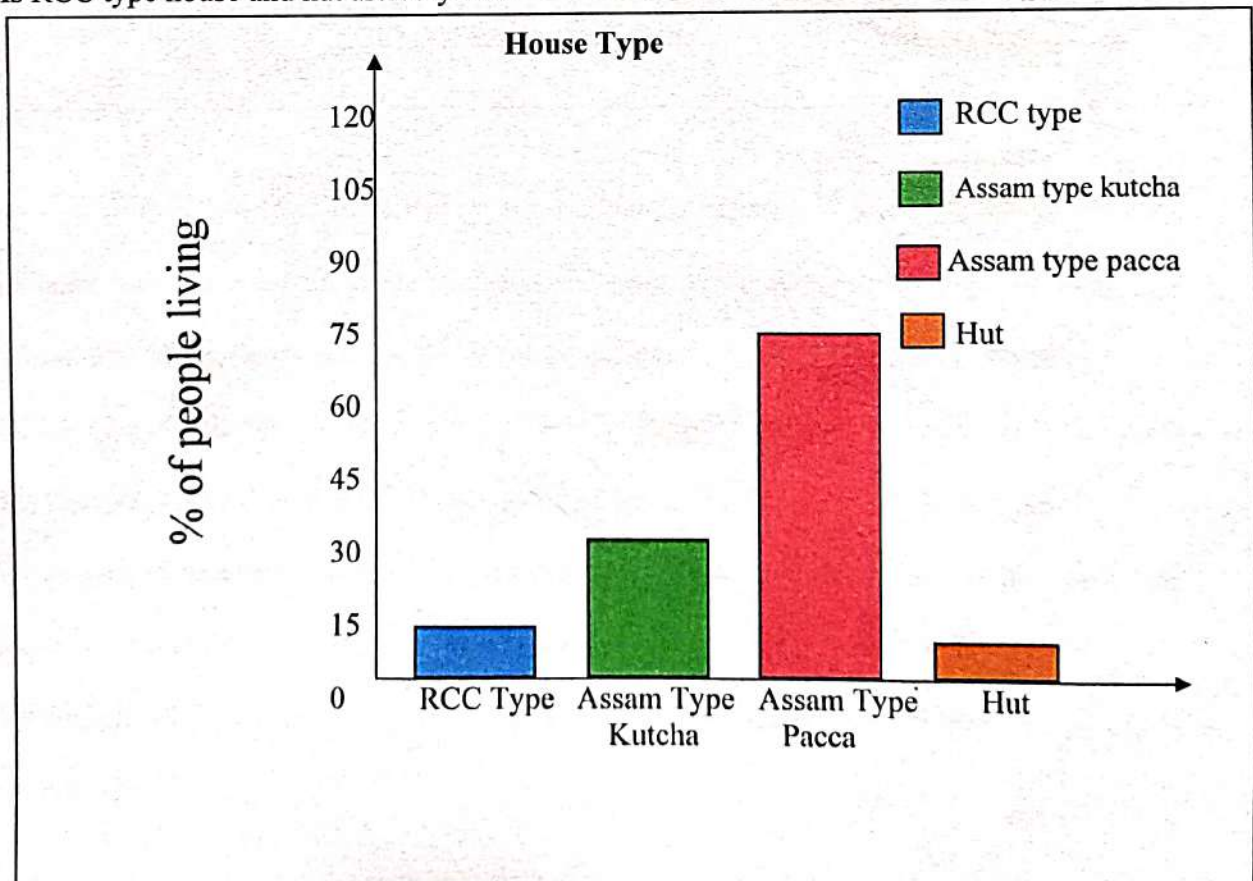

The above diagram shows the agricultural activities.

3.3 Language : Assamese is majority speaking in this village. Some communities of the people speak Bangali. The following diagram will help us to understand better –

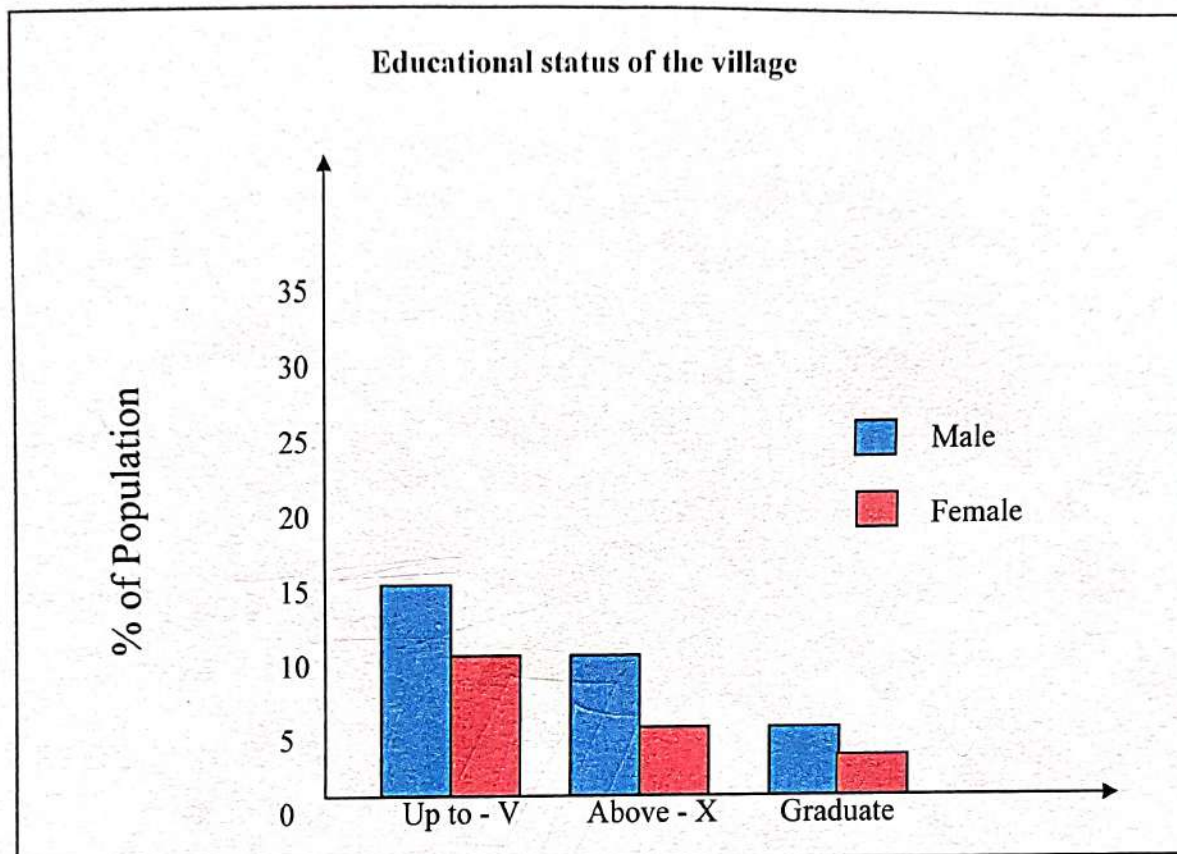

3.4 House Type : As four types of houses are found in Assam. They are RCC type, Assam type, Assam type Pacca and Hut. As the majority of people live in Assam type pacca house. As RCC type house and hut are very rare.

House Type

3.5 Educational Condition : Educational structure of the village is still in a developing stage up to school level but they have not yet developed in higher education. The following multiple bar diagram shows the educational structure of the study area.

Because of their low level of education, most of people engaged in agro dominated activities, business and some of them are engaged in lower level services. Because of their low educational status, people are not much conscious about health and sanitation status.

3.6 Medical Facilities : Medical facilities are available to the people living here. The govt. health centres near Rongdoi are Khumtai MPHC and Kushal Konwar Civil Hospital.

3.7 Source of drinking water : The main source of drinking water of most of the houses are tube well. And those who can't afford they are completely depended on the river water.

3.8 Supply of Electricity: Almost all the houses in the village are electrified. Electricity is available to all.

3.9 Economic Condition : We have found that the economic condition is not constant. Each of the houses is basically dependent on cultivation but some people of the community are advancing as we have found that in a few particular families. Some of the male members are engaged in government service. Apart from that some people earn money by selling their crops, various handicrafts and milk from their domestic animals.

3.10 Transport and Communication : There can be seen efficient transport and communication facilities. As the Dhansiri bridge gave an efficient transport and communication facilities to the Golaghat town. As the bypass road of this village connects to national Highway 129.

3.11 Marketing System : As there are weekly markets in this village. All other needs are available in the Golaghat town which is not far away from the village.

3.12 Banking Facilities : There are no banking facilities in the village. For credit and debit purpose, they have to visit the bank, which are available in Golaghat Town.

Chapter – 4

4.1 Suggestion :

- 1) Health and hygiene is the most significant thing of our life, But people of this area are completely unaware of the benefits of proper sanitizations and dangers when it is being neglected. The people of that area use the same water for washing their dirt and drinking, which is very risky. SO, they need proper awareness and facilities regarding sanitizations.
- 2) The scarcity of clean and drinking water. Some people of that area use the tube-well water directly for drinking. And those who can't afford they are completely depended on the river water. So, They should be provided with proper information and facilities for drinking water.
- 3) The people those who live near the bank of the river, they suffer from the back of inland transportation facilities. Government should take care of this.
- 4) Apart from paddy cultivation, the people must take to crop rotation and cultivate other crops too.
- 5) The roads must be refurbished for good transport and communication facility.

4.2 Conclusion:

The field survey turned out to be very useful for us in learning about the land forms, land use pattern, settlements and socio economic conditions of the people of Rongdoi Village. Overall the experience we got from the survey helped us in understanding the reality on the ground.

4.3 Photo Gallery

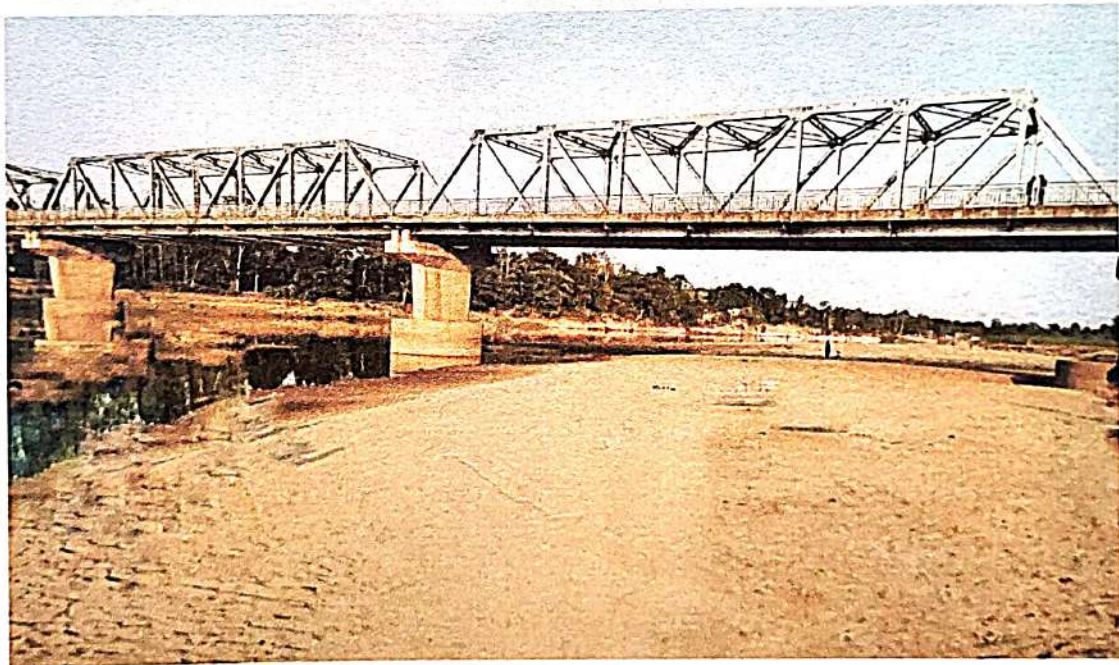
During the Survey

During the time of interactions with the local inhabitants of the village

Dhansiri Primary School

The transport & Communication of the people takes place through this bridge

(Dhansiri Bridge)

Appendix – I

SCHEDULE

Department of Geography

Golaghat Commerce College

Household Survey-Cum-Questionnaire for land and Socio-Economic Study.

Serial No.

Date of Survey:

1. Name of the village :
2. Mouza :
3. Name of Sub-Division :
4. Name of Block :
5. Name of the Chief Household:
6. Family type : Nuclear/Joint/Unitary/Extension :
7. Origin of the family :
8. Religion :
9. Community :
10. Nearest Market/Town :
11. Particulars of family member :

Name of the member	Sex	Age	Relation with family head	Marital status	Education upto	Primary Occupation	Secondary Occupation

12. Land holding size (Total in Bigha/Katha):

13. Agriculture land :

14. Land taken/give or lease or mortgage : Yes/No.:

If yes, why : whom

15. Land irrigated :

16. Agriculture depend on weather : Yes/No.:

17. Land damaged by flood/drought etc.:

18. Machinery used in agriculture : Yes/No.:

a) Hired from other farmer:

b) Government assisted :

19. Agricultural pattern:

Crop	HYV Crops	Fertilizer & Manure used	Name of Machinery used

20. Financial Assistance (Loan): Required/Not Required:

a) If received from where : Bank/Private/Others:

21. Size of house: Very big/big/Medium/Small/Very small:

22. House type: RCC type/Assam type kutcha/Assam type pacca/Hut:

23. Toilet :

24. Type of Toilet: Sanitary/Kutcha:

25. Source of food for cooking: LPG/Fire wood/Kerosene/Electricity/Cowdung/other:

26. Source of Drinking water: Tank/Tube well/water supply/river/wall/other:

27. Vehicle owned: (1) _____ (2) _____ (3) _____

(4) _____ (5) _____ (6) _____

28. Machinery owned: (1) _____ (2) _____ (3) _____

(Power tiller/Tractor/ (4) _____ (5) _____

(Plough/Sprayer machine (6) _____

29. Monthly income (in Rs. /-):

30. Type of Occupation : Service/Farmer/Business/Labour/Others:

31. Persions received : Yes/No.:

32. Inventory of livestock:

Livestock	Total
Drought animal (Bullock/Buffalo)	
Milk animal (Cow/She Buffalo)	
Goat	
Cattle	
Poultry	
Pig	
Others	

33. Health condition:

(a) Fertility and mortality pattern (since January 2011)

	Total	Male	Female	Place of Death/Birth	Cause of death	Nature of treatment
Birth						
death						

(b) Common disease in the family:

(c) Mode of treatment: Traditional/Ayorvedic/Homeopathic/Modern:

34. Impact of Modernization in terms of their food, dress and way of living : modern changes:

- - - - -
 - - - - -

35. Personal Observations:

- - - - -
 - - - - -
 - - - - -

Signature of Surveyor

To

The Principal, Golaghat Commerce College,
Golaghat, Assam.

Date 6-02-2021

Sub: Permission for field visit.

Sir,

I have the honour to inform you that a field study is organized for 6th semester geography major to Moinapana village, near New Charaizi bridge, on 6th February which is compulsory according to their syllabus. So I kindly request you to give us permission for the same.

Thanking you

Yours faithfully

Neelima Sarma.

H.O.D deptt. of Geography
Golaghat Commerce College
Golaghat Assam.

Allowed

6/2/2021

Principal
Golaghat Commerce College
Golaghat, Assam, India

POCO
SHOT ON POCO M2

**“A FIELD STUDY REPORT ON VISIT TO 1 NO RONGDOI VILLAGE
OF GOLAGHAT DISTRICT”**

Submitted to

Department of Geography, Golaghat Commerce College

*Submitted as a partial fulfilment of Paper No. GGRM-
502 (Practical) of B.A 5th semester Practical examination under
Dibrugarh University*

Submitted by:

Mr. Pulakjyoti Gogoi

B.A 5th Semester

Roll.No.

Regn. No. S1820463

CERTIFICATE

This is to certify that Mr. Pulakjyoti Gogoi has taken part in the field survey at Rangdoi village and submitted the report of the survey titled "A FIELD STUDY REPORT ON VISIT TO 1 NO RONGDOI VILLAGE OF GOLAGHAT DISTRICT" to the Department of Geography. This report is submitted as a partial fulfilment of the Geography major paper No. GGRM-502 (Practical) of B.A 5th semester Practical examination under Dibrugarh University. He has conducted the survey and prepared this report under my guidance.

Mrs. Nectima Sarmah

Head

Department of Geography

Golaghat Commerce College

N.S.
15/3/2021

Mr. Ankur Bora

Teacher in-charge

A. Bora

Md. Aftabur Rahman

Teacher in-charge

A.R.
16-5-21

Mrs Sarmila Dutta

Teacher-in-Charge

S. Dutta
16/05/21

Choice of the field study area

Dhansiri river is one of the major tributaries of the mighty Brahmaputra. It causes a lot of topographical as well as social change in it's banks. Hence to satisfy our curiosity towards the life of the people living on the banks of this river, we selected the Rongdoi village as our study area. Further this village is well connected by road and can be easily reached from our college.

- 1.3. Methodology

5. Chapter 2

- 2.1 Location
- 2.2 Physiography
- 2.3 Climate
- 2.4 Soil
- 2.5 Natural Vegetation

6. Chapter 3

- 3.1 Settlement pattern
- 3.2 Agricultural practices
- 3.3 Language status
- 3.4 House type
- 3.5 Educational status
- 3.6 healthcare facilities
- 3.7 Source of drinking water
- 3.8 Electricity connectivity
- 3.9 Economic status
- 3.10 Communication facilities
- 3.11 Miscellaneous

7. Chapter 4

- 4.1 Suggestions
- 4.2 Conclusion

3.11 Misselanous

There are weekly markets near the village which cater to the market needs. On the other hand, there are all Nationalised and Pvt. Banks at Golaghat Town which provide banking facilities.

Chapter – 4

4.1.Suggestion:

- 1.The people of Rongdoi village must be aware of maintaining proper hygiene and cleanliness. Proper garbage disposal mechanism must be implemented
2. More healthcare facilities are required to be set up in the village and nearby area for proper healthcare facilities.
- 3.Apart from paddy cultivation, the people must take to crop rotation and cultivate other crops too.
- 4.The roads must be refurbished for good transport and communication facility.
5. Poultry and pig rearing practices may be taken into consideration for economic development.

Chapter-2

2.1.Location

The site of Rongdoi village is situated about 20 km from Golaghat town which is the district headquarter of Golaghat district. It is situated on the banks of river Dhansiri. Rongdoi comes under Morongi Revenue Circle of Golaghat district.

2.2Physiography

This village is situated on the bank of river Dhansiri which leads to gradation and silting in the area. The soil in this village is very fertile and mainly alluvial.

2.3.Climate

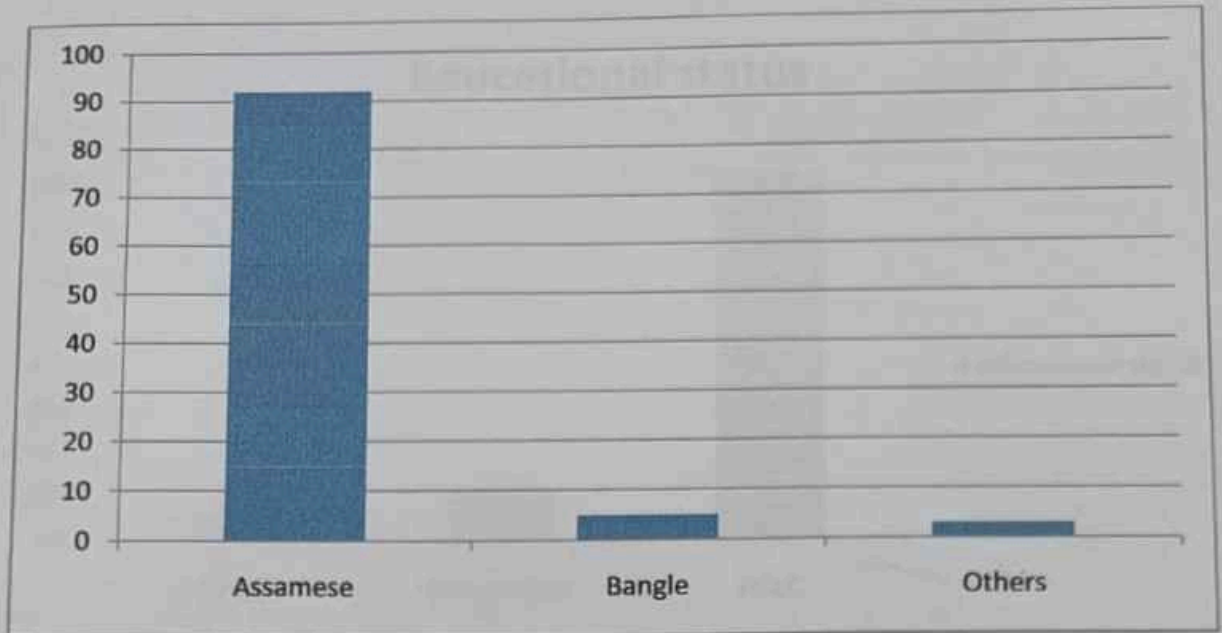
The climate of the area is humid and warm. Typically it has a sub-tropical climate pattern. Although the climate during winter is very cold too.

2.4.Soil

The entire area comprising the Rongdoi village contains huge deposits of Alluvial soil. This soil is very beneficial for cultivation. Hence different types of crops can be grown for getting economic benefits.

2.5.Natural Vegetation.

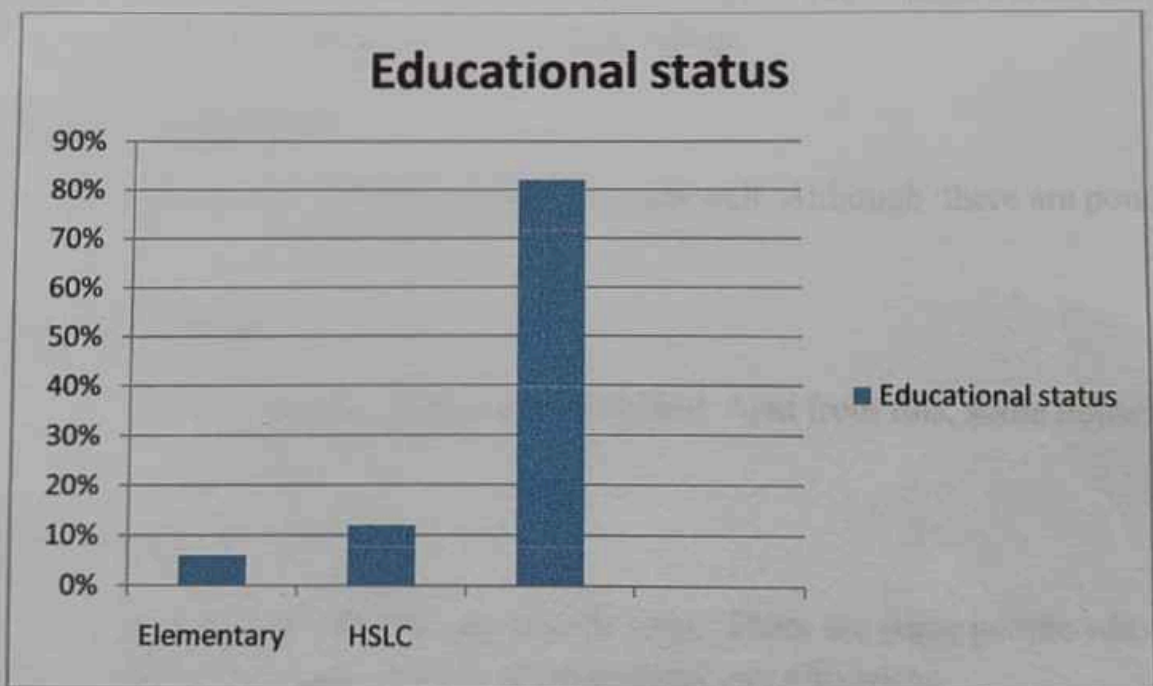
Vegetation in the area is deciduos type. Although some semi-green type of evergreen vegetation are also observed.

Bar diagram showing the language status of Rongdoi village

3.4. House Type:

The survey revealed that there are more huts in the village. Of course there are Assam type kuccha, Assam type Pucca and RCC type of houses in the village too. The distribution of house type of Rongdoi village may be understood with the following diagram:

Bar diagram showing house type of Rongdoi village

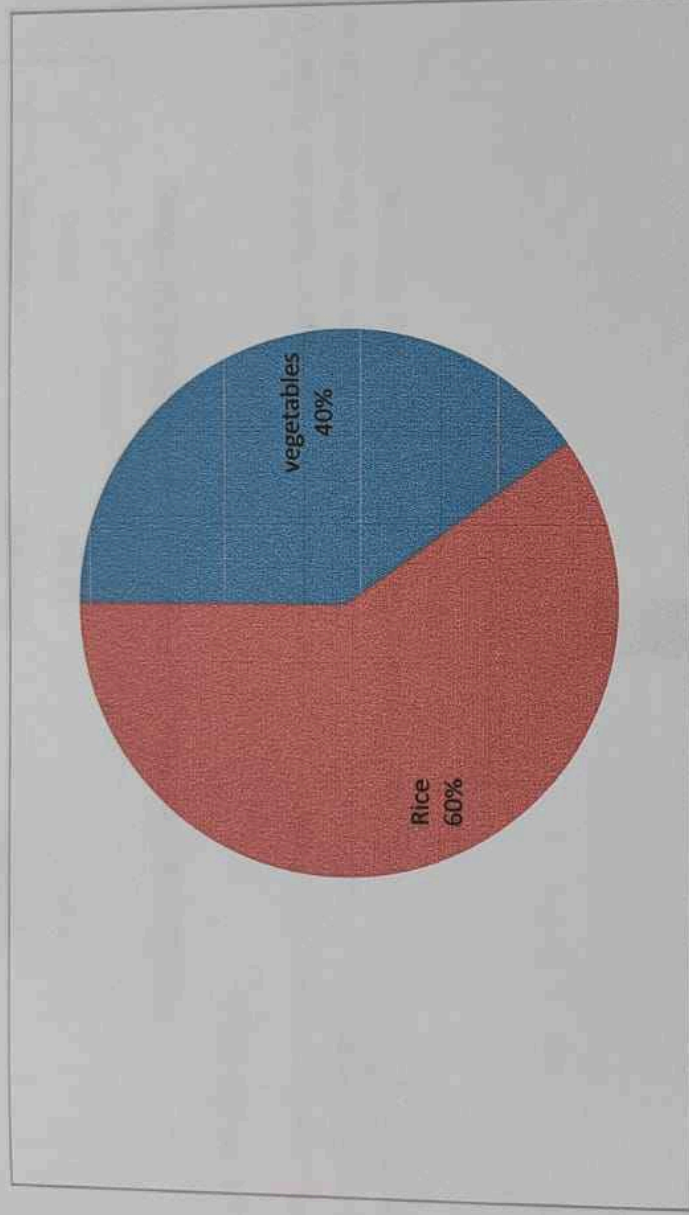
3.5. Educational status of the village : Most of the people in the surveyed village are literate. There are some number of people who have studied till HSLC level while there are some others who have left school after elementary stage. The following diagram will help us to understand the educational status of the village at ease.

CHAPTER -3

Socio-economic description of the area

3.1. Settlement pattern: Scattered pattern of settlement can be observed in the surveyed village. The houses are separated by large paddy fields.

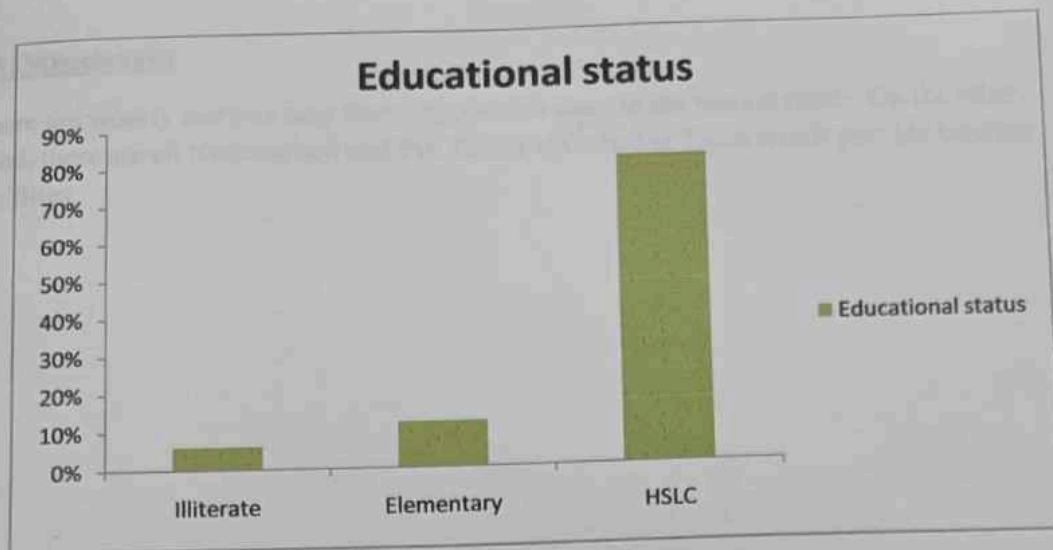
3.2. Agricultural activities : Majority people of the village are farmers. They cultivate mostly Paddy. Although it may be noteworthy that some cultivate seasonal vegetables too. The pie chart below will give a rough idea of the agricultural activities in the area.

Pie chart showing agricultural activities in Rongdoi village

3.3 Language Status:

The surveyed village comprises of 92% Assamese speaking population while 5 % people speak bangle. There are some people who speak other languages too. The language status of the surveyed village can be understood with the help of following diagram :

Bar graph showing the educational status of Rongdoi village

3.6. Healthcare amenities:

There is a Primary health centre at Khumtai . Apart from these Kushal Konwar Civil Hospital at Golaghat also provides healthcare facilities to the villagers. The villagers accepted that vaccination drives also take place regularly at their village.

3.7. Source of drinking water

Most of the villagers get their drinking water from tubewell. Although there are ponds in the area too.

3.8. Electric connectivity

Almost all the houses in Rangdoi village are electrified. Apart from this, some houses have solar panel too.

3.9. Economic status

The economic condition of all families are not the same. There are some people who are Govt. Servants. While most of the people are dependent on cultivation.

Apart from these some people also are self independent and run raw material business.

1.2. Objective of Field study.

Some of the general aims and objectives a field study are-

1. To offer purposeful learning experience to students through interaction with life situation under supervisory guidance.
2. To enable the students to apply the knowledge, skills and techniques obtained in the classroom to a real world and relate theory with practice so that they can develop a better understanding of phenomena.
3. To enable the students to collect first hand information.
4. To develop students understanding and sensitivity about culture and people of the area.
5. To develop the students problem solving ability as well as a range of skills.
6. To develop positive attitude towards nature and environmental ethics.
7. To provide opportunities of exploring area for future career decisions.

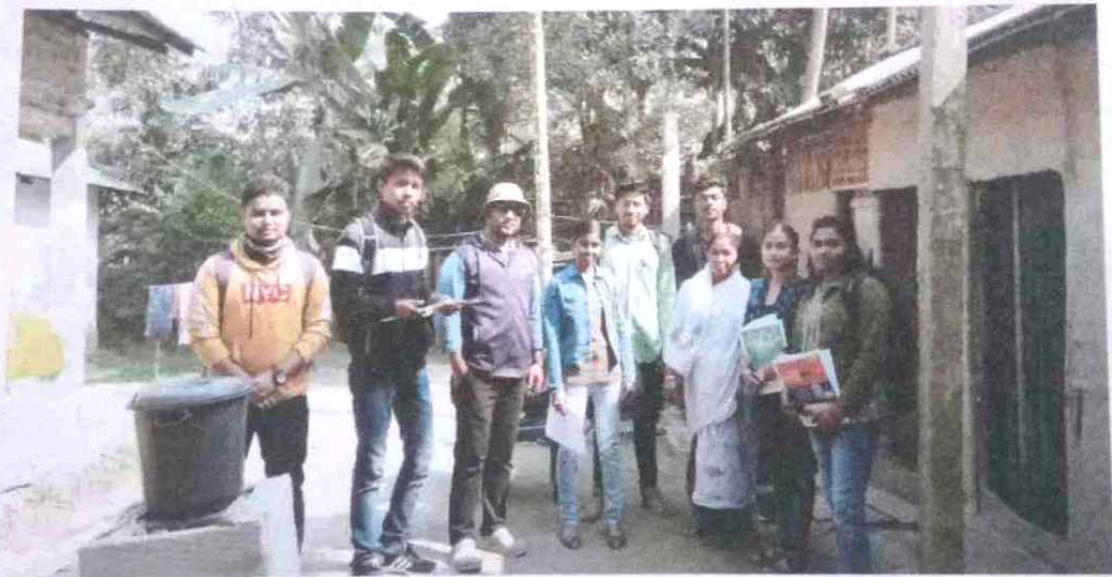
The objectives of our field study were-

1. To study the environment and people of No.1 Rongdoi Gaon.
2. To study the socio economic condition of the people of No.1 Rongdoi Gaon.

**FIELD STUDY
ON
SOCIO-ECONOMIC AND ENVIRONMENT
ENVIRONMENTAL IMPACT
ON
RURAL PEOPLE OF 1 NO. RONGDOI VILLAGE
OF DHANSHRIMUKH OF GOLAGHAT ASSAM**

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY

GOLAGHAT COMMERCE COLLEGE
Under DIBRUGARH UNIVERSITY

SUBMITTED BY—

Miss Junti Kurmi
Reg. No. S1820378
Roll No.
B.A. 5th Sem. (Major)
Paper GGRM-502(Practical)
Department of Geography

**DEPARTMENT OF GEOGRAPHY
GOLAGHAT COMMERCE COLLEGE
GOLAGHAT ,ASSAM**

CERTIFICATE

This is to certify that the assignment entitled "A FIELD STUDY REPORT PREPARED ON RONGDOI GAON OF DHANSIRI PAR OF GOLAGHAT" submitted to the Department of Geography , Golaghat commerce College for partial fulfillment of geography Major Paper GGRM -502 (practical)B.A 5th Semester Final Examination under Dibrugarh University .

This is a record of excursion report carried out by :

MISS JUNTI KURMI

Of B.A 5th semester

Roll No :

Regd. No :

Of the year 2020-21 under my supervision and guidance

Head of the Department

Mrs neetima Sarmah

Department of Geography

Golaghat commerce college

Signature

Date:

N.S.
12/3/2021 -

Teacher In Charge

Mr Ankur Bora

Signature

A. Bora

Mr Aftabur Rahman

Signature:

A. Rahman
12-3-21

Mrs Sharmila datta

Singnature:

ACKNOWLEDGEMENT

First and foremost its thankful that the Dibrugarh university has included B A 5th semester Geography Major (paper- 502 GGRM) a field report our syllabus .for which I am very grateful to them and I know that geography is a spatial science. It will be incomplete values excursion tour and survey is not included within its aspects.

I was able to prepare this field report with the co-operation of various people .my sincere thanks to my teacher Mr. Ankur Bora , Mr. Aftabor Rahman and Sharmil Datta for their guidance ,supervision ,encouragement and for directing my attention to some important source of information and also thanks to the head of the department of Geography ,Mrs. Neetima Sarmah. The whole task was fulfilled and successful only because of her help and support and also for her guidance or valuable suggestion.

In order to complete field report successfully, I Would like to present special thanks to all my friends and villagers who their valuable time and co-operation , made our stay meaningful and study valuable. it was such a memorable and knowledgeable tour.

Thanking you

Miss Junti Kurmi

B.A 5th Semester

Department of Geography

Golaghat Commerce College

PREFACE

I am presenting a report for field study at 1 no. Rongdoi Gaon of Dhansiri Mukh of Golaghat District. In this report ,I have tried to give all the important points regarding this topic . I am thankful to everyone who all support me to complete this report on time .

I have tried to avoid mistakes . if there is any minute mistakes in it please neglect it.

MISS JUNTI KURMI

B A 5th Semester

Department of geography

Golaghat Commerce College

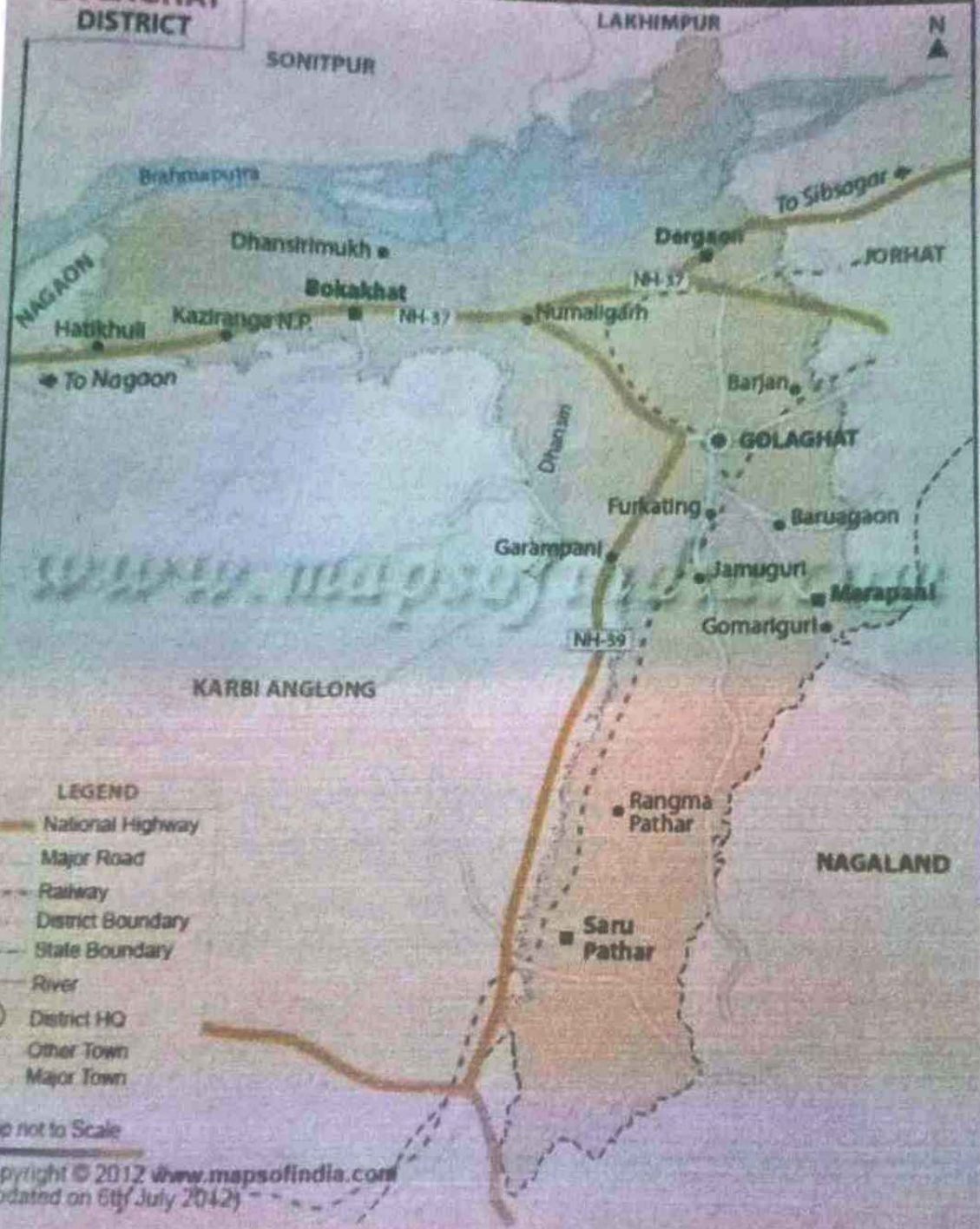
CHOICE OF THE PLACE

Before organizing as field survey tour it is essential to be familiar with the physiography ,relief feature , climate etc of the selected area for intensive observation .in order to fulfill our curiosity regarding Dhansiri per we have the 1 no. Rongdoi Goan which is located at bank of the river Dhansiri of GOLAGHAT district.

As a student of geography we are to know about the Physiograpy ,historical background and socio – economic condition of 1 no. Rongdoi Gaon of Golaghat district .

District Map of Golaghat

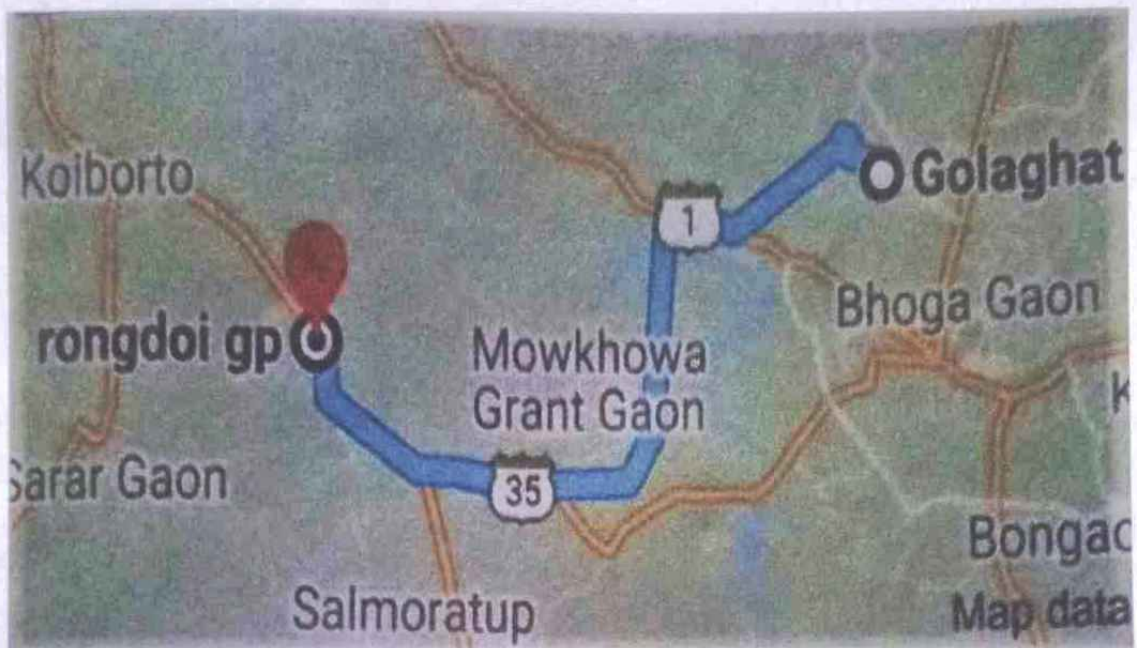
GOLAGHAT DISTRICT

Map not to Scale

Copyright © 2012 www.mapsofindia.com
(Updated on 6th July 2012)

ROUTE KEY FROM GOLAGHAT TO RONGDOI

CONTENT

Chapter: 1

- 1.1 Importance of Field Study
- 1.2 Aims and objective of field study
- 1.3 Methodology

Chapter: 2

- 2.1 Introduction
- 2.2 Choice of the Place
- 2.3 A short tour Diary
- 2.4 Physiography
- 2.5 Climatic Condition
- 2.6 Soil Types
- 2.7 Relief
- 2.8 Natural Vegetation

CHAPTER : 3

- 3.1 Settlement Pother
- 3.2 Agricultural Activities
- 3.3 Language
- 3.4 House Type
- 3.5 Educational Condition
- 3.6 Medical Facilities
- 3.7 Sources of drinking water
- 3.8 Supply of Electricity
- 3.9 Economic Condition
- 3.10 Transport and Communication
- 3.11 Marketing System
- 3.12 Banking Facilities

Chapter : 4

- 4.1 Suggestion
- 4.2 Conclusion
- 4.3 Photo Gallery

Chapter -1

1.1 Importance of field study : As a geography student gain first –hand ,practical experiences which support and reinforce knowledge , skills and concepts explored in the classroom . Memorable experiences support long term learning and recall . Good fieldwork encourages geographical enquiry and frequently can lead to higher-order thinking and learning .

1.2 Aims and objective of Field Study : The main objective of field study are as follows --

- (a) To observe and identify the geomorphic feature in and around the site.
- (b) To measure the attitudes like bearing ,strike, dip direction and dip amounts.
- (c) Field study helps us to understand real world situation.
- (d) To observe the weathering and erosion process.
- (e) To know the economic condition and the means of earning livelihood of the inhabitants of the study area.

1.3 Methodology: The process of methodology are given below:

- (a) Primary collection of data by observing the study area.
- (b) By acquiring knowledge from the local inhabitants of region.
- (c) BY Collecting information by journals.

Chapter -2

2.1 : Location: Rongdoi is a village in morongi Tehsil in Golaghat district of Assam state, India .it is located 20 km towards west from district head quarters east , Kakodonga Tehsil towards East ,Golaghat east Tehsil towards east .

Golaghat , Jorhat , Mariani, Itanagar are the near by cities to Rongdoi .

This place is in the border of the Golaghat District and Sivasagar District . Sivasagar District Demow is east towerds this place.

2.2 Physiography : It is a plain area , as it is the bank of river dhansiri . so most the area are made up of alluvial soil and good for cultivation .

2.3 Climate: The entire Assam valley comprises with the sub-tropical type of climate. According to Koppen's classification, the climate of Golaghat is humid ,meso thermal warm temperature. Rongdoi village falls Golaghat district as it has no differences in climatic condition .

2.4 : Soil: The entire Assam valley in enriched by fertile Alluvium soil resources. These soils are of two types of alluvium deposits old and new are found in entire Rongdoi village. From the economic point of views , Rongdoi village has alluvial soil , which is very suitable for cultivation of variety of crops.

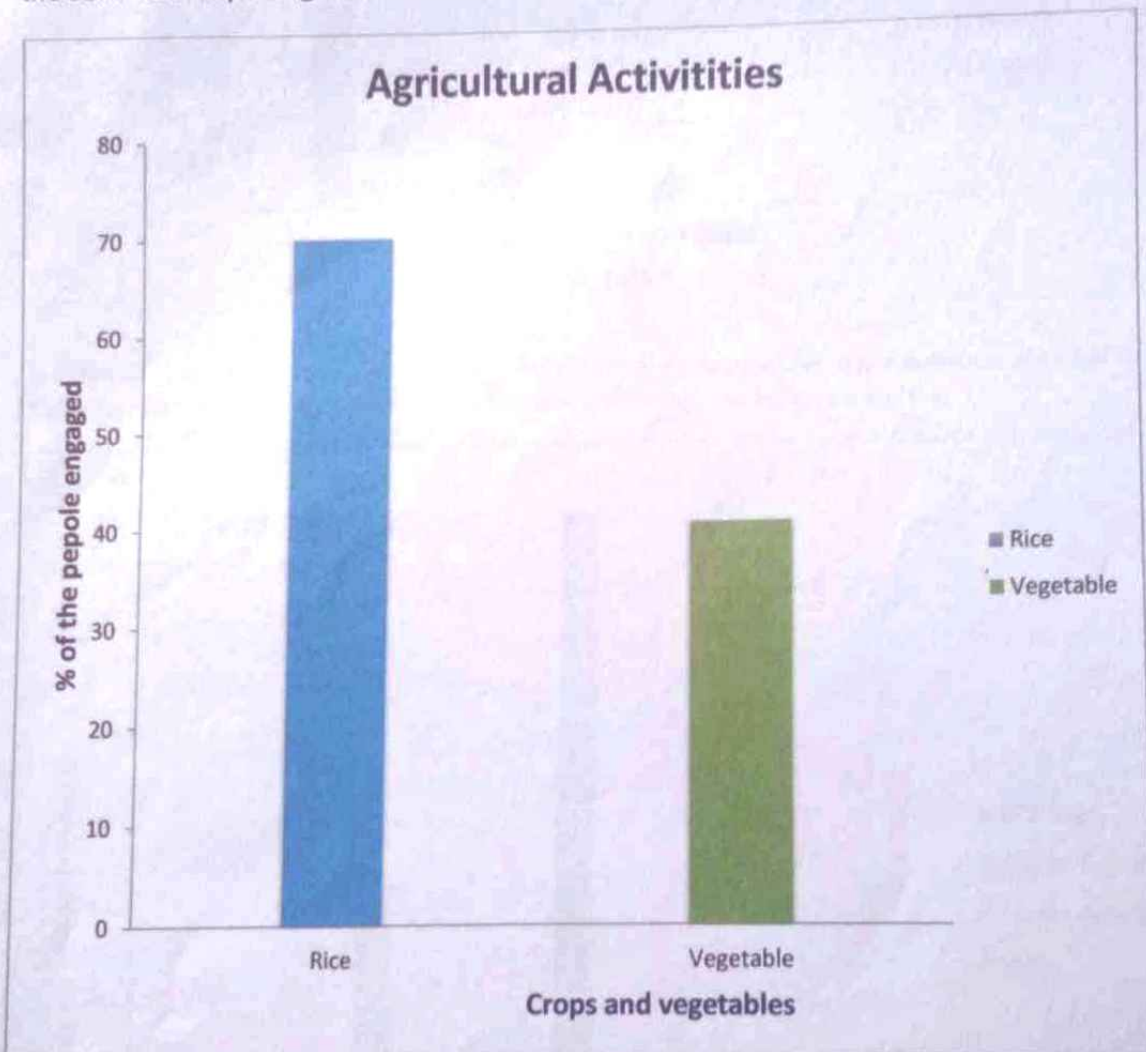
2.5 Natural Vegetation : As most of vegetation are tropical deciduous type with a mixture of semi – evergreen type in our study area.

Chapter – 3

Socio- economic description of the study area

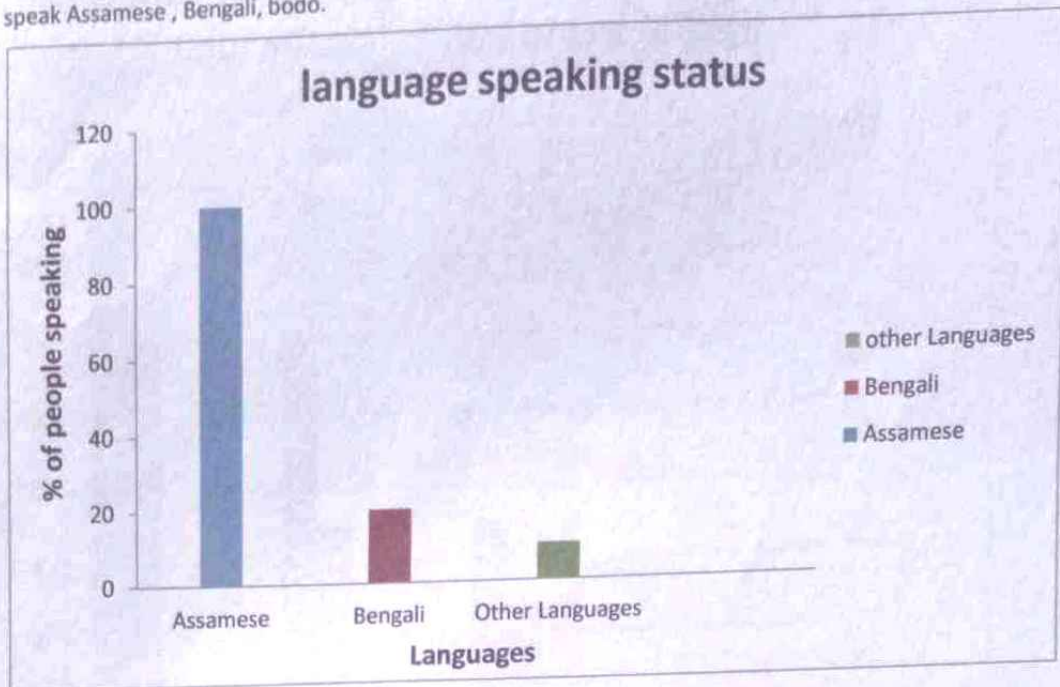
3.1 Settlement pattern : As the clustered rural can be seen is this village the living area is separated from the surrounding cultivation .

3.2 Agricultural Activities : majority of people engaged in agriculture in the village .Rice is the dominant crop along with various vegetables.

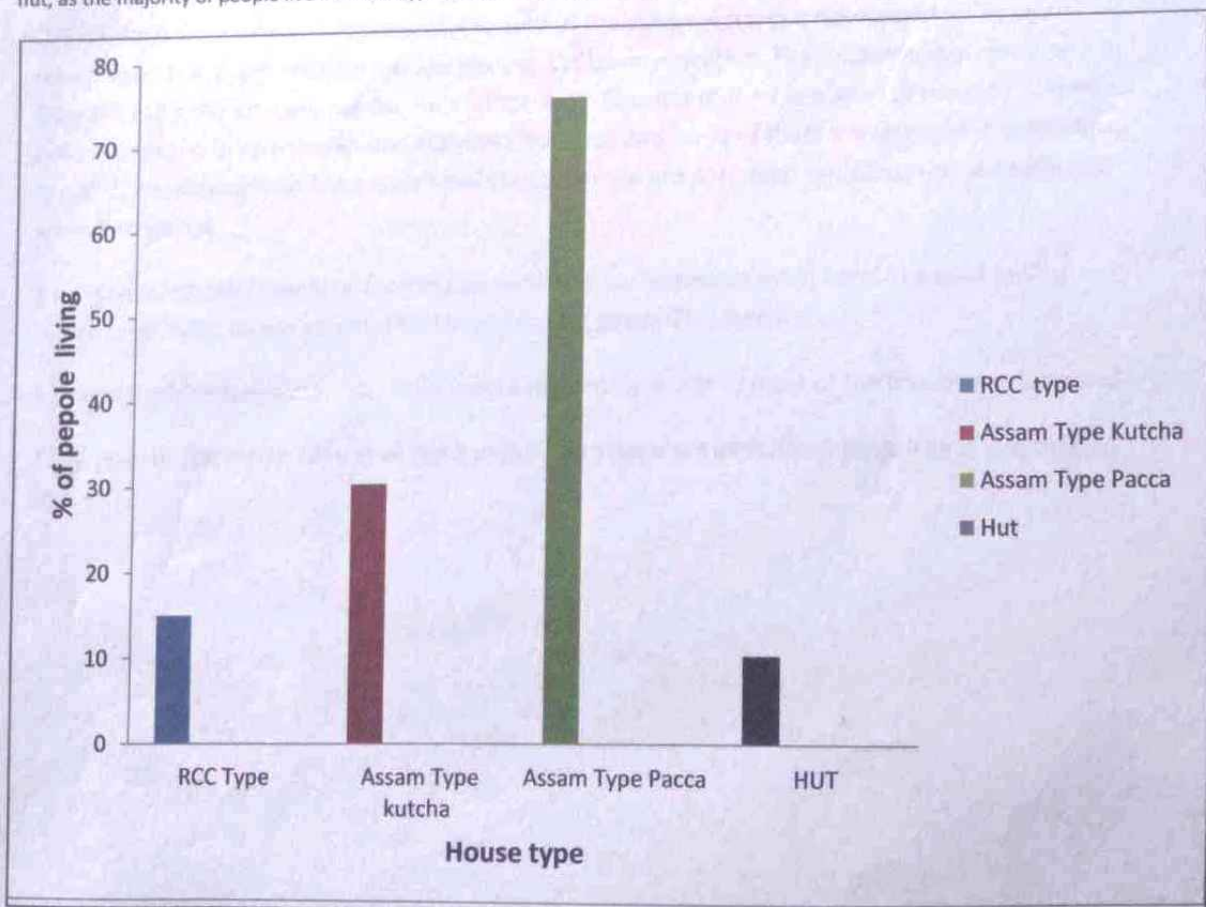

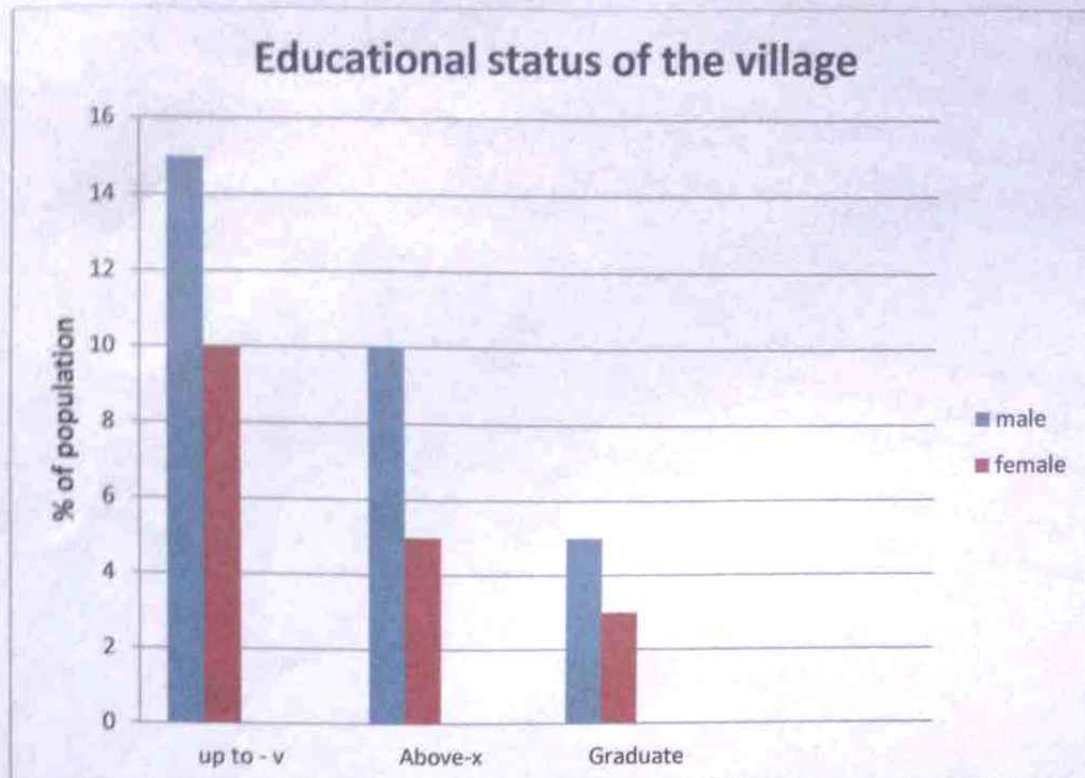
The above diagram shows the agricultural activities.

3.3 Language : The native language of Rongdoi is Assamese ,Bengali, bodo And most of the village people speak Assamese , Bengali, bodo.

3.4 House type : As four type of houses are found in Assam. They are RCC type , Assam type Assam type pacca and hut, as the majority of people live in assam type pacca house . as RCC type house and hut are very rare.

3.5 Education Condition : Educational structure of the village is still in a developing stage up to school level but they have not yet developed in higher education. The following multiple bar diagram show the educational structure of the area. Because of their low level of education, most of people engaged in agro dominated activities, business and some of them are engaged in lower level services. Because of their low educational status, people are not much conscious about health and sanitation status.

3.6 Medical Facilities : medical facilities are available to the people living here. The govt health centre near Rongdoi are khumtai MPHC and Kushal kowar Civil Hospital .

3.7 Source of drinking water: the main source of drinking water of most of the houses are tube well.

3.8 Supply of Electricity: Almost all the house in the village are electrified. Electricity is available to all.

3.10 transport and communication: Transportation facilities are available in the village as the bypass road of this village connect the N.H 129. And also Dhansiri Bridge connect the communication facilities to the villagers.

3.10 transport and communication: Transportation facilities are available in the village as the bypass road of this village connect the N.H 129. And also Dhansiri Bridge connect the communication facilities to the villagers.

3. 10 Marketing system: For the essential goods for living here are weekly markets available in the village . people can go and buy other needs from Golaghat town as the efficient communication and transportation facility available .so the marketing system is good in this village .

3.12 Banking facilities : Banking facilities like bank, ATM, are not available in the village . for all the transactions of banking like account opening , case deposit , withdraw , the people need to go to Golaghat town.

Chapter -4

4.1 Suggestion : People of this area should be aware of health care facilities. They need to practice proper sanitation methods and must try to maintain proper hygiene to prevent disease and to maintain a good and healthier life and they clean and fresh water should be provided to the people inhabiting in these areas, the drainage system should be improved in order to maintain good healthy and proper hygiene in the study area.

4.2 Conclusion: this field survey tour has proved out to be very useful for us in gathering knowledge regarding the land farms , settlements, land use pattern and socio economic conditions of the people living in the Rongdoi gaon of Dhansiri par of Golaghat district .the experienced gained from field survey tours not only helps a student in his studies but also develops him mentally . physically and socially.

4.3 Photo Gallery:

Agriculture

Drinking water:

Toilet:

House type:

Health center:

Anganbadi:

TRANSPORT AND COMMUNICATION

Appendix – I

SCHEDULE

Department of Geography

Golaghat Commerce College

Household Survey-Cum-Questionnaire for land and Socio-Economic Study.

Serial No.

Date of Survey:

1. Name of the village :
2. Mouza :
3. Name of Sub-Division :
4. Name of Block :
5. Name of the Chief Household :
6. Family type : Nuclear/Joint/Unitary/Extension :
7. Origin of the family :
8. Religion :
9. Community :
10. Nearest Market/Town :
11. Particulars of family member :

Name of the member	Sex	Age	Relation with family head	Marital status	Education upto	Primary Occupation	Secondary Occupation

12. Land holding size (Total in Bigha/Katha):

13. Agricultural land :

14. Land taken/give or lease or mortgage : Yes/No.:

If yes, why : whom

15. Land irrigated :

16. Agriculture depend on weather : Yes/No.:

17. Land damaged by flood/drought etc.:

18. Machinery used in agriculture : Yes/No.:

a) Hired from other farmer:

b) Government assisted :

19. Agricultural pattern:

Crop	HYV Crops	Fertilizer & Manure used	Name of Machinery used

20. Financial Assistance (Loan): Required/Not Required:

a) if received from where : Bank/Private/Others:

21. Size of house: Very big/big/Medium/Small/Very small:

22. House type: RCC type/Assam type kutcha/Assam type pacca/Hut:

23. Toilet :

24. Type of Toilet: Sanitary/Kutcha:

25. Source of food for cooking: LPG/Fire wood/Kerosene/Electricity/Cowdung/other:

26. Source of Drinking water: Tank/Tube well/water supply/river/wall/other:

27. Vehicle owned: (1) _____ (2) _____ (3) _____

(4) _____ (5) _____ (6) _____

28. Machinery owned: (1) _____ (2) _____ (3) _____

(Power tiller/Tractor/ (4) _____ (5) _____

(Plough/Sprayer machine (6) _____

29. Monthly income (in Rs. /-):

30. Type of Occupation : Service/Farmer/Business/Labour/Others:

31. Pensions received : Yes/No.:

33. Inventory of livestock:

Livestock	Total
Drought animal (Bullock/ Buffalo)	
Milk animal (Cow/She Buffalo)	
Goat	
Cattle	
Poultry	
Pig	
Others	

34. Health condition:

(a) Fertility and mortality pattern (since January 2011)

	Total	Male	Female	Place of Death/Birth	Cause of death	Nature of treatment
Birth						
death						

(b) Common disease in the family:

(c) Mode of treatment: Traditional/Ayurvedic/Homeopathic/Modern:

34. Impact of Modernization in terms of their food, dress and way of living : modern changes:

35. Personal Observations:

Signature of Surveyor

FIELD STUDY REPORT
PREPARED ON LANDSLIDE
DOYANG AND WOKHA REGION
OF
NAGALAND

Session: 2021-22

A report submitted to the department of Geography Golaghat Commerce Collage under Dibrugarh University prescribe syllabus for practical fulfilment of geography major.

Paper: Disaster management based project work.

Guided by:

Mrs Neetima Sarmah (HOD)

Mrs Sharmila Dutta Tamully

Mr. Aftabur Rahman

Mr. Ankur Bora

Submitted by:

Name: Khristajyoti Das

Class: B.A. 6th Sem.

Regd. No.: S1915978

Roll No.: 27610027

PREFACE

This documental report has been prepared to meet the need of the syllabus of B.A. 6th semester On Geography major under the Dibrugarh University.

Geography has been defined as a branch of study about the description of phenomena over the surface of earth. However, other branches of study like Anthropology, Geology, History, Economics, Political Science and Sociology also lay stress on explaining various aspects of the phenomena over the surface of the earth. These studies are so much interrelated that one study will be meaningless without reference to others and it cannot be singled out from others. Thus, the above lines mean that excursion or educational tour became so much important that it cannot be left out.

Excursion is a part of the study in Geography. Without an excursion field of geography is not completed. It is with a systematic knowledge of various Geographical elements that Geographic sense can be included.

In this report the various aspects on physical, economic, social and cultural aspects of Doyang and Wokha of the state of Nagaland based on the excursion as a part of our syllabus.

ACKNOWLEDGEMENT

On behalf of Geography Department of Golaghat Commerce College under Dibrugarh University had accomplished a valuable tour to Doyang and Wokha region of Nagaland.

I wish to express my deep gratitude and sincere thanks to the principal of college, Dr. Utpal sarmah for giving us permission for the excursion tour. I am highly indebted to the teacher in charge Prof. Aftabor Rahman and Prof. Ankur Bora for their guidance and constant supervision as well as for providing necessary information during the tour. I must express gratitude to our Head of the Department, Mrs. Neetima Sharma for her valuable guidance, encouragement and immense motivation. At last I would like to heartly thanks our teachers in charge and all my friends for making the tour exciting, entertaining and most memorable tour. And also for helping in my excursion.

CERTIFICATE

This is to certify that Khristajyoti Das, a student of B.A. 6th Semester, Department of Geography (Major) Golaghat Commerce College bearing the Roll No. 27610027 Registration No. S1915978 has duly completed his field study under my guidance and supervision as regards to fulfilment as B.A. 6th Semester, Department of Geography (Major) of session 2021-2022 under Dibrugarh University.

I wish him all success in near future.

Head of the Department

No.
07/07/22.
(Mrs. Neetima Sarmah)

Date: *07/07/22.*

Place:

CONTENTS

CHAPTER-1

- 1.1 Importance of field study.
- 1.2 Aims and objectives of field study.
- 1.3 Methodology.

CHAPTER-2

- 2.1 What is disaster?
- 2.2 What are different types of disaster?
- 2.3 What is landslide?
- 2.4 Where do they occur?
- 2.5 What are the causes of landslide?
- 2.6 How can they be measured?
- 2.7 How can they be prevented?

CHAPTER-3

- 3.1 Introduction.
- 3.2 Choice of the place.
- 3.3 A short tour diary.

CHAPTER-4

- 4.1 History of the study area.
- 4.2 Location.
- 4.3 Physiography.
- 4.4 Drainage system.
- 4.5 Climate.
- 4.6 Natural vegetation.
- 4.7 Soil types.

CHAPTER-5

- 5.1 Settlement pattern.
- 5.2 Agricultural activities.
- 5.3 Population.
- 5.4 Tribes.
- 5.5 Language.
- 5.6 Religion.

- 5.7 Festival and culture.
- 5.8 Economy and industry.
- 5.9 House types.
- 5.10 Transportation and communication.
- 5.11 Market system.
- 5.12 Banking facilities.
- 5.13 Educational condition.
- 5.14 Medical facilities.
- 5.15 Source of drinking water.
- 5.16 Supply of electricity.

CHAPTER-6

- 6.1 Evaluate the nature.
- 6.2 Intensity and frequency.
- 6.3 Impact of landslide on local people.
- 6.4 Suggestion with possible measures.

CHAPTER-7

- 7.1 Conclusion.
- 7.2 Photo gallery.

CHAPTER-1

1.1 Importance of field study:

Field study is a project work where students have to research their project outside of the classroom. They have to go different location of the earth to research their project. So, they get some opportunity to clear their concept through practical knowledge. In field study students can notice and visualise different things which improve their knowledge and clarify their study materials. Field study helps students to think positively towards science. Without field study student's knowledge cannot be complete and also became impractical.

1.2 Aims and objectives of field study:

Field study is the educational process of gaining practical knowledge. Main objective of field study is that to make educational process active and make student's practical thinking. Also help to develop their practical skill and it helps to survive in real situation. Main motive of field study is positive thinking building of student's mind.

- i. Field study helps us to understand real world situation.
- ii. To know the intensity of landslide.
- iii. To understand the factors influencing landslide.
- iv. Main aim to study the human activities on landslide.
- v. To understand the influence of rainfall on landslide.
- vi. To know the amount of deforestation of Doyang and Wokha region which effect on landslide.
- vii. To observe the amount of hill slope which create landslide easily.
- viii. To study the impact of landslide on local people.
- ix. To understand the landslide in urban areas an along infrastructure.

1.3 Methodology:

In field study students have to collect data from their selected place. In this process student use some methods. These are given below:

a. Primary data collection :

In this method student have to go their selected place and collect data from inhabitant. We know that primary data collection is known as raw data collection method. In this method students have to observe the selected area, people, and many more things. Under this method student have to use some sub method. These are survey, interview, experiment etc.

b. Secondary data collection:

Collecting information from already collected primary data by someone is known as secondary data. In this method we have to collect data from different organisation, various types of books, news paper, magazines, social media, websites etc.

CHAPTER-2

2.1 What is disaster:

Disaster is a serious problem occurring over a long or short time period that causes human, material, economic and environmental loss which exceeds the ability of community or society to cope using its own resources. Some natural changes are the causes of disaster. Natural causes are climate change, seismic wave, air pressure etc. Human activities are also the causes of disaster, some activities are cutting trees, war, terrorism, etc.

2.2 What are different types of disaster:

Disasters are mainly two types:

- a. Natural disaster.
- b. Man-made disaster.

Natural disaster:

Great damage and loss of life due to natural phenomena is called natural disaster. Natural disaster is a major event which natural process of the earth causing widespread destruction to environment and loss of human life and property. For example earth quack, flood, landslide, forest fire, avalanche, hurricane, etc.

There are five broad types of disaster:

- I. Geological disaster.
- II. Hydrological disaster.
- III. Meteorological disaster.
- IV. Biological disaster.
- V. Climatological disaster.

Geological disaster:

Geological disaster caused by geological factors or geological process such like earth quack. Extreme geological disasters are beyond human control such like hurricane, plate tectonic, earth quack, volcanic eruption etc.

Hydrological disaster:

Disasters are caused by hydrological factors called hydrological disaster. For example tsunami, drought, flood, mudslide, etc.

Meteorological disaster:

Disasters are caused by metrological or weather related factors known as meteorological disaster. Especially those related to wind and temperature for example heat wave, cold wave, cyclone, hurricane, etc.

Biological disaster:

Biological disasters are those that arise as a result of biological process. This comprises a wide range of diseases, including infectious diseases that move from person to person and pose a significant threat to vast populations of people. For example malaria, dengue fever etc.

Climatological disaster:

Any natural disaster which caused by climatologic disturbances is called climatological disaster. For example tropical cyclones, tornadoes, drought, etc.

Man-made disaster:

Disaster which caused by human element, human activity is called man-made disaster. Some human activity such like war, terrorism, civil disorder, biological and chemical attack, nuclear attack, failure of man-made system like dam etc are create disaster which called man-made disaster. All of these human activities harm ecosystem of earth.

We know that every action which causes widespread damage properties, loss of life, environmental loss, and economic loss is called disaster. We can see human action also cause of disaster.

2.3 What is landslide:

Generally landslide is the movement of rock, mud to the down ward of a sloped section of land. Landslide can be seen in the hilly region. Landslide also called sliding of soil, mud, rock etc.

2.4 Where do they occur:

Landslides can be occurred where slopes already on the verge of movement by rainfall, snowmelt, changes in water level, stream erosion, changes in ground water, earthquakes, volcanic activity, disturbance by human activity, etc.

2.5 What are the causes of landslide:

Landslides are mainly caused by disturbances of natural stability of a slope. It can be for heavy rain, earthquake, volcanic activity, droughts, snow fall etc.

There are mainly two factors which cause of landslide:

- a. Natural causes.
- b. Human causes.

Natural causes:

Landslides are caused by disturbances in the natural stability of a slope. They can be heavy rain, earthquake, volcanic eruption, gravity, etc. when in a hilly area affected by earthquake and heavy rain then there high possibility of landslide. In the rainy season in the hilly area we can see high amount of landslide. We know that gravity force pull everything of the earth towards the core of the earth. That's why in hilly reason affected by landslide.

Heavy rain:

Water trigger landslide because water make unstable rock of a slope that is why heavy rain is causes of landslide.

Earthquake:

Strong earthquake ground shaking greatly increases the likelihood of landslides where landscape is susceptible to this type of ground failure. If the ground is saturated with water, particularly following heavy rainfall, the shaking will result of landslide.

Volcanic eruption:

Landslides can be caused by earthquakes or high rainfall, but volcanic activities such as magma intrusions and volcanic gas explosions can be trigger landslide.

Gravity:

Landslide occurs because the force of gravity becomes greater than internal strength of the rock, soil. The amount of strength between a deposit of rock or soil and slope that it rests on plays a large role in when landslides happen.

Human causes:

There are a lot of human activities which cause of landslide. For example deforestation, mining, shifting cultivation, etc.

Deforestation:

Landslides due to human action are one of the causes of landslide. One is deforestation. Cutting of trees reduce the binding properties of rock and soil. Then rainy season in this place landslides happened.

Mining:

Human activities like mining or quarrying remove the vegetation cover and soil gravel. This lowers ground water retention capacity. Therefore, landslides occur due to lose debris or excess flood during an earthquake and heavy rainfall, respectively.

Shifting cultivation:

Shifting cultivation is one of the causes of landslide. Every year burn the forest for cultivation purpose. However, this deteriorates the quality of top soil, causing erosion during heavy rainfall. This makes such regions more vulnerable to landslides.

2.6 how can they be measured:

The behaviour of the landslide is usually measured by extensometer, inclinometer or GPS (Global Positioning System). These equipments are measuring some points or along the lines, it is difficult to measure the whole landslide area.

Extensometer:

Extensometer is a device that is used to measure changes in length of an object. Extensometers are devices used to measure the changing between two points. Extensometer is used to monitoring of landslide.

Inclinometer:

A widely used monitoring technique used around the world involves installing an inclinometer inside a borehole. The instrument measures angle of slope, elevation, depression of an object with respect to gravity.

2.7 how can they be prevented:

We can prevent landslide using various method such like modifying slope geometry, using chemical agents to reinforce slope material, installing structures such as piles and retaining walls, grouting rock joints and features, diverting debris pathways, and routing surface and under water damage.

Vegetation:

Also we can prevent landslide by vegetating of slope we know that trees can stable soil, rock with their roots. Trees can reduce soil erosion that is why vegetation covered area can't easily affect by landslide.

Retaining wall:

Retaining wall can also be of great help, but only when you make sure that construct them properly. If don't facilitate proper drainage of water, the changes are that the wall will come down with the entire slope after some time. You can resort to one of the different types of retaining walls available on the basics of geology of your region. While concrete retaining walls available on the basics of geology of your region. While a concrete retaining wall is an ideal option, a wooden retaining wall or a crude stone retaining wall will also work fine.

CHAPTER-3

3.1 Introduction:

Nagaland is a state of northeastern part of India. It is bordered by the state of Arunachal Pradesh to the north, Assam to the west, Manipur to the south and the Sagging Region of Myanmar to the east. Its capital city is Kohima and its largest city is Dimapur.

3.2 choice of the place:

Nagaland is a hilly region and all we know that Nagaland is a part of Himalayan mountain. We know that Himalayan Mountain is a folded mountain and rock of folded mountain is not strong like volcanic mountain. As Nagaland is a part of folded mountain part of Himalaya so there possibility of landslide is very high so we select Doyang and Wokha of Nagaland.

Also we got some information from news paper and social media that their peoples are badly affected by landslide and their people face small and large amount of landslide daily. The most tragic landslide that affected Nagaland in recent past the 26th may of 2005. That landslide occurred in Mokochung town. In that landslide 14 people died and so many people injured and damaged their property. Wokha town was badly affected by landslide in august 2006. All of this information help us to know that Doyang and wokha town face landslide day today life. So we selected Doyang and Wokha of Nagaland for excursion.

3.3 A SHORT TOUR DIARY:

Date: 02/09/2022

At the morning 7:00 am we started our journey by bus from Golaghat Commerce College to Nagaland towards our journey Wokha. We stop for a moment on the Merapani on 8:30 am and again continue our journey to Wokha which was 72 km. from the Merapani. We reached Bhandari at 9:15 am. There we found a perfect place for breakfast. We took our breakfast and our teacher describes about Wokha and the method of landslide survey.

And after breakfast we continue our journey to Wokha. The hilly road leading to Wokha sometimes witnessed landslides and sometimes deforestation scenes, and also somewhere seen shifting cultivation.

At 11:45 am we reached Doyang Hydro-project and there was a guest house where we were accommodated. After going to the guest house everyone went to their room and have freshed.

At the afternoon 3:00 pm our launch was ready and everyone came to dining room and took their meal. After launch we discussed about our trip.

Evening at 4:00 pm we visited some places of NEEPCO project.

It was 7:34 pm a function organized in conference hall, where we discussed about the history of Nagaland and cultural programs .

At night 9:30 pm we had dinner together and after dinner we went to sleep.

DATE: 03/09/2022

The next morning

We got up from bed early in the morning at 5:00 am.

At 6:30 am we had tea, bread-butter, and some fruits.

At 7:00 am we went to Wokha. We reached wokha at 7:50 and we found a perfect place for our survey.

We went to some landslide places with our teachers for survey and we met few Naga people. We tried to find out the difficulties of the people who faced the landslide.

After survey was complete we returned from the place and we went to near the little bank of river. There we enjoyed very much.

Afternoon at 1:00 pm we took our lunch and at 2:30 pm we returned our journey to Golaghat. We enjoyed very much in the bus returning our journey to Golaghat.

CHAPTER-4

4.1 History of study area:

Nagaland has no early written history, although medieval chronicles of the neighboring Ahom kingdom of Assam tell about the Naga tribes, their economy, and their customs. The 1816 invasion of Assam by Burmans from Myanmar led to oppressive Burman rule from 1819 until the establishment of British rule over Assam in 1826. The advent of British administration, which by 1892 encompassed the whole of Naga territory (except the rugged Tuensang area in the northeast), ended the practices of headhunting and inter-village raids and brought relative peace to the region.

After India became independent in 1947, the Naga territory initially remained a part of Assam. However, a strong nationalist movement began seeking a political union of the Naga tribes, and extremists demanded outright secession from the Indian union. This movement led to a number of violent incidents, and in 1955 the Indian army was called in to restore order.

4.2 Location:

Wokha is in central Nagaland state and northeastern part of India. It lies at the foot of the Wokha Hills, 50 miles (80 km) north of Kohima. It is sharing border with Assam in the north side of Nagaland. Nagaland is located in

4.3 Physiography:

The terrain is hilly, rugged and mountainous. The highest peak is Saramati in the Twensang district which is 3840 meters above sea-level. The average height of the peaks is between 900 and 1200 meters. The main rivers that flow through the state are Dhansiri, Doyang, Dikhu, Tizu and Melak.

4.4 Drainage system:

Southwestern part of the state through Rangapahar-Dimapur plains of Dima Pur District, with a total length of 241. Its main tributaries are Dzuza river and Diphu river.

Doyang river:

Doyang river is the longest and the biggest river in Nagaland. It originates from the Japfti Hill near the Southern slopes of Mao area in Manipur and moves south West direction passing through Kohima district and flows northward into Zunheboto and wokha district.

Dikhu river:

Dikhu river originates from Nuroto Hill are in Zunheboto district. It has a total length of about 171 km. The river traverses towards north along the border of Mokokchung and Tuensang districts. The main tributaries of river Dikhu are Yangyu of Tuensang district and Nunung in the Langpangkong range in Mokokchung district.

4.5 Climate:

Due to its subtropical topography, the district receives warm rainy summer and cold dry winter. In winter, the average night temperature falls between 4 °C to 2 °C. December and January are the coldest months. The average temperature in the summer months is approximately 27 °C. The district receives an average annual rainfall of 2000mm to 2500mm and rains for around six months in a year with greater intensity in the months of July and August. Although the district receives moderate rainfall, villages at higher elevation face acute scarcity of water due to the high surface runoff leading to less recharge of ground water. During summer, the average humidity is 85%, which can go up to 95% to 100%, which makes the monsoon season very damp. The climate in the Bhandari Range is slightly warmer with little lesser compared to the middle and upper ranges.

4.6 Nature and vegetation:

The state is mostly mountainous except those areas bordering Assam valley. Mount Saramati is the highest peak in Nagaland with a height of 3,840 metres and its range forms a natural barrier between Nagaland and Burma.

Vegetation : The lush green vegetation of Nagaland depicts the natural and the cultivated growth in the state. The lush foliage is dependent on the geography of Nagaland. The economy of the state of Nagaland is dependent on agriculture which forms the chief occupation of the tribal inhabitants. The people practice terrace farming in the hilly regions of the state. Drained by four rivers, the alluvial deposits of the rivers facilitate the growth of various agricultural food products.

The mountainous slopes of the state of Nagaland is rich in the growth of natural vegetation. 8, 62,930 hectares of land or 20 percent of the total land area of the state is covered with the evergreen tropical and sub tropical forest that are endowed with rich flora and fauna. The forests of Nagaland are enveloped in a dense growth of timber, palms, mahogany, rattan and bamboos trees. Some parts of the forest regions are accessible to the people of the state while the interiors are impenetrable and home to wild animals.

The forest regions of the state of Nagaland are being cleared to practice Jhum cultivation. This has caused the depletion of the natural vegetation of Nagaland.

4.7 Soil types:

A survey conducted on the soil of Nagaland has revealed that the soil can be categorized into 10 major groups, 14 sub groups, 4 orders, 7 sub-orders and 72 soil families. The soil of Nagaland are an important part of the topography and the geography of Nagaland. The classification of the soils into groups and orders have aided the management of the land use planning which is of primary significance in the agricultural sector. The systematic survey and classification of soils in Nagaland has facilitated extensive crop cultivation in the state.

Soil of Nagaland are acidic, very rich in organic carbon but poor in available of phosphate and potash.

The following are the four orders of soil in Nagaland that constitute the 16.6 million hectares of geographical land of the state:

Inceptisols

Entisols

Alfisols

Ultisols

The most important type of soil that covers about 66 percent of the land area of Nagaland is the Inceptisols. The soil textures consists of fine clay, clay loamy and the fine loamy clay. These soil types are predominant near the river beds.

About 23.8 percent of the land area of Nagaland is enveloped by the Utisols. The soil is characterized by its low base saturation feature. This soil type is found in different regions of the state and is prevalent mostly in the forested regions of the state which receive a high amount of rainfall. The texture of the soil remains clayey.

Entisols cover 7.3 percent of the land area and is found mainly in the north and the north eastern parts of the state of Nagaland. This nascent category of soil comprises of the fine loamy and the fine categories of soil textures. The light colored and mineral rich, Alfisols cover a meager 2.9 percent of the land area of the state of Nagaland. The fine loamy and the fine drained class of soil texture occur in the western extremity of the state near its border with Assam.

CHAPTER-5

5.1 Settlement pattern:

Nagaland is a rural state. More than four-fifths of the population lives in small isolated villages. Built on the most prominent points along the ridges of the hills, these villages were once stockaded, with massive wooden gates approached by narrow sunken paths. The villages are usually divided into khels, or quarters, each with its own headmen and administration. Dimapur and Kohima are the only urban centers with more than 50,000 people.

As per 2011 census, 78.96 % population of Wokha districts lives in rural areas of villages. The total Wokha district population living in rural areas is 131,339 of which males and females are 66,435 and 64,904 respectively.

5.2 Agricultural and activities:

Agriculture employs about nine-tenths of the population. Rice, corn (maize), small millets, pulses (legumes), oilseeds, fibres, sugarcane, potato, and tobacco are the principal crops. Nagaland, however, still has to depend on imports of food from neighbouring states. The widespread practice of jhum has led to soil erosion and loss of soil fertility. Only the Angamis and Chakhesangs of the southern regions of Kohima use terracing and irrigation techniques. Traditional implements include the light hoe, the dao (a multipurpose heavy knife), and the sickle; except in the plains, the plow is not used. Forestry is also a primary source of income and employment.

5.3 Population:

According to 2011 census Wokha had population of 166,343 of which male and female were 84,505 and 81,838 respectively. In 2001 census, Wokha had a population of 83,670 of which males were 77,553 and remaining 161,223 were females. Wokha District population constituted 8.41 percent of total Maharashtra population. In 2001 census, this figure for Wokha District was at 7.99 percent of Maharashtra population.

Average literacy rate of Wokha in 2011 were 87.69 compared to 80.55 of 2001. If things are looked out at gender wise, male and female literacy were 90.81 and 84.48 respectively. For 2001 census, same figures stood at 85.35 and 75.32 in Wokha District. Total literate in Wokha District were 128,208 of which male and female were 67,385 and 60,823 respectively.

In 2011 census, child sex ratio is 956 girls per 1000 boys compared to figure of 985 girls per 1000 boys of 2001 census data.

5.4 Tribes:

Nagaland is hilly region so there a lot of tribal people live such as Angami, Ao, Chakhesang, Dimasa Kachari, Lotha etc. Nagaland has 16 recognized tribes but there has a lot of sub tribes.

Wokha is a district of Nagaland. In the district of Nagaland Wokha has major ethnic group of naga tribes which known as Lotha naga. They are also known as kyong. They are native of wokha districts.

5.5 language:

Although maximum people of the state speak Nagamese, several other languages in Nagaland also coexist in the state. The Nagaland languages fall in the Tibetan -Burmese group of languages. They are classified into three divisions:

- a. Eastern Sub Group - the Konyak and Chang languages fall within this division
- b. Central Sub Group - languages such as Lotha, Ao, Phom etc. belong to this division
- c. Western Sub Group - Sema, Angami, Rengma and Chakhesang are some of the major languages of this division

One of the interesting aspects of the Naga languages is the use of Sanskrit words. The tribes form the maximum chunk of Nagaland population and these tribal people speak Nagamese, which is a mixture of the basic Naga languages and Assamese. It is popular for its simplicity and there are no written scripts for the Nagamese language. English is the official language of the state and it is quite popular among the educated mass of Nagaland. The national language - Hindi is also not uncommon among the mass and most of the people understand and speak. The Ao Naga is one of the Nagaland languages that have written scripts. The British missionaries introduced the scripts to popularize the practice of the language. The Tenyidie is another language in Nagaland that has a written script.

Nagamese:

Nagamese is the most popular among the spoken languages in Nagaland. Widely spoken by the tribal people of the state, the Nagamese language of Nagaland is a mixture of different Naga and the Assamese languages. It has also been enriched with some contributions from Bengali and Hindi languages. It is the Lingua-Franca of the Naga population.

Nagaland's Nagamese has gained its popularity due to simplicity of the language. Since the language does not have any written scripts, it does not follow any grammatical complications. Nagamese has no use of gender classifications, which makes it more easy. Nagamese is popular as the language of communication. Although there are many languages in the Nagaland, the Nagamese act as the interlink between these languages and helps in better communication.

5.6 Religion:

Nagaland is known as "the only predominantly Baptist state in the world" and more than 96 per cent of the Naga people identify themselves as Christian. Christianity came to Nagaland in the mid 19th century with the British who converted the Naga tribes from principally animist and folk religion tradition.

Distribution of religions

Religion in Nagaland (2011)		
Religion		Percent
Christians		87.9%
Hindus		8.7%
Muslims		2.5%
Buddhists		0.3%
Others*		0.6%

- Includes Jains, Sikhs, Animists

The predominant religion of Nagaland is Christianity. The state's population is 1,978,502, as of 2011, out of which 87.93% are Christians. The 2011 census recorded the state's Christian population at 1,740,000, making it, with Meghalaya, Arunachal Pradesh, and Mizoram, making four, Christian-majority states in India. The state has a very high church attendance rate in both urban and rural areas. Huge churches dominate the skylines of Kohima, Dimapur, and Mokokchung.

5.7 Festival and culture:

Has a rich diversity of ethnic groups, languages, religions, climates and landscapes. The land is home to some 16 different kinds of tribes with distinct and fascinating cultures. More than 80% of the population lives in small, isolated villages and practice their own rituals and traditions which have been existing since centuries. The Nagas, inhabitants of Nagaland, are said to belong to the Indo-mongoloid stock, a race whose presence was first noted ten centuries before Christ, at the time of the compilation of the Vedas. The Nagas are mostly Christians and fluent in English.

Nagaland is a land of unique culture and traditions. Nagaland is known for its exquisite bamboo and cane products, weaving and wood carving. The most important works of art and crafts exist in the form of Basketry, Weaving, Woodcarving, Pottery, Metal work.

Dance and music are essential parts of Nagaland's culture. Many tribes and race live in Nagaland together and as such there are different traditional dances and music in the state. The music of Nagaland is characterized by folk songs and music accentuated by traditional instruments.

Nagaland is famous for its numerous seasonal fairs and festivals. All the tribes celebrate their own distinct festivals with dance and music. The most important festivals celebrated in the state include Sekrenyi, MoatsuMong, Suhkruhnye, Bushu, Yemshe, Metumniu among others.

5.8 Economy and industry:

Economy of Nagaland presents a host of sectors that collectively generate revenue for this northeastern state of India. Agriculture is the mainstay of Nagaland. As much as 70% of the total population of Nagaland is engaged in farming activities. Terrace and jhum cultivation are the two methods by which crops are grown in the state of Nagaland.

The water supply industry of Nagaland is another major segment of the state which contributes significantly towards the growth of the economy. Facilitating the supply of water to various agricultural and industrial corners of Nagaland, the water supply department plays a vital role in enhancing the economic stability of the state.

Livestock is another key economic factor of Nagaland which includes fishery, animal husbandry, cattle farming, piggery and poultry. There are many industrial units in Nagaland that provide a major boost to the economic development of the state. The medium scale industries of Nagaland that generate huge amount of revenue are located in various parts of Nagaland.

The state of Nagaland boasts of a huge stock of minerals too like that of coal, natural gas, decorative stones, petroleum, marble, nickel, and cobalt-chromium bearing magnetite and so on. The banks located in Nagaland are also known to be a major facilitator in the economic progress of the state. The tourism industry of Nagaland is counted as one of the prime contributors of economic enhancement of the place. This is because with its rich natural treasure Nagaland attracts thousands of tourists within its premises round the year.

There is no denying the fact that economy of Nagaland is the symbol of the progressive and rapidly growing phase of the state.

5.9 House type:

The tribal houses are built predominantly of wood, bamboo and thatch. These materials are bad conductors of heat, and are therefore good insulators that help keep the interiors

warm. The houses have a low surface area per unit volume. We can see limited amount of building on city area of Nagaland.

5.10 transportation and communication:

Transport generally involves the movement of people or goods from one place to another place. On the other hand, communication is the passing of information or data from one source to another. Transport usually involves means of transport such as roadways, railways, air travel etc.

The primary mode of communication in Nagaland is road. Airways and railways are still undergoing its stages of development in Nagaland. The road network of Nagaland sums up to 9860 k.ms in total and thanks to this road network, a total of 900 villages are connected through it. Nagaland is highly dependent on the road network for all of its transport purposes include import and export of goods. National Highway 39 connects Kohima, Imphal and the Myanmar border at Moreh that runs through Dimapur. Kohima is the capital of Nagaland, could be reached from Dimapur on NH 39. Nagaland has one airport in dimapur which connect India and also has a railway station which directly connect to the gateway of north-east of India.

For communication they have post office, and different types of network connection, internet connection but not everywhere.

In Wokha we have seen that roads are the one only way of transportation. For communication they have internet facility but not everywhere because of their physiography.

5.11 Market system:

Marketing agricultural produce is critical for the development of an agrarian economy such as Nagaland. In order to regulate and develop agriculture-marketing systems in the state, the government enacted the Nagaland Agricultural Produce Marketing (Development and Regulation) Act, 2005.

Establishment, improvement, development and regulation of markets and marketing systems for agricultural produce including processing and export thereof and other related matters comes under the purview of this Act.

This was stated in the Directorate of Evaluation report on 'marketing facilities for agriculture and allied products in Nagaland.' The study was based on primary and secondary data collection through structured schedules, interview and discussion with various stakeholders.

The reference period of the study was 2013-14, 2014-15 and 2015-16 and the field survey for the collection of data was carried out in the months of November and December 2016.

The Nagaland State Agriculture Marketing Board (NSAMB) is the apex body for regulation and development of agricultural marketing system in the state. Agriculture Produce Marketing Committee (APMC) is a statutory body under NSAMB, which is entrusted with the responsibility of the development of marketing infrastructure, regulation of pricing system and undertaking transaction of agricultural goods.

According to the report, there are 19 APMCs in the state constituted as per the Nagaland Agricultural Produce Marketing (Development and Regulation) Act 2005 and all the APMCs located in the 11 districts were covered. The APMCs have reported that no grant-in-aid and financial allocation were received after the financial year 2013-14 and that the various APMCs in the districts were willing to work for the progress of the marketing system but has remained non-functional due to lack of financial resources.

In order to boost agricultural economy at the grassroots level, Village Marketing Committee (VMC) is established under respective APMC jurisdictions, and in accordance with the Act there are 19 APMCs.

The list of notified agricultural products which comes under the purview of the board are ginger (both dry and fresh); chillies (dry only); maize (grain only); paddy and its products; oilseeds; soya bean; khollar (local rajma); turmeric (both fresh and dry); cardamom (both fresh and dried); passion fruit and its products; and pineapple and its products.

5.12 Banking facilities:

Banking facilities are available in Wokha region. Wokha district is mainly known as hilly region. But Wokha district has a lot of different branch of banks. There we have seen State Bank of India, Axis Bank, Bank of Baroda, and Central Bank of India, ICICI Bank etc. All of them are providing banking service in Wokha district. We have seen a State Bank of India in Doyang region near the NEEPCO hydro project.

5.13 Educational condition:

GHSS WOKHA was established in 1944 and it is managed by the Department of Education. It is located in urban area. It is located in WOKHA block of WOKHA district of Nagaland. The school consists of Grades from 6 to 12. The school is Co-educational and it doesn't have an attached pre-primary section. The school is N/A in nature and is not using school building as a shift-school. English is the medium of instructions in this school. This school is approachable by all weather road. In this school academic session starts in April.

The school has Government building. It has got 8 classrooms for instructional purposes. All the classrooms are in good condition. It has 2 other rooms for non-teaching activities. The school has a separate room for Head master/Teacher. The school has Barbed Wire Fencing boundary wall. The school has have electric connection. The source of Drinking Water in the school is none and it is functional. The school has 1 boy's toilet and it is functional. And 1 girls toilet and it is functional. The school has a playground. The school has a library and has 215 books in its library. The school does not need ramp for disabled children to access classrooms. The school has 9 computers for teaching and learning purposes and all are functional. The school is not having a computer aided learning lab. The school is Provided and Prepared in School Premises providing mid-day meal.

5.14 Medical facilities:

It was established in the year 1965. During the period from 1965 to 2008 the hospital was known as "Civil Hospital Wokha" and in 2009 the Hospital management Society decided to rename the hospital as Dr.Motsuo memorial District Hospital in commemoration of the pioneer Dr.Motsuo the first doctor among the Lotha Community.

The hospital is totally functioning for the welfare of the public. The hospital provides 24x7 services and acts as a referral centre for all health units of Wokha district and meets medical needs and care among the public in Wokha region and nearby places.

5.15 Source of drinking water:

In a significant step towards implementation of Non-Lapsable Central Pool of Resources (NLCPR) project on augmentation of water supply, Wokha town is set to soon receive sufficient potable water.

Minister of PHED ChotisuhSazo today made a field visit to the project site accompanied by PHED chief engineer Er. Kevisekho Kruse, Deputy Commissioner Wokha and a host of officers of the department and public leaders.

On completion, the project is expected to provide an additional supply of 3.75 million liters per day which involves pumping of water from Engorotchu stream through one stage of pumping for Wokhatown. During the visit, it was found that various items of civil constructions, electrical and pumping unit installations including the work items were near completion and is expected be inaugurate very soon.

It is hopeful that sufficient safe drinking water to the public and the commissioning of the project would solve the water scarcity problem in the town. Further, it was felt that online payment system in water supply will also improve the revenue collection of the department. Later, Sazo also visited the present water supply of Wokha town through pumping from Etchuchuka which supply 1.75 million liters per day.

It may be recalled that PHED was bifurcated from the erstwhile PWD and became a fully fledged department in 1974. As per the rules of executive business, PHED is responsible for providing safe and potable drinking water supply, safe disposal of solid and liquid waste and environmental hygiene.

5.16 Supply of electricity:

In a significant step towards implementation of Non-Lapsable Central Pool of Resources (NLCPR) project on augmentation of water supply, Wokha town is set to soon receive sufficient potable water.

Minister of PHED Chotisu Sazo today made a field visit to the project site accompanied by PHED chief engineer Er. Kevisekho Kruse, Deputy Commissioner Wokha and a host of officers of the department and public leaders.

On completion, the project is expected to provide an additional supply of 3.75 million liters per day which involves pumping of water from Engorotchu stream through one stage of pumping for Wokhatown. During the visit, it was found that various items of civil constructions, electrical and pumping unit installations including the work items were near completion and is expected to be inaugurated very soon. It is hopeful that sufficient safe drinking water to the public and the commissioning of the project would solve the water scarcity problem in the town. Further, it was felt that an online payment system in water supply will also improve the revenue collection of the department.

Later, Sazo also visited the present water supply of Wokha town through pumping from Etchuchuka which supplies 1.75 million liters per day. It may be recalled that PHED was bifurcated from the erstwhile PWD and became a fully fledged department in 1974. As per the rules of executive business, PHED is responsible for providing safe and potable drinking water supply, safe disposal of solid and liquid waste and environmental hygiene.

CHAPTER-6:

6.1 Evaluate the nature:

Nagaland, state of India, lies in the hills and mountains of northeastern part of the country. It is one of the smaller states of India. Nagaland is bounded by the Indian states of Arunachal Pradesh to the northeast, Manipur to the south, and Assam to the west and northwest and the country of Myanmar (Burma) to the east. The state capital is Kohima, located in the southern part of Nagaland. Nearly all of Nagaland is mountainous. In the north the Naga Hills rise abruptly from the Brahmaputra valley to about 2000 feet (610 metres) and then increase in elevation toward the southeast to more than 6,000 feet (1,830 metres). The mountains merge with the Patkai Range, part of Arakan system, along the Myanmar border, reaching a maximum height of 12,552 feet (3,826 metres) at Mount Saramati. The region is deeply dissected by rivers; the Doyang and Dikhu in the north, the Barak in the southwest, and the tributaries of the Chindwin River (in Myanmar) in the southeast. Nagaland has a monsoonal (wet-dry) climate. Annual rainfall averages between 70 and 100 inches (1,800 and 2,500 mm) and is concentrated in the months of the southwest monsoon (May to September). Average temperatures decrease with greater elevation; in the summer temperatures range from the low 70s F (about 21-23°C) to the low 100s F (about 38-40°C), while in the winter they rarely drop below 40 F (4°C), though frost is common at higher elevations. Humidity levels are generally high throughout the state.

6.2 Intensity and frequency:

Nagaland is one of the most multi-hazard prone states of India. This was stated in the executive summary of the Departmental Disaster Management Template by the Nagaland State Disaster Management Authority (NSDMA), Home department during orientation programme for nodal officers of disaster management from line departments here today at ATI.

The state faces various types of natural hazards like geological hazards of earthquake and landslide; hydrological hazards of flash floods, storms, hailstorms and cloudbursts; and climatologically hazards of droughts and forest fire.

There are some factors which affecting landslide potential are described according to the geological conditions, drainage characteristics, slope gradient and configuration, vegetation, removal of underlying support, and other conditions specific to each landslide related category.

The frequency and intensity of most of the hydro meteorological hazards are compounded by climate change and its impacts on agriculture, horticulture, human settlements, and human and animal health.

Every year the state of Nagaland has been plunged into a state of crisis due to heavy thunderstorms and incessant rains, with many areas of low lying hills flooded and submerged, including large parts of the commercial city Dimapur requiring hectic evacuation and rescue operations resulting in several casualties, damage of properties/crops/livestock, it stated. NSDMA stated that the state government has been putting all efforts to contain the crisis, however beyond the coping capability of the state due to massive quantum of infrastructural damages in many locations.

The climate induced disasters have been impacting directly in the developmental front especially for a hilly state like Nagaland, it observed. During 2018, due to extreme weather pattern, the economic costs of disasters for Nagaland was high and is likely to increase in the future due to the climate change factors, it postulated, adding that infrastructural damages especially in the road and bridges sector and impact of disaster on individual properties have direct reversed impact on economic growth of the state. "The infrastructures which took many years to build has been washed away or destroyed in few seconds," it stated, adding that the rebuilding of such damaged infrastructure will impact and halt developmental progress. Assessing the economic impacts of disasters should be the priority of rational investment, it stated adding that disasters have been, and continue to be, human tragedies.

Government policy and/or public investment should take into account the impact of disasters for the economic growth of the community. In the recent years, Nagaland has experience micro effect of climate change which is leading the state towards more vulnerable and hazardous zone, it said. The report meanwhile pointed out that drastic changes in the annual rainfall have caused huge loss to the agro state economy.

6.3 Impact of landslide on local people:

Landslide is a major disaster that keeps affecting Nagaland specially in Monsoon, when heavy down pour is experienced all over Nagaland.

It is a fact that properties worth lakhs and corers of rupees have been carried away by these Landslides. Some of the major Landslide Disasters that Nagaland has faced are – in August 2001 Dimapur area experienced a cloud burst which lasted almost for one hour. This gave rise to so many landslides in that area, particularly the Paglapahar region which experienced

the heavy down pour. In a stretch of just 4 k.ms on National Highway 39, seven major slides occurred which brought traffic to a standstill. In this incident 1 Tata Sumo was crushed where 3 people were killed and some injured.

In August 2003 the whole New Market colony in Kohima Town was affected by landslides. Many houses were razed to the ground, and many more were made unfit for habitation. The road was affected very badly, that for a year it had to be abandoned. Property worth lakhs were destroyed by this slide.

The most tragic landslide that affected Nagaland in the recent past was the May 26th 2005 Landslide that occurred in Mokochung Town. In this pre dawn landslide, 14 people were buried alive, so many more injured and damage to property was extensive.

Wokha town was affected very badly by a landslide in August 2006. National Highway 61 was affected very badly. Extensive damage to property was reported. During September 2006, Zunheboto Town was affected by a Major landslide. This resulted in extensive damage to property.

On October 17, 2007- about 150 metres of National Highway 39 near Kiruphema went down almost 400 metres. This resulted in the complete blockade of the highway for 2 days.

6.4 suggestion with possible measures:

It is not enough to do tree plantation because a lot of trees that are planted are not looked after and it goes waste. The government must include villages and communities in devising a strategy for afforestation and take strong steps against deforestation. The amount of deforestation that is going on shows that a lot of politicians and powerful people are involved in cutting down of trees. Action must be taken against illegal logging.

Many tribal people are losing their forests and natural resources to logging companies. A comprehensive policy must be introduced to stop this menace. One practical step is to completely ban the export of raw timber out of Nagaland. Only finished products of timber should be allowed outside of our state. The timber must first be converted into furniture, planks and other finished wood products to be ready for export from Nagaland. This will create employment opportunities and also the value earned from the timber will benefit the people and community.

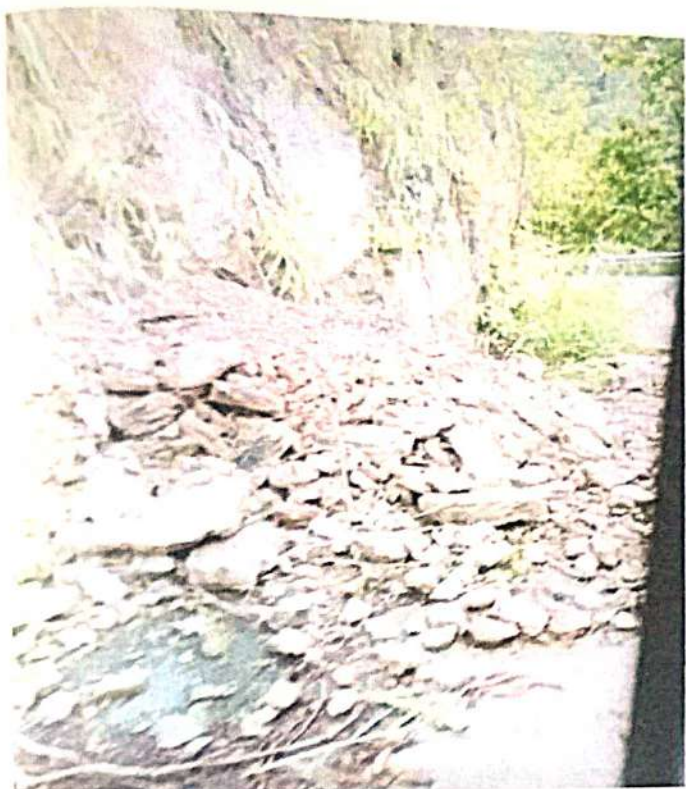
Planting trees are not sufficient. When we look at the number of trees planted in the last many years, we should be having forests by now. Just planting trees will not do. It has to be backed up by policy decision and a strategic plan to revive forests in Nagaland.

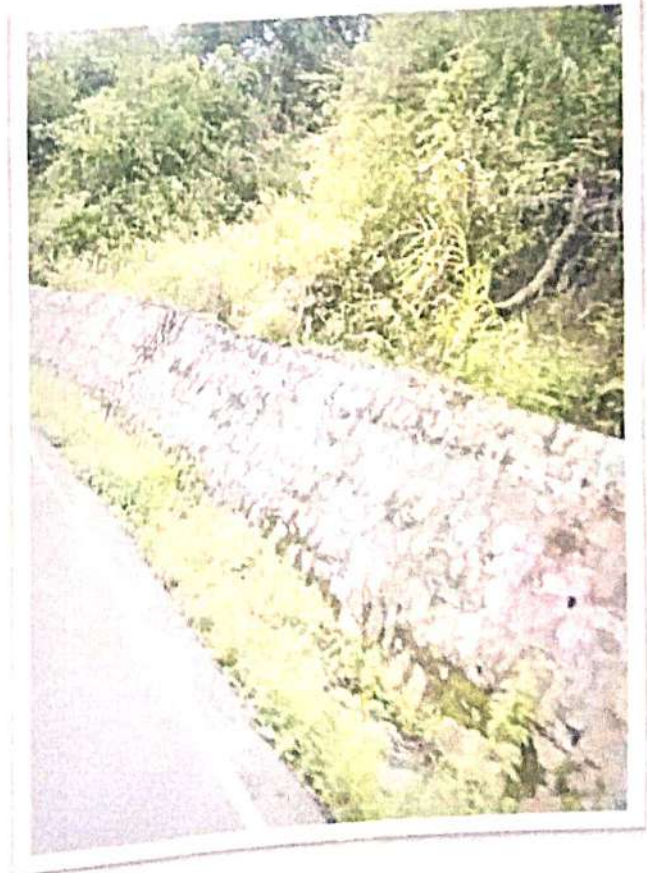
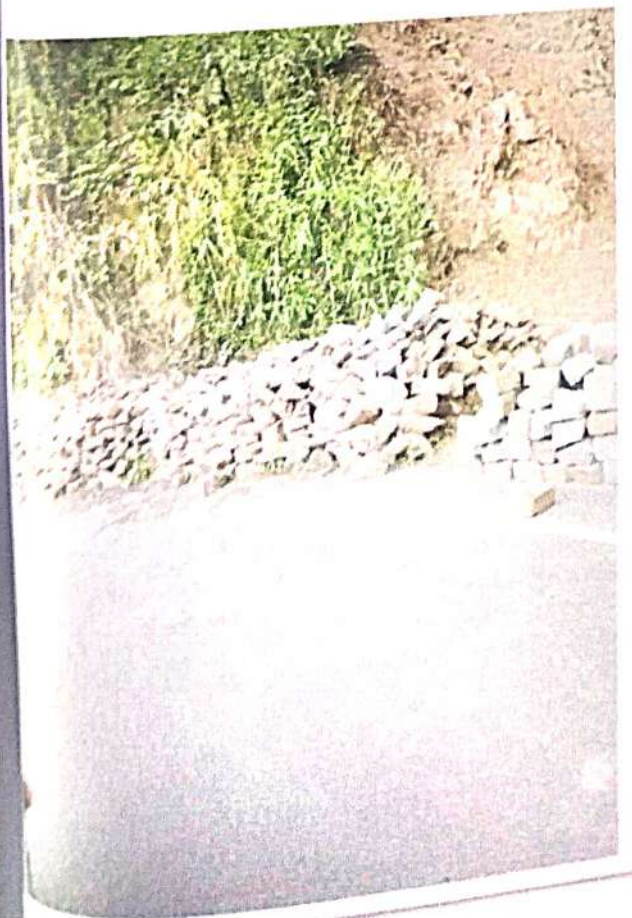
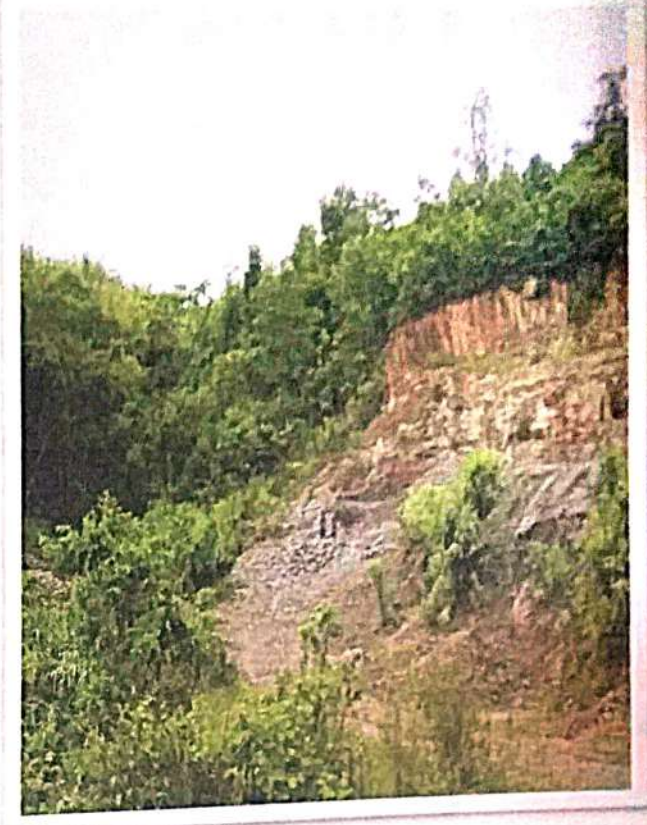
CHAPTER-7

7.1 Conclusion:

Nagaland lies under Seismic Zone V and is vulnerable to many natural calamities such as Earthquake, Landslide, Flashflood, Thunderstorm, Hail storm, Forest Fire etc. Nagaland being vulnerable to many natural calamities, it is imperative to establish a scientific approach in responding and managing Disaster.

PHOTO GALLERY

GOLAGHAT COMMERCE COLLEGE

Jyoti Nagar, Golaghat
Assam- 785621

**A FIELD STUDY REPORT PREPARED ON
1 NO. RONGDOI GAON GOLAGHAT DISTRICT**

In order to identify land form, settlements, land use pattern and socio-economic conditions of the study area.

**A Report Submitted to the Department of Geography
Golaghat Commerce College**

Under DIBRUGARH UNIVERSITY
Prescribed syllabus for partial fulfillment
Of

**GEOGRAPHY MAJOR
PAPER GGRM - 502 (Practical)**

Session :2020 - 21

Guided By:-

Asstt. Professor
Miss Neetima Sarmah
Mr. Ankur Bora
Mr. Aftabur Rahman
Department of Geography

Submitted By :-

Dibyajyoti Rajkhowa
B.A.5th Semester
Registration No : S1820336

DEPARTMENT OF GEOGRAPHY
GOLAGHAT COMMERCE COLLEGE
GOLAGHAT, ASSAM

CERTIFICATE

*This is to certify that the assignment entitled "A FIELD STUDY REPORT PREPARED ON
1 NO RONGDOI GAON OF DHANSIRI PAR OF GOLAGHAT DISTRICT" submitted to the
Department of Geography, Golaghat Commerce College for partial fulfillment of Geography
Major paper GGRM-502 (Practical) B.A. 5th Semester Final Examination under Dibrugarh
University.*

This is a record of excursion report carried out by :

Mr. Dibyajyoti Rajkhowa

of B.A. 5th Semester

Roll No :

Regd No : S1820336

of the year 2020-21 under my supervision and guidance.

Head of the Department

Mrs. Neetima Sarmah
Department of Geography
Golaghat Commerce College

Signature

Date : 12.3.2024

Teacher In-Charge

Mr. Ankur Bora

Signature:

Mr. Aftabur-Rahman

Signature:

PREFACE

This is my first tour for field study at 1 No. Rongdoi Gaon of Dhansiri much of Golaghat District. The topic was studied within a short period of time where field investigating and certain research methodologies are undertaken for the study and general understanding of the area, every attempt has been made to explain and illustrate the problem. Work has been synthesized and finally summary of the work and conditions that have emerged from the study has been presented.

With Thanks

Dibya Jyoti Rajkhowa
B.A. 5th Semester
Department of Geography
Golaghat Commerce College

CONTENT

Chapter : 1

- 1.1 Importance of Field Study
- 1.2 Aims and objective of Field Study
- 1.3 Methodology

Chapter : 2

- 2.1 Introduction
- 2.2 Choice of the Place
- 2.3 A short tour diary
- 2.4 Physiography
- 2.5 Climate Condition
- 2.6 Soil Types
- 2.7 Relief
- 2.8 Natural Vegetation

Chapter : 3

- 3.1 Settlement Pother
- 3.2 Agricultural Activities
- 3.3 Language
- 3.4 House Type
- 3.5 Educational Condition
- 3.6 Medical facilities
- 3.7 Sources of drinking water
- 3.8 Supply of Electricity
- 3.9 Economic Condition
- 3.10 Transport and Communication
- 3.12 Banking Facilities

Chapter : 4

- 4.1 Suggestion
- 4.2 Conclusion
- 4.3 Photo Gallery

DISTRICT MAP OF GOLAGHAT

CHOICE OF THE PLACE

Before organizing as Field Survey tour it is essential to be familiar with the physiography, relief features, climate etc of the selected area for intensive observation. In order to fulfill our curiosity regarding Dhansiri par we have the 1 No Rongdoi Gaon which is located at bank of the river Dhansiri of Golaghat District.

As a student of geography we are curious to know about the physiography, historical background and socio-economic condition of 1 No. Rongdoi Gaon of Golaghat District. Therefore, due to all such reasons we have selected "1 No Rongdoi Gaon" as the area suitable for our field survey and excursion tour.

3.9 Economic Condition : We have found that the economic condition is not constant. Each of the houses is basically dependent on cultivation but some people of the community are advancing as we have found that in a few particular families. Some of the male members are engaged in government service.

3.10 Transport and Communication : There can be seen efficient transport and communication facilities. As the Dhansiri bridge gave an efficient transport and communication facilities to the Golaghat town. As the bypass road of this village connects to national Highway 129.

3.11 Marketing System : As there are weekly markets in this village. All other needs are available in the Golaghat town which is not far away from the village.

3.12 Banking Facilities : There are no banking facilities in the village. For credit and debit purpose, they have to visit the bank, which are available in Golaghat Town.

CHAPTER - 4

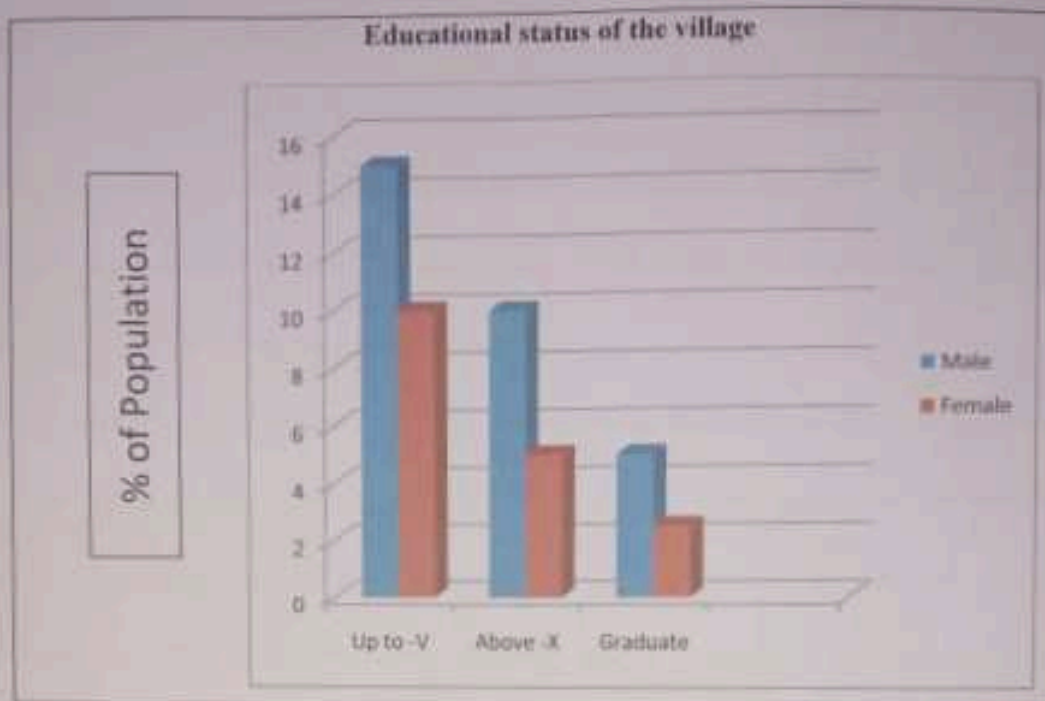
4.1 Suggestion :

- 1) People on this area should be aware of health care facilities. They need to practice proper sanitation methods and must try to maintain proper hygiene to prevent disease and to maintain a good and healthier life.
- 2) Clean and fresh water should be provided to the people inhabiting in these areas. The drainage system should be improved in order to maintain good health and proper hygiene in the study area.
- 3) The inland water transport facility is not developed. So, the government should provide special scheme for making on inland water port in the region which would not only benefit the local inhabitant but the tourist also.

4.2 Conclusion :

This field survey tour has proved out to be very useful for us in gathering knowledge regarding the land farms, settlement, land use pattern and socio economic conditions of the people living in the Rongdoi Gaon of Dhansiri Par of the Golaghat District. The experienced gained from field survey tours not only helps a student in his studies but also develops him mentally, physically and socially. The beautiful views of the village along with the views of the sunset on the shore of the Dhansiri river will always remain evergreen in our mind as pleasant memories.

3.5 Educational Condition : Educational structure of the village is still in a developing stage up to school level but they have not yet developed in higher education. The following multiple bar diagram shows the educational structure of the study area.

Because of their low level of education, most of people engaged in agro dominated activities, business and some of them are engaged in lower level services. Because of their low educational status people are not much conscious about health and sanitation status.

3.6 Medical facilities : Medical facilities are available to the people living here. The govt. health centres near Rongdoi are Khumtai MPHC and Kushal Konwar Civil Hospital.

3.7 Source of drinking water : The main source of drinking water of most of the houses are tube well.

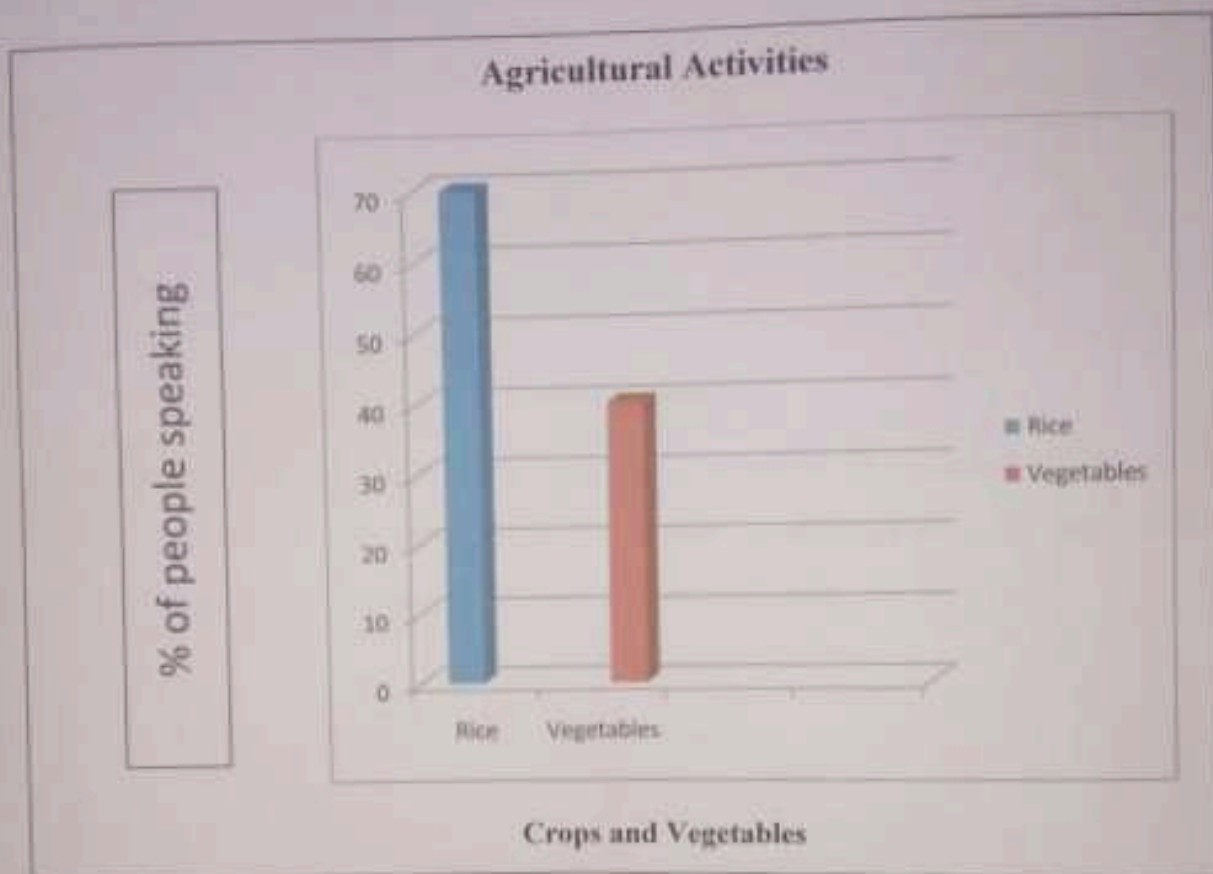
3.8 Supply of Electricity : Almost all the houses in the village are electrified. Electricity is available to all.

CHAPTER - 3

Socio - economic description of the study area

3.1 Settlement pattern : As the clustered rural can be seen is this village where the living area is separated from the surrounding cultivation.

3.2 Agricultural Activities : Majority of people engaged in agriculture in the village Rice is the dominant crop along with various vegetables.

The above diagram shows the agricultural activities.

2.1 Location : Rongdoi is a village in Moranji Tehsil in Golaghat District of Assam state, India. It is located 20 km towards west from District head quarters Golaghat Rongdoi is surrounded by Golaghat North Tehsil towards East, Golaghat Tehsil towards East, Kakodonga Tehsil towards East, Golaghat, Jorhat, Mariam, Kanagar are the near by cities to Rongdoi.

This place is in the border of the Golaghat District Dem our in East towards this place.

2.2 Physiography : Rongdoi village has a typical plan topography lying on the bank of the river Dhansiri, which is made up of old and new alluvial soil, as a consequences of a gradational activities of the river.

2.3 Climate : The entire Assam valley comprises with the sub-tropical type of climate. According to Koppen's classification, the climate of Golaghat is humid, meso thermal warm temperature. Rongdoi village falls under Golaghat district as it has no differences in climatic condition.

2.4 Soil : The entire Assam valley is enriched by fertile Alluvium soil resources. These soils are of two types of alluvium deposits old and new are found in entire Rongdoi village. From the economic point of views, Rongdoi village has alluvial soil, which is very suitable for cultivation of variety of crops.

2.5 Natural Vegetation : As most vegetation are tropical deciduous type with a mixture of semi-evergreen type in our study area.

প্রকল্প

"গোলাঘাট জিলাৰ গ্ৰাম্য
আৰু নগৰ অঞ্চলৰ দুখন
প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ মাজত
তুলনামূলক অধ্যয়ন।"

(ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত ষষ্ঠ শাস্ত্ৰীয় DSE-4 কাকতখনৰ
ওপৰত প্ৰস্তুত কৰি স্নাতক ডিগ্ৰী মূল্যায়নৰ বাবে প্ৰেৰণ কৰা হ'ল)

২০২২ বৰ্ষ

নিৰ্দেশক -

শ্ৰীযুত ড° বিমান আৰক্ষৰা
প্ৰবক্তা, শিক্ষা বিভাগ

প্ৰস্তুতকৰ্তা -

শ্ৰীমতী জুহি ৰাজবংশী
স্নাতক ষষ্ঠ শাস্ত্ৰীয়

শিক্ষা বিভাগ

গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

“ গোলাঘাট জিলাৰ গাওঁ আৰু নগৰ অঞ্চলৰ দুখন
প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ ওপৰত এক তুলনামূলক
অধ্যয়ন।”

ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত ষষ্ঠ শাৰ্মাসিকৰ DSE-4 কাকতখনৰ ওপৰত প্ৰস্তুত কৰি স্নাতক ডিগ্ৰী মূল্যায়নৰ বাবে প্ৰেৰণ কৰা হ'ল।

প্ৰস্তুতকৰ্তা

শ্ৰীমতী জুহি ৰাজবংশী

স্নাতক ষষ্ঠ শাৰ্মাসিক

Roll No- 27610078

Reg. No- S1915970

শিক্ষা বিভাগ

::ঘোষণা পত্ৰ ::

এই অধ্যয়ন মোৰ নিজস্ব অভিজ্ঞতা। নিৰ্ধাৰিত সমস্যাটোৰ ওপৰত অধ্যয়ন কৰিবলৈ নিৰ্বাচিত ক্ষেত্ৰলৈ মই নিজে গৈ সংগ্ৰহ কৰা তথ্য সামগ্ৰীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি এই প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰিছো আৰু শিক্ষা বিভাগৰ স্নাতক উপাধিত্ৰ মূল্যায়নৰ বাবে আগবঢ়ালো।

অনুমোদনকাৰী

শ্ৰীমতী জুহি ৰাজবংশী

স্নাতক ষষ্ঠ ষান্মাসিক

গোলামাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

শিক্ষা বিভাগ

ক্ষেত্র অধ্যয়নৰ প্ৰতিবেদন

:: বিষয় ::

" গোলাঘাট জিলাৰ গাওঁ আৰু নগৰ অঞ্চলৰ দুখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ
ওপৰত এক তুলনামূলক
অধ্যয়ন।"

প্ৰস্তুতকৰ্তা

শ্ৰীমতী জুহি ৰাজবংশী

স্নাতক ষষ্ঠ শাস্ত্ৰাসিক

গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

শিক্ষা বিভাগ

প্রমান পত্ৰ

গোলাঘাট জিলাৰ গাওঁ আৰু নগৰ অঞ্চলৰ দুখন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ ওপৰত এক তুলনামূলক অধ্যয়ন।
এই বিষয়ত অধ্যয়ন কৰা স্নাতক ষষ্ঠ ষাণ্মাসিকৰ ছাত্ৰী শ্ৰীমতী জুহি ৰাজবংশীয়ে মোৰ তত্ত্বাৱধানত তেওঁৰ
অধ্যয়ন সমাপ্ত কৰে। তেওঁ সংগ্ৰহ কৰা তথ্যসমূহ শুদ্ধ আৰু সত্য বুলি প্ৰমানপত্ৰ প্ৰদান কৰা হল।

শিক্ষা বিভাগ

গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

কৃতজ্ঞতা পত্ৰ

পোন প্ৰথমে এই অধ্যয়নত মোক বিভিন্ন দিশত সহায় কৰা শ্ৰদ্ধাৰ মহোদয় ড° বিমান আৰন্ধৰা ছাৰক আন্তৰিক সেৱা জনাইছে। গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষৰ লগতে বিভাগৰ অধ্যাপক-অধ্যাপিকা সকলো লৈকে মোৰ কৃতজ্ঞতা আগবঢ়াইছে। এই প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰোঁতে যিসকল ব্যক্তিয়ে সহায়-সহযোগিতা আগবঢ়ালে তেখেত সকলকো মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো।

অনুসন্ধানকাৰী

শ্ৰীমতী জুহি ৰাজবংশী

স্নাতক ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক।

গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

সূচীপত্র

2022

ক্রমিক নং	বিষয়বস্তু	পৃষ্ঠা নং
1.01	শিক্ষা	1
1.02	শিক্ষার প্রকার	5
1.03	আনুষ্ঠানিক শিক্ষার উৎস	9
1.04	আনুষ্ঠানিক শিক্ষার প্রকার	14
1.05	অন্যত্র প্রাথমিক শিক্ষা	17
1.06	প্রাথমিক শিক্ষার সার্বজনীনকরণ	26
1.07	অন্যত্র প্রাথমিক শিক্ষার সার্বজনীনকরণ সমস্যা	31
1.08	প্রাথমিক শিক্ষা সার্বজনীনকরণত চৰকাৰৰ ভূমিকা	34
1.09	সৰ্বশিক্ষা অভিযান	39
1.10	প্রকল্প নিৰ্বাচনৰ সুস্থিস্থিততা	42
1.11	প্রকল্পটোৰ নাম	43
1.12	প্রকল্পটোৰ উদ্দেশ্য	43
1.13	প্রকল্পটোৰ সীমাবদ্ধতা	44
2.01	পদ্ধতি	45

সূচীপত্র

ক্রমিক নং	বিষয়বস্তু	পৃষ্ঠা নং
2.02	জনসংসর্গ	45
2.03	প্রতিদর্শ	46
2.04	সাঁজুলি আৰু কৌশল ব্যবহার	47
3.01	তথ্য বিশ্লেষণ	49
3.02	আন্তঃ গাঁথনি	49
3.03	শিক্ষার্থীৰ বাবে প্রদান কৰা স্না সুবিধা	52
3.04	শিক্ষার্থীৰ মূল্যায়ন ব্যৱস্থা	57
3.05	সামাজিক সাংস্কৃতিক কাৰ্যাৱলী	60
3.06	চৰকাৰী/বেচৰকাৰী অনুদান	62
4.01	পুনঃ আলোচনা	64
4.02	ফলাফল	65
4.03	বিদ্যালয় দুখনে সম্মুখীন হোৱা সমস্যা	67
4.04	প্রাথমিক শিক্ষাৰ উন্নতিৰ বাবে পৰামর্শ	68
4.05	সামৰণি	69

- 44
- (ii) নিৰ্বাৰিত বিদ্যালয় দুখনে ছাত্ৰ ছাত্ৰীক প্ৰদান কৰা স্না - স্মুৰ্বিৰ্ণা সম্বন্ধকৰ্ত অৰ্থায়ন ।
 - (iii) প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ মূল্যায়ন ব্যৱস্থাৰ ওপৰত অৰ্থায়ন
 - (iv) নিৰ্বাৰিত বিদ্যালয় দুখনৰ বিভিন্ন সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক কাৰ্য সম্বন্ধকৰ্ত অৰ্থায়ন কৰা ।
 - (v) নিৰ্বাৰিত বিদ্যালয় দুখনে লাভ কৰা চৰকাৰী আৰু বেৰেকাৰী অনুদান সম্বন্ধকৰ্ত অৰ্থায়ন কৰা ।
 - (vi) নিৰ্বাৰিত বিদ্যালয় দুখনে সম্মুখীন হোৱা বিভিন্ন সমস্যা সম্বন্ধকৰ্ত অৰ্থায়ন কৰা ।

1.13 Delimitation of the project (প্ৰকল্পটোৰ সীমাবদ্ধতা)

মোৰ প্ৰকল্পটোৰ সীমাবদ্ধতা সম্বন্ধ হৈছে—

- (i) এই প্ৰকল্পটোত কেৱল আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ প্ৰাথমিক পৰ্যায়টোতে সন্নিবিষ্ট হোৱা হৈছে ।
- (ii) ইয়াত কেৱল ওটা দিশতে অৰ্থায়ন কৰা হৈছে । সেই কেইটা হল— আও:পাঠনি, ছাত্ৰ ছাত্ৰীক প্ৰদান কৰা স্না - স্মুৰ্বিৰ্ণা, ছাত্ৰ - ছাত্ৰীৰ মূল্যায়ন ব্যৱস্থা, সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক কাৰ্যসূচী ।
- (iii) প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ বিদ্যালয় সম্বন্ধৰ স্না পৰা কেৱল মাত্ৰ দুখন বিদ্যালয়ে নিৰ্বাৰিত কৰা হৈছে ।
- (iv) গোলাঘাট জিলাৰ প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ বিষয়ে জানিবৰ বাবে গাঁও অঞ্চলৰ আৰু নগৰ অঞ্চলৰ মাত্ৰ এমৰ্তীক বিদ্যালয়টি লোৱা হৈছে ।

3.01 Data Analysis (তথ্য বিশ্লেষণ)

তথ্য বিশ্লেষণৰ বাবে তথ্য নিৰ্বাচন কৰা হ'ল
বিদ্যালয়ৰ সংস্কৃত কৰা তথ্য সংস্কৃত উদ্দেশ্যৰ ভিত্তিত তলত
বিশ্লেষণ কৰা হ'ল -

3.02 আনু: পাঠনি সংস্কৃত

3.02.01 : তন; টাউন চান্দমাৰী নিম্ন বুনিয়াদী বিদ্যালয়ৰ

আনু: পাঠনি

- ৱ বিদ্যালয়ৰ কাৰিগীয়া পকি বেৰেৰে নিৰ্মিত ।
- ৱ বিদ্যালয় গৃহীয়ে পকা ।
- ৱ প্রতিদৈ স্পেনীৰ বাবে পৃথক স্পেনীকোঠৰ
ব্যৱস্থা আছে ।
- ৱ শিক্ষক শিক্ষয়িত্ৰীৰ বাবে জিৰান কোঠৰ
ব্যৱস্থা নাই ।
- ৱ প্ৰধান শিক্ষকৰ বাবে পৃথক কোঠৰ ব্যৱস্থা
নাই ।
- ৱ বিদ্যালয়ত কাৰ্ণালয়ৰ ব্যৱস্থা আছে ।
- ৱ বিদ্যালয়ত পুথিভালৰ ব্যৱস্থা আছে ।
- ৱ বিদ্যালয়ত লম্বা আৰু ছোৱালীৰ শৰে
পৃথক সন্নাৰপাৰৰ ব্যৱস্থা আছে ।
- ৱ বিদ্যালয়ত নিজা খেলপথাৰৰ ব্যৱস্থা আছে
- ৱ বিদ্যালয়ত বিদ্যুতৰ ব্যৱস্থা আছে ।

02.02 : জনগণ প্রাথমিক বিদ্যালয়ৰ আন্তর্গাঠনি

(a) বিদ্যালয়ৰ চাৰিসীমা পকী বেৰেৰে নিৰ্মিত।

(b) বিদ্যালয় গৃহটো পকা।

(c) স্নানকোঠাৰ বাবে পৃথক স্নানকোঠাৰ ব্যৱস্থা আছে।

(d) শিক্ষক শিক্ষয়িত্ৰীৰ বাবে জিৰনি কোঠাৰ ব্যৱস্থা নাই।

(e) প্রধান শিক্ষকৰ বাবে পৃথক কোঠাৰ ব্যৱস্থা নাই।

(f) বিদ্যালয়ত কাৰ্যালয়ৰ ব্যৱস্থা নাই।

(g) বিদ্যালয়ত পুষ্টিভাল আছে।

(h) বিদ্যালয়ত ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰ বাবে পৃথক প্ৰদৰ্শনাৰ ব্যৱস্থা আছে।

(i) বিদ্যালয়ত নিজা খেলপথাৰৰ ব্যৱস্থা নাই।

(j) বিদ্যালয়ত বিদ্যুতৰ ব্যৱস্থা আছে।

4.02

Findings (ফলাফল)

- (i) দুয়োখন বিদ্যালয়ৰ চাৰিগীয়াত পকী বেৰ আছে।
- (ii) দুয়োখন বিদ্যালয়তে শিক্ষক শিক্ষয়িত্ৰীসকলে জিৰিনি লব পৰাকৈ পুথক কক্ষৰ ব্যৱস্থা নাই।
- (iii) ৩ নং টাউন চান্দমাৰী বিদ্যালয়ত কৰ্মাণীসকলৰ সন্মত ব্যৱস্থা আছে কিন্তু জনতা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত কৰ্মাণীসকলৰ ব্যৱস্থা নাই।
- (iv) লম্বা ছোৱালীক আকৰ্ষণ কৰিব পৰাকৈ দুয়োখন বিদ্যালয়ৰ বিদ্যালয় গৃহটো পকী আৰু আকৰ্ষণীয়।
- (v) দুয়োখন বিদ্যালয়তে প্ৰধান শিক্ষকৰ বাবে পুথক কোঠাৰ ব্যৱস্থা নাই।
- (vi) ৩ নং টাউন চান্দমাৰী নিম্ন বুনিয়াদী বিদ্যালয়ত প্ৰত্যেকটো শ্ৰেণীৰ বাবে পুথক শ্ৰেণীকোঠাৰ ব্যৱস্থা আছে। কিন্তু জনতা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত দুটা হালৰ ব্যৱস্থা আছে তাৰে সাজত স্নায় ^{বোৰ্ড} বেৰেৰে বিভক্ত কৰি পুথক পুথক শ্ৰেণীকক্ষৰ ব্যৱস্থা কৰা হৈছে।
- (vii) দুয়োখন বিদ্যালয়তে লম্বা আৰু ছোৱালীৰ বাবে পুথকে পুথকে প্ৰস্তুতগাৰ সন্মত ব্যৱস্থা আছে।
- (viii) দুয়োখন বিদ্যালয়তে পুথিভঁৰালৰ কিতাপসমূহ পঢ়িবৰ বাবে পুথক কক্ষৰ ব্যৱস্থা নাই।
- (ix) ৩ নং চান্দমাৰী নিম্ন বুনিয়াদী বিদ্যালয়ত আছুতীয়াকৈ পুথিভঁৰালৰ ব্যৱস্থা আছে কিন্তু জনতা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত সেই ব্যৱস্থা নাই। ইয়াৰ পৰিবৰ্তে কেঁটা আন্ধানিক কেইখনমান কিতাপহে দেখিবলৈ পোৱা গল।

(x) দুয়োখন বিদ্যালয়তে ছাত্ৰ ছাত্ৰীয়ে ভালদৰে বহি শিক্ষা গ্ৰহণ কৰিব পৰাকৈ উপযুক্ত পৰিমাণৰ ডেস্ক-চেইৰ ব্যৱস্থা আছে।

(xi) দুয়োখন বিদ্যালয়ত শিক্ষার্থীৰ মনোযোগ আকৰ্ষণ কৰিব পৰাকৈ বৈদ্যুতিক শিক্ষন চফটৱেৰ ব্যৱস্থা নাই।

(xii) ৩ নং টাউন চান্দমাৰী বিদ্যালয়ত ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰ উপযুক্ত জাৰীৰিক বিকাশ সাধন কৰিবৰ বাবে প্ৰয়োজন হোৱা নিজা খেলপথাৰৰ ব্যৱস্থা আছে, কিন্তু জনতা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ত নিজা খেলপথাৰৰ ব্যৱস্থা নাই।

(xiii) দুয়োখন বিদ্যালয়তে ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰ প্ৰয়োজনীয় পুষ্টিৰ যোগান ধৰিবৰ বাবে দুপৰীয়াৰ আশৰৰ ব্যৱস্থা কৰে। লগতে প্ৰতিদিনৰ দুপৰীয়াৰ আশৰৰ তালিকা ৪ আছে।

(xiv) দুয়োখন বিদ্যালয়তে ছাত্ৰ ছাত্ৰীক প্ৰশ্নমূলক শিক্ষা দিয়াৰ ব্যৱস্থা নাই।

(xv) দুয়োখন বিদ্যালয়ত খোৱা পানীৰ ব্যৱস্থা আছে যদিও ৩ নং টাউন চান্দমাৰী নিম্ন বুনিয়াদী বিদ্যালয়ত খোৱা পানী যিহি বিশুদ্ধ নহয় আঁহৰণ মুক্তহে।

(xvi) দুয়োখন বিদ্যালয়তে ছাত্ৰ ছাত্ৰীক বিনামূলীয়া পাঠ্যক্ৰম আৰু ছুটনিফৰ্মৰ যোগান ধৰে।

(xvii) দুয়োখন বিদ্যালয়ে ছাত্ৰ ছাত্ৰীৰ অভিভাৱকৰ লগত সলু-সম্পৰ্ক ৰক্ষা কৰে।

(xviii) ৩ নং টাউন চান্দমাৰী নিম্ন বুনিয়াদী বিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ ছাত্ৰী সকলে চৰকাৰী বৃত্তি লাভ কৰিছে। কিন্তু জনতা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ কোনো ছাত্ৰ ছাত্ৰীয়ে চৰকাৰী বৃত্তি লাভ কৰা নাই।

বিদ্যালয় গৃহ

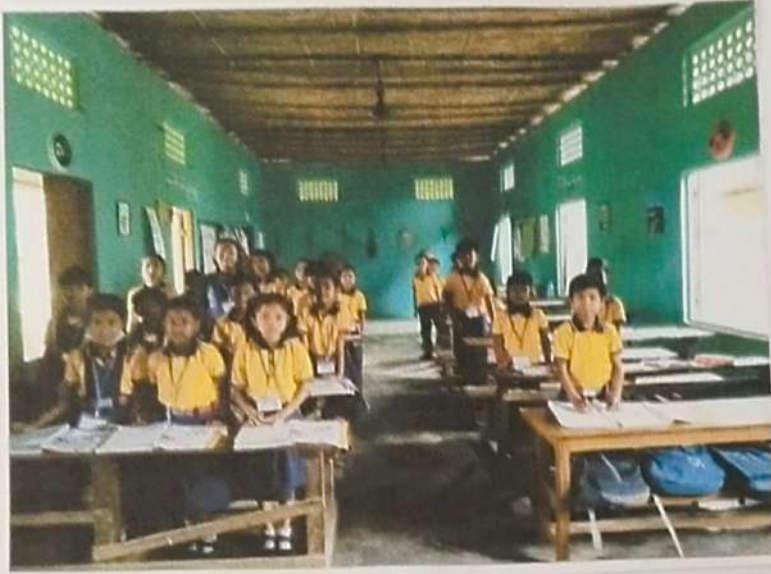

৩ নং টাউন চান্দমাঝী নিম্ন ব্রুনিয়ার্দী
বিদ্যালয়

৩৭নং প্রাথমিক বিদ্যালয়

শ্রেণীকক্ষ

৩ নং টাউন চান্দমাঝী নিম্ন বুনিয়াদী বিদ্যালয়

জনতা প্রাথমিক বিদ্যালয়

দুসৰীয়াৰ আশৰ তালিকা

Automated Reporting and Management System (ARMS)

ARMS (Automated Reporting and Management System) is a web-based system designed to streamline the reporting and management of the Midday Meal (MDM) program. It provides a comprehensive overview of the program's performance, including attendance, food intake, and financial details. The system is user-friendly and accessible from any location with internet access.

MDM Report (Summary)

Category	Value
Total MDM Beneficiaries	1000
Total MDM Servings	2000
Total MDM Cost	10000

MDM Beneficiary List

Sl. No.	Name	Age	Gender	Enrollment No.
1	John Doe	10	Male	12345
2	Jane Smith	10	Female	67890

MDM Attendance Report

Sl. No.	Name	Attendance
1	John Doe	Present
2	Jane Smith	Absent

৩ নং টাউন হান্দমাৰী নিম্ন বুনিয়াদী
বিদ্যালয়

তুমি আনক অন্যায় ন তোমাক আনে অন

JANATA L.P. SCHOOL

Calories Chart (Nutritional Value)

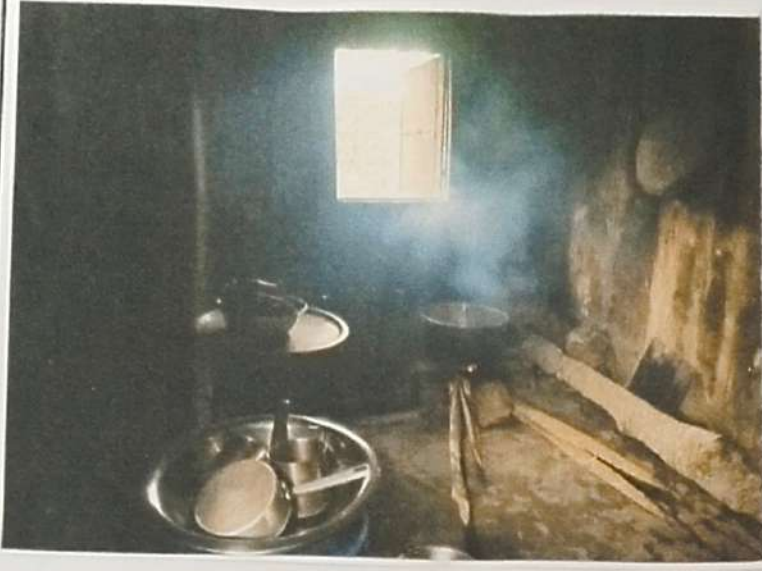
Sl. No.	Food Item	Primary		Upper Primary	
		Quantity (in gm.)	Calories (in gm.)	Quantity (in gm.)	Calories (in gm.)
1	Food Grains (Rice)	100	340	120	408
2	Pulses	20	70	20	70
3	Vegetables	50	25	50	25
4	Oil & Fat	5	45	5	45
5	Salt & Condiments	As per need	-	As per need	-
6	Food	-	-	-	-
7	Any Other Item	-	-	-	-
Total		175	480	245	548

Weekly Menu (Suggested)

- Mon - Rice, Dal, Leafy Veg
- Tue - Khichdi/Soya, Leafy Veg
- Wed - Rice, Egg Curry, Local Option, Leafy Veg
- Thu - Rice, Dal, Leafy Veg
- Fri - Rice, Dal, Leafy Veg
- Sat - Khichdi/Pulses/Local Option, Leafy Veg

শিক্ষাৰ অধিকাৰ
শৰণাশ্রয়ী মানৱ সম্পদ
স্বাধীনতা প্ৰদান কৰাৰ বাবে

জনতা প্ৰাথমিক বিদ্যালয়

বান্ধনীঘর

৩ নং টাউন চান্দমাঝী নিম্ন বুনিয়াদী
বিদ্যালয়

জনতা প্রাথমিক বিদ্যালয়

প্ৰকল্প

"গোলাঘাট জিলাৰ গ্ৰাম্য আৰু নগৰ অঞ্চলৰ দুখন
প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ মাজত তুলনামূলক অধ্যয়ণ।"

(ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত ষষ্ঠ শাণ্মাসিকৰ
DSE-4 কাকতখনৰ ওপৰত প্ৰস্তোত কৰি স্নাতক
ডিগ্ৰী মূল্যায়নৰ বাবে প্ৰেৰণ কৰা হ'ল।)

2022-বৰ্ষ

নিৰ্দেশনা
ড° বিমান আৰন্ধৰা
প্ৰবক্তা, শিক্ষা বিভাগ

প্ৰস্তোতকৰ্তা
শ্ৰী মানসজ্যোতি ঠেঙাল
স্নাতক, ষষ্ঠ শাণ্মাসিক

শিক্ষা বিভাগ
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

প্রকল্প

"গোলাঘাট জিলাৰ গ্ৰাম্য আৰু নগৰ অঞ্চলৰ দুখন
প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ মাজত তুলনামূলক অধ্যয়ণ।"

(ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত ষষ্ঠ ষাণ্মাসিকৰ
DSE-4 কাকতখনৰ ওপৰত প্ৰস্তোত কৰি স্নাতক
ডিগ্ৰী মূল্যায়নৰ বাবে প্ৰেৰণ কৰা হ'ল।)

2022-বৰ্ষ

নিৰ্দেশনা
ড' বিমান আৰুৰা
প্ৰবক্তা, শিক্ষা বিভাগ

প্ৰস্তোতকৰ্তা
শ্ৰী মানসজ্যোতি ঠেঙাল
স্নাতক, ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক
Reg no: S1915993
Roll no: 27610031

শিক্ষা বিভাগ
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

শিক্ষা বিভাগ
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

"গোলাঘাট জিলাৰ গ্ৰাম্যাঞ্চল আৰু নগৰ
অঞ্চলত অৱস্থিত দুখন নিম্ন প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ
ওপৰত এক তুলনামূলক অধ্যয়ণ।" এই বিষয়ত
অধ্যয়ন কৰা স্নাতক ষষ্ঠ ষান্মাসিকৰ, ছাত্ৰ
শ্ৰী মানসজ্যোতি ঠেঙালে মোৰ তত্বাৱধানত তেওঁৰ
অধ্যয়ন সমাপ্ত কৰে।

তেওঁ সংগ্ৰহ কৰা তথ্যসমূহ শুদ্ধ আৰু সত্য বুলি
প্ৰমান পত্ৰ প্ৰদান কৰা হ'ল।

ড° বিমান আৰন্ধৰা
শিক্ষা বিভাগ
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

::ঘোষণা পত্ৰ::

এই অধ্যয়ণ মোৰ নিজা অভিজ্ঞতা।
নিৰ্ধাৰিত উদ্দেশ্যসমূহৰ ওপৰত অধ্যয়ন
কৰিবলৈ নিৰ্বাচিত ক্ষেত্ৰলৈ মই নিজে গৈ
সংগ্ৰহ কৰা তথ্য সামগ্ৰীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি
এই প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰিছো আৰু শিক্ষা
বিভাগৰ স্নাতক উপাধিৰ মূল্যায়ণৰ বাবে
আগবঢ়ালো।

অনুসন্ধানকাৰী

শ্ৰী মানসজ্যোতি ঠেঙাল
স্নাতক ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

কৃতজ্ঞতা পত্ৰ

পোন প্ৰথমে এই অধ্যয়নত মোক বিভিন্ন
দিশত সহায় কৰা শ্ৰদ্ধাৰ ড° বিমান আৰাঙ্কৰা
ছাৰক আন্তৰিক সেৱা জনাইছো।

গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ
অধ্যক্ষৰ লগতে বিভাগৰ অধ্যাপক-অধ্যাপিকা
সকলোলৈকে মোৰ কৃতজ্ঞতা আগৱঢ়াইছো।

এই প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰোতে যি সকল
ব্যক্তিয়ে সহায়-সহযোগিতা আগবঢ়ালে তেখেত
সকলোকে মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন
কৰিলো।

অনুসন্ধানকাৰী
শ্ৰী মানসজ্যোতি ঠেঙাল
স্নাতক ষষ্ঠ ষান্মাসিক
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

সূচীপত্ৰ

ক্রমিক নং	বিষয় বস্তু	পৃষ্ঠা নং
1.01	শিক্ষা	1
1.02	শিক্ষাৰ প্ৰকাৰ	5
1.03	আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ উৎস	15
1.04	আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ প্ৰকাৰ	22
1.05	অসমৰ প্ৰাথমিক শিক্ষা	32
1.06	সৰ্বজনীন প্ৰাথমিক শিক্ষা	44
1.07	অসমৰ সৰ্বজনীন প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ সমস্যা	58
1.08	অসমৰ প্ৰাথমিক শিক্ষা সৰ্বজনীনকৰণত চৰকাৰৰ ভূমিকা	61
1.09	সৰ্বশিক্ষা অভিযান	67
1.10	প্ৰকল্প নিৰ্বাচনৰ যুক্তি যুক্ততা	78
1.11	প্ৰকল্প নিৰ্বাচনৰ উদ্দেশ্য	80
1.12	প্ৰকল্পৰ নিৰ্বাচনৰ সীমাবদ্ধতা	82
2.01	পদ্ধতি	84
2.02	জনসমষ্টি	86
2.03	প্ৰতিদৰ্শ	88
2.04	প্ৰকল্পৰ সঁজুলি বা আহিলা	89
3.01	তথ্য বিশ্লেষণ	92

ক্রমিক নং	বিষয় বস্তু	পৃষ্ঠা নং
3.02	আন্তঃ গাঠনি সম্পর্কত	92
3.03	শিক্ষার্থীৰ বাবে প্ৰদান কৰা সা-সুবিধা	97
3.04	ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মূল্যায়ন ব্যৱস্থা	103
3.05	সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক কাৰ্যসূচী	107
3.06	চৰকাৰী- বেচৰকাৰী অনুদান সম্পর্কত	111
4.01	পুনঃ আলোচনা	113
4.02	ফলাফল	114
4.03	বিদ্যালয় সন্মুখীন হোৱা সমস্যা সমূহ	116
4.04	বিদ্যালয় দুখনৰ উন্নতিৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া ব্যৱস্থা	117
4.05	সামৰণি	118
	প্ৰশ্নসূচী	120

তালিকা

ক্রমিক নং	বিষয়বস্তু	পৃষ্ঠা নং
1	জনসমষ্টি	87
2	আন্তঃ গাঠনি সম্পর্কত তুলনামূলক বিশ্লেষণ	96
3	ছাত্র-ছাত্রীক প্রদান করা সা-সুবিধা সম্পর্কত তুলনামূলক বিশ্লেষণ	101

(1) ବିନିର୍ମାଣ - ବିକାଶ - ପ୍ରସାର - ପ୍ରସାର - ପ୍ରସାର

(2) ବିନିର୍ମାଣ - ପ୍ରସାର - ପ୍ରସାର -

(3) ବିନିର୍ମାଣ - ପ୍ରସାର - ପ୍ରସାର - ପ୍ରସାର -
ପ୍ରସାର -

(4) ବିନିର୍ମାଣ - ବିକାଶ - ପ୍ରସାର - ପ୍ରସାର -
ପ୍ରସାର - ପ୍ରସାର - ପ୍ରସାର -

(5) ବିନିର୍ମାଣ - ପ୍ରସାର - ବିକାଶ - ପ୍ରସାର -
ପ୍ରସାର - ପ୍ରସାର - ପ୍ରସାର -

(6) ବିନିର୍ମାଣ - ପ୍ରସାର - ବିକାଶ - ପ୍ରସାର -
ପ୍ରସାର -

4.04. ରୂପ ଉପାଦାନ: —

ସାଧୁ ବିକାଶ - ଅଧିକ - ଲାଭ - ଉତ୍ପାଦନ
 ବାଧ୍ୟ ରୂପ ଲାଭ - ବିକାଶ - ଉତ୍ପାଦନ - ଉପାଦାନ
 ବାଧ୍ୟ ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ - ବିକାଶ - ଉତ୍ପାଦନ
 ବିକାଶ - ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ ।

ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ: —

- (i) ଉପାଦାନ ବିକାଶ ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ: ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ ।
- (ii) ବିକାଶ ବିକାଶ ଉପାଦାନ - ବିକାଶ ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ ।
- (iii) ବିକାଶ ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ - ଉପାଦାନ ।

ଶୋକାତ୍ମକ ସ୍ୱେଚ୍ଛାସଂସ୍କାର - ଯିତ୍ନିତ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ -
 ଯୋଗ୍ୟ - ଦୈନିକ - ସ୍ୱାମୀ - ବାସ - ଦୈନିକ - 3 ଏଂ
 ନିର୍ଦ୍ଦେଶ - ଶୋକାତ୍ମକ - ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସ୍ୱାମୀ - ସ୍ୱାମୀ - ଦୈନିକ -
 ନିର୍ଦ୍ଦେଶ - ଦୈନିକ - ସ୍ୱାମୀ - ସ୍ୱାମୀ - ସ୍ୱାମୀ - ସ୍ୱାମୀ -
 ଦୈନିକ - ସ୍ୱାମୀ - ସ୍ୱାମୀ - ସ୍ୱାମୀ - ସ୍ୱାମୀ -

4.02. ଅନ୍ତରାଳ: —

- (a) ଶୋକାତ୍ମକ - ସ୍ୱାମୀ (ନି) ନିର୍ଦ୍ଦେଶ - ସ୍ୱାମୀ - ସ୍ୱାମୀ -
 ଶୋକାତ୍ମକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ ।
- (b) ଶୋକାତ୍ମକ - ସ୍ୱାମୀ (ନି) ନିର୍ଦ୍ଦେଶ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ -
 ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ -
 ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ -
 ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ - ଦୈନିକ -

সহায়ক গ্রন্থপুঁজি

- ১) শইকীয়া তঞ্চলী
শইকীয়া বহা কণু "প্রাথমিক পর্যায়ের
শিক্ষাদানের সুবিধাস"
- ২) চলিহা ড° বেদ কুমার
শইকীয়া তঞ্চলী
শইকীয়া বহা কণু "শিক্ষার দাপনিক
ভিত্তি"
- ৩) মল্ল অক্ষু
সোনেৱাল পুৰঞ্জৰ "সমসাময়িক জাৰতীয়
শিক্ষাৰ সমস্যাৱ মূহীশ্যৱ"

1) ବିନୟନୀୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ - ବିନୟନୀୟ -

3 ବଂ ବିନୟନୀୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ - ବିନୟନୀୟ -

ବିନୟନୀୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ - ବିନୟନୀୟ -

(11) ବିନୟନାୟକ ଶ୍ରମ -

ଉତ୍ତମ ଶିକ୍ଷା - ଶିକ୍ଷକମାନଙ୍କ - ବିକାଶ - ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ - ବିନୟନାୟକ -

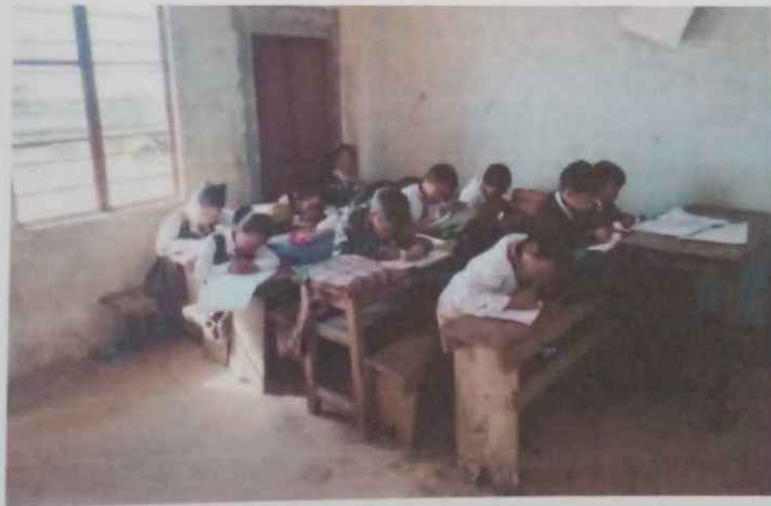

ସମାଜସେବା - ଶିକ୍ଷା - ବିନୟନାୟକ

॥ विद्यया ऽमृतमश्नुते - ज्ञानविद्यायाः -

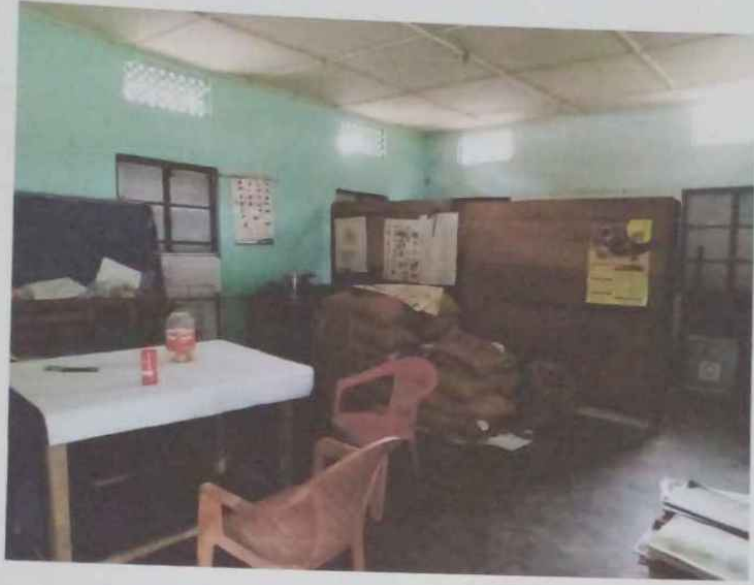

३ वं विद्या - छात्राणां - विद्या - शिक्षण - विद्यालय

अन्यथा - ज्ञानविद्यायाः - विद्यालय -

(10) કોમ્પ્યુટર-રુમ-નું-ચિત્ર :-

૩૦૦-સીટિંગ-કોમ્પ્યુટર-રુમ-કોલેજ-કોમ્પ્યુટર-રુમ-નું-ચિત્ર

કોમ્પ્યુટર-રુમ-નું-ચિત્ર, કોલેજ-કોમ્પ્યુટર-રુમ

প্রকল্প

"গোলাঘাট জিলাৰ গ্ৰাম্য আৰু নগৰ অঞ্চলৰ দুখন
প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ মাজত তুলনামূলক অধ্যয়ণ।"

(ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত ষষ্ঠ শাৰ্ণাসিকৰ
DSE-4 কাকতখনৰ ওপৰত প্ৰস্তোত কৰি স্নাতক
ডিগ্ৰী মূল্যায়নৰ বাবে প্ৰেৰণ কৰা হ'ল।)

2022-বৰ্ষ

নিৰ্দেশনা
ড° বিমান আবন্ধৰা
প্ৰবক্তা, শিক্ষা বিভাগ

প্ৰস্তোতকৰ্তা
শ্ৰী নৰজ্যোতি কলিতা
স্নাতক, ষষ্ঠ শাৰ্ণাসিক

শিক্ষা বিভাগ
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

প্রকল্প

"গোলাঘাট জিলাৰ গ্ৰাম্য আৰু নগৰ অঞ্চলৰ দুখন
প্ৰাথমিক বিদ্যালয়ৰ মাজত তুলনামূলক অধ্যয়ণ।"

(ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ অন্তৰ্গত ষষ্ঠ শাৰ্মাসিকৰ
DSE-4 কাকতখনৰ ওপৰত প্ৰস্তোত কৰি স্নাতক
ডিগ্ৰী মূল্যায়নৰ বাবে প্ৰেৰণ কৰা হ'ল।)

2022-বৰ্ষ

নিৰ্দেশনা

ড' বিমান আৰুৰা
প্ৰবক্তা, শিক্ষা বিভাগ

প্ৰস্তোতকৰ্তা

শ্ৰী নৰজ্যোতি কলিতা
স্নাতক, ষষ্ঠ শাৰ্মাসিক
Reg no: S1916018
Roll no: 27610034

শিক্ষা বিভাগ

গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

শিক্ষা বিভাগ
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

"গোলাঘাট জিলাৰ গ্ৰাম্যাঞ্চল আৰু নগৰ
অঞ্চলত অৱস্থিত দুখন নিম্ন প্ৰাথমিক
বিদ্যালয়ৰ ওপৰত এক তুলনামূলক অধ্যয়ণ।" এই
বিষয়ত অধ্যয়ন কৰা স্নাতক ষষ্ঠ ষান্মাসিকৰ, ছাত্ৰ শ্ৰী
নৱজ্যোতি কলিতায়ে মোৰ তত্বাৱধানত তেওঁৰ অধ্যয়ন
সমাপ্ত কৰে।

তেওঁ সংগ্ৰহ কৰা তথ্যসমূহ শুদ্ধ আৰু সত্য বুলি
প্ৰমাণ পত্ৰ প্ৰদান কৰা হ'ল।

ড° বিমান আৰন্ধৰা
শিক্ষা বিভাগ
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

::ঘোষণা পত্ৰ::

এই অধ্যয়ণ মোৰ নিজা অভিজ্ঞতা।
নিৰ্ধাৰিত উদ্দেশ্যসমূহৰ ওপৰত অধ্যয়ন
কৰিবলৈ নিৰ্বাচিত ক্ষেত্ৰলৈ মই নিজে গৈ
সংগ্ৰহ কৰা তথ্য সামগ্ৰীৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি
এই প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰিছো আৰু শিক্ষা
বিভাগৰ স্নাতক উপাধিৰ মূল্যায়ণৰ বাবে
আগৰঢ়ালো।

অনুসন্ধানকাৰী

শ্ৰী নৱজ্যোতি কলিতা

স্নাতক ষষ্ঠ ষাৰ্মাসিক

গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

কৃতজ্ঞতা পত্ৰ

পোন প্ৰথমে এই অধ্যয়নত মোক বিভিন্ন
দিশত সহায় কৰা শ্ৰদ্ধাৰ ড° বিমান আৰাঙ্কৰা
ছাৰক আন্তৰিক সেৱা জনাইছো।

গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ
অধ্যক্ষৰ লগতে বিভাগৰ অধ্যাপক-অধ্যাপিকা
সকলোলৈকে মোৰ কৃতজ্ঞতা আগবঢ়াইছো।

এই প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰোতে যি সকল
ব্যক্তিয়ে সহায়-সহযোগিতা আগবঢ়ালে তেখেত
সকলোকে মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন
কৰিলো।

অনুসন্ধানকাৰী
শ্ৰী নৱজ্যোতি কলিতা
স্নাতক ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়

সূচীপত্ৰ

ক্রমিক নং	বিষয় বস্তু	পৃষ্ঠা নং
1.01	শিক্ষা	1
1.02	শিক্ষাৰ প্ৰকাৰ	9
1.03	আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ উৎস	19
1.04	আনুষ্ঠানিক শিক্ষাৰ প্ৰকাৰ	23
1.05	অসমৰ প্ৰাথমিক শিক্ষা	30
1.06	সৰ্বজনীন প্ৰাথমিক শিক্ষা	37
1.07	অসমৰ সৰ্বজনীন প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ সমস্যা	40
1.08	অসমৰ প্ৰাথমিক শিক্ষা সৰ্বজনীনকৰণত চৰকাৰৰ ভূমিকা	46
1.09	সৰ্বশিক্ষা অভিযান	51
1.10	প্ৰকল্প নিৰ্বাচনৰ যুক্তি যুক্ততা	57
1.11	প্ৰকল্প নিৰ্বাচনৰ উদ্দেশ্য	58
1.12	প্ৰকল্পৰ নিৰ্বাচনৰ সীমাবদ্ধতা	59
2.01	পদ্ধতি	61
2.02	জনসমষ্টি	63
2.03	প্ৰতিদৰ্শ	64
2.04	প্ৰকল্পৰ সঁজুলি বা আহিলা	66
3.01	তথ্য বিশ্লেষণ	68

ক্রমিক নং	বিষয় বস্তু	পৃষ্ঠা নং
3.02	আন্তঃ গাঠনি সম্পর্কত	68
3.03	শিক্ষার্থীৰ বাবে প্ৰদান কৰা সা-সুবিধা	74
3.04	ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ মূল্যায়ন ব্যৱস্থা	82
3.05	সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক কাৰ্যসূচী	90
3.06	চৰকাৰী- বেচৰকাৰী অনুদান সম্পর্কত	98
4.01	পুনঃ আলোচনা	101
4.02	ফলাফল	102
4.03	বিদ্যালয় সন্মুখীন হোৱা সমস্যা সমূহ	106
4.04	বিদ্যালয় দুখনৰ উন্নতিৰ বাবে গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া ব্যৱস্থা	107
4.05	সামৰণি	109
	প্ৰশ্নসূচী	111

তালিকা

ক্রমিক নং	বিষয়বস্তু	পৃষ্ঠা নং
1	জনসমষ্টি	63
2	আন্তঃ গাঠনি সম্পর্কত তুলনামূলক বিশ্লেষণ	72
3	ছাত্র-ছাত্রীক প্রদান করা সা-সুবিধা সম্পর্কত তুলনামূলক বিশ্লেষণ	80
4	ছাত্র-ছাত্রীর মূল্যায়ন ব্যৱস্থা সম্পর্কত তুলনামূলক বিশ্লেষণ	87
5	সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক কাৰ্যসূচী সম্পর্কত তুলনামূলক বিশ্লেষণ	95

3.01: তম্য বিজ্ঞেয়ন:

বিভিন্ন বৈদেশ্যৰ আধাৰত দুখন পৃথক
বিদ্যালয়ৰ লগা তদন্ত কৰা তম্য বিজ্ঞেয়ন
কৰি জনত উল্লেখ কৰা হ'ল →

3.02: আন্তঃ গাঁঠনি সংলগত

3.02.01:

বিদ্যালয়ৰ নাম :- ওৱং চাৰ্বি চান্দমাৰী
নিস্ন ব্ৰহ্মদেৱী বিদ্যালয় ।

স্থাপন :- 1942 চন ।

ঠিকনা :- চান্দমাৰী, গোনামাৰী ।

① বিদ্যালয়খনৰ চাৰিত্ৰিকায় ইতিহাস কেমেৰে
আৱদ্ধ ।

- ① विद्यालयभवन अकृति नकी ।
- ② विद्यालयभवन अतिथि क्षेत्री वारे भूमक क्षेत्री कोठी वरुथा आछे ।
- ③ विद्यालयभवन शिक्षक अकल वारे भूमके किरणी कोठी वरुथा तहि ।
- ④ विद्यालयभवन अथान शिक्षक वारे भूमक कार्यालय वरुथा तहि ।
- ⑤ विद्यालयभवन भूमक कार्यालय अतिथि आछे ।
- ⑥ विद्यालयभवन भूमिसेवालय अतिथि आछे ।
- ⑦ विद्यालयभवन छात्र-छात्री वारे भूमके - भूमके शौचागार अत्रायागार वरुथा आछे ।
- ⑧ विद्यालयभवन निरा एभन खेल - भूयाव आछे ।

4.01% ପୁନ: ଜାଲୋଚନା :

ଶ୍ରୀ ନିର୍ବାଚନ କବି ଲୋକା ପ୍ରକାଶନିକ ତାମ ରିଫେ - ଗୋନାସାରି ଜିଲାର ଆନ୍ତାସନ ଆଠ ଲଗର ଭଞ୍ଜନତ ଭାସ୍ତିତ ଉତ୍ତନ ବିଧି ପ୍ରାଥମିକ ଚିଦ୍ଧାଳୟ ଏକ ପୁନତାମୂଳକ ଅଞ୍ଚଳ୍ପନ ।

ଶ୍ରୀ କ୍ରକନ୍ଧାସ ଉଦ୍ଦୋଧ୍ୟମ୍ପୂତ୍ ରେନ-

- (i) ପ୍ରାଥମିକ ଚିଦ୍ଧାଳୟ ଉତ୍ତନର ଆତୁ:ଗାଢ଼େନିକ ସାଧକତ ପୁନତାମୂଳକ ଅଞ୍ଚଳ୍ପନ କରା ।
- (ii) ନିର୍ଦ୍ଧାସିତ ଚିଦ୍ଧାଳୟ ଉତ୍ତନ ଛାତ- ଚାତ୍ରୀକ ପ୍ରଦାନ କରା ଆ- ଅଞ୍ଚଳ୍ପନ ସାଧକତ ଅଞ୍ଚଳ୍ପନ କରା ।
- (iii) ପ୍ରାଥମିକ ଚିଦ୍ଧାଳୟର ସୂଚାମ୍ପନ ସାଧକତ ଅଞ୍ଚଳ୍ପନ କରା ।
- (iv) ନିର୍ଦ୍ଧାସିତ ଚିଦ୍ଧାଳୟ ଉତ୍ତନର ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ ଆଠ ସାଂକ୍ରୁତିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସାଧକତ ଅଞ୍ଚଳ୍ପନ କରା ।
- (v) ନିର୍ଦ୍ଧାସିତ ଚିଦ୍ଧାଳୟ ଉତ୍ତନ ନାହି କରା ଚଢ଼କାଶୀ - ଦେହକାଶୀ ଅନୁଦାନ ସାଧକତ ଅଞ୍ଚଳ୍ପନ କରା ।

(vi) নিৰ্জঙ্ঘিত বিদ্যালয় দুখনে সন্মুখীন যোগ্য
বিভিন্ন সমস্যা সমূহ অধ্যয়ন কৰা।

উপৰোক্ত উদ্দেশ্যৰ তিৰিঙ আদি তথ্য
সংগ্ৰহৰ উদ্দেশ্যে নিৰ্জঙ্ঘিত বিদ্যালয় দুখন;
গাওঁ চান্দমাৰী নিম্ন বৃদ্ধিমূৰ্তী বিদ্যালয় আৰু
গাওঁ অক্ষয়ৰ ৩নং - - - - - লুপ্তবান্ধন
প্ৰাথমিক বিদ্যালয় দুখন নিৰ্বাচন কৰা
হৈছিল।

আদি নিৰ্বাচন কৰি লোৱা বিদ্যালয়
দুখনৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবৰ বাবে ইহঁ
৩খন নিজা প্ৰশ্নমূৰ্তী তৈয়াৰ কৰি নিৰ্জঙ্ঘিত।
শিখন শেষত উল্লেখ কৰা হ'ল।

4.02: ফলাফল:

(i) দুয়োখন বিদ্যালয়ে - - - - - চান্দমাৰীৰ বাবে
উপযুক্ত ডেজা-বেজাৰ সন্ধান হৈছে।

(ii) দুয়োখন বিদ্যালয়তে উপযুক্ত আশাৰ
সু-ব্যৱস্থা আছে। তাৰ বাবে চান্দমাৰী

সহায়ক গ্ৰন্থপুঁজি

- ১) শইকীয়া তৰুণ
শইকীয়া বৰা ৰুণ "প্ৰাথমিক পৰ্যায়ৰ
শিক্ষাদানৰ বুনীয়াদ"
- ২) চলিহা ড° বেদ কুমাৰ
শইকীয়া তৰুণ
শইকীয়া বৰা ৰুণ "শিক্ষাৰ দাৰ্শনিক
ভিত্তি"
- ৩) দত্ত অঞ্জু
সোনোৱাল পুৰঞ্জৰ "সমসাময়িক ভাৰতীয়
শিক্ষাৰ সমস্যাৰ দৃষ্টিপাত"

(1) विद्यालयसुं दुधनष ङविभीमः

७२: ङडिन ङदुमरुी निभु वुनिशुदी विदुलनु

७२: नुधुषाङुन डुराशुनिक विदुलनु

(iii) ବିଦ୍ୟାଳୟ ସ୍ଥଳ :

ଓଡ଼ିଶା ଶାନ୍ତିବାଣୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ, ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା

ପ୍ରଭାତୀ ଶାନ୍ତିବାଣୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ

(ii) विद्यालय सुधनर क्षेत्रीयः

७ नः सार्जन हासकावी तिम्र युनिवर्सिटी विद्यालय

७ नः बुधुबाहन प्राथमिक विद्यालय

(iv) विद्यालय उच्चतम प्रभित्वाँन :

उनः टिडिठि ठान्दमणी निम्न दुनिआपी विद्यालय

उनः बुम्बाकाठत प्राक्कमिठ विद्यालय

(v) ବିଦ୍ୟାଳୟ ଦୁଇନଠ ବାହାରି ଚାହିଁବୁ :

ଠିକା: ଚାଉଳ ଘାଟଣା ନିମ୍ନ ବୁଲିଗାମି ବିଦ୍ୟାଳୟ

ଠିକା: ବୁଧୁବାହନ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ

୧) ବିଦ୍ୟାଳୟର ମୁଖ୍ୟ ଦ୍ୱାର:

ଓ.ନ. ଟାଉନ ଶାନ୍ତଲକ୍ଷ୍ମୀ ମିଶ୍ର ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ବିଦ୍ୟାଳୟ

ଓ.ନ. ଲୁକ୍ଷ୍ମଣନ ପ୍ରାଥମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ

A PROJECT REPORT ON

**"A comparative analysis on two
primary schools of Colaghat District,
one from urban & one from rural area".**

This project report is submitted to Dibrugarh University for the partial fulfillment of DSE-4 paper, by the Department of Education.

Supervised by
Dr. Biman Arandhara
Department of
Education
Golaghat Commerce
College

Submitted by
Ankur Saikia
BA 6th semester
Education Honours

DEPARTMENT OF EDUCATION
GOLAGHAT COMMERCE COLLEGE

**A COMPARITIVE ANALYSIS ON TWO
PRIMARY SCHOOL OF GOLAGHAT
DISTRICT; ONE FROM URBAN & ONE
FROM RURAL AREA**

This project report is submitted to Dibrugarh University for the partial fulfillment of DSE 4 paper by the Department of Education

Submitted by-

Ankur Saikia

Roll no- 27610007

Reg. no- S1915896

**Department Of Education
Golaghat Commerce College**

CERTIFICATE

I have great pleasure in certifying that Ankur Saikia, Department of Education, session 2022 in Golaghat Commerce College affiliated to Dibrugarh University has prepared his project report entitled "*A comparative analysis on two primary school of Golaghat district; one from urban & one from rural area*" under my guidance and supervision.

He has fulfilled all the requirement of BA 6th semester curriculum of Dibrugarh University and this project is the result of own investigation and sincere effort.

I wish him all success in life.

Date -

Place -

Dr. Biman Arandhara

Assistant Professor

Department of Education

Golaghat Commerce College

Declaration

I hereby declare that the project entitled a comparative analysis on two primary school of Golaghat district one from rural area is a part of my project submitted in partial fulfillment of the requirement of BA 6th semester course.

The study and recommendation have drawn an original. The facts stated in this project are correct to the best of my knowledge and brief.

Ankur Saikia

Department education

6th Semester

Roll no -27610007

Reg. no-S1915896

Acknowledgement

A project cannot be complete through individual effort alone. It always happens with the contribution of a lot of professional people. The contribution of some direct and evident and others in indirect & obscured. I express my sincere gratitude towards all who have directly or indirectly co-operates me throughout the project.

First, of all I would like to thank **Dr.Utpal Sarma** the principal of Golaghat Commerce College & **Dr. Biman Arandhara**, Assistant professor for their guidance and constant supervision in completing this project.

Secondly I would also like to thank **Ms Rimarekha Buragohain** , HOD, Dept. of Education, **Ms Arundhati Phatowali**, Asst. Professor, **Ms Jyoti Rekha Borah**, Asst. Professor for their valuable advice and constant support.

I am also very thankful to Sumi, Juhi, Pranami, Navajyoti, Manash, Rupam for their cooperation, discussion and moral support during my work.

I would like to express my deep thanks to my parents for their love prayers and support during my studies.

Content

Certificate.....	i
Declaration.....	ii
Acknowledgment.....	iii

Introduction

1.01 Education	1
1.02 Types of Education	2
1.03 Source of Formal Education	4
1.04 Types of Formal Education	7
1.05 Primary Education in Assam	9
1.06 Universalization of Primary Education in Assam	12
1.07 Problems of Universalization of primary education in Assam	13
1.08 Role of Govt. for the Universalization of Primary education	14
1.09 Sarva Shiksha Abhiyan	18
1.10 Reasonalization of the selection of the Project	22
1.11 Title of the Project	23
1.12 Objectives of the Project	23
1.13 Delimitation of the Project	24

Methodology	26
2.01 Methodology	27
2.02 Population of the Study	28
2.03 Sampling	29
2.04 Tools and Techniques	
Data Analysis	30
3.01 Data analysis	30
3.02 Infrastructure	34
3.03 Facilities for the Students	39
3.04 Student Evaluation	43
3.05 Socio-Cultural Activities	46
3.06 Govt. & Non-Govt. Financial Help	48
3.07 Suggestion	
Overview	51
4.01 Overview	52
4.02 Findings	54
4.03 Suggestions	56
4.04 Conclusion	
Reference	

List of Tables

Table 1.1 Comparative Study between the Two Schools on the basis of infrastructure	32
Table 1.2 Comparative Studies between two schools on the basis of facilities provided to the students	37

financial help received by the state

1.11 Title of the Project

A Comparative analysis on two primary schools of Belaghat District one from urban and one from Rural areas.

1.12 OBJECTIVE OF THE PROJECT

- i. To comparatively analysis the infrastructure facilities among the selected primary school.
- ii. To study about the different facilities provided by the institution to there students.
- iii. To study about assessment system in primary education.

- iv. To comparative analysis of the social and cultural activities organised by the selected primary school.
- v. To comparative analysis about the government and non-government financial help achieve by the primary institution.
- vi. To find out different problems which are faced by the selected primary schools.

1.13 Delimitation of the Project

- i. In this project we have studied only the requirements of Primary education.
- ii. We have also studied the development aspects of the selected primary schools.
- iii. We have selected two primary schools one urban and one from rural area.

3.01 Data Analysis

For Data analysis data collected from the two different schools are on the basis of different objectives

3.02 Infrastructure

3.02.01

Sno. Town Chandmari Nimno
Buniyadi Vidyalaya. Estd. 1942
Address: Golaghat, Town,
Chandmari.

- a. The school is bounded with brick wall.
- b. The nature of the school building is paka.
- c. There are separate classrooms for every class.
- d. There is no separate office room for the headmaster.
- e. There is no common room facilities for the teachers.
- f. There is separate office room facility in the school.
- g. There is library facility in the school.

- h. There is separate toilet facility for Boys and Girls.
- i. There is own playground for the school.
- j. There is connectivity of electricity in the school.

3.02.02

Jugibari Parthamik Vidyalaya
 Estd. 1957
 Address: Jugibari Gaon
 Aulaghat.

- a. The school is not bounded with brick wall.
- b. The nature of the school building is paka.
- c. There is no separate classrooms for every classes.
- d. There is no common room facilities for the teachers.
- e. There is no separate room for the head - master.
- f. There is no separate office room in the school.
- g. There is library facility in the school.
- h. There is separate toilet facility for boys and girls.
- i. There is own play ground for the school.
- j. There is electricity connection in the school.

which is included in the last part of the project.

4.02 Findings

1. Both the School building is paka.
 2. Both the School has library facilities
 3. Both the School does not has separate common and office room for teachers.
 4. Both the School does not separate office room for the headmaster.
 5. Both the School has separate toilets for boys and girls.
 6. Both the School has its own playground.
 7. Both the School has electricity connection.
-
1. There are reusable desk benches for the students in both the School.
 2. Both the School allows the students to take library books for home study.
 3. There is no reading room facility in the library of both the School.
 4. There is no electronic teaching materials in both the School.

5. There is drinking water facilities in both the school.
 6. There is sufficient playing materials in both the school.
 7. There is mid-day meal facility in both the school.
 8. Both the school has item chart for mid-day meal.
-
1. Examinations are held in both the school for promoting students from one class to another.
 2. There is internal assessment system in both the school.
 3. Both the school maintains cumulative record card.
 4. Both the school shares students exam record with the parents.
-
1. Both the school organise annual sports events.
 2. Cultural activities are included in the annual sports events in both the school.

• Reference

- a) <https://schools.org.in/assam/golaghat>
- b) https://en.m.wikipedia.org/wiki/Sarva_Shiksha_Abhiyan
- c) <https://www.slideshare.net/SatishRaj4/overspecialization-of-education-in-india>
- d) <https://blog.teachmint.com/what-is-formal-education/>
- e) <https://g.co/kgs/vneDVM>
- f) <https://www.educationforallinindia.com/ssa.htm>

PHOTOS

Gate and boundary of Chandmani School.

Gate and boundary of Jugibari School.

School building of Chandmari School.

School building of Tugibari School.

Classroom of Jugibare School.

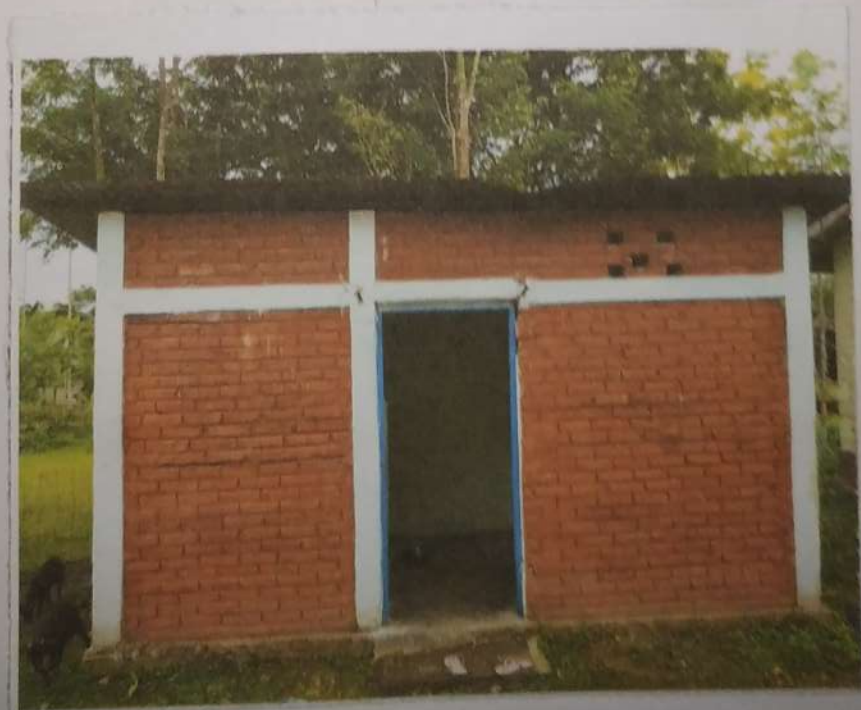
Classroom of Chandmarei School.

Kitchen of Chandmani School.

Kitchen of Jugibari School.

Mid-day Meal chart of Chandmani School

The chart contains several tables and sections. The right side has a section titled "Automated Reporting and Management System (ARMS)" which includes a small image of a person and a list of items. The rest of the chart is filled with tables containing Assamese text, likely detailing meal schedules and nutritional information.

Mid-day Meal chart of Jyegibari School.

মধ্যাহ্ন ভোজনৰ তালিকা	
সোমবাৰ	দাইল-ভাত
মঙ্গলবাৰ	খিচিৰী
বুধবাৰ	ভাত-ৰুপী
বৃহস্পতিবাৰ	দাইল-ভাত
শুক্রবাৰ	দাইল-ভাত
শনিবাৰ	খিচিৰী

যোগীবাৰী প্ৰাথমিক বিদ্যালয়

Toilet facility at Chandmani School.

Toilet facility at Jugibani School.

Drinking water facility at Jugibaree School.

Library Facility at Chandmari School.

A
PROJECT REPORT
ON

গোলাঘাট জিলাৰ ধৰ্মীয় পৰ্যটনৰ কেন্দ্ৰ —
“ শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰৰ এটি ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়ন ”

Submitted By -

Name : Bhobesh Das

B.A. 6th Sem.

Roll No. : 10910124

Reg No. : S1820303

Golaghat Commerce College

28
/

A
PROJECT REPORT
ON

গোলাঘাট জিলাৰ ধৰ্মীয় পৰ্যটনৰ কেন্দ্ৰ —
“ শ্ৰী শ্ৰী আৰ্ত্তখেলীয়া নামঘৰৰ এটি ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়ন ”

*Submitted to Dibrugarh University for the partial fulfilment
of B.A. 6th Semester General Course Examination from Golaghat
Commerce College.*

*Under the Supervision of prof Paras Protim Saikia Assis-
tant Professor Department of History Golaghat Commerce Col-
lege.*

Submitted By -

Name : Bhobesh Das

B.A. 6th Sem.

Roll No. : 10910124

Reg No. : S1820303

Golaghat Commerce College

CERTIFICATE OF THE SUPERVISOR

This is to Certify that the Project title “গোলাঘাট জিলাৰ ধৰ্মীয় পৰ্যটন কেন্দ্ৰ আঠখেলীয়া নামঘৰৰ এটি ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়ন” has been carried out and presented by Sri Bhobesh Das , A student of (General Course)the B.A. 6th semester Golaghat Commerce College under my guidance for the award of Bachelor Degree under Dibrugarh University.

Father this Report has not been submitted in any form for award of any other Degree or Diploma.

Date: ২৭/৭/২১

Place: Golaghat

Harmoni

Signature of the Supervisor

আগকথা

যিকোনো এটা কৰ্ম সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ যিদৰে বহুলোকৰ সহায়ৰ প্ৰয়োজন হয় ঠিক তেনেদৰে এটা প্ৰজেক্ট বা পৰিকল্পনা সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ বহুলোকৰ সহায় সহযোগৰ প্ৰয়োজন হয়। মোৰ এই প্ৰজেক্ট তৈয়াৰ কৰিবলৈ বহুজনে প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষভাৱে সহায় সহযোগিতা কৰিছে।

প্ৰথমে মোক এই প্ৰজেক্ট নিৰ্মান কৰিবলৈ সুবিধা প্ৰদান কৰাৰ বাবে ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ মাননীয় ড° উৎপল শৰ্মা ছাৰক প্ৰজেক্ট তৈয়াৰ কৰিবলৈ সহায় কৰাৰ বাবে ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো। মোৰ এই প্ৰজেক্ট তৈয়াৰ কৰোঁতে সহায় কৰা গাইড পৰশ প্ৰতিম শইকীয়া ছাৰক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো। ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়ণত অঞ্চলটোৰ সামূহিক বা মৌলিক তথ্য সংগ্ৰহ কৰোতে যি সকল ব্যক্তিয়ে সহায় কৰিছে তেওঁলোকক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো। ইয়াৰ উপৰিও এই প্ৰজেক্ট তৈয়াৰ কৰাত সহায় কৰা মোৰ মা-দেউতা আৰু বন্ধু-বান্ধৱী সকলক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো।

এই প্ৰজেক্ট ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰিবলৈ আগবঢ়ালো।

শ্ৰী ভবেশ দাস

ঘোষণা পত্ৰ

এই অধ্যয়ন মোৰ নিজা তথ্য সংগ্ৰহ, অভিজ্ঞতা আৰু সীমিত অধ্যয়নৰ দ্বাৰা সম্পাদিত। নিৰ্ধাৰিত প্ৰজেক্টটো প্ৰস্তুত কৰিবলৈ মই ব্যক্তিগতভাৱে অধ্যয়নক্ষেত্ৰলৈ গৈ ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়ন কৰি তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছোঁ। প্ৰজেক্টৰ বিষয় সম্বন্ধে অভিজ্ঞ, জ্ঞাত সকলৰ মতামত, বিভিন্ন গ্ৰন্থ অধ্যয়ন, আলোচনী, বাতৰি কাকত আৰু ইন্টাৰনেটৰ মাধ্যমেৰে বহু তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছোঁ।

মোৰ বিদ্যায়তনিক জীৱনৰ অতি সামান্য উত্তৰণ আৰু অভিজ্ঞতাক সাৰথি কৰি প্ৰস্তুত কৰি উলিওৱা এই ক্ষেত্ৰভিত্তিক প্ৰতিবেদন পত্ৰ ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কলা শাখাৰ স্নাতক(উপাধি) ডিগ্ৰী লাভ কৰিবলৈ এই আগবঢ়োৱা হ'ল।

প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুতকৰ্তা-

শ্ৰী ভবেশ দাস

ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক

গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়।

সূচীপত্ৰ

১. **আবহুগি** —
 - ১.১. পৰ্যটনৰ উদ্যোগ —
 - ১.২. ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটনৰ উদ্যোগ —
 - ১.৩. অসমৰ পৰ্যটনৰ উদ্যোগ —
 - ১.৪. গোলাঘাট জিলাৰ কেইখন মান
পৰ্যটন ক্ষেত্ৰৰ বিৱৰণ —
 - ১.৫. পৰ্যটনৰ প্ৰয়োজনীয় সমল সমূহ —
২. **বিষয়বস্তুৰ চমু বিৱৰণ** —
 - ২.১. অধ্যয়নৰ লক্ষ্য —
 - ২.২. অধ্যয়নৰ প্ৰণালী —
৩. **অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ চমু বিৱৰণ** —
 - ৩.১. অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ ইতিহাস —
 - ৩.২. ভৌগোলিক সীমা —
 - ৩.৩. নামঘৰৰ সংস্কৃতি —
 - ৩.৪. অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ মানচিত্ৰ —
৪. **সংগৃহীত তথ্যৰ বিশ্লেষণ** —
৫. **অধ্যয়নৰ ফলাফল** —
৬. **অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰত পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা** —
৭. **ভ্ৰমণ পেকেজ** —
৮. **সামৰণি** —
 - ৮.১. অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ চিত্ৰ —
 - ৮.২. প্ৰমান্য কৰণ —
 - ৮.৩. প্ৰশ্ন কাকত —

১. আৰম্ভণি :

পৰ্যটনৰ অৰ্থ হ'ল ভ্ৰমণ। অতি প্ৰাচীন সময়ৰ পৰাই মানুহে পৰ্যটন বা ভ্ৰমণ কাৰ্যৰ লগত জড়িত হৈ আহিছে। অৱশ্যে বৰ্তমান যুগৰ ভ্ৰমণ আৰু ঐতিহাসিক সময়ৰ ভ্ৰমণৰ মাজত পাৰ্থক্য পৰিলক্ষিত হয়। আধুনিক যুগৰ আগলৈকে মানুহে বেহা-বেপাৰ, তীৰ্থ-যাত্ৰা, জ্ঞানৰ অন্বেষণ আৰু অভিজ্ঞতা আদি উদ্দেশ্য আগত ৰাখি এখন ঠাইৰ পৰা আন এখন ঠাইত ভ্ৰমণ কৰিছিল আৰু এনে ভ্ৰমণ সূচীক পৰ্যটন বুলি কোৱা হৈছিল।

অসমীয়া ভাষাত হোৱা পৰ্যটন শব্দটি সংস্কৃত মূলৰ। যাক ইংৰাজীত Tourism বুলি কোৱা হয়। আকৌ ইংৰাজী ভাষাৰ Tourist আৰু Tourism দুয়োটা শব্দ Tour শব্দৰ পৰাই উৎপত্তি হোৱা এই Tour শব্দটো লেটিন মূলীয় শব্দ।

সাম্প্ৰতিক বিশ্বত পৰ্যটন সম্পৰ্কে বিভিন্ন পণ্ডিতে বিভিন্ন ধৰণৰ সংজ্ঞা আগবঢ়োৱা পৰিলক্ষিত হৈছে। এই সংজ্ঞা সমূহৰ ভিতৰত ১৯১০ চনত অষ্ট্ৰিয়াৰ এজন অৰ্থনীতিবিদ গ্যুলাৰ্ডে মন্তব্য কৰিছে যে, “কোনো এক নিৰ্দিষ্ট নগৰ অঞ্চল বা দেশলৈ বিদেশী লোকৰ প্ৰৱেশ ঘটিলে থকা খোৱাৰ আৰু আহ-যাহৰ লগতে পোন পটীয়াকৈ জড়িত ব্যৱস্থাৰ মুঠ পৰিমাণেই হ'ল পৰ্যটন।”

১.১ পর্যটন উদ্যোগঃ

মানুহ অনুসন্ধিৎসু, পৃথিবীৰ ভিন্ন প্ৰান্তৰ ভিন্ন দেশ-মহাদেশ পৰিভ্ৰমণ কৰি মানৱ সমাজৰ অঞ্চলবিশেষে থকা প্ৰাকৃতিক, সাংস্কৃতিক, সামাজিক, সৌন্দৰ্য সুসমা পান কৰা বা বৈচিত্ৰতাক স্বচক্ষে প্ৰত্যক্ষ কৰাৰ মানুহৰ প্ৰবল হেঁপাহৰ বাবেই পৰ্যটনে মানৱ সভ্যতাৰ অতি প্ৰাচীন কালৰ পৰাই এক উদ্যোগৰ ৰূপ পৰিগ্ৰহণ কৰিছে। অৰ্থাৎ মানৱ সভ্যতাৰ ইতিহাসৰ সমানেই পুৰণি পৰ্যটনৰ ইতিহাস।

পৰ্যটনে এক উদ্যোগৰ ৰূপ পৰিগ্ৰহণ কৰাত ই এখন দেশৰ জাতীয় অৰ্থনৈতিক বিকাশ, নিয়োগ সৃষ্টিৰ যোগেদি অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত বৰঙণি যোগোৱাৰ লগতে এখন দেশৰ সমাজ, সংস্কৃতি আৰু পৰম্পৰা সম্পৰ্কে তুলনামূলক অধ্যয়ণৰ সুবিধা আৰু সাংস্কৃতিক বিনিময়ৰ দ্বাৰা মৈত্ৰীৰ পথ প্ৰশস্ত কৰাৰ সুযোগ আনি দিছে।

পৰ্যটন উদ্যোগৰ আনুষাঙ্গিক উদ্যোগ যেনে-হোটেল, পৰ্যটন কেন্দ্ৰ, ভ্ৰমণ প্ৰৱন্ধক, টুৰিষ্ট গাইড, সংস্থা আদিয়েও অৰ্থনৈতিক বিকাশত বিশেষ বৰঙণি আগবঢ়াই মানৱ সম্পদৰ সদ্ব্যৱহাৰৰ সুযোগ আনি দিছে।

আন্তঃৰাষ্ট্ৰীয় পৰ্যটনে উন্নতি আৰু উন্নয়নশীল দুয়োশ্ৰেণীৰ দেশলৈ বিদেশী মুদ্ৰাৰ লগতে উপাৰ্জনৰ পথ সুগম কৰে। উন্নত ৰাষ্ট্ৰৰ পৰা অৰ্থনৈতিক প্ৰবাহ উন্নয়নশীল ৰাষ্ট্ৰ বিলাকলৈ পৰ্যটনৰ যোগেদি যোৱাটো প্ৰায় নিশ্চিত হৈছে। পৰ্যটন বহু দেশৰ বাবে আয়ৰ মূল উৎস আৰু বিদেশী মুদ্ৰা অৰ্জনত সহায় কৰিছে আৰু দেশবিলাকৰ জাতীয় ৰাজহ বৃদ্ধি কৰিছে। এই ৰাজহে বহুদেশৰ ঋণ পৰিশোধৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰিছে। গতিকে দেখা যায় পৰ্যটন আজিৰ তাৰিখত এক বিৰাট উদ্যোগলৈ পৰ্যবসিত হৈছে।

১.২. ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটন উদ্যোগ :

পৰ্যটন উদ্যোগ হৈছে এক বৃহৎ সংস্থা য'ত পৰ্যাপ্ত পৰিমাণে বৈদেশিক মুদ্ৰা আহৰণ আৰু কৰ সংগৃহীত হয়। ভাৰতবৰ্ষখনো বিশ্বৰ এখন অন্যতম প্ৰাকৃতিক ভাৱে সম্পদশালী আৰু বাৰ্জনৈতিক তথা সামাজিক ভাৱে বৃহৎ ৰাষ্ট্ৰ। সেয়েহে প্ৰাচীন কালৰে পৰাই দেশখনলৈ পৃথিৱীৰ আন আন ঠাইৰ পৰা ভ্ৰমণকাৰীসকল আহিছে। ইয়াৰ ফলত ভাৰতবৰ্ষৰ চৰকাৰে পৰ্যটন উদ্যোগৰ পৰা বিদেশী মুদ্ৰা অৰ্জন কৰি দেশখন অৰ্থনৈতিক দিশ টোক সৰল কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। ভাৰতবৰ্ষখন জনসংখ্যাৰ ফালৰ পৰাও এখন বিশাল দেশ উত্তৰে বৰফাবৃত্ত হিমালয়ৰ পৰা দক্ষিণে কন্যা কুমাৰীলৈকে আৰু পূবে অৰুণাচল প্ৰায় ৩২,৮৭,২৬৩ বৰ্গ কিঃমিঃ ৰ মাটিকালিৰ ভাৰতবৰ্ষ বিশ্বৰ সপ্তমখন বৃহৎ দেশৰূপে পৰিগণিত হৈছে। ভাৰতৰ ভৌগোলিক চৰিত্ৰই দেশখনৰ বাবে বহুগোলা সাংস্কৃতিৰ বিকাশৰ প্ৰকৃত বৰঙণি যোগাইছে। সেয়ে প্ৰাচীন কালৰ পৰা ভ্ৰমণকাৰী সকল ভাৰতবৰ্ষলৈ আহিছে।

উল্লেখনীয় যে, এই ভ্ৰমণকাৰী সকল অৰ্থাৎ যি সকল ভ্ৰমণকাৰী ভাৰতৰ ভিন্ন ঠাইলৈ ভ্ৰমণ কৰিবলৈ আহিছিল। তেওঁলোকে ভাৰতৰ ঐশ্বৰ্য্য আৰু বৈচিত্ৰ্যৰ বিষয়ে একোটাকৈ বহুমূলীয়া টোকা লিখি থৈ গৈছে। এই টোকাৰ পৰা জনা যায় যে ভাৰতৰ বিশাল আয়তন আৰু বৈচিত্ৰতাৰ প্ৰতি আকৰ্ষিত হৈ কেইবাজনো ভ্ৰমণকাৰী প্ৰধানত ভাৰতবৰ্ষ ভ্ৰমণলৈ আহিছিল। বিশাল ভাৰতৰ প্ৰাকৃতিক,

সামাজিক বা ভাষিক ভিন্নতাই তেওঁলোকৰ মনত এক কৌতুহল সৃষ্টি কৰিছিল
আৰু তেওঁলোকে এইবোৰ অনুসন্ধান কৰি আনন্দ লাভ কৰিব বিচাৰিছিল।

ভাৰতবৰ্ষত থকা পৰ্যটনস্থলী যেনে- পৱিত্ৰ ধৰ্ম অনুস্থান বিখ্যাত
হৰপ্পা আৰু মহেঞ্জোদাৰ, অজন্তা, ইলোৰা, তাজমহল, অশোকৰ
শিলাস্তম্ভলিপি সমূহ গ্ৰীক কুৰাণ কালৰ কলা- ভাস্কৰ্য, গুপ্ত কলা ভাস্কৰ্য এই
সকলোবোৰৰ অৱশিষ্ট সমূহে এতিয়াও বিদেশী - স্বদেশী সকলো লোককে
আকৰ্ষণ কৰে।

ভাৰতবৰ্ষত স্বাভাৱিকতে ইয়াৰ ভৌগোলিক পৰিৱেশ, জলবায়ু আদি
সকলো দিশতে বিচিত্ৰতা আছে। গভীৰ অৰণ্য আৰু নানান জীৱ-জন্তুৰ ঠাই
ভাৰতবৰ্ষ প্ৰাকৃতিক ভাৱেই বন্যপ্ৰাণীৰ বন্যভূমি ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰাকৃতিক
বিচিত্ৰতা আৰু জীৱ-জন্তুৱেও বহুতো ভ্ৰমণকাৰীক আকৰ্ষণ কৰে।

এনেবোৰ কাৰণবশত : ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটন উদ্যোগ লেখত লবলগীয়া
বিভাগৰূপে পৰিগণিত।

১.৩. বিষয় বস্তুর চমু বিৱৰণ :

অসমৰ বহুতো নামঘৰৰ ভিতৰত দেশী-বিদেশী পৰ্যটকৰ সমাগম স্থলী হ'ল “শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰ” নামঘৰ শব্দটো এটা পবিত্ৰ শব্দ। নামঘৰত সাধাৰণতে নাম প্ৰসংগ কৰা হয়। ই এক ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান। নামঘৰত সাধাৰণতে ভকত বৈষ্ণৱ সকলে নিজৰ আত্মাৰ পবিত্ৰতাৰ বাবে নাম কীৰ্ত্তনৰ যোগেদি ভগৱানক উপাসনা কৰে। আঠখেলীয়া শব্দটো ধৰ্ম প্ৰাণ সকলো লোকৰেই অন্তৰৰ মধুৰ আদৰৰ শব্দ। শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰৰ নামটো নামঘৰৰ চৌপাশে থকা আঠটা কুৰিৰ পৰা লোৱা হৈছে। আঠটা কুৰিৰ ৰাইজে একেলগে সমাজ পাতি ধৰ্মীয় কাৰ্য্য পালন কৰি খোৱা বোৱা ব্যৱস্থা কৰাৰ বাবেই “আঠখেলীয়া ” নামাকৰণ কৰা হৈছে।

আঠখেলীয়া নামঘৰ কেতিয়া প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল এতিয়ালৈকে কোনোও ক'ব পৰা নাই। নামঘৰ ভাগ প্ৰতিষ্ঠা কৰা কোনো নিৰ্দিষ্ট মানুহৰ নাম নাই। বয়োজেষ্ঠ লোক সকলৰ পৰা জানিব পৰা মতে আহোম সকলে ৰাজত্ব কৰা সময়ত ল'ৰা ৰজাৰ দিনত অংগক্ষত কৰোৱা হৈছিল। সেই সময়ত অংগক্ষত কোঁৱৰ ৰজা হ'ব নোৱাৰে সেয়েহে জয়মতী কুঁৱৰীয়ে তেওঁৰ স্বামী গদাপানি কোঁৱৰক পলুৱাই পঠিয়াইছিল। গদাপানি কোঁৱৰ চন্দ্ৰৱেশত ঘূৰি ফুৰোঁতে এদিন সন্তলোক এজনৰ আশ্ৰম পায়হি। সেই আশ্ৰমখনতে তেওঁ কিছুদিন আশ্ৰয় লয়। তেওঁক বিচাৰি ল'ৰা ৰজা চাউদাং সকলে এই স্থান পাইছিলহি কিন্তু আশ্ৰমখনৰ চাৰিওফালে বাঁহ-বেত , তৰা - ইকৰা, ডাঙৰ গছ-গছনিৰে ভৰপূৰ আৰু আশ্ৰমলৈ সোমোৱা পথটোত ডাঠ মকৰা জালেৰে আবৃত হোৱাত মানুহ থকাৰ সন্ধান নাপাই চাউদাংহঁত তাৰ পৰা অন্য ঠাইলৈ গতি কৰিলে। গদাপানি কোঁৱৰক আশ্ৰমৰ পৰা ওশ্ৰাই যাওঁতে আশ্ৰমৰ পথৰ ডাঠ মকৰা জাল আঁতৰাই বাহিৰত মানুহৰ অসংখ্য খোজ আৰু ৰজাঘৰীয়া মানুহৰ সবঞ্জাম পাই। তেওঁক বিচাৰি ফুৰা চাউদাঙ বুলি নিঃসন্দেহে জানিব পাৰিলে। তেওঁ সেই সাধু সন্তলোক জনৰ আশ্ৰমত থকাৰ বাবেই ৰক্ষা পৰিল। তাৰ পাছত তেওঁ নিজৰ সংকল্প পূৰণৰ উদ্দেশ্যেৰে অন্য স্থানলৈ গুচি গ'ল।

১৬৮১ খ্রীষ্টাব্দত গদাপানি কোঁৱৰে ৰজা সিংহাসন লাভ কৰাৰ পাছত তেওঁক আশ্রম দিয়া সন্তলোক জনৰ উপকাৰ নাপাহৰি সেই আশ্রমলৈ আহে। আশ্রমত সন্তলোক জনৰ কোনো সন্ধান নাপাই বিশেষ আঠটা পৰিয়ালৰ ওপৰতে আশ্রম খনৰ বক্ষনা-বেক্ষণ আৰু প্ৰতিপালনৰ দায়িত্ব অৰ্পন কৰে। সেই আঠটা পৰিয়াল সমাজবদ্ধ হৈ ক্ৰমে বংশ বৃদ্ধি হোৱাত একো-একোতা কুৰিত পৰিণত হয়গৈ সেই কুৰি সমূহ হ'ল—

১। বচাকুৰি, ২। বৈৰাগী কুৰি ৩। ব্ৰাহ্মণ কুৰি ৪। নাঙ্গল কুৰি
 ৫। শ'লাল কুৰি ৬। কছৰীকুৰি ৭। বৰাহী কুৰি ৮। কাকতি কুৰি

এই বৰাহী কুৰি আৰু কাকতি কুৰি এই দুটা খেলৰ অত্যাচাৰত বলি হোৱাত একেবাৰে আঠখেলৰ নিঃশেষ হৈ গ'ল।

বৰ্তমানৰ শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰ আদিম অৱস্থাত প্ৰকাণ্ড হুইতাল থকা বট বৃক্ষৰে পৰিবেষ্টিত সন্তলোকৰ আশ্রমৰ এটি সৰু মন্দিৰ আগতে মন্দিৰ ভাগত এপাত ত্ৰিশূল আৰু ক্ৰমণি চন্দনৰ ঠগা আছিল। সেই মন্দিৰ ভাগতেই অতীতৰ পৰা পূজা-সেৱা, নৈবদ্য অৰ্চনা আদি কৰ্ম পূৰ্বপুৰুষ সকলে চলাই আহিছিল।

কালক্ৰমত সেই পুৰণা মন্দিৰৰ মাজত ৰাখি আঠখন চালিৰ পৰিৱৰ্তে মাজত ডাঙৰ ডাঙৰ খুটাৰে সৈতে খেৰীঘৰ নিৰ্মাণ কৰিছিল প্ৰতিটো কোঠাত আঠখন দুৱাৰ ৰাখিছিল। সেই সময়ত অতীজৰ ত্ৰিশূল আৰু চন্দন কাঠৰ ঠগা ভাগেয় আছিল এই সকলোৰে ইষ্ট দেৱতাৰ সেৱাৰ স্থলী। পাছত এই কাঠৰ ঠগাৰ পৰিৱৰ্তে ডাঙৰ কৈ বেদী নিৰ্মাণ কৰাই পাঁচখলপীয়া সিংহাসন প্ৰতিষ্ঠা কৰে। উল্লেখনীয়া যে সেই সময়তো “শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া হৰি মন্দিৰ” নামাকৰণেই প্ৰখ্যাত আছিল। “শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰ” নামেৰে নামাকৰণ হয় ১৯৭০ চনৰ পাছৰ পৰাহে।

বৰ্তমান নামঘৰ ভাগত পূৰ্বেবেদী থকা ঠাইতেই উন্নত ধৰমেৰে সপ্তখলপীয়া সিংহাসন স্থাপন কৰা হৈছে। পৰ্যটনৰ আৰ্কষণীয় হিচাপে নামঘৰ ভাগৰ কাষত এটা ডাঙৰৰ পুখুৰী আছে। তাত মাছ, কাছ আদি দেখিবলৈ পোৱা যায়।

২.১. অধ্যয়নৰ লক্ষ্য :

অধ্যয়নৰ লক্ষ্য হিচাপে গোলাঘাট জিলাৰ ক্ষেত্ৰভিত্তিক পৰ্যটন স্থলী “শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰৰ” কিছুমান লক্ষ্য লৈ আমি এই প্ৰজেক্ট প্ৰস্তুত কৰিছোঁ। মই অধ্যয়নৰ বাবে নিৰ্ধাৰণ কৰি লোৱা লক্ষ্য সমূহ হৈছে —

- (ক) আঠখেলীয়া নামঘৰৰ অতীত আৰু বৰ্তমানৰ বিষয়ে অধ্যয়ন।
- (খ) আঠখেলীয়া নামঘৰ পৰ্যটনৰ আকৰ্ষণীয় ক্ষেত্ৰ হিচাপে পৰিগণিত কৰা।
- (গ) আঠখেলীয়া নামঘৰৰ কাষৰীয়া ব্যক্তিৰ পৰ্যটন সম্পৰ্কে ধাৰণা অধ্যয়ন।
- (ঘ) আঠখেলীয়া নামঘৰক পৰ্যটক ক্ষেত্ৰ হিচাপে প্ৰতিষ্ঠা কৰাৰ বাবে পৰামৰ্শৱলী।
- (ঙ) আঠখেলীয়া নামঘৰৰ ঐতিহ্যৰ বিষয়ে অধ্যয়ন।

২.২. অধ্যয়নৰ প্ৰণালীঃ

যিকোনো এটা প্ৰজেক্ট বা পৰিকল্পনাৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰিবলৈ বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ অধ্যয়ন প্ৰণালীয়ে প্ৰত্যক্ষ বা পৰোক্ষ ভাৱে সহায় কৰে। মোৰ এই প্ৰজেক্ট অধ্যয়ন কৰিবলৈ বিশেষকৈ মই দুই প্ৰকাৰৰ অধ্যয়ন প্ৰণালীৰ সহায় লৈছো যেনে—

১। প্ৰাথমিক তথ্য

২। গৌণ তথ্য

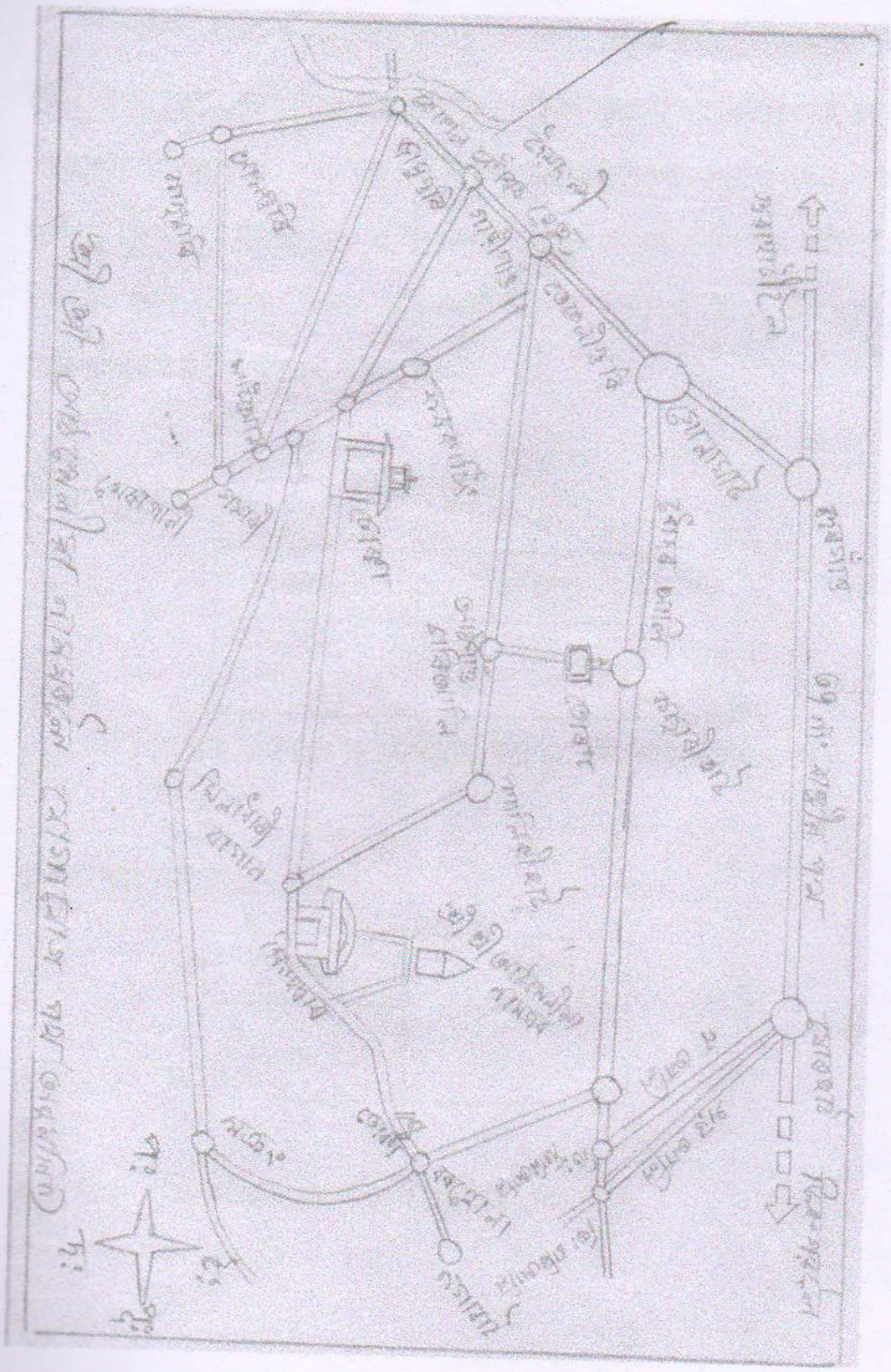
১। প্ৰাথমিক তথ্য :

উক্ত প্ৰজেক্টটোৰ বাবে তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ আমি একোখন প্ৰশ্নকাকত তৈয়াৰ কৰি লৈছো। এই প্ৰশ্ন কাকতখন অঞ্চলটোৰ বহুতো শিক্ষিত তথ্য প্ৰাপ্ত বয়স্ক মানুহক ইয়াৰ উত্তৰ দিবলৈ প্ৰদান কৰিছো। উক্ত প্ৰজেক্টটো প্ৰাথমিক তথ্য সংগ্ৰহৰ বাবে আঠখেলীয়া নামঘৰৰ কাৰিকৰী আবাসীৰ মাজত এক ক্ষেত্ৰ ভিত্তিক অধ্যয়ন কৰিছিলো আৰু অঞ্চলটোৰ বহুজনৰ লগত মত বিনিময় কৰিছো। এনেদৰে সংগ্ৰহ কৰা তথ্য সমূহৰ ভিত্তি কৰি মোৰ এই প্ৰজেক্ট নিৰ্মাণ কৰিছো।

২। গৌণ তথ্য :

মোৰ এই প্ৰজেক্ট নিৰ্মাণ কৰিবলৈ কিছুমান গৌণ তথ্য অধ্যয়ন প্ৰণালীয়েও সহায় কৰিছে। যেনে — বিভিন্ন গ্ৰন্থ, আলোচনী, বাতৰি কাকত, ইণ্টাৰনেট, স্মৃতি গ্ৰন্থ, ওৱেবছাইট আদি অধ্যয়ন কৰি সেই বিলাকৰ ভিত্তিত আমি গৱেষণা পত্ৰ বিষয়বস্তু আলোকপাত কৰিছোঁ।

৩.৪. অধ্যয়ন ক্ষেত্রৰ মানচিত্র :

৪. সংগৃহীত তথ্যৰ বিশ্লেষণ :

পৰ্যটন উদ্যোগত সংগৃহীত তথ্যৰ বিশ্লেষণৰ গুৰুত্ব বহুত। পৰ্যটন উদ্যোগত ইয়াৰ বিভিন্ন তথ্য পোৱা যায়। কোনো ঠাইত পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা হ'লে সেই ঠাইখনৰ পৰিবেশৰ বিভিন্ন তথ্য পোৱা যায়। আঠখেলীয়া নামঘৰৰ আয়-ব্যয় ওপৰত বিশ্লেষণ কৰা হয়। নামঘৰৰ কাষৰ শিক্ষিত অশিক্ষিত লোকৰ সংখ্যা, জনসংখ্যা ধৰ্মীয়লোক, নামঘৰৰ বছৰি আয়-ব্যয় আৰু বছৰি দেশী-বিদেশী পৰ্যটকৰ হিচাপ কৰা হয়। এই তথ্য সমূহৰ তালিকা উল্লেখ কৰা হ'ল —

শিক্ষিত হাৰ

পুৰুষ	মহিলা
৬০%	৪০%

আঠখেলীয়া নামঘৰৰ আশে-পাশে থকা লোকৰ শিক্ষাৰ হাৰ।

জনসংখ্যা ঘনত্ব

পুৰুষ	মহিলা
৬০%	৪০%

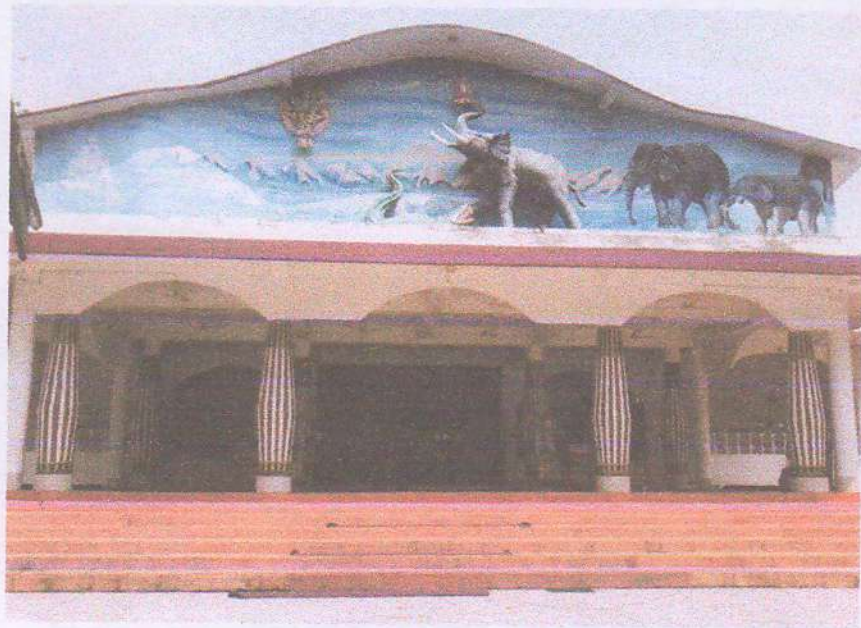
আশে পাশে থকা লোকৰ জনসংখ্যাৰ শতকাৰ হাৰ।

৮.১. অধ্যয়ন ক্ষেত্রৰ চিত্ৰ :

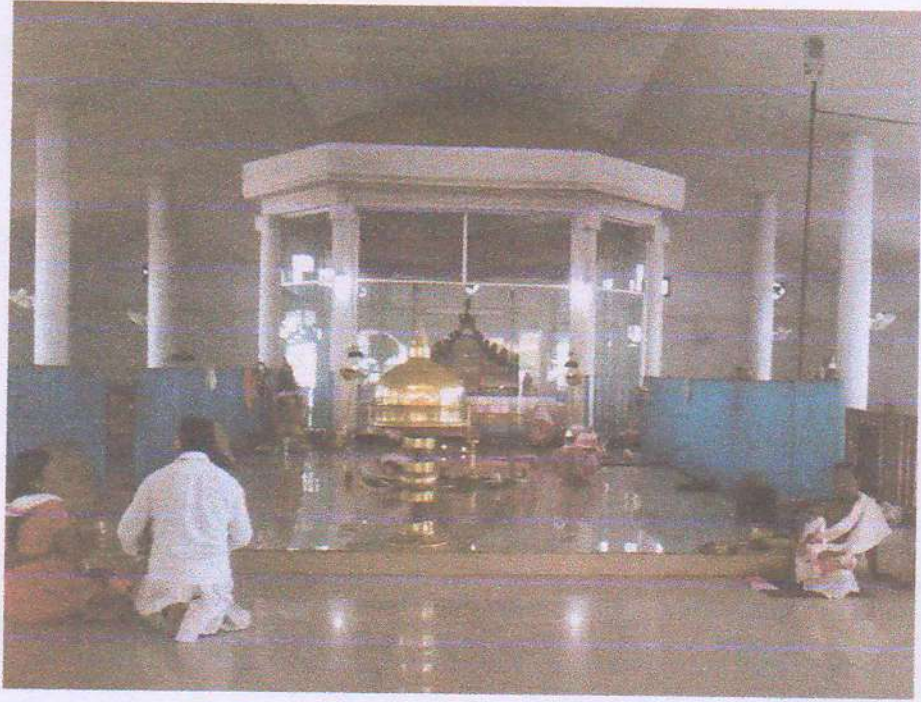
ক্ষেত্ৰ ভিত্তিক অধ্যয়নৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰা অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰ কিছুমানৰ চিত্ৰসমূহ তলত দিয়া হল —

শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰৰ প্ৰবেশদ্বাৰা

শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰৰ সন্মুখভাগ

শ্রী শ্রী আঠখেলীয়া নামঘৰৰ মণিকূটভাগ

শ্রী শ্রী আঠখেলীয়া নামঘৰৰ মাছ, কাছৰে ভৰপূৰ পুখুৰীটো

শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰৰ ধূপ, চাকি, শৰাই সামগ্ৰীৰ দোকান।

শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰৰ বাহু আস্থান

শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰৰ অতিথিশালা

আঠখেলীয়া বালিকা উচ্চ মাধ্যমিক বালিকা বিদ্যালয়

৮.২. প্ৰমান্য কৰণ :

১। পৰ্যটন আৰু ইয়াৰ বিকাশ	: নাথ ডম্বৰুধৰ, গগৈ পুণ্যধৰ
২। পবিত্ৰ অসম	: নেওগ ড° মহেশ্বৰ
৩। অসম বুৰঞ্জী	: ড° তচদুলুল হচেইন
৪। অসমৰ পৰ্যটন উদ্যোগ	: শ্ৰী শশীকান্ত শইকীয়া
৫। উত্তৰ পূব পৰ্যটন উদ্যোগ	: শ্ৰী অতনু গগৈ
৬। শ্ৰী শ্ৰী আঠখেলীয়া নামঘৰৰ ইতিবৃত্ত	: শ্ৰী মহেশ্বৰ শৰ্মা শাস্ত্ৰী

A
PROJECT REPORT
ON

“ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ পৰ্যটনৰ এক উল্লেখনীয়
কেন্দ্ৰ হিচাপে গোলাঘাট জিলাৰ দেও পাহাৰ । ”

Submitted in partial fulfillment of B.A 6th Semester
General Course under Dibrugarh University

Submitted By :

Name : DIBAKAR MORANG

Roll No.: 10910129

Reg.No.: S1820334

Golaghat Commerce College

A
PROJECT REPORT
ON

“ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ পৰ্যটনৰ এক উল্লেখনীয়
কেন্দ্ৰ হিচাপে গোলাঘাট জিলাৰ দেওপাহাৰ । ”

Submitted to Dibrugarh University for the Partial Fulfillment of B.A.
6th Semester General Course Examination from
Golaghat Commerce College

২৭

2021

Under the Supervision of Prof. PARAS PROTIM SAIKIA
Assistant Professor (History)

Submitted by:

Name : DIBAKAR MORANG

Roll No : 10910129

Regd. No.: S1820334

Golaghat Commerce College

Certificate of the Supervisor

This is to Certificate that the Project title “ উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ পৰ্যটনৰ এক উল্লেখনীয় কেন্দ্ৰ হিচাপে গোলাঘাট জিলাৰ দেওপাহাৰ ” has been carried out presented by **DIBAKAR MORANG**, a student of B.A. 6th Semester, Golaghat Commerce College under my Guidance for the award of Bachelor Degree under Dibrugarh University. Further this project report has not been submitted in any form for award of any other degree or diploma.

Date : ১১/৪/২০২১

Place :

Paras Pookim Daitol

Signature of the Supervisor

আগকথা

যিকোনো এটা কাম সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ যিদৰে বহুলোকৰ সহায়ৰ প্ৰয়োজন হয়, ঠিক তেনেদৰে এটা প্ৰজেক্ট বা পৰিকল্পনা সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ বহুজনৰ সহায়-সহযোগিতা প্ৰয়োজন হয়। মোৰ এই প্ৰজেক্ট সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ বহুলোকৰ প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষভাৱে সহায় সহযোগিতা আগবঢ়াইছে।

প্ৰথমে অঞ্চলটোৰ সামূহিক বা মৌলিক তথা সংগ্ৰাহক যি সকল ব্যক্তিয়ে মোক সহায়-সহযোগিতা কৰিছিল তেওঁলোকক মোৰ প্ৰশিপাত তথা কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো। ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক পাঠ্যক্ৰমৰ দ্বাৰা ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ে আমাক এই প্ৰজেক্ট বা পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিবলৈ দিয়াত মই আনন্দিত হৈছো আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ক ধন্যবাদ তথা কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ মাননীয় অধ্যক্ষ শ্ৰীযুত ~~সত্যেন্দ্ৰ নাথ শইকীয়া~~ ^{সুভেন্দু শৰ্মা} ছাৰ আৰু মোৰ এই প্ৰজেক্ট তৈয়াৰ কৰিবলৈ সহায় কৰা তথা উৎসাহ-উদীপনা যোগোৱা আৰু চোৱা-চিতা কৰা গাইড শ্ৰীযুত পৰশ প্ৰতীম শইকীয়া ছাৰক ধন্যবাদ তথা কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। মোৰ এই প্ৰজেক্ট নিৰ্মাণ কৰোঁতে সহায় কৰা দাদা, নবৌ, ভণ্ডি, বন্ধু-বান্ধৱী সকলোলৈকে হিয়াভৰা চেনেহ যাছিলোঁ।

শ্ৰী শ্ৰীযুক্ত সুভা. ৬
~~সুভেন্দু শৰ্মা~~

স্নাতক মহলাৰ ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়
গোলাঘাট।

ঘোষণা পত্ৰ

এই অধ্যয়ন মোৰ নিজা অভিজ্ঞতা । নিৰ্ধাৰিত প্ৰজেক্টটোৰ ওপৰত তথ্য খুঁহ কৰিবলৈ মই ব্যক্তিগত ভাৱে অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰলৈ গৈ তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছো আৰু সেই তথ্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি এই প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰিছো, তথা স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰিবলৈ এই প্ৰজেক্টটো প্ৰস্তুত কৰিছো ।

অনুসন্ধানকাৰী

ষষ্ঠ ষান্মাসিক

গোলাঘাট বাগিঁজ্য মহাবিদ্যালয়

সূচীপত্ৰ :

	পৃষ্ঠা নং
১। আৰম্ভণি :	১-৬
(ক) পৰ্যটন উদ্যোগ	
(খ) ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটন উদ্যোগ	
(গ) অসমৰ পৰ্যটন উদ্যোগ	
(ঘ) গোলাঘাট পৰ্যটন উদ্যোগ	
(ঙ) পৰ্যটন প্ৰয়োজনীয় সমল সমূহ	
২। বিষয়বস্তুৰ চমু বিৱৰণ :	৭-৮
(ক) অধ্যয়ণৰ লক্ষ্য	
(খ) অধ্যয়ণৰ প্ৰণালী	
৩। অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰৰ চমু বিৱৰণ :	৯-১১
(ক) ভৌগোলিক বিৱৰণ	
(খ) অধ্যয়ণ ক্ষেত্ৰৰ ইতিহাস	
(গ) অধ্যয়ণ ক্ষেত্ৰৰ মানচিত্ৰ	
৪. <u>সংগৃহীত তথ্যৰ বিশ্লেষণ :</u>	১২-১৩
৫. অধ্যয়ণৰ ফলাফল :	১৪
৬. অধ্যয়ণ ক্ষেত্ৰত পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তাঃ	১৫
৭. পৰ্যটন স্থলীলৈ যোৱা ভ্ৰমণ কৰা এদিনীয়া সূচী বা (Package Tour)	১৬-১৭
৮. সামৰণিঃ	১৮-২৫
(ক) ক্ষেত্ৰ ভিত্তিক অধ্যয়ণৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰা অধ্যয়ণ ক্ষেত্ৰ কিছুমান চিত্ৰঃ	
(খ) প্ৰমাণ্যকৰণ	
(গ) প্ৰশ্নকাকত	

১. আৰম্ভণি :

সাম্প্ৰতিক বিশ্বায়নৰ যুগে মানুহক পৃথিৱী খনৰ লগত অধিক পৰিচিত হোৱাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰাৰ সময়ত অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক ক্ষেত্ৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পৰ্যটন উদ্যোগক এক নতুন মাত্ৰ প্ৰদান কৰিছে। পৰ্যটন বৰ্তমান বিশ্বৰ সকলোতকৈ অধিক পৰ্যটন মানসিক সন্তুষ্টিৰ বাবে এখন ঠাইৰ পৰা আন এখন ঠাইলৈ যোৱাকে বুজায়। প্ৰত্যেকজন ব্যক্তিৰ নিজৰ বাস স্থানৰ পৰা অন্য ঠাইলৈ যোৱাৰ প্ৰয়োজনীয়তা প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্য উপভোগ কৰাৰ পৰা আৰম্ভ কৰি বৃত্তিগত স্বাস্থ্যজনক তথা সাংস্কৃতিক হ'ব পাৰে। পৰ্যটনৰ চক্ৰটো ব্যক্তি এজনৰ বাসস্থানৰ পৰা আৰম্ভ হৈ লক্ষ্যস্থান হৈ পুনৰ ব্যক্তিজনৰ বাসস্থানলৈকে প্ৰসাৰিত হৈ থকা অতি প্ৰাচীন সময়ৰ মানুহ পৰ্যটন কাৰ্যৰ লগত জড়িত হৈ আহিছে। বৰ্তমান যুগৰ ৰমণ আৰু ঐতিহাসিক সময়ৰ পৰ্যটনৰ মাজত পাৰ্থক্য আছে। আধুনিক যুগৰ আগলৈকে মানুহে বেহা-বেপাৰ, তীৰ্থ যাত্ৰা, জ্ঞানৰ আহৰণ আৰু অভিজ্ঞতা আদি উদ্দেশ্য আগত ৰাখি এখন ঠাইৰ পৰা আন এখন ঠাইলৈ ভ্ৰমণ কৰিছিল। তেনে ভ্ৰমণ সূচিক পৰ্যটন বোলা হয়। কিন্তু ভ্ৰমণ সম্পৰ্কীয় ধ্যান-ধাৰণাৰ ক্ষেত্ৰত সামগ্ৰীক পৰিৱৰ্তন ঘটে ঊনবিংশ শতিকাৰ পৰা।

অসমীয়া ভাষাত ব্যৱহাৰ কৰা পৰ্যটন শব্দটি সংস্কৃত মূলৰ যাক ইংৰাজীত Tourism বুলি কয়। সাম্প্ৰতিক বিশ্বত পৰ্যটন বুলিলে এখন ঠাইৰ পৰা আন এখন ঠাইলৈ পৰ্যটনৰ নিৰ্দিষ্ট নীতি-নিয়ম আৰু স্বাত্বাৱলীৰ পৰিসীমাৰ ভিতৰত থাকি কৰাৰ ভ্ৰমণৰ পৰ্যটন বা Tourism বোলে।

(ক) পর্যটন উদ্যোগ :

মানৱ সভ্যতাৰ ইতিহাসৰ সমানেই পর্যটন ইতিহাস পুৰণি। এক উদ্যোগ হিচাপে পর্যটন খণ্ডৰ উত্থান অতি শেহতীয়াকৈ উদ্যোগ হৈছে। ই সেৱা খণ্ডৰ এক অন্যতম প্ৰধান উদ্যোগ হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। জাতীয় অৰ্থনৈতিক বিকাশ আৰু নিয়োগ সুবিধাৰ সৃষ্টিৰ জৰিয়তে ই অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত অৰিহণা যোগাইছে। পর্যটন উদ্যোগৰ আনুসংগীক উদ্যান হৈছে- হোটেল, পর্যটন কেন্দ্ৰ, ভ্ৰমণ সংস্থা আদিয়েও অৰ্থনৈতিক বিকাশত বৰঙণি যোগাইছে। আন্তৰাষ্ট্ৰীয় পর্যটনে উন্নত আৰু উন্নয়নশীল দুয়ো ক্ষণীয় দেশলৈ উপাৰ্জনৰ পথ প্ৰশস্ত কৰিছে। কিছুমান দেশত দেখা যায় যে প্ৰাথমিক উৎপাদনতকৈ পর্যটনৰ পৰা হোৱা আয় অধিক হৈছে। পর্যটন বহু দেশৰ বাবে আয়ৰ মূল উৎস আৰু বিদেশী মুদ্ৰা অৰ্জনত সহায় কৰিছে। দেশ বিলাকৰ জাতীয় ৰাজহ বৃদ্ধি কৰিছে। এই ৰাজহে বহুদেশৰ ঋণ পৰিশোধৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰিছে।

(খ) ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটন উদ্যোগ।

পৰ্যটন বিশ্বৰ এক প্ৰধান উদ্যোগ। ভাৰত বৰ্ষত বিভিন্ন পৰ্যটনৰ আগমন ঘটে। ভাৰতবৰ্ষত সিচৰিত হৈ থকা ঐতিহাসিক কৃতিচিহ্ন, ভাৰতৰ প্ৰাকৃতিক দৃশ্যৰ জৰিয়তে বহু পৰ্যটকক ভাৰত ভ্ৰমণৰ বাবে উদ্বুদ্ধ কৰে। পৰ্যটন উদ্যোগ বৰ্তমান সময়ত এক বৃহৎ উদ্যোগ হিচাপে পৰিগণিত হৈছে।

ভাৰতবৰ্ষত পৰ্যটক সকলে বেছি ভ্ৰমণ কৰা ৫ টা বুৰঞ্জী চিহ্ন হৈছে- কুটুব মিনাৰ, আগ্ৰাৰ দুৰ্গ, দিল্লীৰ হুমাযুন স্তম্ভ, আগ্ৰাৰ ফাতেহপুৰ চিত্ৰী, তাজমহল। ভাৰতৰ অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত পৰ্যটন উদ্যোগৰ প্ৰভাৱ অনেক। ভাৰতত পৰ্যটন উদ্যোগৰ বাবে বিভিন্ন সা-সুবিধা আগবঢ়াইছে। ভাৰতৰ বিভিন্ন ঠাইলৈ ভ্ৰমণ কৰিলে। সেই ঠাইবোৰলৈ অৰ্থনৈতিক অৰিহণা আছে। এইদৰে পৰ্যটন উদ্যোগ একোখন দেশৰ নিবনুৱা সমস্যা সমাধান কৰাত সহায় কৰে।

(খ) ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটন উদ্যোগ।

পৰ্যটন বিশ্বৰ এক প্ৰধান উদ্যোগ। ভাৰত বৰ্ষত বিভিন্ন পৰ্যটনৰ আগমন ঘটে। ভাৰতবৰ্ষত সিচৰিত হৈ থকা ঐতিহাসিক কৃতিচিহ্ন, ভাৰতৰ প্ৰাকৃতিক দৃশ্যৰ জৰিয়তে বহু পৰ্যটকক ভাৰত ভ্ৰমণৰ বাবে উদ্বুদ্ধ কৰে। পৰ্যটন উদ্যোগ বৰ্তমান সময়ত এক বৃহৎ উদ্যোগ হিচাপে পৰিগণিত হৈছে।

ভাৰতবৰ্ষত পৰ্যটক সকলে বেছি ভ্ৰমণ কৰা ৫ টা বুৰঞ্জী চিহ্ন হৈছে- কুটুব মিনাৰ, আগ্ৰাৰ দুৰ্গ, দিল্লীৰ হুমাযুন স্তম্ভ, আগ্ৰাৰ ফাতেহপুৰ চিক্ৰী, তাজমহল। ভাৰতৰ অৰ্থনৈতিক বিকাশৰ ক্ষেত্ৰত পৰ্যটন উদ্যোগৰ প্ৰভাৱ অনেক। ভাৰতত পৰ্যটন উদ্যোগৰ বাবে বিভিন্ন সা-সুবিধা আগবঢ়াইছে। ভাৰতৰ বিভিন্ন ঠাইলৈ ভ্ৰমণ কৰিলে। সেই ঠাইবোৰলৈ অৰ্থনৈতিক অৰিহণা আছে। এইদৰে পৰ্যটন উদ্যোগ একোখন দেশৰ নিবনুৱা সমস্যা সমাধান কৰাত সহায় কৰে।

(গ) অসমৰ পৰ্যটন উদ্যোগ :

অসম এখন প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্য ভৰপূৰ ৰাজ্য। পৰ্যটন উদ্যোগত প্ৰধানত প্ৰকৃতি নিৰ্ভৰ হোৱা দেখা যায়। অসমৰ চিৰসেউজীয়া পৰিবেশৰ বাবে ইয়াত পোৱা যায় জীৱজন্তু আৰু চৰাই চিৰিকটি। কোনো এখন ঠাইত পৰ্যটন বৃদ্ধিৰ লগে লগে পৰ্যটনৰ স্থান সমূহৰ প্ৰাকৃতিক পৰিবেশত বিৰূপ প্ৰভাৱ পেলাই। অসমত পৰ্যটনৰ আকৰ্ষণ একেবাৰে কম। পৰ্যটনৰ প্ৰচুৰ সম্ভাৱনা থকা স্বত্বেও দেশি-বিদেশী পৰ্যটকে অসম ভ্ৰমণ কৰিবলৈ নিবিচাৰে। ইয়াৰ ফলত অসমত পৰ্যটন খণ্ডৰ পৰা হোৱা আয় একেবাৰে কম। অন্যান্য ৰাজ্য সমূহৰ তুলনাত অসমৰ সু-পৰিবেশ হলেও পৰ্যটকৰ বাবে উদ্যোগী সা-সুবিধা নাই। সেয়ে অসমত বিদেশী পৰ্যটকৰ আগমন একেবাৰে কম আৰু ইয়াৰ ফলত অন্যান্য ৰাজ্যৰ তুলনাত পৰ্যটনৰ পৰা হোৱা আয় একেবাৰে নগন্য। সেয়ে ৰাজ্যখনৰ পৰ্যটন উদ্যোগ বিকাশ আৰু পৰ্যটন খণ্ডৰ পৰা অধিক ৰাজহ সমগ্ৰ কৰাৰ বাবে অসম চৰকাৰে অসমত পৰ্যটন নীতি গ্ৰহণ কৰে।

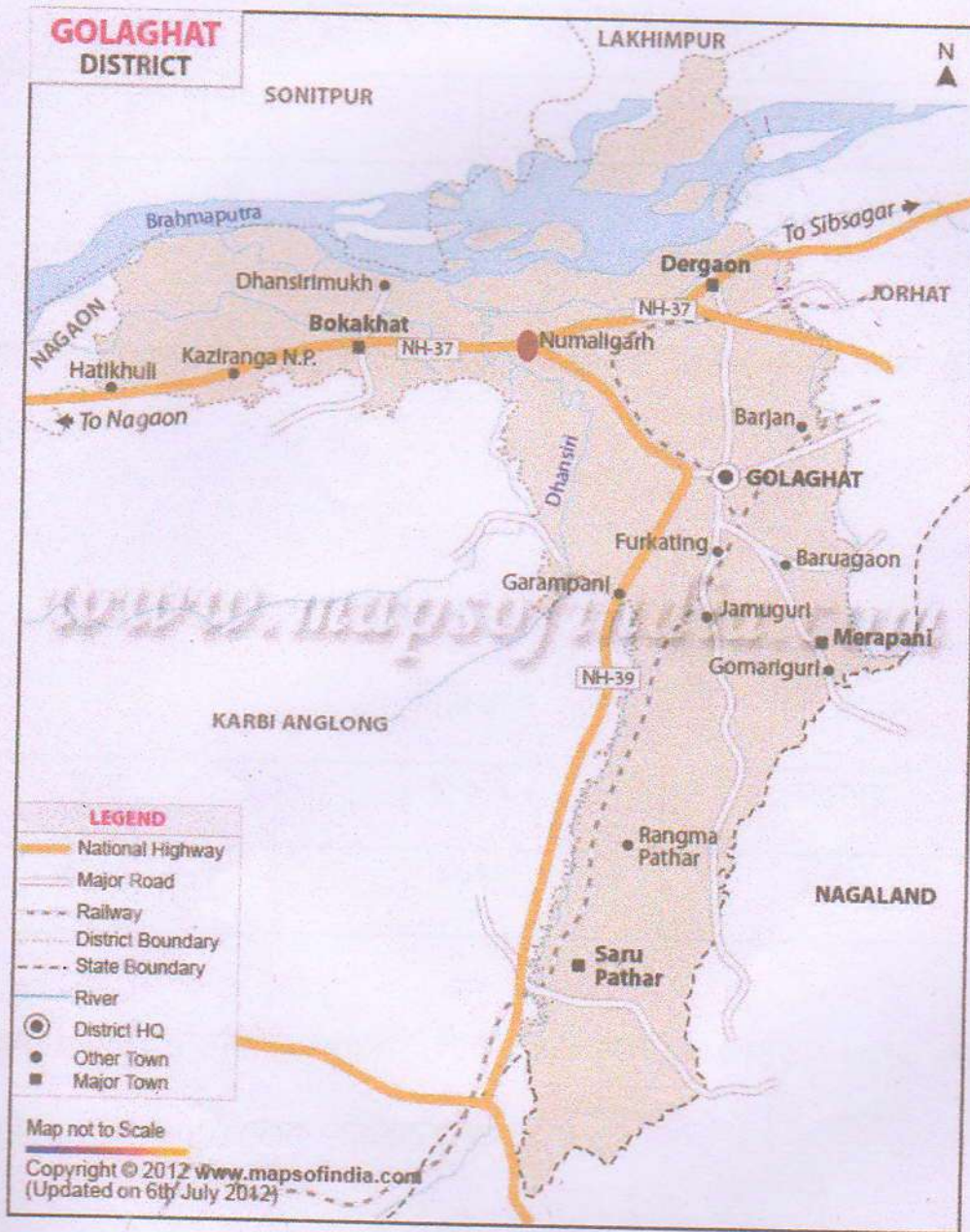
(ঘ) গোলাঘাট পৰ্যটন :

গোলাঘাট নগৰখন এখন পৰ্যটনৰ আকৰ্ষণীয় ঠাই।

গোলাঘাটৰ চিৰসেউজীয়া ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান কাজিৰঙাৰ এশিঙীয়া গড় পৃথিৱী বিখ্যাত। ইয়াত গড়ৰ ওপৰিও বিভিন্ন ধৰণৰ চৰাই-চিৰিকতি গছ আদি পোৱা যায়। পৰ্যটক সকলক আকৰ্ষণ কৰিবলৈ হ'লে পৰ্যটনৰ স্থান সমূহ উন্নত কৰিব লাগিব। পৰ্যটকৰ বাবে থকা খোৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিব লাগিব। গোলাঘাটৰ বিভিন্ন ধৰ্মীয় স্থান সমূহলৈ পৰ্যটক সকলৰ আগমন দেখা যায়। সকলো ধৰণৰ সুবিধা নথকাৰ বাবে অধিক উন্নত নহয়। গোলাঘাট পৰ্যটনৰ প্ৰয়োজনীয় সমল সমূহ- দেও পাহাৰৰ বিভিন্ন ধৰণৰ প্ৰয়োজনীয় সমল সমূহ দেখা যায়। সমল সমূহ তলত দিয়া হ'ল :-

- ১। কোলাত কেচুৱা লৈ থকা নাৰী মূৰ্তি।
- ২। ৰাৱণৰ দ্বাৰা সীতাক হৰণৰ মূৰ্তি।
- ৩। যতায়ু পক্ষী মূৰ্তি।
- ৪। হনুমান আৰু সীতাৰ আশোক বনৰ মূৰ্তি।
- ৫। গজৰাজৰ মূৰ্তি।

অধ্যয়ন ক্ষেত্রৰ মানচিত্রঃ

৪. সংগৃহীত তথ্যৰ বিশ্লেষণ :

তালিকা নং (১)

পুৰুষ মহিলাৰ অনুপাত :

পুৰুষ	মহিলা
৫৫%	৪৫%

বিশ্লেষণ : অধ্যয়নত অন্তর্ভুক্ত কৰা মুঠ প্রতিনিধিৰ ৫৫% পুৰুষ আৰু ৪৫% মহিলা।

তালিকা নং (২)

জীৱিকা :

কৃষি	চাকৰি	ব্যৱসায়
৪০%	২০%	৪০%

বিশ্লেষণ : মুঠ প্রতিনিধিৰ ৪০% লোক কৃষি কাৰ্য্যত জড়িত, ২০% লোক চাকৰিয়াল আৰু ৪০% লোক ব্যৱসায়ৰ লগত জড়িত।

তালিকা নং (৩)

জনগোষ্ঠীৰ হাৰ :

হিন্দু	মুছলিম	খ্ৰীষ্টান
৬০%	১০%	৩০%

বিশ্লেষণ : অধ্যয়নত ১০০ জন লোকৰ ভিতৰত ৬০% হিন্দু ধৰ্মাৱলম্বী লোক, ১০% মুছলিম, ৩০% খ্ৰীষ্টান লোকে বাস কৰে।

তালিকা নং (৪)

পৰ্যটন শব্দটো অৱগত নে ?

হয়	নহয়
৪০%	৬০%

বিশ্লেষণ : পৰ্যটন শব্দটো অৱগত হয় ৪০% আৰু নহয় ৬০%।

৫. অধ্যয়ণৰ ফলাফল :

- (১) দেওপাহাৰৰ কাষৰীয়া কাৰ্বি আংলংৰ জনগোষ্ঠীয় সংস্কৃতি পৰ্যটনত সমল হোৱাৰ সম্ভাৱনা আছে।
- (২) দেওপাহাৰ গোলাঘাট জিলাৰ এক প্ৰত্নতাত্ত্বিক ক্ষেত্ৰ।
- (৩) ইয়াত প্ৰাক্-ঐতিহাসিক কালৰ বহুটো ভগ্নাংশ সিঁচৰিত হৈ আছে।
- (৪) দেওপাহাৰৰ অৱস্থিতি অতি মনোৰম।
- (৫) যোগাযোগৰ ব্যৱস্থা দেওপাহাৰলৈ অতি উন্নত স্তৰৰ।
- (৬) দেওপাহাৰত মৌ বাহ আৰু ইয়াৰ নৈৰাগিক সোভাঁও পৰ্যটনৰ এক অন্যতম সমল।
- (৭) দেওপাহাৰৰ কাষৰীয়া অঞ্চলৰ জনসাধাৰণ পৰ্যটন উদ্যোগৰ প্ৰতি আকৃষ্ট।

অধ্যয়ন ক্ষেত্রত সংগ্রহ কৰা কিছু আলোক চিত্ৰ :

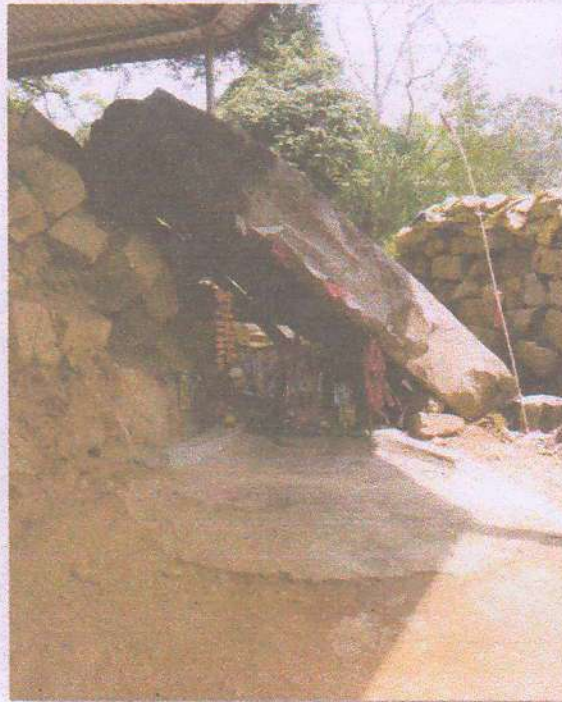
দেওপাহাৰৰ মন্দিৰ ভাগঃ

দেওপাহাৰৰ প্ৰাকৃতিক পৰিবেশৰ দৃশ্যঃ

দেওপাহাৰত থকা শিলা ভাস্কৰ্য্যৰ চিত্ৰঃ

দেওপাহাৰত থকা ভগ্নৰাশেষ শিলা খণ্ডৰ চিত্ৰঃ

দেওপাহাৰৰ প্ৰস্নতাত্ত্বিক স্থানৰ চিত্ৰঃ

দেওপাহাৰত থকা বিভিন্ন ধৰণৰ শিলৰ ভাস্কৰ্য্য সমূহৰ চিত্ৰঃ

দেওপাহাৰৰ বিষয়ে তথ্য সংগ্ৰহ :

- 1) দেওপাহাৰৰ মন্দিৰটো দেবোত্তৰ নে ব্ৰহ্মত্তৰ ?
- 2) মন্দিৰটো প্ৰতিষ্ঠা কেতিয়া হৈছিল ?
- 3) মন্দিৰটোৰ গুৰুত্ব কি ?
- 4) মন্দিৰটো কোনে প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল ?
- 5) মন্দিৰটোৰ প্ৰতিষ্ঠাৰ উদ্দেশ্য ?
- 6) মন্দিৰটোৰ মাটিকালি কিমান ?
- 7) মন্দিৰটোৰ চাৰিসীমাত কি কি আছে ?
- 8) মন্দিৰটো কোন জিলাত অৱস্থিত ?
- 9) অঞ্চলটোত কি কি লোকে বসবাস কৰে ?
- 10) কোন কোন লোকে বৃত্তিগত হিচাপে কাম কৰি আছে ?
- 11) কেম্পান কোন ধৰ্মৰ মানুহ আছে ?
হিন্দু খ্ৰীষ্টান বৌদ্ধ
- 12) অহা যোৱা কৰিবলৈ সুবিধাজনক পৰিবহন ব্যৱস্থা ?
ৰেল মান জ ছ
- 13) মন্দিৰটোৰ ওচৰত কি অনুষ্ঠান-প্ৰতিষ্ঠান আছে ?
- 14) মন্দিৰটোৰ ওচৰত নদী, সাগৰ, পুখুৰী আছেনে ?
- 15) মন্দিৰটোৰ উৎপাদিত বাৰ্ষিক আয় কিমান ?
- 16) অঞ্চলটোৰ মানুহৰ জীৱিকাৰ বিষয়ে লিখা ?

A
PROJECT REPORT
ON

“ধৰ্মীয় পৰ্যটনৰ কেন্দ্ৰ হিচাপে অসমৰ কাৰ্বি আংলং জিলাৰ ঐতিহ্যমণ্ডিত দেওপানী থান”

“এটি ক্ষেত্ৰ ভিত্তিক অধ্যয়ন”

Submitted for the B.A. 6th Semester General course of Travel and Tourism

Management paper 602 of Dibrugarh University, Session 2021

SUBMITTED BY:--

Name : ANUPAM HATI BARUAH.

Roll No : 10910122.

Regd. No : S1820283.

Course : B.A. 6th Semester

Golaghat Commerce College

আগকথা :

যিকোনো এটা কাম সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ যিদৰে বহু লোকৰ প্ৰয়োজন, ঠিক তেনেদৰে এটা প্ৰজেক্ট বা পৰিকল্পনা সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈও বহু লোকৰ সহায়-সহযোগিতাৰ প্ৰয়োজন হয়। মোৰ “ধৰ্মীয় পৰ্যটনৰ কেন্দ্ৰ হিচাপে অসমৰ কাৰ্বি আংলং জিলাৰ ঐতিহ্যমণ্ডিত দেওপানী থান”- এটি ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়ন প্ৰজেক্টটো সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ বহু লোকে প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষভাৱে সহায়-সহযোগিতা কৰিছে।

প্ৰথমে দেওপানী থানৰ তথা অঞ্চলটোৰ সামূহিক বা মৌলিক তথ্য সংগ্ৰহত যিসকল ব্যক্তিয়ে মোক সহায় কৰিছিল তেওঁলোকক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰাটো মোৰ কৰ্তব্য।

ষষ্ঠ বান্ধাসিকৰ পাঠ্যক্ৰমৰ দ্বাৰা ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ে মোক এই প্ৰজেক্ট বা পৰিকল্পনা লিখিবলৈ সুবিধা দিয়াত মই নতৈ আনন্দিত হৈছো আৰু মই ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ক ধন্যবাদ আৰু কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো।

ইয়াৰ উপৰি গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ **ড. টপন শৰ্মা** আৰু মোৰ প্ৰজেক্টটো লিখিবলৈ সহায় কৰা তথা উৎসাহ-উদ্দীপনা দিয়া আৰু চোৱা-চিতা (গাইড) কৰা শ্ৰী পৰশমনি শইকীয়া ছাবলৈও মোৰ হিয়াভৰা ধন্যবাদৰ শৰাই আগবঢ়ালো। যিসকল বন্ধু-বান্ধৱীয়ে মোৰ প্ৰজেক্টটো লিখাত প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষভাৱে সহায় কৰিছে তেওঁলোকলৈও ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো।

অনুপম হাতী বৰুৱা
ষষ্ঠ বান্ধাসিক, স্নাতক মহলা
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়
গোলাঘাট

A PROJECT REPORT

TITLE

“ধৰ্মীয় পৰ্যটনৰ কেন্দ্ৰ হিচাপে অসমৰ কাৰ্বি আংলং জিলাৰ ঐতিহ্যমণ্ডিত দেওপানী থান”

“এটি ক্ষেত্র ভিত্তিক অধ্যয়ন ”

SUBMITTED TO DIBRUGARH UNIVERSITY FOR THE PARTIAL
FULLFILLMENT OF
B.A 6 TH SEMESTER GENERAL COURSE EXAMINATION FROM
GOLAGHAT COMMERCE COLLEGE

SESION 2021

SUBMITTED BY:-

NAME :- ANUPAM HATI BARUAH

ROLLNO :- 10910122.

REG NO :- S1820283

GOLAGHAT COMMERCE COLLEGE

UNDER THE SUPERVISION OF :-

MR. PARAS PROTIM SAIKIA

ASSISTANT PROFESSOR DEPARTMENT OF HISTORY.

ঘোষণা পত্ৰ

গোলাঘাট আৰু কাৰ্বি আংলঙৰ বিভিন্ন পৰ্যটনৰ অধ্যয়ন কৰাটো মোৰ নিজা অভিজ্ঞতা।
নিৰ্ধাৰিত সমস্যাটোৰ ওপৰত নিৰ্বাচিত ক্ষেত্ৰলৈ গৈ নিজভাৱে সংগ্ৰহ কৰা তথা সামগ্ৰীৰ ওপৰত
নিৰ্ভৰ কৰি এই প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

অনুসন্ধানকাৰী—

অনুপম হাতী বৰুৱা
ষষ্ঠ ষাণ্মাসিক, স্নাতক মহলা
গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়
গোলাঘাট

CERTIFICATE OF GUIDE

This is to certify that the project entitled
“ধৰ্মীয় পৰ্যটনৰ কেন্দ্ৰ হিচাপে অসমৰ কাৰ্বি আংলং জিলাৰ ঐতিহ্যমণ্ডিত দেওগানী থান”
has been carried out and presented by ANUPAM HATI BARUAH a student of
B.A. 6th Semester Golaghat Commerce College under my guidance,
for the award of Bachelor Degree under Dibrugarh University.
Further, this report has not been submitted in any form for the award of
any other degree or diploma.

Date : ৪১/৭/২১
Place : Golaghat

Signature of the guide

সূচীপত্ৰ

আৰম্ভণি :-	1-6
(ক) পৰ্যটন মানে কি?	
(খ) ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটন উদ্যোগ	
(গ) অসমৰ পৰ্যটন উদ্যোগ	
(ঘ) পৰ্যটনৰ আছিল্লা আৰু সামগ্ৰী	
বিষয় বস্তুৰ আলোচনা :-	7-9
(ক) বিষয় বস্তুৰ চমু বিৱৰণ	
(খ) অধ্যয়নৰ লক্ষ্য	
(গ) অধ্যয়ন প্ৰণালী	
অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ চমু বিৱৰণ :-	10-12
(ক) ভৌগোলিক বিৱৰণ	
(খ) অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ ইতিহাস	
(গ) অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ মানচিত্ৰ	
অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা আৰু সামগ্ৰী :-	13-15
(ক) সম্ভাৱনীয়তা আৰু সামগ্ৰী	
(খ) অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ স্বাক্ষৰতা	
(গ) সংগ্ৰহীত তথ্য বিশ্লেষণ	
অধ্যয়নৰ ফলাফল :-	16
অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰক পৰ্যটন ক্ষেত্ৰ হিচাপে গঢ়ি তুলিবলৈ এক প্ৰকল্প :-	17
(ক) আয়-ব্যয়ৰ খতিয়ান	
(খ) প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী	
ভ্ৰমণৰ কাৰ্যসূচী :-	18
সামৰণি :-	19
অঞ্চলটো তথা থানখনৰ কিছুমান চিত্ৰ :-	20-26
তথ্য সংগ্ৰহত সহায়ক গ্ৰন্থপঞ্জী বা সমল সমূহ :-	27
ধৰ্মীয় পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয় ঠাই হিচাপে দেওপানী থান :-	28
প্ৰশ্ন কাকত :-	29-32

❖ আৰম্ভণি :-

বৰ্তমান সময়ত পৰ্যটন উদ্যোগ সমগ্ৰ বিশ্বতে এক উল্লেখযোগ্য উদ্যোগ হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। কিয়নো পৰ্যটন উদ্যোগৰ যোগেদি অঞ্চলটো তথা দেশখনৰ অৰ্থনৈতিক, সামাজিক, সাংস্কৃতিক আদি দিশসমূহ উন্নয়ন ঘটোৱাত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰি আহিছে। পৰ্যটন উদ্যোগ এনে এটা উদ্যোগ যি আমাক সকলো দিশৰ পৰা উন্নতি কৰাৰ উপৰিও এখন সুখময় সমাজ আৰু সুন্দৰ প্ৰাকৃতিক পৰিবেশ গঢ়ি তোলাত সহায় কৰে।

(ক) পৰ্যটন মানে কি ?

পৰ্যটনৰ অৰ্থ হ'ল 'ভ্ৰমণ'। যাক ইংৰাজীত 'Tourism' বুলি কোৱা হয়। সাধাৰণ অৰ্থত পৰ্যটন হ'ল, কোনো এজন ব্যক্তিয়ে আমোদ-প্ৰমোদৰ বা মনোৰঞ্জনৰ বাবে এখন ঠাইৰ পৰা অন্য এখন ঠাইলৈ কোনো আৰ্থিক লাভা-লাভ নথকা ভ্ৰমণ কাৰ্যই পৰ্যটন। পৰ্যটন সংজ্ঞা বিভিন্ন পণ্ডিত আৰু অভিধান বিভিন্ন ধৰণে দিয়া দেখা যায়। তলত কেইটামান সংজ্ঞা উল্লেখ কৰা হ'ল।

The shorter english dictionary য়ে পৰ্যটনৰ অৰ্থ এনেদৰে প্ৰকাশ কৰিছে — 'ভ্ৰমণ ইয়াৰ সূত্ৰ আৰু কাৰ্য-কাৰীতা, আমোদ-প্ৰমোদ বাবে হাতত লোৱা ভ্ৰমণ'

Oxford encyclopedia dictionary য়ে পৰ্যটনৰ ব্যাখ্যা এনেদৰে কৰিছে — পৰিকল্পিত ভ্ৰমণ থকা খোৱা আৰু আমোদ-প্ৰমোদ দিব পৰা ভ্ৰমণ ব্যৱস্থা।

উপৰোক্ত সংজ্ঞাৰ পৰা পৰ্যটন মানে কি জনা গ'ল পৰ্যটন শব্দই ভ্ৰমণৰ সূত্ৰ আৰু কাৰ্যকাৰীতা ধাৰ্য কৰাৰ লগে লগে ইয়াৰ লগত জড়িত উপাদান ভ্ৰমণকাৰীত থকা মেলা ব্যৱস্থা ভ্ৰমণ ব্যৱস্থা পৰিচালনা উন্নয়ন আদিক বুজায়

(খ) ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটন উদ্যোগ :-

ভাৰতবৰ্ষখন বিশ্বৰ এখন অন্যতম প্ৰাকৃতিক সম্পদশালী তথা বিভিন্ন জীৱ-জন্তু, চৰাই-চিৰিকতি, নদ-নদী, সৰু-বৰ নদী দ্বীপ, ভৌগোলিক ঐতিহাসিক, বিভিন্ন ধৰ্ম ভাষা-ভাষী সংস্কৃতি তথা সামাজিক সম্পদেৰে ভৰা-পূৰ এক বৃহৎ ৰাষ্ট্ৰ। ভাৰতবৰ্ষৰ প্ৰাকৃতিক শোভাৰাজি উপভোগ্য জলবায়ুৰ বাবে প্ৰকৃতিপ্ৰেমী আৰু আৱিষ্কাৰক উদ্ভিদবিজ্ঞানী, নৃত্য বিজ্ঞানী, সমাজ বিজ্ঞানী, পৰ্যটনবোহী আদি বিভিন্ন দেশী বিদেশী পৰ্যটক সকলৰ আকৰ্ষণীয় ঠাই। সেয়েহে প্ৰাচীন কালৰে পৰাই ভাৰতবৰ্ষলৈ পৃথিৱীৰ বিভিন্ন ঠাইৰ দেশী-বিদেশী পৰ্যটক সকল আহিছিল। ভাৰতবৰ্ষত থকা পৰ্যটন স্থলীসমূহ যেনে প্ৰাচীন হৰণা সংস্কৃতি, মহাপুৰুষ বুদ্ধদেৱৰ জন্ম স্থান, পবিত্ৰ ধৰ্মগ্ৰন্থসমূহ, প্ৰাচীন ক্ৰীতিচিহ্ন অজন্তা, ইলোৰা, তাজমহল, আশোকৰ শিলাস্তম্ভ, শিলালিপি, গ্ৰীক কুৰাণসকলৰ কলা ভাস্কৰ্য্য, গুপ্তকলা ভাস্কৰ্য্য, ভৌগোলিক পৰিৱেশ, উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চল, গভীৰ অৰণ্য, বিভিন্ন জীৱ-জন্তু, অসমৰ এশিঙীয়া গড় আৰু প্ৰাচীন কালত অহা বিভিন্ন বিদেশী পৰ্যটকে একোটা টোকা লিখিথৈয় যায় আৰু বৰ্তমান সিয়েই প্ৰাচীন ভাৰতৰ ইতিহাসত অধ্যয়নত সহায় কৰে। বৰ্তমান সময়ত ভাৰতবৰ্ষৰ আয় বৃদ্ধি হোৱাত যিদৰে আ-অলংকাৰ আৰু কাপোৰ উদ্যোগ, তেল উদ্যোগ যি ভূমিকা পালন কৰিছে ঠিক সেইদৰে পৰ্যটন উদ্যোগ ভাৰতৰ অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত যথেষ্ট সহায় কৰে। সেয়েহে বৰ্তমান ভাৰতবৰ্ষ এখন ঐশ্বৰ্য্যশালী দেশ হিচাপে বিখ্যাত হোৱাত ভাৰতবৰ্ষলৈ প্ৰতি বছৰে হাজাৰ হাজাৰ বিদেশী পৰ্যটকৰ সমাগম বা আগমণ ঘটে। ফলত দেশখনে মুদ্ৰা আহৰণ কৰাৰ লগতে নিবনুৱা সমস্যাৰ সমাধান, পৰ্যটন উদ্যোগ বিকাশ হোৱাৰ উপৰি এখন সুন্দৰ পৰিৱেশ গঢ়ি উঠে।

দ্বিতীয় মহাসমৰৰ পৰ্ব্বৰ্তী কাল ছোৱাত অৰ্থাৎ ১৯৪৫ চনৰ ভাৰত চৰকাৰে ভাৰতৰ শিক্ষা উপাদেষ্টা চাৰ জন চাৰ্জ্জটক সভাপতি হিচাপে লৈ পৰ্যটন সম্পৰ্কে এখন উচ্চ পৰ্যায়ৰ সমিটি গঠন কৰে। কমিটিখন গঠন কৰাৰ প্ৰধান উদ্দেশ্য আছিল ভাৰতত পৰ্যটনৰ সজ্জাৰনীয়াতাৰ জৰীপ তথ্য অধ্যয়নৰ কাম আৰম্ভ কৰা। ইয়াৰ পাছত দিল্লীত পৰ্যটনৰ কাৰ্যালয় স্থাপন হোৱাৰ উপৰি মুম্বাই, কলিকতা আৰু চেম্বাইত তিনিটাকৈ শাখা কাৰ্যালয়ো মুকলি হয়। ১৯৫২ চনত নিউয়ৰ্কত প্ৰথম বিদেশী কাৰ্যালয়টো খোলা হয় আৰু তাৰ পিছত ক্ৰমান্বয়ে বৃটেইনৰ লণ্ডন, ফ্ৰান্সৰ পেৰিছ, জাৰ্মানীৰ ফ্ৰাঙ্কফট, শ্ৰীলংকাৰ কলম্বো, অষ্ট্ৰেলিয়াৰ মেলবৰ্ণ আৰু ছান ফ্ৰান্সচকোত ভাৰতীয় পৰ্যটন কাৰ্যালয় স্থাপন কৰা হৈছিল। এইদৰে প্ৰাচীন কালত ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটন ব্যৱস্থা যিদৰে আছিল বৰ্তমান ইয়াৰ বহুগুণে উন্নতি হোৱা দেখা যায়।

(গ) অসমৰ পৰ্যটন উদ্যোগ :-

ভাৰতবৰ্ষৰ অংগ ৰাজ্যসমূহত থকাৰ দৰে অসমতো বিভিন্ন পৰ্যটনৰ স্থলী দেখা যায় যি অকল উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চল তথা ভাৰতবৰ্ষৰে নহয় সমগ্ৰ বিশ্বৰ পৰ্যটক সকলক আকৰ্ষণ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে। অসম এনে এখন পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয় ঠাই যত ইয়াৰ জলবায়ু, প্ৰকৃতিক শোভা, ভৌগোলিক পৰিৱেশ, ঐতিহাসিক স্থলী, প্ৰাচীন কীৰ্তিস্তম্ভ, বিভিন্ন জাতি জনজাতীয় সংস্কৃতি, জীৱ-জন্তু, চৰাই-চিৰিকটি আদিৰে ভৰপূৰ। এই পৰ্যটন স্থলীসমূহে প্ৰাচীন কালৰে পৰা দেশী-বিদেশী পৰ্যটকক আকৰ্ষণ কৰি আহিছে। বৰ্তমান অসমত থকা পৰ্যটন স্থলী সমূহ যেনে — প্ৰাচীন অসমৰ ঐতিহাসিক স্মৃতি চিহ্ন, আহোম ৰজাসকলে তৈয়াৰ বা প্ৰতিষ্ঠা কৰা বিভিন্ন মঠ মন্দিৰ যেনে — বশিষ্ঠাশ্ৰম, নবগ্ৰহ মন্দিৰ, গোৱালপাৰা, শদিয়া, মালিনী থান, গড়গাঁও, শিৱসাগৰ, তলাতল ঘৰ, জয়সাগৰ পুখুৰী আৰু জয় দৌল, চৰাইদেউ, মাজুলী, নুমলীগড়, নেঘেৰীটিং, বৰদোৱা, তেজপুৰ আদি বন্যপ্ৰাণী উদ্যোগ যেনে — কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, মানস, নামোৰী উদ্যান ডিব্ৰু-চৈখোৱা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, জাতিঙ্গা, নামদফা আদি সমূহলৈ প্ৰতি বছৰে হাজাৰ হাজাৰ পৰ্যটক আগমণ ঘটাই দেখা যায়।

ইয়াৰ উপৰি অসমত থকা বিভিন্ন জাতি-জনজাতিৰ সংস্কৃতি যেনে — অসমীয়া বিহু, বিহুৰ লগত জড়িত বিভিন্ন খাদ্য সামগ্ৰী, মিচিং সকলৰ আলি-আই লিগাং আৰু ইয়াৰ লগত জড়িত বিভিন্ন খাদ্য সামগ্ৰী সাজ-পোছাক এইদৰে মিকিৰ, বড়ো, ৰাভা, টিৱা আদি সংস্কৃতি সমূহেও বিশ্বৰ বিভিন্ন পৰ্যটকক আকৰ্ষণ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে।

এইদৰে অসমৰ বিভিন্ন পৰ্যটন স্থলী সমূহৰ ভাৰত স্বাধীনতা লাভ কৰা আগত সুচল যোগাযোগ, পৰিবহন, থকা খোৱা হোটেল ব্যৱস্থা, পৰ্যটন কেন্দ্ৰ নাছিল যদিও ইয়াৰ পৰ্যটন উদ্যোগ কমিটিয়ে অসমৰ পৰ্যটন স্থলী সমূহৰ সামূহিক উন্নয়ন কৰাই পৰ্যটনক এক উল্লেখযোগ্য উদ্যোগলৈ পৰিণত কৰায়। বৰ্তমান ই অসম তথা ভাৰতবৰ্ষৰ আয় বৃদ্ধিত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰি আহিছে।

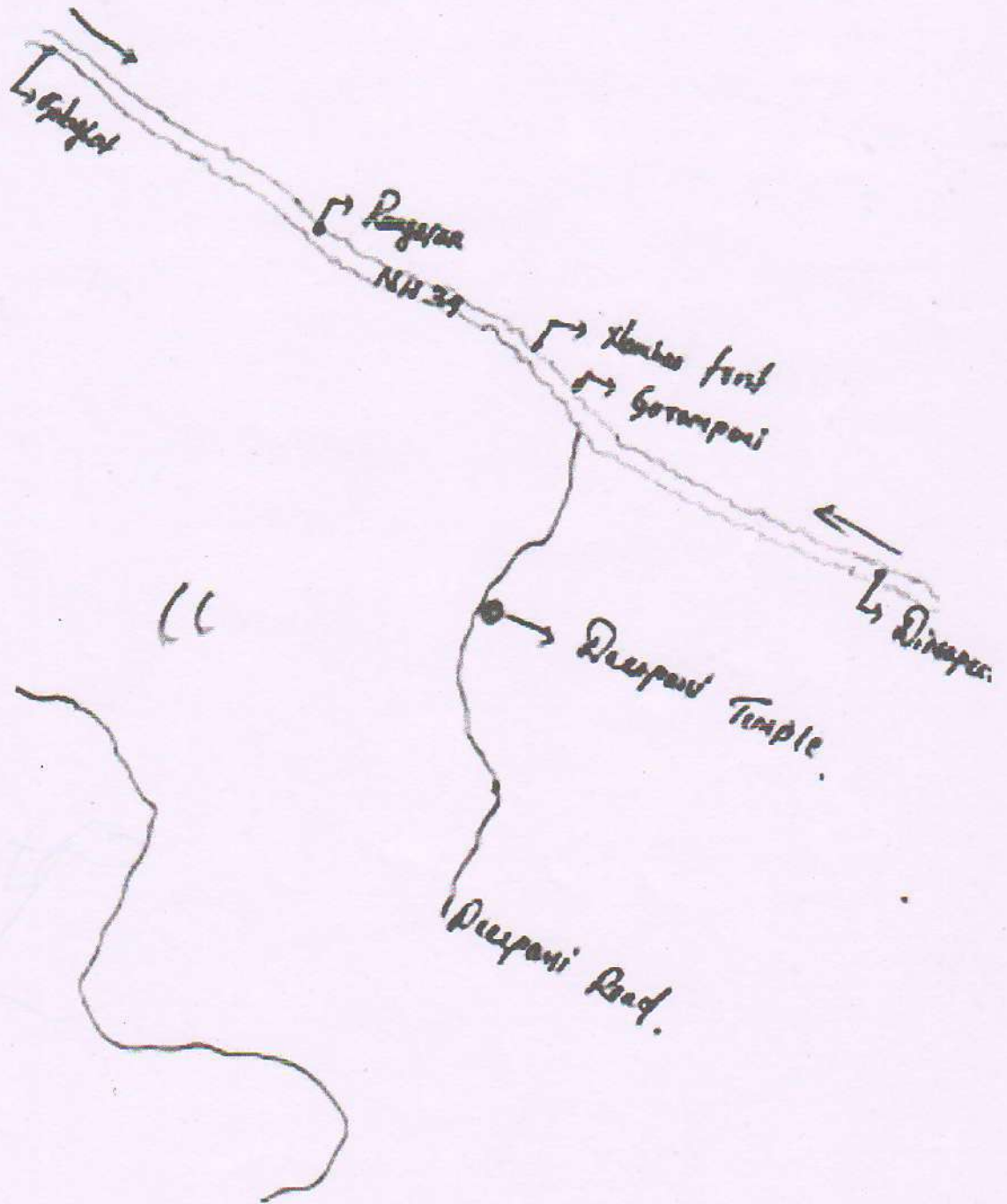
(ঘ) গোলাঘাট জিলা পর্যটন উদ্যোগৰ সম্ভাৱনীয়তা আৰু বাস্তৱতা :-

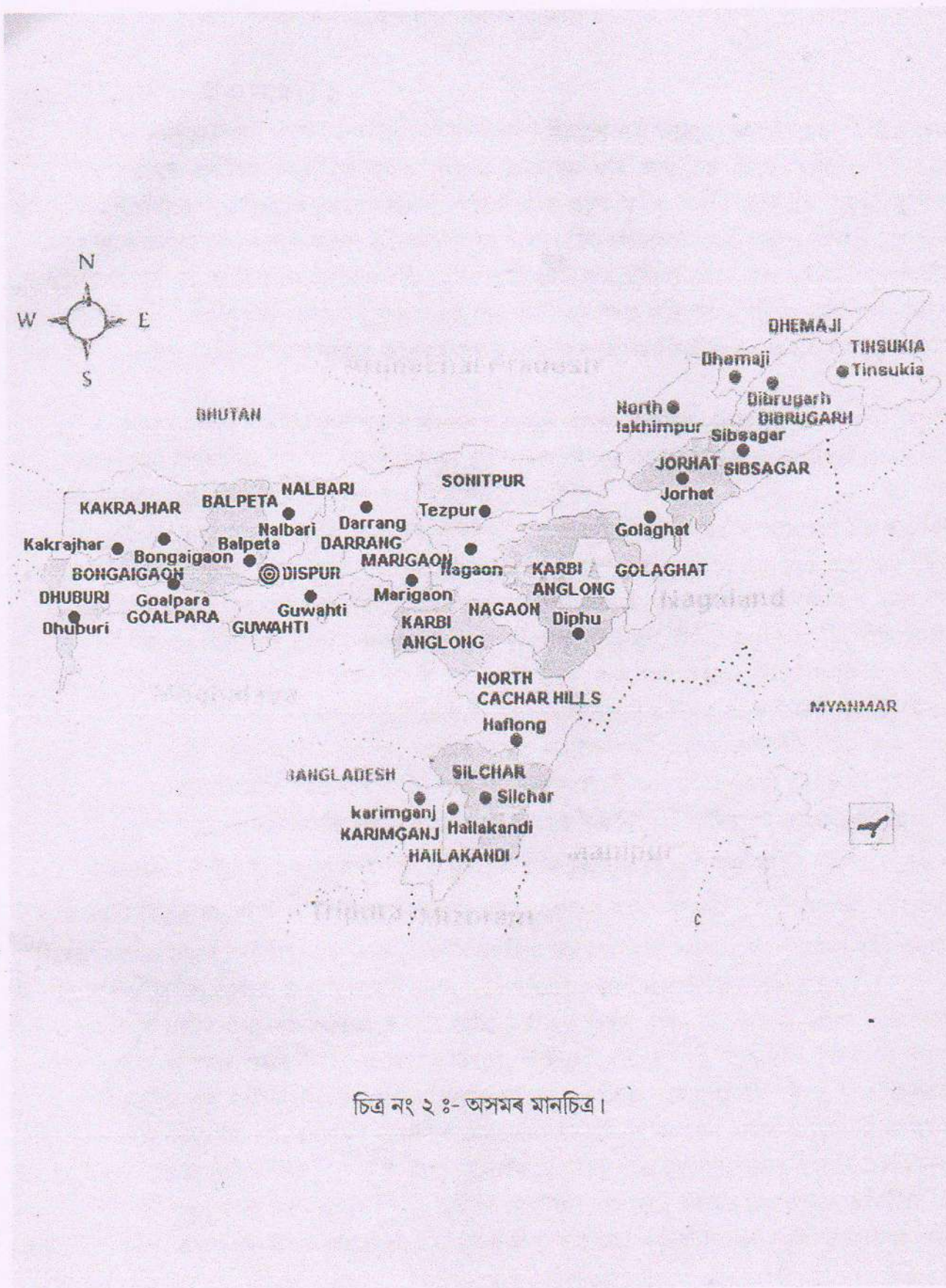
ভাৰতবৰ্ষৰ অন্যান্য ৰাজ্য তথা জিলাসমূহৰ দৰে গোলাঘাট জিলাটো পর্যটনৰ বহুতো সম্ভাৱনীয়পূৰ্ণ ঠাই আছে। অসম তথা গোলাঘাট জিলাৰ বিশ্ব বিখ্যাত পর্যটন স্থল কাজিৰঙাৰ উপৰি এনে বহুতো জাতি-জনজাতি গাঁৱৰ সংস্কৃতি, বিভিন্ন নদীৰ সংগম স্থল, প্ৰাচীন ঐতিহাসিক ভগ্নাৱশেষ, কীৰ্তিস্তম্ভ, ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান, উৎসৱ পাৰ্বণ আদি সম্ভাৱনীয় স্থলী আছে। যি বৰ্তমান সংৰক্ষণ আৰু উন্নয়নৰ অভাৱৰ কাৰণে দিনক দিনে ধ্বংস হ'ব ধৰিছে। গোলাঘাট পর্যটনৰ সম্ভাৱনীয় ঠাই সমূহ যেনে — বিভিন্ন জনজাতি গাঁও মিচিং, কাৰ্বি, বড়ো, বাভা, টিৱা, কছাৰী আদিৰ সংস্কৃতি বিভিন্ন সৌন্দৰ্যমূলক নদী সমূহ কালীয়নি, দৈয়াং, কাকডোঙা, ধনশিৰি, ব্ৰহ্মপুত্ৰ আদি সৌন্দৰ্য্য ঐতিহাসিক তথা ৰজা মহাৰাজাই নিৰ্মাণ কৰা বিভিন্ন মঠ-মন্দিৰ, ঘৰ-দুৱাৰ দেওপাহাৰৰ শিৱ মন্দিৰ, নেঘেৰীটিংৰ শিৱ মন্দিৰ, আদি। ধৰ্মীয় অনুষ্ঠান — আঠখেলীয়া নামঘৰ, নেঘেৰীটিং মন্দিৰ, কোৰুৱাবাহি সত্ৰ, খনিকৰ পুথি নামঘৰ, কেছাইমাটি থান, আদি। অন্যান্য বিভিন্ন জন্তু, সাপ, বাঘ, বিভিন্ন প্ৰজাতিৰ পহু, অসমৰ গৌৰৱ বিশ্ব বিখ্যাত এশিঙীয়া গড়ো গোলাঘাট জিলাত পোৱা যায়। এইদৰে গোলাঘাটত বিভিন্ন সম্ভাৱনীয় ঠাই আছে যদিও অঞ্চল সমূহৰ উন্নত মানৰ পথ যাতায়ত যোগাযোগ ব্যৱস্থা, বিজুলী, পৰিবহণ, থকা খোৱা সুবিধা নথকাৰ বাবে আজিও ই এনেকৈয়ে পৰি আছে।

বৰ্তমান গোলাঘাটৰ পর্যটনৰ সম্ভাৱনীয় ঠাই সমূহ পর্যটন উদ্যোগ কমিটিয়ে কিছু পৰিমাণে উন্নত কৰিছে যদিও ই পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ নহয়। চৰকাৰ তথা পর্যটন উদ্যোগে এই অঞ্চল সমূহৰ সকলো প্ৰকাৰৰ উন্নত কৰি তথা পর্যটকৰ বাবে সকলো সুবিধা কৰিব পাৰিলে ই এক উল্লেখনীয় উদ্যোগগলৈ ৰূপান্তৰিত হ'ব। ইয়াৰ ফলত অঞ্চলটো উন্নয়ন হোৱাৰ উপৰি নিবনুৱা সমস্যাৰ সমাধান ৰাষ্ট্ৰীয় আয় বৃদ্ধি হোৱাৰ উপৰি এক সুন্দৰ পৰিৱেশ গঢ়ি উঠিব।

(প) অখ্যাতনৰ কেৱল মানচিত্ৰ:-

উক্ত পৰিকল্পনাৰ বিষয় বস্তু তথা দেওপানী খানখন অৱস্থিত অঞ্চলটোৰ লগতে অসমৰ মানচিত্ৰ তলত চিত্ৰসহ দেখুৱাৰ হৈছে-

চিত্র নং ২ :- অসমৰ মানচিত্র।

❁ অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা আৰু সামগ্ৰী :-

(ক) সম্ভাৱনীয়তা আৰু সামগ্ৰী :-

বৰ্তমান সময়ত বিশ্বত পৰ্যটন এক উল্লেখনীয় উদ্যোগ হিচাপে গঢ়ি উঠিছে। বহুতো দেশে বিজ্ঞান আৰু প্ৰযুক্তিৰ প্ৰয়োগেৰে পৰ্যটকক আকৰ্ষিত কৰাৰ কৌশল অৱলম্বন কৰি লাভাৱিত হৈছে। সেইদৰে মোহনায় প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্যৰে সুভাষিত অসমত পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা প্ৰচুৰ যদিও পৰিকল্পিতভাৱে সজাই তুলিবৰ নোৱাৰাৰ বাবে বহুতো সম্ভাৱনাপূৰ্ণ পৰ্যটন ঠাই অনাদৰ হৈ আছে। ঠিক তেনেদৰে কাৰ্বি-আংলং জিলাৰ দেওপানী নৈ আৰু দেওপানী চাহ বাগিছাৰ সমীপত অৱস্থিত দেওপানী থান (দূৰ্গা মন্দিৰ) তেনে এক সম্ভাৱনীয়পূৰ্ণ পৰ্যটন কেন্দ্ৰ। সু-পৰিকল্পিত পৰিচালনাৰ অভাৱৰ ফলত এই দেওপানী থান পিছ পৰি আছে যদিও শক্তি ৰূপা দেৱীক পূজা সেৱা কৰিবলৈ দৈনিক হাজাৰ হাজাৰ ভক্তৰ সমাগত ঘটে। সকলো জাতি-ধৰ্মৰ লোক এই থানলৈ আগমন ঘটাই দেখা যায়।

প্ৰথমৰাহাত কেৱল শাৰদীয় দূৰ্গা পূজাৰ সময়তহে ভক্তৰ সমাগম ঘটিছিল। কিন্তু বৰ্তমান সময়ত গোটেই বছৰ জুৰি (কেৱল অম্বুবাচীক বাদ দি) ভক্তৰ আগমন হয়। থানৰ কাষতে বৈ যোৱা খৰশ্ৰোতা পাহাৰীয়া নদীখনৰ পাৰত বনভোজ খোৱা স্থানৰ বাবে উপযুক্ত বুলি বিবেচিত হৈ আহিছে।

যাত্ৰীয়ে নৈবেদ্য আগবঢ়াবলৈ বা পূজা অৰ্ছনা কৰিবলৈ প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী বিক্ৰীৰ বাবে গঢ়ি উঠা শতাধিক বিপনীয়া বা দোকানৰ উপৰি চাহ-ভাতৰ হোটেল আৰু মনোহাৰী সামগ্ৰীৰ দোকানে থানখনক এক ব্যৱসায়িক কেন্দ্ৰলৈ পৰিণত কৰিছে যাৰ ফলত স্থানীয় লোকৰ লগতে সৰুপথাৰৰ তথা অন্যান্য ওচৰ কাষৰীয়া অঞ্চলৰ পৰা অহা বেপাৰী সকলৰ লাভান্বিত হৈছে। দেওপানী থানত বুট, মণ্ড, ফল-মূল, মিঠাই আদিৰ প্ৰসাদ আগবঢ়োৱাৰ লগতে হাঁহ, ছাগলী বলি দিয়া হয়। ইয়াৰ উপৰি পাৰ চৰাই উছৰ্গা কৰা প্ৰথা আছে। শেহতীয়াকৈ সংযোজিত হোৱা আন এক প্ৰথাৰ অনুসৰি মনোকামনাপূৰ্ণ হোৱাৰ উদ্দেশ্যে ভক্তসৱে মন্দিৰৰ সন্মুখত থকা বৰগছ, আঁহত গছত বঙা ফিটা বান্ধে আৰু মনোকামনা পূৰ্ণ হোৱাৰ পাছত থানলৈ শৰাই সফুৰা আগবঢ়াই ফিটা খুলি যায়। এইদৰে মানুহৰ দেওপানী থানৰ প্ৰতি থকা ভক্তি আৰু দৃঢ় বিশ্বাস সঁচাই মন কৰিবলগীয়া। দেওপানী থানৰ এই গুৰুত্ব আৰু বিশেষত্ব সমূহে ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটকক আকৰ্ষণ কৰাৰ উপৰি বিদেশী পৰ্যটককো আকৰ্ষণ কৰিছে।

বৰ্তমান দেওপানী থানত পূজা কৰি খৰা ৫ ফুট ১০ ইঞ্চি উচ্চতাৰ চতুৰ্ভুজ দূৰ্গা মূৰ্তিৰ লগতে ২ ফুট ৬ ইঞ্চি উচ্চতাৰ দ্বিভুজ বিষ্ণুৰ প্ৰস্তৰ মূৰ্তিৰ আজিৰ পৰা প্ৰায় ১২০-৩০ বছৰৰ আগতে নপমুৰা গঞাই হাবি ভাঙি মাটিমোতলাওতে উদ্ধাৰ কৰিছিল। ১৯০৫ চনত আৰ্কিওলজিষ্ট ডঃ ব্ৰুকে মূৰ্তি সমূহ দ্বাদশ শতিকাৰ বুলি অনুমান কৰিছিল যদিও কে এন দীক্ষিত আৰু ৰাজমোহন নাথ আদি পণ্ডিতে অষ্টম-নৱম শতিকাৰ বুলি কয়।

এই অতি প্ৰাচীন তথা নৱম শতিকাতে সৃষ্টি হোৱা নিৰ্দৰ্শনক পৰ্যটন সম্ভাৱনীয় ঠাই বা কেন্দ্ৰৰ প্ৰতি কাৰ্বি-আংলংৰ এখনো পৰিষদে গুৰুত্ব নিদিলে। অৱসৰ উদ্যান, পৰ্যটকৰ আৱাস আদি স্থাপনেৰে নৈসংগিক দৃশ্যৰে ভৰপূৰ দেওপানীত এক পৰ্যটন কেন্দ্ৰলৈ পৰিণত কৰাত বৰ্তমান কাৰ্বি-আংলংৰ প্ৰকাশনে গুৰুত্ব দিয়ে। উপৰুক্ত আলোচনাৰ পৰা দেখা যায় যে দেওপানী থানখন পৰ্যটন কেন্দ্ৰ বা স্থলীলৈ ৰূপান্তৰ হবলৈ ইয়াত সকলো ধৰণৰ উৎস যেনে — প্ৰাচীন দূৰ্গা মন্দিৰ, বিষ্ণু মূৰ্তি, ইয়াৰ মনোৰম প্ৰাকৃতিক পৰিবেশ, বনভোজৰ উৎকৃষ্ট ঠাই, মানুহৰ থানখনৰ প্ৰতি যি শ্ৰদ্ধা, ভক্তি আৰু অগাধ বিশ্বাস ইত্যাদি দেখা যায়। সেয়েহে চৰকাৰ তথা পৰ্যটন কমিটিয়ে এই অঞ্চলটো সকলো ফালৰ পৰা উন্নত কৰি দেশা তথা দূৰ-দূৰণিৰ পৰা অহা পৰ্যটক সকলৰ সুবিধা হকে থকা খোৱা

❖ ভ্ৰমণৰ কাৰ্যসূচী/Package Toure :-

Package Tour হ'ল কোনো এজন বা ততোধিক পৰ্যটকে কোনো এখন পৰ্যটন স্থলীত ভ্ৰমণ কৰিবলৈ লোৱাৰ আগত Travel Agency সকলৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা ভ্ৰমণ কাৰ্যসূচীক Package Tour বুলি কোৱা হয়। এই Package Tour ত ভ্ৰমণকাৰীৰ খৰছ বহন, থকা-খোৱা, ঠাই ছোৱা, গাইড সেৱা, ৰেল, বিমান সেৱাৰ সময় তালিকা আৰু টিকেট সংগ্ৰহ আদি সকলো চালি-জাৰি চাই পৰ্যটক সকলৰ বাবে উক্ত পৰ্যটন স্থলীলৈ যাওঁতে কিমান টকাৰ খৰছ আৰু সময় লাগিব ত্ৰাৰ আঁগাতিয়া ছিটাপ দিয়ে।

প্ৰাচীন শাস্ত্ৰ ধৰ্মৰ দুৰ্গা মূৰ্তি থকা দেওপানী তীৰ্থস্থানখন গোলাঘাটৰ পৰা ৪৬ কিলোমিটাৰ আৰু ডিমাপুৰৰ পৰা ৩৯ কিলোমিটাৰ দূৰত ৩৯ নং ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাইপথৰ কাষত অৰ্থাৎ কাৰ্বি-আংলং জিলাত অৱস্থিত। এই থানখনলৈ এজন পৰ্যটকে বাছ বা অন্যান্য গাড়ী যাব পৰাকৈ সুচল যাতায়ত ব্যৱস্থা আছে। এজন গুৱাহাটীৰ পৰ্যটকৰ বাবে এই থান ভ্ৰমণ কৰিবলৈ হ'লে তলত উল্লেখ কৰা ভ্ৰমণ কাৰ্যসূচীৰ অনুসৰণ কৰিব লাগিব। পৰ্যটক জনে যদি ৰেল সেৱাৰ যোগেদি ভ্ৰমণ কৰে গুৱাহাটীৰ পৰা গোলাঘাট ফৰকাটিং ষ্টেচনলৈ ৯৫ টকা (সাধাৰণ শ্ৰেণী) অন্যাথা যদি বাছ সেৱাত আছে তেতিয়া ২৫০-৩০০ টকা আৰু ৰাস্তাত অন্যান্য খোৱা-বোৱা খৰছ ১০০-১৫০ টকা হ'ব পাৰে। ইয়াৰ পাছত তেওঁ ফৰকাটিংৰ পৰা গোলাঘাট বাছ ষ্টেচনলৈ ১০ টকা গাড়ী ভাড়াত আহিব লাগিব। তাৰ পাছত পৰ্যটক জনে গোলাঘাটৰ পৰা ডিমাপুৰ যোৱা বাছত যাব লাগিব আৰু ইয়াৰ ভাড়া ৫০ টকা আৰু ভ্ৰমণৰ সময়ত অন্যান্য খৰছ ৪০-৫০ টকা হ'ব পাৰে। ইয়াৰ পাছত পৰ্যটকজনে দেওপানী থানখনলৈ ১০ টকা গাড়ী ভাড়া দি দেওপানী প্ৰথম গেটৰ পৰা যাব লাগিব।

এইদৰে এজন পৰ্যটক থান পোৱাৰ পাছত তেওঁ থানত চাকি জ্বলোৱা, শৰাই দিয়া, ফিটা বন্ধা, দান দিয়া, দক্ষিণা দিয়া, আহাৰ খোৱা, থানৰ সমীপতে থকা বস্ত্ৰ কিনা, ইয়াৰ উপৰি থানৰ কাষত থকা বহু পুৰণি পুখুৰীৰ মাছ-কাছক আহাৰ দিয়া বিভিন্ন খৰছ বহন কৰিব লাগিব। ইয়াৰ পাছত তেওঁ পুনৰ একেটা খৰছৰ যোগেদি ঘূৰি ছাব পাৰিব। এইদৰে এজন গুৱাহাটীৰ পৰ্যটকে ২৪ ঘণ্টাৰ ভিতৰত প্ৰায় ২০০০-২৫০০ টকাৰ খৰছ বহন কৰি দেওপানী থান ভ্ৰমণ কৰি যাব পাৰিব।

তলত গুৱাহাটী এজন পৰ্যটক দেওপানী থানলৈ ভ্ৰমণৰ খৰছৰ তালিকা প্ৰস্তুত কৰা হ'ল —

খৰছৰ কাৰণ	খৰছ
যাতায়তৰ খৰছ	৭৫০.০০ টকা
খোৱা-বোৱাৰ খৰছ	৫০০.০০ টকা
দেওপানীত শৰাই চাকী দিয়াৰ খৰছ	৫০০.০০ টকা
অন্যান্য খৰছ	৫০০.০০ টকা
মুঠ	২২৫০.০০ টকা

চিত্র নং ৯ : দেওপানী মন্দিৰৰ ভোগ ঘৰ

চিত্র নং ১০ : দেওপানী মন্দিৰৰ সমীপৰ দোকান।

চিত্র নং ১ : দেওপানী থানৰ গেট।

চিত্র নং ২ : দেওপানী মন্দিৰ।

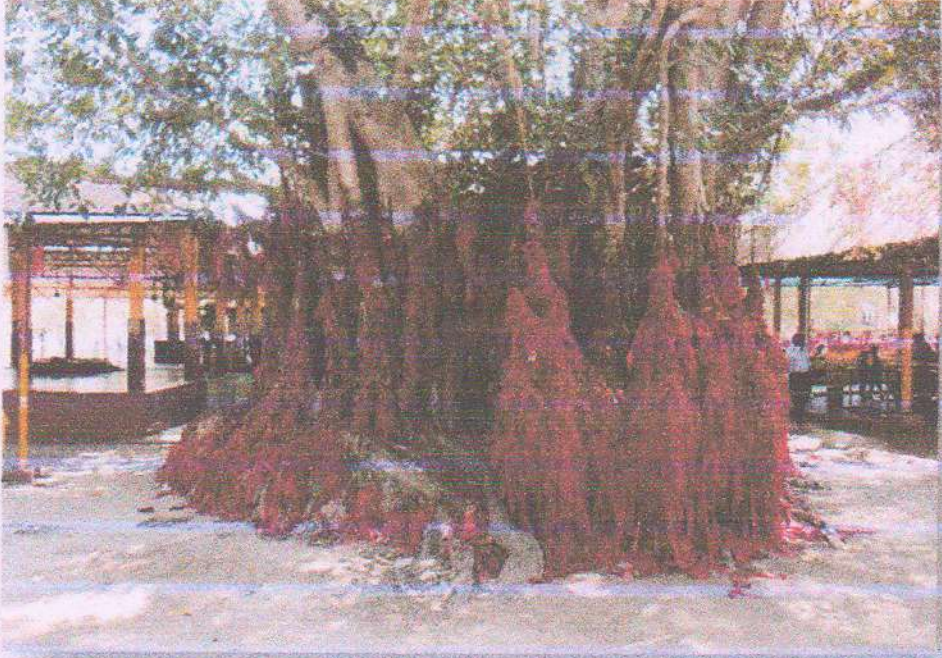
চিত্ৰ নং ৩ : দেওপানী মন্দিৰৰ চাকি জ্বলোৱা স্থলী।

চিত্ৰ নং ৪ : দেওপানী মন্দিৰৰ প্ৰসাদ ঘৰ।

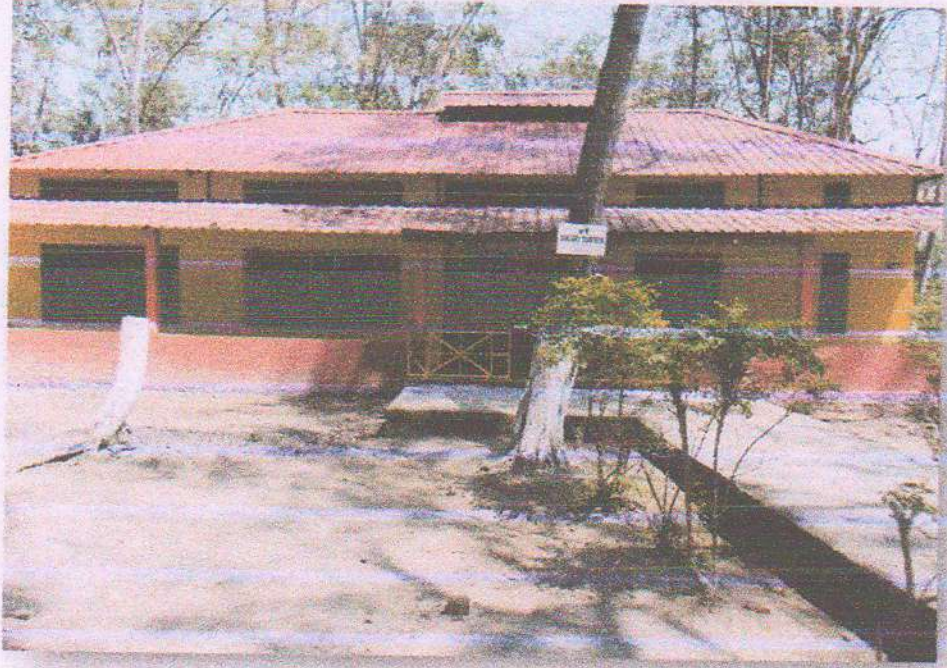
চত্ৰ নং ৫ : দেওপানী মন্দিৰৰ বগুা ফিটা বন্ধা গছ।

চত্ৰ নং ৬ : দেওপানী মন্দিৰৰ জিৰণি ঘৰ।

চিত্র নং ৭ : দেওপানী মন্দিৰৰ বিবাহ ভৱন।

চিত্র নং ৮ : দেওপানী মন্দিৰৰ অতিথিশালা।

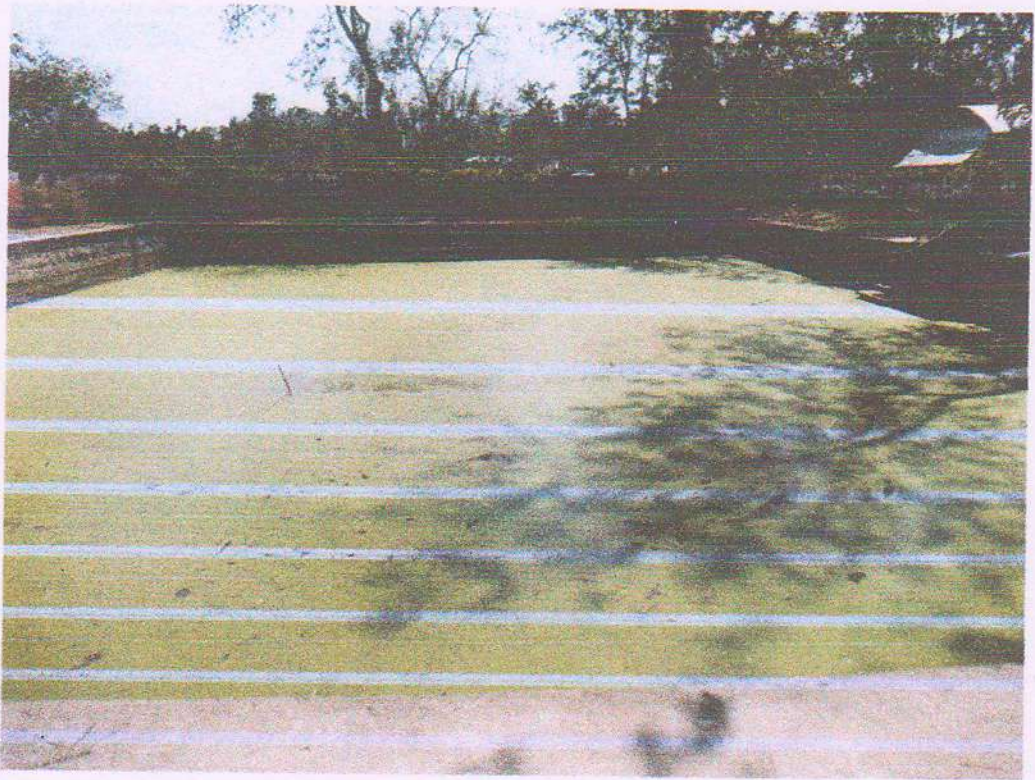
চিত্ৰ নং ১০ : দেওপানী মন্দিৰৰ নৈ।

চিত্ৰ নং ১১ : দেওপানী মন্দিৰৰ কাষৰীয়া অঞ্চলৰ চাহ বাগিছা।

চিত্র নং ১০ঃ দেওপানী মন্দিৰৰ নৈ।

**A Project Report On
KAZIRANGA NATIONAL PARK**

**A World Heritage Site
(Field Study)**

**Submitted for Partial Fulfillment of
BA 6th Semester Course
DIBRUGARH UNIVERSITY**

26

Submitted By:

Name: Rituraj Deka

Roll NO: 54

Registration No: S1820481

Stream: Arts (General)

Golaghat Commerce College

Date: 17-09-2021

A Project Report On
KAZIRANGA NATIONAL PARK

A World Heritage Site (Field Study)

Submitted to Dibrugarh University for the Partial Fulfillment of
BA 6th Semester (General Course) Examination From
GOLAGHAT COMMERCE COLLEGE

2020-2021

Under the supervision of
Mr. Paras Protim Saikia
(Associate Professor of History)

Submitted by
Sri Rituraj Deka

PREFACE

The Title of the project is "A project report on Kaziranga National Park, A tourism Place of Golaghat District". This project is undertaken as a Grand Project which is required to be carried out as a part of B.A 6th Semester course of Dibrugarh University.

Research is one of the most important parts of human life. The Research helps the student acquires knowledge of geographical phenomenon and sometimes it refreshes the mind of student. Co-operation and building up of moral are the essence of success. This project was an exposure to corporate environment. It was an opportunity and great pleasure for me to be in such an environment and having interaction with concerned people.

It is a field work concerning on only few samples therefore it is difficult to investigate the subject matte clearly However it is sufficient .

In order to make the data and findings easily understandable, efforts have been made to present the information in a simple manner, whenever possible tables and figures have been incorporated. Suggestion and recommendations have been made on the basis of findings herein.

Sir Rituraj Deka

B.A 6th Semester

Golaghat Commerce College

CERTIFICATE OF THE GUIDE

This is to certify that Sri Rituraj Deka, student of Golaghat Commerce College has successfully completed his project on "Aproject report on Kaziranga National Park, A tourism Place of Golaghat District" for partial fulfillment of the requirement for the B.A 6th semester course under my guidance and supervision. The project report will be submitted to Dibrugarh University for evaluation of examination purpose only. It will not be published in any other way nor will be submitted to any other organization or institute for any other purpose.

He has fulfilled all the requirements of the project work under Dibrugarh University.

The project is the result of his own investigation.

Date : Golaghat

(Associate Professor. Paras Protim Saikia)

GOLAGHAT COMMERCE COLLEGE

ACKNOWLEDGEMENT

"Acknowledgement is an art, one can write glib stanzas without meaning a word, and on the other hand one can make a simple expression of gratitude."

I take the opportunity to express my gratitude to all of them who in some or other way helped me to accomplish this challenging project. No amount of written expression is sufficient to show my deepest sense of gratitude to them. The satisfaction and euphoria that accompany the successful completion of any work would be incomplete unless we mention some of the persons, as an expression of gratitude, which made it possible, whose constant guidance and encouragement served as a beckon light and crowned the efforts and success.

I would like to express my profound gratitude to Dr. Utpal Sarma , Principal of Golaghat Commerce College for giving me the opportunity to undertake this project. He has been very encouraging.

In particular I owe a deep sense of gratitude to Associate Prof. Paras Protim Saikia, the Faculty member of Golaghat Commerce College for his Support and guidance throughout the project.

Last but not the least I would like to thank all the respondents who gave their precious time and for co-operating with me to make this study possible and supported me during my work.

I am very thankful to my parents for these encouragement and support given to me during the courses of the preparation of the project work.

Sri Rituraj Deka

B.A. 6th Semester

Golaghat Commerce Collage

Table Of Contents

Chapter	Details	Page No.
	Cover Page Title Page Certificate of the Guide Acknowledgement Contents	
I	Introduction a) What is Tourism? b) Indian Tourism c) Assam Tourism d) Golaghat Tourism e) Major Components	1 - 5
II	Statement of the project a) Short Introduction b) Objectives of the Study c) Methodology (Primary & Secondary)	6 - 8
III	Brief Description a) Geography b) History c) Culture	9 - 11
IV	Analysis of Collected Data	12
V	Study of The National Park	13
VI	To Develop the Study Area as a Tourist Spot	13
VII	Tourism Package	13
VIII	Conclusion	14
IX	References	15

What is Tourism?

Tourism is the travel for recreational, leisure, family or business purposes. usually of a limited duration. Tourism is commonly associated with trans-national travel, but may also refer to travel to another location within the same country. The world Tourism Organisation defines more than one consecutive year for leisure, business and other purposes. Tourism has become a popular global leisure activity. Tourism can be domestic or international and international tourism has both incoming and outgoing implications on a country's balance of payments. Today, tourism is major source of income for many countries, and affects the economy of both the source and host countries, in some cases it is of vital importance.

About Indian Tourism

The tourism industry of India is economically important and grows rapidly. The World Travel & Tourism Council calculated that tourism generated INR 6.4 trillion or 6.6% of the nation's GDP in 2012. It supported 39.5 million jobs 7.7% of its total employment. The sector is predicated to grow at an average annual rate of 7.9% from 2013 to 2023. This gives India the third rank among countries with the fastest growing tourism industries over the next decade. India has a large medical tourism sector which is expected to grow at an estimated rate of 30% annually to reach about 95 billion by 2015.

According to provisional statistic 6.29 million foreign tourists arrived in India in 2011, an increase of 8.9% from 5.78 million in 2010. This ranks India as the 38th country in the world in terms of foreign tourist arrivals. Domestic tourist visits to all states and Union Territories numbered 103636 million in 2012, an increase of 16.5% from 2011. The most represented countries are the United States (16%) and United Kingdom (12.6%). In 2011 Maharashtra, Tamil Nadu and Delhi were the most popular states for foreign tourist. Domestic tourist visited the states Uttar Pradesh, Andhra Pradesh and Tamil Nadu most. People are motivated by different factors to visit some places like the attractiveness of the place. Social factor like age and gender among others motivate people to visit various places of their choice. The level of income also ascertains the places that can be visited by the tourists. Few destinations are acceptable to all travellers since they require being aware of a lot of things about the place before they go there. All travellers who spend some time in new places are to seek accommodation during their stay in various places. Hotels are seen as safer in comparison to other forms of accommodation.

The travel & Tourism Competitiveness Report 2013 ranks India out of 144 countries overall. The report ranks the price competitiveness of India's tourism sector 20th out of 144 countries. It mentions that India has quite good air transport (ranked 39th), particularly given the country's stage of development, and reasonable ground transport infrastructure (ranked 42m1). Some other aspects of its tourism infrastructure remain somewhat underdeveloped however. The nation has very few hotel rooms per capita by international comparison and low ATM penetration 161. As per UNWTO World Tourism barometer, December 2013. India's rank in the World Tourism Receipts during 2012 was 16th and rank in international tourist arrivals was 41. The rank of India was 7th among Asia and the Pacific Region in terms of tourism receipts during 2012.

The Ministry of Tourism designs national policies for the development and promotion of tourism. In the process, the Ministry consults and collaborates with other stakeholders in the sector including various Central Ministries/agencies, state governments, Union territories and the representatives of the private sector. Concerted efforts are being made to promote new forms of tourism such as rural, cruise, medical and eco-tourism. The Ministry also maintains the Incredible India campaign.

India's rich history and its cultural and geographical diversity make its international tourism appeal large and diverse. It presents heritage and cultural tourism along with medical, business, educational and sports tourism.

About Assam Tourism

Roughly shaped like a bird with wings stretching along the length of the Brahmaputra river, Assam is the central state in the North-East Region of India and serves as the gateway to the rest of the Seven Sister States. The land of red river and blue hills, Assam comprises three main geographical areas; the Brahmaputra Valley which constitutes the expansive wingspan, the Barak Valley extending like a tail, and the intervening Karbi Plateau and North Cachar Hills. Assam shares its border with Meghalaya, Arunachal Pradesh, Nagaland, Manipur, Tripura, Mizoram and West Bengal; and there are National Highways leading to their capital cities. It also shares international borders with Bhutan and Bangladesh in ancient times Assam was known as Pragjyotisha or Pragjyotishpura, and Kamarupa.

Golaghat Tourism:

There are several places of tourist interest in Golaghat district:

1. Kaziranga National Park:

Kaziranga National Park is situated on the southern bank of the Brahmaputra River. Established in 1908 as a game reserve, it became a national park in 1974 and is inscribed on the IUCN list of World Natural Heritage Site in 1985. It has an area of 430 sq.km. and lies between the Brahmaputra River and the Karbi Anglong Hills. Much of the park is marshland interspersed with large water bodies, patches of elephant grass, scattered trees and bushes. Kaziranga's wildlife include the great Indian one-horned Rhinoceros, tiger, leopard, elephant, wild pig, hog deer, swamp deer, buffalo and other water fowl. Many migratory birds visit Kaziranga in the winter season.

2. Garampani

It is a hot water spring inside the Nambor Reserve Forest, about 18km South of Golaghat town; only about 50M. from the NI-I 39 on the way to Dimapur in Nagaland. One can visit it by hiring a taxi from Golaghat town or by public buses

plying on the Golaghat Dimapur route. During winter season lucky visitors may get to see herds of wild elephants grazing by the side of the highway as NH 39 passes through the thickest portion Nambor Forest.

3. Neghereting Shiva Mandir

Perched on a hill top, it is an ancient Shiva temple built by Ahom kings. It is surrounded by lush green tea gardens and is a popular picnic spot. From the NH 37, it is only about 1 and 1/2 Km to the north. From Golaghat town, it is about 30kms and from Jorhat town it is about 32 kms. Neghereting temple is also the home of hundreds of monkeys.

4. Deopahar Ruins, Numaligarh

Why is that ruins are always so much more appealing than restorations ? Deopahar is an example. Scattered on the hill top are ruins of an ancient temple with statues lying shattered and greenery sprouting from the heads of others. The climb to the top of the hill is exhausting, especially on a hot day, but the view from the top spanning across Numaligarh Tea Estate and nearby Karbi Anglong hills and forests is simply divine. Deopahar is situated just by the side of road, about 5kms. From Numaligarh Tiniali on NH37, from where the NH 39 leading to Dimapur starts.

Major Components of Tourism :

The tourism sector is on the rise in several countries and there are factors like hotels and travel have an influence on the industry performance. There are several problems that are considered by tourists before they start on a particular journey. Hotels and traveling are two aspects of the tourism industry and the travellers are required to have more information about these before they visit a specific place. Tourist travel for leisure for a short time and they will require accommodation while going to various places. They require knowing if they will be able to get nice accommodation to establish if the places they are visiting are accessible.

A SHORT INTRODUCTION ON KAZIRANGA NATIONAL PARK

Kaziranga National Park is a national park in the Golaghat and Nagaon District of the State of Assam, India. A World Heritage Site, the park hosts two-thirds of the world's Great One-homed Rhinoceroses. Kaziranga boasts the highest density of tigers among protected areas in the world and was declared a Tiger Reserve in 2006. The Park is home to large breeding populations of elephants, wild water Buffalo and swamp deer. Kaziranga is recognized as an Important Bird Area by Birdlife International for conservation of fauna species. Compared to other protected areas on India, Kaziranga has achieved notable success in wildlife conservation. Located on the edge of the Eastern Himalaya biodiversity hotspot, the Park combines high species diversity and visibility. Kaziranga is a vast expanse of tall Elephant grass, marshland and dense tropical moist broadleaf Forests, crisscrossed by four major rivers, including the Brahmaputra, and the park includes numerous small bodies of water. Kaziranga has been the theme of several books, songs, and documentaries. The park celebrated its centennial in 2005 after its establishment in 1905 as a reserve forest.

OBJECTIVES:

1. To Study the ecology of certain endangered species of wild life and their habitats.
2. To Know more about its heritage.
3. To take precautionary measures for saving the wildlife.
4. To suggest some preventive measures for improving the environment and its surrounding areas.
5. To know more about its tourist spots and places around Kaziranga.
6. To know more about good hotels and resorts.

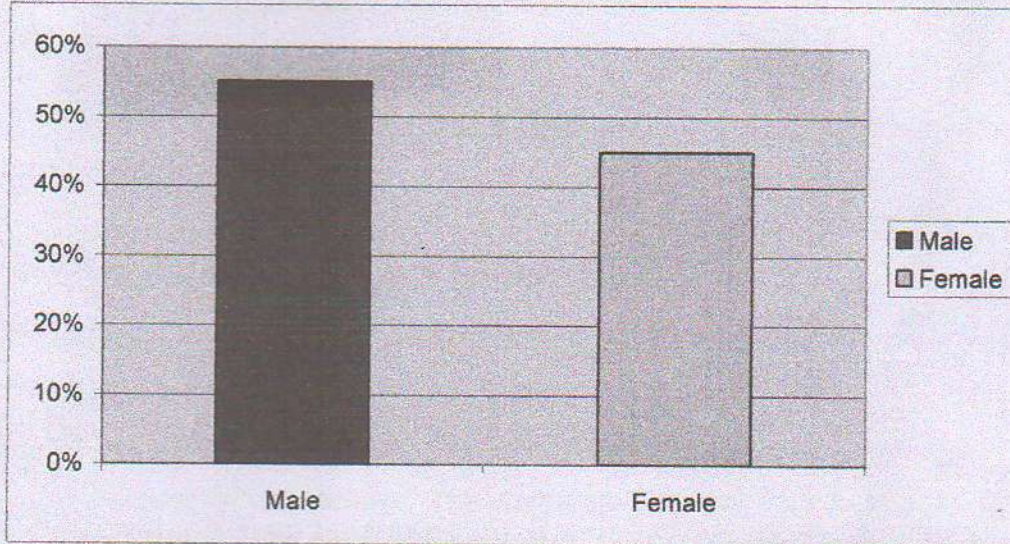
Geography Of Kaziranga National Park

Kaziranga is located between latitudes $26^{\circ} 30' N$ and $26^{\circ} 45' N$ and longitudes $93^{\circ} 08' E$ to $93^{\circ} 36' E$ within two districts in the India State of Assam - the Kaliabor subdivision of Nagaon District and the Bokakhat subdivision of Golaghat District.

The Park is approximately 40 km (25 mi) in length from east to west, and 13 km (8mi) in breadth from north to south. Kaziranga covers an area of 378 km² (146 sq mi), with approximately 51.14 km² (20 sq mi) lost to erosion in recent years. A total addition of 429 km² (166 sq mi) along the present boundary of the park has been made and designated with separate national park status to provide extended habitat to increase the population of wildlife, or as a corridor for safe movement of animals to Karbi Anglong Hills. Elevation ranges from 40m (131 ft) to 80m (262 ft). The park area is circumscribed by the Brahmaputra River which forms the northern and eastern boundaries, and the Mora Diphlu which forms the southern boundary. Other notable rivers within the park are the Diphlu and Mora Dhansiri.

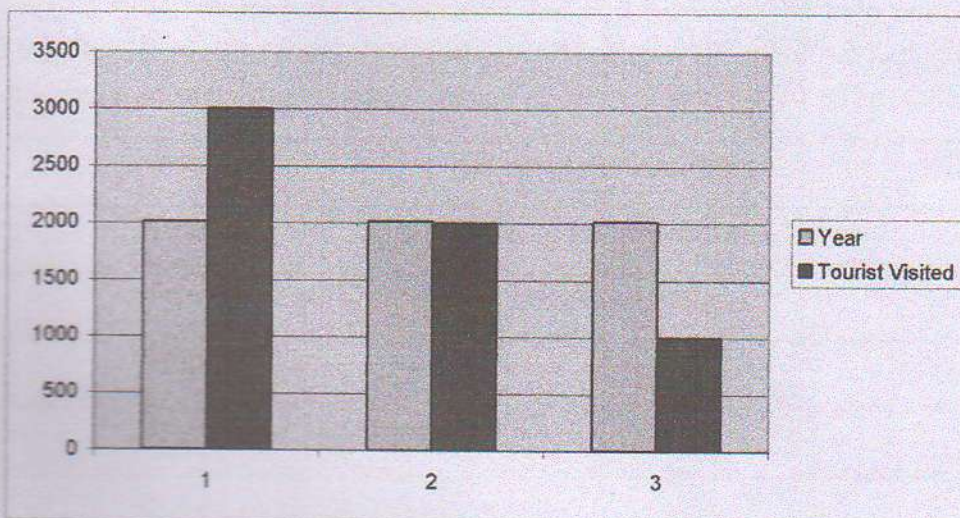
Analysis of the Collected Data :

Sl No.	Male	Female
1	55%	45%

Lend population of KNP :

Year	Tourist Visited
2011	3000
2012	2000
2013	1000

Result of Study of National Park

- a) The ecology certain endangered species of wildlife and their habitats
- b) To take precautionary measures for saving the wildlife.
- c) To suggest some preventive measures for improving the environment and its surrounding areas.
- d) Because of its heritage.
- e) Many animals are killed.

To Develop the study area as a tourist spot:

Because of its heritage, The Kaziranga National Park is famous for One-Horned Rhinoceros (1855), Wild Asiatic Water Buffalo Deer (1666) and Eastern Swamp Deer (468.). Significant populations of large herbivores includes elephants (1940), gaur (30) and sambar (58). Small herbivores include the Indian Muntjac, wild boar, and hog deer. Kaziranga has the largest population of the Wild Water buffalo anywhere accounting for about 57% of the world population.

Package Tourism:

Three tourists, including me, went to Kaziranga National Park from Golaghat. We took rest in a Hotel. First we took Elephant safari and surveyed the field area. Then we took the dinner in the evening and left the site. We took an ASTC Bus from Golaghat to Kaziranga at 5am and returned at 6pm in the evening covering a distance of 93 km (186 km in total).

Fair	Coming and Going	3000/-
Foods	Morning & Afternoon	2500/-
Drink	Frooti/Cocacola	500/-
Others		2000/-
Total		8000/-

References Taken

- "Assam rhino poaching 'spirals*'. BBC News (17 April 2007). By-Bhaumik, Subir
- "Kaziranga's centenary celebrations". BBC News (18 February 2005) by-. I Bhaumik, Subir.
- "Wailing for Curzon's kin to celebrate Kaziranga". The Hindu (5 January 2005). By - Talukdar, Sushanta.
- "Kaziranga National Park-History and Conservation". Kaziranga National Park Authorities.
- "Animals relocated to Manas National Park" NDTV (20 March 2007). By - Bhattacharjee, Gayatri
- "History-Legends". Assam: AMTRON Official Support Committee, Kaziranga National Park.
- "UNESCO EoH Project South Asia Technical Report No. 7-Kaziranga National Park" on 30 May 2008. By- Mathur, V.B. Sinha, P.R. and Mishra, Manoj.
- "Kaziranga Wildlife Sanctuary, Assam. A brief description and report on the census of large animals". By-. Lahan, P Sonowal, R. (March 1972).
- "Horn of Plenty". Outlook India. (14, February 2005). By- Phatarphekar, PramilaN.
- "Here conservation is a way of life". The Tribune. By - Rashid, Parbina (28 August 2005)
- "Poaching for bin Laden Kaziranga". The Telegraph . By - Roy, Amit (6 May 2006).

A PROJECT REPORT ON

“পৰ্যটকৰ আকৰ্ষণীয় কেন্দ্ৰস্থল হিচাপে গোলাঘাট জিলাৰ
দেৰগাঁৱত অৱস্থিত নেঘেৰিটিং শিৱদল”

Submitted in partial fulfilment of B.A. 6th semester Course
Dibrugarh University
Session-2021

Submitted by....

Name : Kushum Mazi.

Roll No: 10910150

Registration No: S1820390

Golaghat Commerce College

29

A PROJECT REPORT ON

“পর্যটকৰ আকৰ্ষণীয় কেন্দ্ৰস্থল হিচাপে গোলাঘাট জিলাৰ
দেৰগাঁৱত অৱস্থিত নেঘেৰিটিং শিৱদল”

Submitted to Dibrugarh University for the partial fulfilment of
B.A. 6th semester General Course Examination from Golaghat
Commerce College.

2021

Under the Supervision of Prof Paras Protim Saikia Assistant
Professor (History)

Submitted by
Name : kushum Mazi.
Roll No: 10910150
Registration No: S1820390
Golaghat Commerce College.

আগ কথা:-

যি কোনো এটা কাম সম্পন্ন কৰিবলৈ যি দৰে বহুলোকৰ সহায়ৰ প্ৰয়োজন হয় ঠিক তেনেদৰে এটা প্ৰজেক্ট বা পৰিকল্পনা সম্পন্ন কৰিবলৈ বহু লোকৰ সহায়ৰ প্ৰয়োজন হয়। মোৰ এই প্ৰজেক্ট সম্পন্ন কৰিবলৈ বহুলোকে প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষভাৱে সহায় আৰু সহযোগিতা কৰিছে।

প্ৰথমে মোৰ এই প্ৰজেক্ট নিৰ্মান কৰিবলৈ সুবিধা প্ৰদান কৰাৰ বাবে ডিব্ৰুগড় বিদ্যালয়ক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ অধ্যক্ষ মাননীয় শ্ৰী যুত উৎপল শৰ্মা ছাৰক প্ৰজেক্ট তৈয়াৰ কৰিবলৈ সহায় কৰাৰ কাৰণে কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। মোৰ এই প্ৰজেক্ট তৈয়াৰ কৰোতে সহায় কৰা গাইড পৰশ প্ৰতিম শইকীয়া ছাৰক আৰু মৌচুম ছাৰক ধন্যবাদ তথা কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছো। মোৰ ক্ষেত্ৰ ভিত্তিক অধ্যয়নত অঞ্চলটোৰ সামূহিক বা মৌলিক তথ্যৰ সংগ্ৰহ কৰোঁতে যি সকল ব্যক্তিয়ে সহায় কৰিছে তেওঁলোককো মোৰ ফালৰ পৰা ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো। ইয়াৰ উপৰিও মোৰ অতি মৰমৰ বন্ধু বান্ধবী সকলকো ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিছো।

এই প্ৰজেক্ট ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ক মই স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰিবলৈ আগবঢ়ালো।

শ্ৰী মতী কুসুম মাঝী

স্নাতক মহলৰ ষষ্ঠ সান্নাৰ্ষিক

গোলাঘাট বাণিজ্য মহাবিদ্যালয়, গোলাঘাট

ঘোষণাপত্ৰ:-

এই অধ্যয়ন মোৰ নিজা অভিজ্ঞতা আৰু সিমীত অধ্যয়ন তথা জ্ঞানৰ দ্বাৰা সম্পাদিত নিৰ্ধাৰিত প্ৰজেক্টটো প্ৰস্তুত কৰিবলৈ মই ব্যক্তিগতভাৱে অধ্যয়ন কৰি তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছো আৰু প্ৰজেক্টটোৰ লগত জড়িত বিভিন্ন কিতাপ, আলোচনী, বতৰিকাকত আৰু ইন্টাৰনেট ওৱেবচাইটৰ পৰা তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছো আৰু ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ৰ কলাশাখাৰ স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰিবলৈ এই প্ৰতিবেদন আগবঢ়োৱা হ'ল।

অনুসন্ধানকাৰী

Name : Kushum Mazi.

Roll No: 10910150

Registration No: S1820390

Certificate of the Guide

This is to Certify that the Project titled “পর্যটকৰ আকৰ্ষণীয় কেন্দ্ৰস্থল হিচাপে গোলাঘাট জিলাৰ দেৰগাঁৱত অৱস্থিত নেঘেৰিটিং শিবদল ” has been Carried out and Presented by Kushum Mazi . A Student of B.A 6th Semester Golaghat Commerce College under My guidance for the award of Bachelor Degree of Dibrugarh University.

Further this Project report has not Submitted in any form for the award of any other degree or diploma.

Date:-

Place:-

Ramas Prabir Das

Signature of the Guide

সূচিপত্ৰ

পৃষ্ঠা নং

১ - আৰম্ভণি

১ ৰ পৰা ৫ লৈ

(ক) পৰ্যটন উদ্যোগ	১
(খ) ভৰত বৰ্ষৰ পৰ্যটন উদ্যোগ	২
(গ) অসমৰ পৰ্যটন উদ্যোগ	৩
(ঘ) দেবগাৱৰ পৰ্যটন উদ্যোগ	৪
(ঙ) পৰ্যটনৰ প্ৰয়োজনীয় সমল সমূহ	৫

২ - বিষয়বস্তুৰ আলোচনা

৬ ৰ পৰা ৭ লৈ

(ক) অধ্যয়ণৰ লক্ষ্য	৬
(খ) অধ্যয়ণৰ প্ৰাণালী	৭

৩ - অধ্যয়ণ ক্ষেত্ৰৰ চমু বিৱৰণ

(ক) অধ্যয়ণ ক্ষেত্ৰৰ ভৌগোলিক বিৱৰণ	৮
(খ) অধ্যয়ণ ক্ষেত্ৰৰ ইতিহাস	৯-১০
(গ) অধ্যয়ণ ক্ষেত্ৰৰ মানচিত্ৰ	১১

৪ - অধ্যয়ণ ক্ষেত্ৰৰ পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা আৰু সামগ্ৰীঃ-

১২ ৰ পৰা ২২ লৈ

(ক) সংগৃহীত তথ্যৰ বিশ্লেষণ	১২
(খ) অধ্যয়ণৰ ফলাফল	১৩
(গ) অধ্যয়ণ ক্ষেত্ৰত পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা	১৪
(ঘ) পেকেজটৰ	১৫
(ঙ) সামৰণি	১৬
(চ) ক্ষেত্ৰ ভিত্তিক অধ্যয়ণৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰা অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ কিছুমান চিত্ৰ	১৭-১৯
(ছ) প্ৰমাণ কৰণ	২০
(জ) প্ৰশ্ন কাকত	২১-২২

(১) আৰম্ভণিঃ-

(ক) পৰ্যটন উদ্যোগঃ- পৰ্যটনৰ সাধাৰণ অৰ্থ হৈছে ভ্ৰমণ, মানসিক সন্তুষ্টিৰ বাবে এখন ঠাইৰ পৰা অন্য এখন ঠাইলৈ যোৱাকে পৰ্যটন বুলি কব পাৰি। দৈনন্দিন জীৱনৰ ধৰা বন্ধা কৰ্মসূচী আৰু ব্যস্ততাৰ বাধনৰ পৰা মুক্তি লাভ কৰি সাময়িক ভাৱে কিছু সকাহ লাভৰ বাবেই সম্প্ৰতি সৰহভাগ পৰ্যটকে ভ্ৰমণ কৰাৰ পৰিলক্ষিত হয়। অৰ্থাৎ আমোদ প্ৰমোদ আৰু ভ্ৰমণৰ আনন্দ লাভৰ বাবেই বহু সংখ্যক লোকে ভ্ৰমণ কৰে। পৰ্যটন শব্দটো ইংৰাজী প্ৰতিশব্দ "Tourism" শব্দটো লেটিন ভাষাৰ শব্দ "Tornare" আৰু গ্ৰীক ভাষাৰ শব্দ "Tornos" পৰা আহিছে। যাৰ অৰ্থ হৈছে এটা কেন্দ্ৰৰ চাৰিওফালে পৰিভ্ৰমণ কৰি পৰ্যটন চক্ৰটো ব্যক্তি এজনৰ বাসস্থানৰ পৰা আৰম্ভ হৈ লক্ষ্যস্থান হৈ পূনৰ ব্যক্তি জনৰ বাসস্থানলৈ প্ৰসাৰিত হৈ থাকে। এঠাইৰ পৰা অন্য ঠাইলৈ ভ্ৰমণ কৰা ব্যক্তিজনক ভ্ৰমণ কাৰী বা পৰ্যটক বুলি কোৱা হয়।

মানৱ সভ্যতাৰ ইতিহাসৰ সমানেই পৰ্যটনৰ ইতিহাস পুৰণি, কিন্তু এনে উদ্যোগ হিচাপে পৰ্যটন খণ্ডৰ উত্থান অতি শেহতীয়াকৈ উদ্যোগ হৈছে বুলি কব পাৰি। বৰ্তমান প্ৰধান উদ্যোগ হিচাপে সেৱা খণ্ডৰ এক অন্যতম প্ৰধান উদ্যোগ হিচাপে পৰিগণিত হৈছে, জাতীয় অৰ্থনৈতিক বিকাশ আৰু নিয়োগ সুবিধাৰ সৃষ্টিৰ জৰিয়তে ই অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত বৰঙণি যোগাইছে, পৰ্যটনৰ পৰা হোৱা উপাৰ্জন বিভিন্ন আৰ্থিক স্তৰৰ যোগেদি প্ৰবাহিত হয়। প্ৰত্যেক উদ্যোগৰে গুণত প্ৰভাৱ আছে যদিও পৰ্যটনৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ প্ৰভাৱ অধিক। তদুপৰি পৰ্যটন উদ্যোগ আনুসংগিক উদ্যোগ যেনে হোটেল, পৰ্যটন কেন্দ্ৰ, ভ্ৰমণ প্ৰৱন্ধক সংস্থা আদিয়েও অৰ্থনৈতিক বিকাশত বৰঙণি আগবঢ়াইছে।

জন সাধাৰণৰ ব্যয়যোগ্য আয়ৰ বৃদ্ধি তথা পৰ্যটন সুবিধা বিকাশৰ ফলস্বৰূপে বিগত দশক সমূহত পৰ্যটন উদ্যোগৰ দ্ৰুত প্ৰগতি পৰিলক্ষিত হৈছে। বিশ্ব পৰ্যটনৰ সংস্থাৰ তথ্য অনুসৰি পৰ্যটন উদ্যোগৰ দ্ৰুত প্ৰগতি পৰিলক্ষিত হৈছে।

পৰ্যটন উদ্যোগে এখন দেশৰ আন্তঃগাঠনি উন্নয়নতো ইতিবাচক প্ৰভাৱ পেলায়। পৰ্যটন উদ্যোগৰ আলামত গঢ় লৈ উঠা বিমান বন্দৰ, ৰাষ্ট্ৰ ঘাট, ৰেল পৰিৱহণ, হোটেল, ক্ৰীয়া, ভ্ৰমণ, বিদ্যুৎ, পানী যোগান ব্যৱস্থা আদিয়ে স্থানীয় লোককো উপকৃত কৰে। আন্তঃগাঠনি উন্নতি সাধনে দেশৰ নীতিকো সুদৰ প্ৰসাৰী প্ৰভাৱ পেলায়।

পৰ্যটন উদ্যোগৰ বিকাশৰ ফলত অনগ্রসৰ অঞ্চল কিছুমানটো বিকাশ সাধন হয়। ১৯৬৩চনত ৰোমত অনুষ্ঠিত হোৱা "The united Nations Conference on International Travel and Tourism" য়ে উল্লেখ কৰিছে যে- অৰ্থনৈতিক ভাৱে অনগ্রসৰ এনে স্থান আছে যি বোৰ প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য আৰু সাংস্কৃতিক ঐতিহ্যৰে ভৰপূৰ। এনে স্থান সমূহৰ উন্নতিৰ কাৰণে চৰকাৰে বিশেষ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিছে। ইয়াৰ যোগেদি দেশৰ পিছপৰা অঞ্চল সমূহৰ উন্নতি সাধন হব আৰু ইয়াৰ ফলাফল জন-সাধাৰণে ভোগ কৰিব পাৰিব। এনেদৰে পৰ্যটনৰ সন্ধাননা থাকে। অনুন্নত অঞ্চলবোৰ উন্নয়ন সাধন হলে দেশৰ আঞ্চলিক অসমতা দূৰ কৰাত যথেষ্ট সহায়ক হব।

(খ) ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটন উদ্যোগঃ- ভাৰতবৰ্ষ পৰ্যটনৰ ক্ষেত্ৰত এখন আগবঢ়াদেশ, ইয়াৰ বহুতো ধুনীয়া ধুনীয়া দৃশ্য দূৰ্গ আৰু মঠ মন্দিৰ আদি আছে। ভাৰতবৰ্ষ বৈচিত্ৰতাৰ ক্ষেত্ৰত চহকী সুউচ্চ হিমালয়ৰ পৰা আৰম্ভ কৰি গুৰুকান মৰুভূমিলৈকে সকলোতে প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্যৰে ভৰপূৰ হৈ আছে, বহু দূৰ দূৰণিৰ মানুহে ভাৰতবৰ্ষৰ এই প্ৰাকৃতিক দৃশ্য উপভোগ কৰিবলৈ আহে। ভাৰতৰ অসংখ্য দূৰ্গ তথা মঠ মন্দিৰ আদি আছে, যি বিলাক পৰ্যটক সকলে চাই ভাল পায়। বহু দেশী-বিদেশী পৰ্যটকে ভাৰত বৰ্ষত বিভিন্ন মঠ-মন্দিৰ পৰিদৰ্শন কৰে, যি বিলাক কোনো পৰ্বতৰ কাষত, সাগৰৰ কাষত বা সমতলত অৱস্থিত।

পৰ্যটনে এখন দেশৰ অৰ্থনৈতিক বিকাশত যথেষ্ট ভূমিকা পালন কৰে। এই পৰ্যটনৰ জড়িয়তে ভাৰতবৰ্ষ যথেষ্ট-লাভৱান হৈছে। ভাৰতবৰ্ষ যিহেতু এখন ধৰ্ম নিৰপেক্ষ দেশ জাতি, ধৰ্ম, বৰ্ণ নিৰ্বিশেষে সকলো লোক ইয়াত সমান, সেয়ে সাধাৰণতে ইয়াৰ ধৰ্মনিৰপেক্ষতা কৃষি আৰু সাংস্কৃতিৰ প্ৰতিও পৰ্যটক সকল আকৰ্ষিত হয়। ভাৰতবৰ্ষত বহুতো ঐতিহাসিক কীৰ্তি স্তম্ভ, ধৰ্মীয় স্থান, পাথৰীয়া অঞ্চল, উপকূল অঞ্চল আছে, যি সমূহৰ প্ৰতি পৰ্যটক সকল আকৰ্ষিত হয়। তাৰোপৰি ইয়াৰ গীত, নৃত্য, কৃষ্টি আদিৰ প্ৰতিও পৰ্যটক সকল আকৰ্ষিত হোৱা দেখা যায়। প্ৰতি বছৰে এনেদৰেই ভাৰত বৰ্ষলৈ যথেষ্ট সংখ্যক দেশী বিদেশী পৰ্যটকৰ আগমন ঘটি আহিছে।

(গ) অসমৰ পর্যটন উদ্যোগঃ- ভাৰত বৰ্ষৰ উত্তৰ পূৱ দিশত অৱস্থিত অসম হৈছে এখন পর্যটন সন্ধানীয় ইতিহাস প্ৰসিদ্ধ ৰাজ্য, অসমৰ ৰাজধানী কামৰূপ মহানগৰ জিলাৰ গুৱাহাটীত অৱস্থিত, অসমখন বিশেষকৈ ইয়াৰ প্ৰকৃতিক সৌন্দৰ্যৰে ভৰপূৰ, স্বামী বিবেকানন্দই কৈছিল, কাশ্মীৰৰ পাহতে অসম হৈছে ভাৰত বৰ্ষৰ ভিতৰতে ধুনীয়া ৰাজ্য। ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী সৰুৰৰ অনেক চাহ-বাগিচা, বহুতো মঠ-মন্দিৰ আৰু ঐতিহাসিক কীৰ্তি চিহ্নই অসমখনক মনোমোহা কৰি তুলিছে।

নৈসৰ্গিক শোভাযুক্ত অসমভূমি পর্যটকৰ আকৰ্ষণস্থলী, উপ ক্ৰান্তীয় জলবায়ুৰ ৰাজ্যখনৰ কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান পৃথিৱীৰ ভিতৰত এশিঙীয়া গৰুৰ প্ৰধান বিচৰণভূমি, তদুপৰি মানাহ, ডিব্ৰু-ছৌখোৱা, ওৰাং, পবিত্ৰতা আদি বনভূমিৰ সম্পদ ৰাজিও পর্যটকৰ আকৰ্ষণৰ বিন্দু, বৈষ্ণৱ সাংস্কৃতিৰ অন্যতম তীৰ্থস্থান তথা ভিন্নভিন্ন জাতি-জনজাতি মানুহৰ বসতি থকা পৃথিৱীৰ বৃহত্তম নদীদীপ মাজুলীৰ উপৰিও ৰংঘৰ কাৰেংঘৰ, তলাতল ঘৰ, জয়দৌল, শিৱদৌল, দ পৰ্বতীয় শৈলদ্বাৰ, মদন-কামদেৱ, শ্ৰী সূৰ্য পাহাৰ, কীৰ্তন ঘৰ, অগ্নিগুডঞি আদি পৌৰাণিক তথা ঐতিহাসিক স্থাপত্য ভাস্কৰ্য সমূহেও অসমৰ সুকীয়া চিনাকী বহন কৰে, শক্তিপীঠ কামাখ্যা হিন্দুধৰ্মী লোকসকলৰ পবিত্ৰ তীৰ্থস্থান হিচাপে বিখ্যাত, তেনেদৰে পৰ্বতীৰ্থ হাজু হিন্দু ধৰ্মী, ইচলাম ধৰ্মী আৰু বৌদ্ধ ধৰ্মী লোক সকলৰ তীৰ্থ সংগম।

পর্যটন প্ৰচুৰ সমভাৱনা থকা সত্ত্বেও দেশী বিদেশী পর্যটক সকলে অসম ভ্ৰমণ কৰিবলৈ আগ্ৰহ নকৰে, কাৰণ অসমত পর্যটন উদ্যোগৰ বিকাশ প্ৰচুৰ সন্ধাননা কৰিব পৰা নাই, অৰ্থনৈতিক অনগ্ৰসৰতা, ভৌগোলিক প্ৰতিবন্ধকতা, সামাজিক সমস্যা আদিৰ বাবে ৰাজ্যখনৰ পর্যটন উদ্যোগ বিকাশ হোৱা নাই। ইয়াৰোপৰি ৰাজনৈতিক অস্থিৰতাই ৰাজ্যখনত যথেষ্ট প্ৰভাৱ পেলাইছে, ৰাজ্য চৰকাৰে পর্যটন উদ্যোগখনিৰ কাৰণে কাম কৰিছে যদিও আৰু বহু সংখ্যক কাম কৰিব লগীয়া আছে। তেতিয়াহে অসমৰ পর্যটন উদ্যোগখনী বিকাশৰ সন্ধাননা কৰিব পৰা যাব।

(ঘ) গোলাঘাট জিলাৰ পর্যটন উদ্যোগঃ - পূৱ অসমৰ ধনশিৰি আৰু ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ পাৰত গোলাঘাট জিলা অৱস্থিত। পর্যটকৰ আকৰ্ষণ কৰিব পৰাকৈ গোলাঘাট জিলাত যথেষ্ট সমল আছে। গোলাঘাট জিলাতে এশিষ্টীয়া গড় থকা বিশ্ব বিখ্যাত কাজিৰঙা ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান আছে। ইয়াৰ উপৰি নামবৰ দৈগ্ৰোং অভয়াৰণ্য, গৰমপানীৰ উঁহ, নুমলীগড়ৰ দেওপাহাৰত থকা প্ৰাচীন ভগ্নাৱশেষ আৰু দেওপাহাৰ সংৰক্ষিত বনাঞ্চল আদি প্ৰধান। এছিয়া মহাদেশৰ ভিতৰত আটাইতকৈ দীঘল কাঠৰ দলংখন জিলাখনৰ মহৰামুখত আছে। অসমৰ দ্বিতীয়টো ক্ষুদ্ৰ সংগ্ৰহালয়। মোহিনী ৰাজকুমাৰী ক্ষুদ্ৰসংগ্ৰহালয় মহৰামুখতে আছে। ইয়াৰ উপৰিও গোলাঘাট জিলাতেই বহুতো দল, থান, সত্ৰ, নামঘৰ, দৰগাহ, গীৰ্জা আদি আছে। গোলাঘাট জিলাৰ আঠখেলীয়া নামঘৰলৈ প্ৰতি বছৰে অনেকভক্তৰ আগমন হয়। নুমলীগড় শোধানাগাৰ জিলাখনৰ প্ৰধান উদ্যোগ।

নৈসৰ্গিক শোভায়ুক্ত অসমৰ আকৰ্ষণ স্থলীৰ ভিতৰত গোলাঘাট জিলাৰ দেৰগাওঁখনো পর্যটন উদ্যোগ হিচাপে গঢ়লৈ উঠিছে। ইতিহাস প্ৰসিদ্ধ ঐতিহ্য মন্দিৰ নেঘেৰিটিং শিৱমন্দিৰটো পর্যটকৰ আকৰ্ষণ কেন্দ্ৰ বিন্দু, প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্যৰে সুশোভিত ঐতিহ্যমন্দিৰ নেঘেৰিটিং শিৱদৌল উচ্চ ভূমিখণ্ডৰ শিখৰত বিৰাজমান হৈ জাতি, ধৰ্ম, বৰ্ণ, নিৰ্বিশেষে সকলোজন সমাজতে ঐক্য প্ৰীতি স্থাপনৰ উদ্দেশ্য আশিষ প্ৰদান কৰি আহিছে। দেৰগাওঁ নগৰৰ পৰা প্ৰায় ৩ কিঃ মিঃ আতৰত পূৱদিশত এই নেঘেৰিটিং মন্দিৰ অৱস্থিত। অসমৰ সম্ভাৱনীয় পর্যটন ক্ষেত্ৰ সমূহৰ ভিতৰত গোলাঘাট জিলাৰ দেৰগাওঁ এটি সমভাৱনাপূৰ্ণ অঞ্চল, দেৰগাঁৱৰ পর্যটনৰ ক্ষেত্ৰ হিচাপে গঢ়ি তোলাৰ ক্ষেত্ৰত যোগাত্মক দিশটো হৈছে ৰাজ্য খনৰ বিভিন্ন অঞ্চলৰ সৈতে ইয়াৰ সুচল সংযোগ। দেৰগাঁৱৰ সাংস্কৃতিক ঐতিহ্যক সমৃদ্ধিশালী কৰি আছে বিভিন্ন জাতি জনগোষ্ঠীৰ বৰ্ণময় সংস্কৃতিয়ে, চাহ জনগোষ্ঠীৰ ভাইভনীহত উত্তৰ অঞ্চলৰ মিহিং সকল আৰু নাহৰণিক কেন্দ্ৰ কৰি গঢ়ি উঠা অসমীয়া মুহূৰ্তমান সম্প্ৰদায়ৰ সমৃদ্ধ সাংস্কৃতিক পৰম্পৰাই দেৰগাৱঁৰ সংমিশ্ৰিত আৰু সু সমন্বিতে সামাজিক জীৱনক দিছে, অন্যান্য মাত্ৰা এওঁলোকৰ বিভিন্ন উৎসৱ, অনুষ্ঠান, গীত মাত, খাদ্যভাৰ, বিশ্বাস আদি সাংস্কৃতিক পর্যটন অপূৰ্ব আহিলা।

তুলনামূলক ভাৱে শান্ত পৰিবেশে গাঁৱৰ পর্যটনৰ সমভাৱনাক যোগাত্মক সহাৰি দিঠে যদিও দুভাগ্যজনক ভাৱে প্ৰশাসনৰ দৰেই স্থানীয় ৰাইজৰো এই সমভাৱনা সমূহৰ প্ৰতি সততে অমনোযোগী। দেৰগাওঁ জিলাত অৱস্থিত নেঘেৰিটিং শিৱমন্দিৰলৈ পর্যটকৰ আকৰ্ষণ যথেষ্ট হয় যদিও তেওঁলোকে বিশেষ সা-সুবিধা ভোগ কৰিবলৈ নাপায়। চৰকাৰ প্ৰশাসনেও ইয়াৰ কাৰণে কোনো পদক্ষেপ হাতত লোৱা দেখা নাই যদিও চৰকাৰ প্ৰশাসনে যদি পর্যটকৰ বাবে থকা খোৱা ব্যৱস্থা কৰি দিয়ে তেতিয়া যথেষ্ট পর্যটকৰ আগমন হোৱাৰ সমভাৱনা আছে। ইয়াৰ কাৰণে চৰকাৰে পর্যটন উদ্যোগটো গঢ় লোৱাত সহাৰিৰ হাত আগবঢ়াব লাগিব।

(ঙ) পৰ্যটকৰ প্ৰয়োজন সমল সমূহ:-

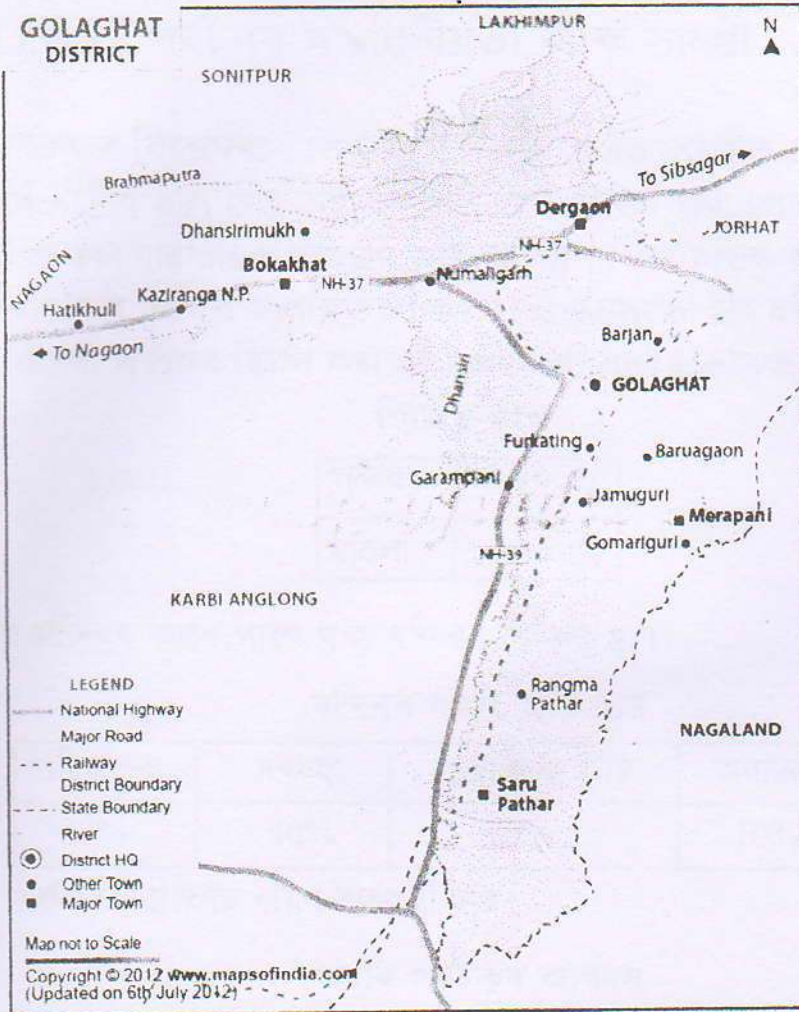
(ক) তথ্যপাতিৰ যোগান:- টেভেল এজেণ্ট সকলৰ এটা প্ৰধান কাম হ'ল পৰ্যটক সকলৰ ভ্ৰমণ সম্পৰ্কীয় তথ্যপাতিৰ যোগান ধৰিব লাগে। পৰ্যটকে সোধা প্ৰশ্নৰ উত্তৰ আৰু স্পষ্টীকৰণ দিবলৈ এজেণ্ট সমূহে সেই কাৰ্যত বিশেষজ্ঞ হোৱাৰ লগতে ভ্ৰমণৰ বিভিন্ন পৰিকল্পনা সম্পৰ্কে তেওঁৰ সম্যক জ্ঞান থকা অতি প্ৰয়োজনীয়। এজেণ্ট সকলৰ প্ৰকাশভংগী আৰু কথন দক্ষতাৰ প্ৰয়োজন তেওঁ গ্ৰাহকৰ মাতৃভাষা জানিব লাগে।

(খ) ভ্ৰমণ এজেণ্ট:- কোনো এজন পৰ্যটকে ভ্ৰমণ কৰিবলৈ ভ্ৰমণ এজেণ্ট সমূহৰ অতি প্ৰয়োজনীয় কাৰণ এই এজেণ্ট সমূহৰ পৰা পৰ্যটন স্থলীৰ সকলো মতভেদ পাব পৰা যায়। এজেণ্ট সমূহে পৰ্যটন সকলৰ কাৰণে বিভিন্ন তথ্যপাতিৰ আদি কৰি পৰ্যটন স্থলী সকলো সমভেদ দিব লাগে।

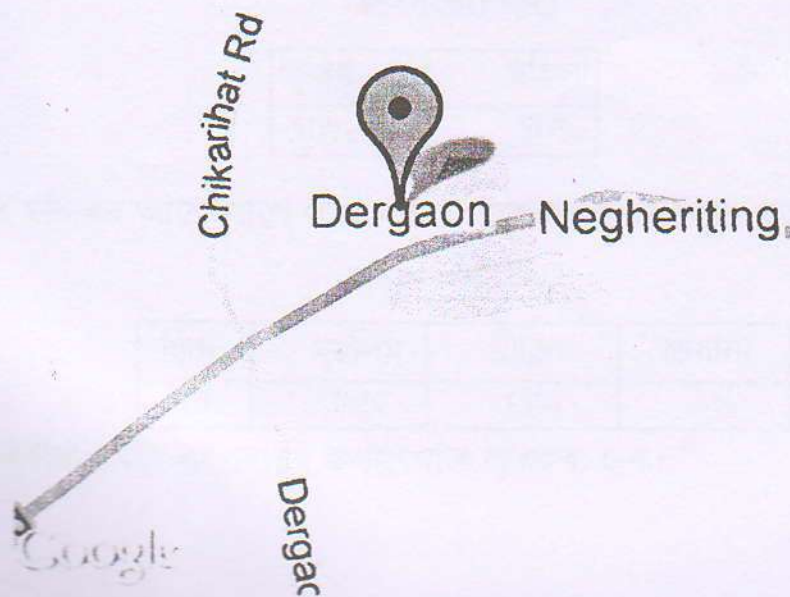
(গ) সেৱাখণ্ডৰ লগত সম্পৰ্ক ৰক্ষা কৰা:- এজেণ্ট সকলে পৰ্যটকৰ লগত জড়িত সেৱা বিভিন্ন সংগঠনৰ লগত যথোপযুক্ত বন্দোবস্ত কৰি ৰাখিব লাগে। পৰিবহণ কোম্পানী হোটেল আদিৰ লগত যোগাযোগ কৰি পৰ্যটক সকলৰ অহা যোৱাত আকৰ্ষণীয় স্থলসমূহৰ দৰ্শনৰ ব্যৱস্থা কৰোতে সেৱা খণ্ড বিলাকৰ সমন্বয় ৰক্ষা কৰিব লাগে।

(ঘ) টিকটৰ সু ব্যৱস্থা:- পৰ্যটক সকলৰ ভ্ৰমণৰ বাবে বিভিন্ন পৰিবহণ মাধ্যম যেনে ৰেল পৰিবহণ, বিমান পৰিবহণ, জাহাজ আদি টিকটৰ ব্যৱস্থা ভ্ৰমণ এজেণ্টে কৰিব লাগে। ৰেল আৰু বিমান পৰিবহণ শ - শ সময় সূচীৰ তথ্য এজেণ্ট বিলাকৰ হাতত থাকিব লাগে। পৰ্যটকৰ পৰিবহণৰ টিকটৰ সুব্যৱস্থা কৰাৰ লগতে ভ্ৰমণ জাতীয় খৰচৰ আগতিয়াকৈ হিচাপ পৰ্যটক সকলক দিয়াটো এজেণ্ট সকলৰ দায়িত্ব।

(গ) অধ্যয়ন ক্ষেত্রত মানচিত্রঃ-

গোলাঘাট জিলাৰ মানচিত্র

দেৰগাওঁ অঞ্চলৰ মানচিত্র

(৪) অধ্যয়ন ক্ষেত্রৰ পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা আৰু সামগ্ৰী

(ক) সংগৃহীত তথ্যৰ বিশ্লেষণঃ- পৰ্যটনৰ উদ্যোগৰ ক্ষেত্ৰত সংগৃহীত তথ্যৰ গুৰুত্ব বেছি। কোনো ঠাইৰ পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয় হলে সেই ঠাইখনৰ পৰিৱেশৰ বিভিন্ন তথ্য পোৱা যায়। নেঘেৰিটিং শিৱ মন্দিৰৰ আশে পাশে থকা ব্যৱসায়িক প্ৰতিস্থান আৰু পৰিৱেশৰ অৰ্থনৈতিক আয় ব্যয় ওপৰত বিশ্লেষণ কৰা হয়। মন্দিৰৰ কাষৰে শিক্ষিত অশিক্ষিত লোকৰ সংখ্যা জনসংখ্যা হাৰ ধৰ্মীয় লোকৰ মন্দিৰৰ বছৰি আয়-ব্যয়, দেশী বিদেশী পৰ্যটকৰ হিচাপ কৰা হয়। এই তথ্য সমূহৰ তালিকা তলত উল্লেখ কৰা হল।

শিক্ষিত হাৰ

পুৰুষ	৫০ %
মহিলা	৫০ %

নেঘেৰিটিং শিৱ মন্দিৰৰ আশে পাশে থকা মন্দিৰৰ শিক্ষিত হাৰ।

মন্দিৰৰ বছৰি আয় ব্যয় -

পৰিচালনা	দৰমহা	সামাজিক আয়	অন্যান্য
30%	40%	20%	10%

মন্দিৰৰ বছৰি অৰ্জন হোৱা আয় ব্যয়ৰ শতকৰা হাৰ।

বছৰি পৰ্যটকৰ আগমন -

দেশী পৰ্যটক	বিদেশী পৰ্যটক
90%	10%

মন্দিৰলৈ আগমন হোৱা দেশী বিদেশী শতকৰা হাৰ।

জনসংখ্যা ঘনত্ব

পুৰুষ	মহিলা
50%	50%

নেঘেৰিটিং শিৱ মন্দিৰৰ আশে পাশে থকা মন্দিৰৰ লোকৰ জনসংখ্যাৰ শতকৰা হাৰ।

ধৰ্মীয় পৰ্যটক-

হিন্দু	মুছলিম	খ্ৰীষ্টান	অন্যান্য
50%	30%	15%	5%

মন্দিৰৰ ওচৰ চুবুৰীয়া ধৰ্মীয় সম্প্ৰদায়ৰ জনসংখ্যাৰ শতকৰা হাৰ।

(খ) অধ্যয়ণৰ ফলাফলঃ-

এই প্ৰজেক্টটো অধ্যয়ণৰ ফলত নেখেৰিটিং শিৱমন্দিৰৰ বিভিন্ন পৰ্যটনৰ সমভাৱনীয় মৌলিক তথ্য পোৱা যায়। এই প্ৰজেক্টটো নিৰ্মাণ কৰোতে এই মৌলিক তথ্যসমূহে বিশেষভাৱে সহায় কৰিছে। এই তথ্য সমূহৰ পৰা আমি উক্ত ঠাই খনৰ বিষয়ে বহুতো কথা মানিব পাৰিছো। ওপৰৰ তথ্য সমূহৰ পৰা কিছুমান অধ্যয়ণৰ ফলাফল পাইছো। সেই তথ্য সমূহ তলত উল্লেখ কৰা হল।

(ক) আহোম স্বৰ্গদেউ ৰাজেশ্বৰ সিংহৰ (১৯৫১-১৭৬৯ খৃঃ) তেওঁৰ মহান অন্তৰ আৰু দৃৰদৰ্শিতাৰ পৰিচয় বহন কৰিছে এই মন্দিৰে। মূল শিৱদলৰ লগতে বাহিৰৰ পৰা প্ৰৱেশ কৰিব পৰাকৈ পৃথক পৃথক কৈ বিষ্ণু, সূৰ্য, গণেশ আৰু দুৰ্গাৰ মূৰ্তি প্ৰতিস্থা কৰা হৈছে। এই মন্দিৰৰ ভিতৰত থকা শিৱ লিংগটো বাণলিংগ নামেৰে জনাজাত। এই বাণ লিংগ তিনিফুট ওখ আৰু তিনিফুট শকত।

(খ) মন্দিৰলৈ পৰ্যটক অহা যোৱা কৰিবলৈ সুচল সংযোগী পথ তথা সুবিধাজনক পৰিবহণৰ ব্যৱস্থা আছে, কিন্তু ৰাষ্ট্ৰীয় ঘাই পথৰ পৰা মন্দিৰলৈ সোমাই যোৱা। ৰাষ্ট্ৰৰ সুবিধা জনক নহয়, ৰাষ্ট্ৰ পদূলিবোৰ ঠেক, এই ক্ষেত্ৰত কিছু অসুবিধা হয়।

(গ) দেশী বিদেশী পৰ্যটকৰ থাকিবৰ বাবে অতিথি শালাৰ সুব্যৱস্থা নাই।

(ঘ) মন্দিৰৰ চাৰিসীমাৰ বাহিৰত কিছুমান ব্যৱসায়িক প্ৰতিষ্ঠান আছে।

(ঙ) শিৱৰাত্ৰি দিনাই এই মন্দিৰত বেছি মানুহৰ সমাগম হয়।

(চ) মন্দিৰৰ ৰক্ষণাবেক্ষণৰ বাবে চৰকাৰে কোনো ধৰণৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা নাই।

(ঘ) পেকেজটৰঃ-

পেকেজটৰ হল কোনো এজন বা ততোধিক ব্যক্তিয়ে পৰ্যটকৰ কোনো এখন পৰ্যটন স্থলীৰ ভ্ৰমণ কৰিবলৈ অহাৰ আগতে ট্ৰেভেল এজেঞ্চি সকলৰ দ্বাৰা প্ৰস্তুত কৰা হয়। এই পেকেজটৰত ভ্ৰমণ গাৰীৰখৰচ বহন, থকা মেলা, খোৱা বোৱা ব্যৱস্থা, গাইডৰ ব্যৱস্থা, ৰেল সেৱা, বিমান সেৱা আৰু টিকেট সংযোগ আদি সকলো জুকীয়াই পৰ্যটক সকলৰ বাবে কিমান টকা খৰচ হ'ব তাৰো আগতীয়াকৈ হিচাপ দিয়ে।

যদি পাঁচ জন পৰ্যটকে গুৱাহাটীৰ পৰা বাছ সেৱা যোগে এই পৰ্যটন স্থলীলৈ যাব বিচাৰে তেওঁলোকৰ বাবে বহন কৰিব লগীয়া খৰচৰ এক অনুমানিক তালিকা প্ৰস্তুত কৰা হল।

- (ক) পৰ্যটকৰ উৎস গুৱাহাটী।
 (খ) পৰ্যটকৰ সংখ্যা পাঁচজন।
 (গ) পৰ্যটকৰ বাহন নামবৰ বাছ।

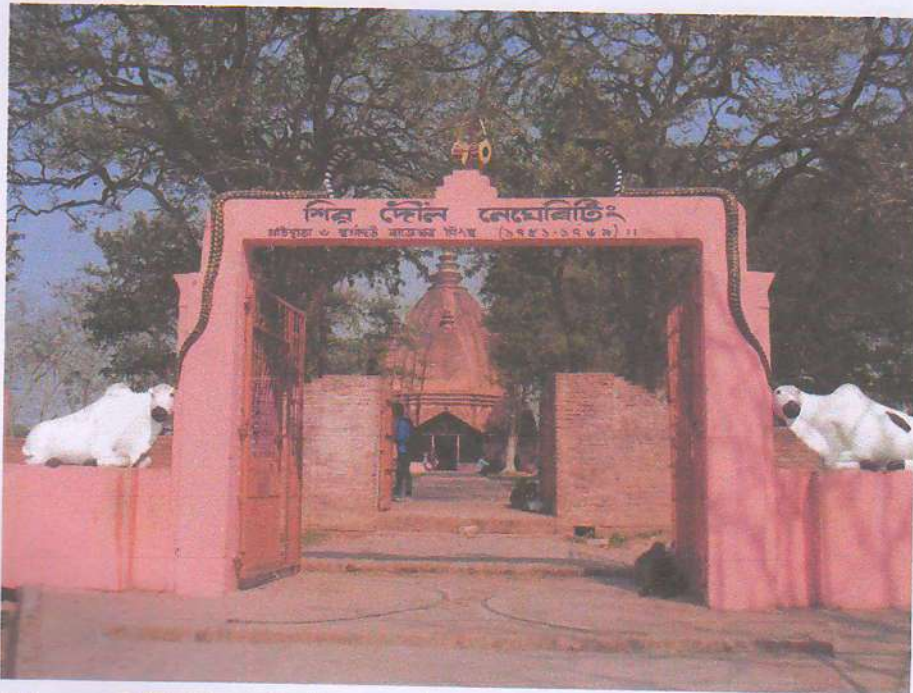
ক্রমিক নং	ব্যয়ৰ উৎস	ব্যয়ৰ পৰিমাণ	
১	প্ৰতিজন পৰিবহণৰ খৰচ	350X5	1750 টকা
২	প্ৰতিজনৰ খোৱা বোৱা খৰচ	400X5	2000 টকা
৩	প্ৰতিজনৰ ধূপ চাকি আৰু শৰায় দিয়া খৰচ	300x5	1500 টকা
৪	অন্যান্য খৰচ		500 টকা
	মুঠ খৰচ		5750 টকা

এনেদৰে এজন পৰ্যটকৰ 24 ঘণ্টাৰ ভিতৰত এই পৰ্যটন স্থলী ভ্ৰমণ কৰিব পাৰিব, আৰু ঘূৰী যাবৰ বাবে খৰচৰ পৰিমাণ প্ৰতিজনৰ আৰু 350 টকাকৈ লাগিব। 5 জনৰ অহা যোৱা খৰচ মুঠ 700 টকা হ'ব আৰু পাঁচজনৰ $700 \times 5 = 3500$ টকা হ'ব। গতিকে গুৱাহাটীৰ পৰা পাঁচ জন পৰ্যটক দেৰগাৱৰ নেঘেৰিটিঙ মন্দিৰলৈ একে দিনাই আহি ঘূৰি যাবলৈ হলে মুঠ খৰচ ব্যয় হ'ব 7500 টকা খৰচ হ'ব।

চ. ক্ষেত্র ভিত্তিক অধ্যয়নৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰা অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰৰ কিছুমান চিত্ৰ :

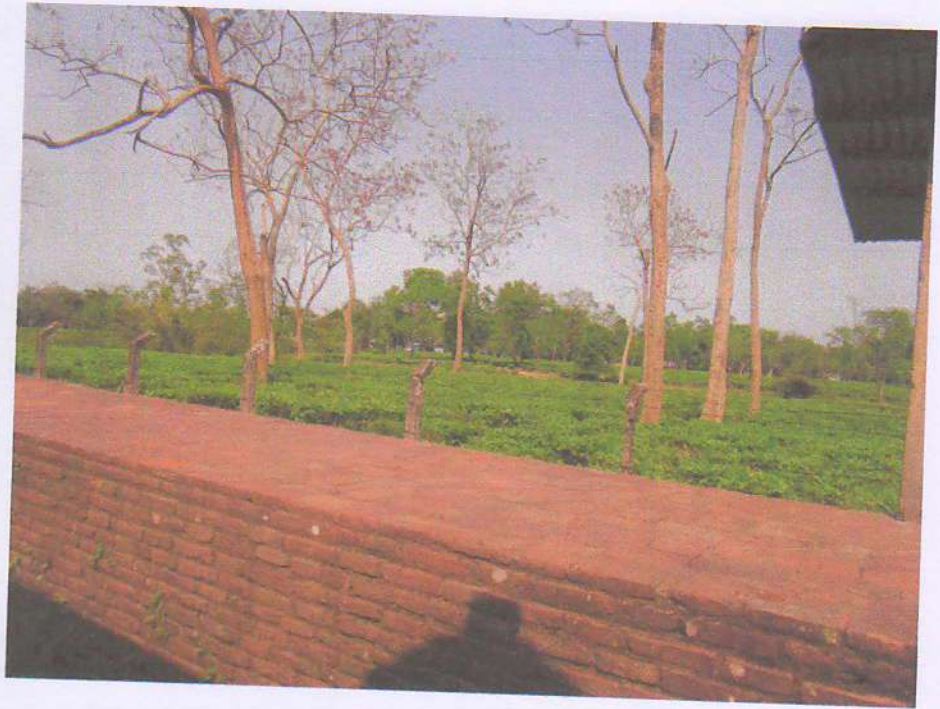
(ক) নেষেৰিটিং শিৱ মন্দিৰলৈ উঠি যোৱা খটখটিৰ চিত্ৰ ।

(খ) নেষেৰিটিং শিৱ মন্দিৰলৈ সোমাই যোৱা মুখ্য দুৱাৰ ।

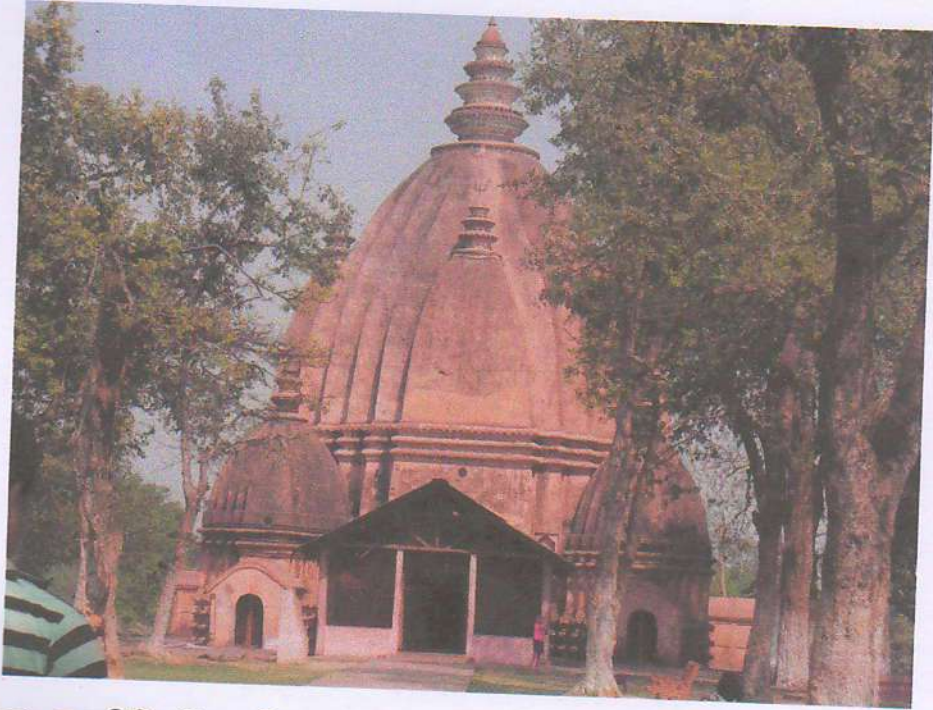
(গ) নেঘেৰিটিং শিৱ মন্দিৰৰ সমীপত থকা অঞ্চলটো ।

(ঘ) নেঘেৰিটিং শিৱ মন্দিৰৰ উত্তৰ দিশে থকা চাহ বাগিছা ।

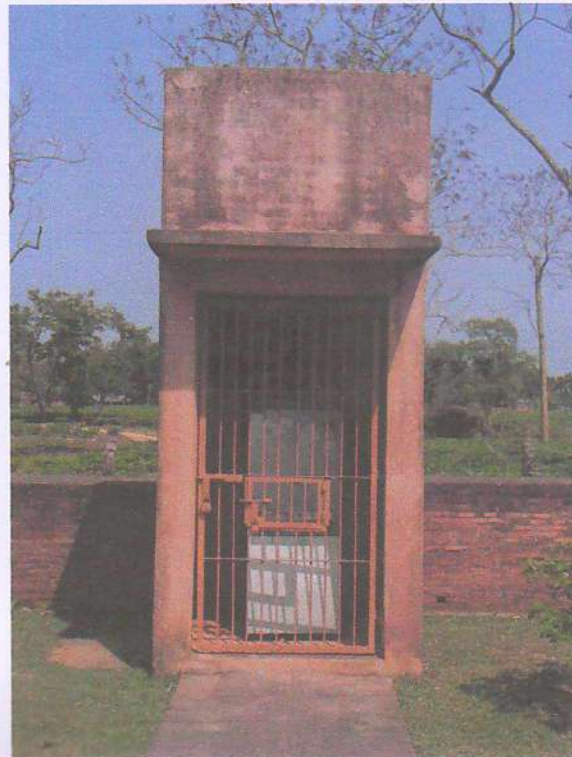
(ছ) নেঘেৰিটিং শিৱ মন্দিৰত থকা বাম ভক্ত হনুমানৰ বংশধৰ সকল ।

(জ) নেঘেৰিটিং শিৱ মন্দিৰৰ চিত্ৰ ।

(ঙ) নেঘেৰিটিং শিৱ মন্দিৰৰ ভৌগোলিক অৱস্থিতি ।

(চ) নেঘেৰিটিং শিৱ মন্দিৰত থকা খোৱা পানী সু-ব্যৱস্থাৰ চিত্ৰ ।

(চ) প্ৰমান্ন কৰণঃ-

(১) অসম বুৰঞ্জী - নাথ ডম্বৰুধৰ।

(২) পবিত্ৰ অসম - নেওগ মহেশ্বৰ।

(৩) অসমৰ পৰ্যটনস্থলী আৰু যাতায়ত ব্যৱস্থা।

সম্পাদকঃ অনিল বৰুৱা আৰু উপ সম্পাদকঃ লিপিকা গগৈ।

(৪) নেঘেৰি আলোচনী,

প্ৰকাশকঃ ড° পৰাগ ঠাকুৰ, সাধাৰণ সম্পাদক।

PROJECT REPORT ON

উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ ধৰ্মীয় পৰ্যটন এক
আকৰ্ষণীয় কেন্দ্ৰ তেজপুৰ নগৰৰ
শ্ৰীশ্ৰী মহাভৈৰৱ মন্দিৰ

Submitted by :

Name : Sri Rajdeep Dutta

Roll No. 10910139

Reg No. S1820466

Golaghat Commerce College, Golaghat

28

স্বীকারবাচি (Acknowledgements)

*Submitted to Dibrugarh University for the
Partial fulfillment of B.A. 6th Semester General
Course, Golaghat Commerce College under the
supervision of Assistant Professor Parash Protim
Saikia, Department of History, Golaghat
Commerce College.*

স্বাক্ষৰিত কৰে

স্বাক্ষৰিত কৰে
গোলাঘাট ইতিহাস বিভাগ

স্বীকাৰোক্তি (Acknowledgements)

মই শ্ৰী ৰাজদীপ দত্তই যিটো প্ৰকল্পৰ ওপৰত লিখিবলৈ লৈছো তাৰ বাবে মই প্ৰবক্তা শ্ৰীযুত পৰশ প্ৰতিম শইকীয়া চাৰক ধন্যবাদ দিছো। যিহেতু তেখেতৰ পৰামৰ্শ আৰু কম্পিউটাৰ ইন্টাৰনেটৰ যোগেদি যিখিনি অৰিহণা যোগাইছে তাৰ বাবে মই এই শিক্ষাগুৰুৰ ওচৰত সদায় নমস্য হৈ থাকিম। আনহাতে যিসকল মোৰ বন্ধু-বান্ধৱীয়ে এই প্ৰকল্প তৈয়াৰ কৰোতে সহায়-সহযোগ আগবঢ়ালে তেখেত সকলকো ধন্যবাদ জনালো।

ৰাজদীপ দত্ত

স্নাতক মহলাৰ ষষ্ঠ ষান্মাষিক
গোলাঘাট বানিজ্য মহাবিদ্যালয়

Signature

CERTIFICATE OF THE SUPERVISOR

This is to certify that the project title “উত্তৰ পূৰ্বাঞ্চলৰ ধৰ্মীয় পৰ্যটনৰ এক আকৰ্ষণীয় কেন্দ্ৰ তেজপুৰ নগৰৰ “শ্ৰীশ্ৰী মহাভৈৰৱ মন্দিৰ” Has been carried out and present by Rajdeep Dutta, a student of B.A. 6th Semester, Golaghat Commerce College under my guidance for the award of Bachelor degree under Dibrugarh University.

Further, this project report has not been submitted in any form for the award of any other degree or diploma.

Date : 31.08.2021

Place : Golaghat Commerce College

Signature

.....

আগকথা

যোষণা পত্ৰ

যিকোনো এটা কাম বা কাৰ্য্য সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ হ'লে নানা জনৰ সহায় সহযোগ ল'ব লগা হয়। থিক সেইদৰে **Project** এটা বনাবলৈ বিভিন্ন জনৰ সহায় ল'ব লগা হয়। এই **project** টো নিৰ্মাণ কৰোতে ও প্ৰত্যক্ষ বা পৰোক্ষ ভাৱে নানা জনৰ সহায় ল'ব লগা হৈছে।

প্ৰথমে অঞ্চলটোৰ সামূহিক বা মৌলিক তথ্য সংগ্ৰহ কৰাত যিসকল লোকে মোক সহায়-সহযোগ কৰিলে তেওঁলোকলৈ মোৰ আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো। দ্বিতীয়তে ষষ্ঠ ষাণ্মাষিকৰ পাঠ্যক্ৰমৰ দ্বাৰা ডিব্ৰুগড় বিশ্ববিদ্যালয়ে আমাক এই **project** টো লিখিবলৈ সুবিধা দিয়াত মই অতি আনন্দিত হৈছো আৰু এই চেগতে বিশ্ববিদ্যালয় কতৃপক্ষক ধন্যবাদ জ্ঞাপন কৰিলো।

আমাৰ মহাবিদ্যালয়ৰ মাননীয় অধ্যক্ষ ড^o উৎপল শৰ্মা ছাৰ আৰু মোৰ এই **project** টো লিখিবলৈ উৎসাহ-উদ্দীপনা যোগোৱা আৰু চোৱা-চিতা কৰা গাইড শ্ৰী পৰশ প্ৰতীম শইকীয়া ছাৰক ধন্যবাদ ও আন্তৰিক কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিলো। মোৰ এই **project** টো নিৰ্মাণ কৰোতে সহায় কৰা মা-দেউতা, ভাইটি-ভগ্নি, দাদা, বন্ধু-বান্ধৱী সকলোলৈকে মোৰ আন্তৰিক মৰম যাচিলো।

ৰাজদীপ দত্ত

স্নাতক মহলাৰ ষষ্ঠ ষাণ্মাষিক
গোলাঘাট বানিজ্য মহাবিদ্যালয়

(১) আনুষ্ঠানিকতা ও প্রথম অধ্যায়

(ক) পটভূমি উল্লেখ

(খ) ইতিহাসগত পটভূমি উল্লেখ

ঘোষণা পত্র

এই অধ্যয়ন মোৰ নিজা অভিজ্ঞতা নিৰ্ধাৰিত Project টোৰ ওপৰত তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ মই ব্যক্তিগত ভাৱে অধ্যয়ন ক্ষেত্ৰলৈ গৈ তথ্য সংগ্ৰহ কৰিছো আৰু সেই তথ্যৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি এই প্ৰতিবেদন প্ৰস্তুত কৰিছো। তথা স্নাতক ডিগ্ৰী লাভ কৰিবৰ বাবে এই project টো প্ৰস্তুত কৰিছো।

(২) অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত ১ম বিবেচনা ও প্ৰথম অধ্যায়

(ক) ঐতিহাসিক বিবেচনা

(খ) অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত ইতিহাস

(গ) অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত সন্দেহ

অনুসন্ধানকাৰী -

(৩) স্নাতক ডিগ্ৰী অধ্যয়ন নিৰ্বেশন ও চতুৰ্থ অধ্যায়

(৪) অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত ২য় অধ্যায়

(৫) অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত পৰ্যটনৰ ইতিহাসগততা ও ৩য় অধ্যায়

(৬) পৰ্যটনৰ ক্ষেত্ৰত অসম অঞ্চলৰ ইতিহাসগততা (Package Tour) : প্ৰথম অধ্যায়

(৭) স্নাতক ডিগ্ৰী অধ্যয়ন

(ক) প্ৰাথমিকতাপ

(খ) ঐতিহাসিক অধ্যয়নৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰা অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত বিতৰ্কিত বিষয়

(গ) প্ৰাথমিক

(ৰাজদীপ দত্ত)

স্নাতক মহলাৰ ষষ্ঠ ষান্মাষিক
গোলাঘাট বানিজ্য মহাবিদ্যালয়

সূচী পত্ৰ

পৃষ্ঠা নং

- (১) আবস্তুপাি : প্ৰথম অধ্যায় 1-4
- (ক) পৰ্যটন উদ্যোগ
- (খ) ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটন উদ্যোগ
- (গ) তেজপুৰৰ পৰ্যটন উদ্যোগ
- (ঘ) পৰ্যটনৰ প্ৰয়োজনীয় সমল সমূহ
- (২) বিষয় বস্তুৰ চমু বিৱৰণ : দ্বিতীয় অধ্যায় 5-6
- (ক) অধ্যয়নৰ লক্ষ্য
- (খ) অধ্যয়নৰ প্ৰণালী
- (৩) অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত চমু বিৱৰণ : তৃতীয় অধ্যায় 7-9
- (ক) ভৌগোলিক বিৱৰণ
- (খ) অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত ইতিহাস
- (গ) অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত মানচিত্ৰ
- (৪) সংগৃহীত তথ্যৰ বিশ্লেষণ : চতুৰ্থ অধ্যায় 10
- (৫) অধ্যয়নৰ ফলাফল : পঞ্চম অধ্যায় 11
- (৬) অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত পৰ্যটনৰ সম্ভাৱনীয়তা : ষষ্ঠ অধ্যায় 12
- (৭) পৰ্যটন স্থলীলৈ লম্বন কৰা এদিনীয়া সূচী-পত্ৰ
বা (Package Tour) : সপ্তম অধ্যায় 13
- (৮) সামৰণি : অষ্টম অধ্যায় 14-18
- (ক) প্ৰামাণ্যকৰণ
- (খ) ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়নৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰা অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত কিছুমান চিত্ৰ
- (গ) প্ৰশ্নমালা

প্ৰথম অধ্যায়

১. আৰম্ভণিঃ

অসমীয়া ভাষাত ব্যৱহাৰ হোৱা পৰ্যটন শব্দটো সংস্কৃত মূলৰ শব্দ, যাক ইংৰাজীত **Tourism** বোলা হয়। সাম্প্ৰতিক বিশ্বত পৰ্যটন সম্পৰ্কে বিভিন্ন ধৰণৰ সংজ্ঞা আগবঢ়াইছে। সাধাৰণ অৰ্থত পৰ্যটন বা **Tourism** বুলিলে এখন ঠাইৰ পৰা আন এখন ঠাইলৈ পৰ্যটনৰ নিৰ্দিষ্ট নীতি-নিয়ম আৰু স্বত্বাৱলীৰ পৰিসীমাৰ ভিতৰত থাকি ভ্ৰমণ কৰাকে পৰ্যটন বা **Tourism** বুলি কোৱা হয়।

সাম্প্ৰতিক বিশ্বায়নৰ যুগে মানুহক পৃথিৱীখনৰ লগত অধিক পৰিচিত হোৱাৰ সুযোগ প্ৰদান কৰাৰ লগে লগে পৰ্যটন উদ্যোগকো এক নতুন মাত্ৰা প্ৰদান কৰিছে। যাৰ ফলত দেশৰ অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক ক্ষেত্ৰত পৰ্যটন বিভাগটো এক অন্যতম বিভাগ হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। মানুহে নানা কাৰণত এখন ঠাইৰ পৰা আন এখন ঠাইলৈ ভ্ৰমণ কৰাকে পৰ্যটন বোলা হয়। এই পৰ্যটনৰ নানা কাৰক থাকে যেনে- নজনাক জনাৰ আগ্ৰহ, সৌন্দৰ্য্য উপভোগ কৰা, স্বাস্থ্যজনিত কাৰণত জলবায়ু পৰিবৰ্তন কৰা ইত্যাদি।

(ক) পৰ্যটন উদ্যোগঃ

বৰ্তমান সময়ত পৰ্যটন উদ্যোগ সেৱা খণ্ডৰ এক অন্যতম প্ৰধান উদ্যোগ হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। এই উদ্যোগে কোনো এখন দেশৰ বিদেশী মুদ্ৰা উপাৰ্জনত বাককৈয়ে সহায় কৰে। পৰ্যটন উদ্যোগৰ লগত অৰ্থনীতি গুণাত্মক বা পৌনঃপৌনিক উৎপাদন আৰু উপাৰ্জনৰ কথাটোও জড়িত হৈ আছে। কোনো এক বিনিয়োগ ক্ষেত্ৰত অৰ্থ-বিনিয়োগ বা পৰিশোধ কৰিলে তাৰ যি পৌনঃপৌনিক প্ৰক্ৰিয়া হ'ব পাৰে সেয়া পৰ্যটন উদ্যোগৰ ক্ষেত্ৰটো প্ৰযোজ্য হয়। উদাহৰণ স্বৰূপে এজন পৰ্যটকে হোটেলত থকাৰ বাবে যি ধন পৰিশোধ কৰে হোটেল কৰ্তৃপক্ষই তাৰে একাংশ পৰ্যটকজনৰ খাদ্য, কাপোৰ খোৱা, মনোৰঞ্জন, বিদ্যুত মাচুল আদিৰ বাবে পৰিশোধ কৰিব লাগে। পৰ্যটক সকলে খৰচ কৰা ধন কেৱল যে পৰ্যটন উদ্যোগকে পতক্ষ ভাৱে সহায় কৰে তেনে নহয় বৰং পৰোক্ষ ভাৱে সেৱাখণ্ড আৰু পন্য

সামগ্ৰী উদ্যোগবোৰকো সহায় কৰে আৰু সামগ্ৰীকভাৱে জাতীয় অৰ্থনীতি টনকিয়াল কৰাত অৰিহনা যোগায়। মুদ্ৰাই এনেকৈ হাত-বাগৰি অৰ্থনীতিৰ বিভিন্ন ক্ষেত্ৰত যি লাভজনক ব্যৱসায়ৰ সূচনা কৰে তাকে সহজ অৰ্থত পৰ্যটন গুণাত্মক বোলা হয়। এই ক্ৰিয়াৰ ফলত সংঘঠিত অৰ্থনৈতিক কাৰ্যকলাপ একোখন দেশৰ ভিতৰত সীমাবদ্ধ হৈ থাকিলে পৰ্যটনৰ ক্ষেত্ৰত সেই দেশখন অধিক লাভৱান হ'ব পাৰে।

(খ) ভাৰতবৰ্ষৰ পৰ্যটন উদ্যোগ:

পৰ্যটন হ'ল বিশ্বৰ এক প্ৰধান উদ্যোগ। ভাৰতবৰ্ষলৈ বিভিন্ন দেশৰ পৰ্যটকৰ আগমন হোৱা দেখা যায়। ভাৰতবৰ্ষৰ ঐতিহাসিক কীৰ্তি চিহ্ন, পুৰণি মঠ-মন্দিৰ আদি বিলাকে ভাৰতৰ ইতিহাস, সংস্কৃতি আদি জনাৰ ক্ষেত্ৰত বিশেষ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰি আহিছে। সেইবাবে ভাৰতবৰ্ষলৈ বিদেশী পৰ্যটকৰ সংখ্যা দিনক দিনে বাঢ়ি অহা পৰিলক্ষিত হৈছে। ভাৰতবৰ্ষৰ ভিতৰত উত্তৰপ্ৰদেশতেই বেছি সংখ্যক পৰ্যটকে ভ্ৰমণ কৰা দেখা যায়। অধিক সংখ্যক বিদেশী পৰ্যটকে ভ্ৰমণ কৰা ঠাই সমূহৰ মহাৰাষ্ট্ৰই প্ৰথম স্থান অধিকাৰ কৰিছে। পৰ্যটক সকলে ভ্ৰমণ কৰা বুৰঞ্জীমূলক কীৰ্তি চিহ্ন বিলাকৰ ভিতৰত দিল্লীৰ-তাজমহল, কুটুবমিনাৰ, হুমাযুন স্তম্ভ, আগ্ৰাৰ ফাটেহপুৰ আদিয়েই প্ৰধান। ভাৰতবৰ্ষৰ মনোমোহা ঠাই সমূহৰ ভিতৰত মণিপুৰ, চণ্ডীগড়, জম্মু-কাশ্মীৰ, গুজৰাট, অন্ধ-প্ৰদেশ, অৰুণাচল প্ৰদেশ, হিমাচল প্ৰদেশ, পশ্চিম বংগ, উত্তৰ প্ৰদেশ, তামিলনাড়ু আদিয়েই প্ৰধান। ভাৰতবৰ্ষত ৰেল পৰিবহন, জল পৰিবহন, পথ পৰিবহন আদি বিভিন্ন ধৰণৰ ব্যৱস্থা আছে।

(গ) অসমৰ পৰ্যটন উদ্যোগ:

অসম এখন প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্যৰে ভৰপূৰ ৰাজ্য। অসমৰ শিৱসাগৰ জিলাত থকা আহোম ৰজাৰ ৰংঘৰ, কাৰেংঘৰ, তলাতলঘৰ, চৰাইদেউ, জয়দৌল, শিৱদৌল, জয়সাগৰ পুখুৰী, শিৱসাগৰ পুখুৰী ইত্যাদি বিলাক চাবলগীয়া পুৰণি কীৰ্তি চিহ্ন। ইয়াৰ উপৰিও

অসমত থকা চাবলগীয়া উদ্যান সমূহ হৈছে- কাজিৰঙা, অভয়াৰণ্য, মানাহ ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, ওৰাং ৰাষ্ট্ৰীয় উদ্যান, পবিত্ৰা অভয়াৰণ্য ইত্যাদিয়েই প্ৰধান। কাজিৰঙা অভয়াৰণ্যত থকা এশিঙীয়া গড় পৃথিৱী বিখ্যাত। ইয়াৰ উপৰিও উদ্যান সমূহত থকা দুস্পাপ্য বন্যপ্ৰাণী, চৰাই-চিৰিকতি আদি চাবৰ বাবে বিদেশৰ পৰা অসমলৈ বহুতো পৰ্যটকৰ আগমন ঘটে।

(ঘ) তেজপুৰৰ পৰ্যটন উদ্যোগ:

তেজপুৰ হৈছে এখন প্ৰাচীন ইতিহাস প্ৰসিদ্ধ ঠাই। ই ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদীৰ উত্তৰ পাৰত অৱস্থিত। এই জিলাৰ মুঠ মাচিকালি ৬,৪২৫ বৰ্গ কিঃমিঃ। ইয়াৰ মুঠ জনসংখ্যাৰ পৰিমাণ ২০,২৭,৮৫৪ জন।

তেজপুৰ জিলাৰ চাৰিসীমা হৈছে- পূৰ্বে লক্ষিমপুৰ জিলা, পশ্চিমে দৰং জিলা, উত্তৰে অৰুণাচল প্ৰদেশ আৰু দক্ষিণে ব্ৰহ্মপুত্ৰ নদী। তেজপুৰ জিলাৰ লগত অনেক কিংবদন্তি, পৌৰাণীক, আখ্যান আদি জড়িত হৈ আছে। তাত থকা পৰ্যটন স্থানসমূহ হৈছে- ভৈৰৱী মন্দিৰ, অগ্নিগড়, বামুণী পাহাৰ, শ্ৰী শ্ৰী মহা ভৈৰৱী মন্দিৰ, শ্ৰী সূৰ্য মন্দিৰ, চিত্ৰলেখা মন্দিৰ, দ-পৰ্বতীয়া, কলিয়া ভোমোৰা আদি এই পৰ্যটন স্থানসমূহে তেজপুৰৰ পৰ্যটন বিভাগক অধিক উন্নতি প্ৰদান কৰিছে। তেজপুৰ নগৰলৈ পথ পৰিবহন, ৰেল পৰিবহন আৰু বিমান সেৱাৰ সু-ব্যৱস্থা আছে। ইয়াৰ উপৰিও ৰৌমাৰি, দীঘলী, বৰচলা, ৰঙাপানী, ধান্দ, বৰকুৰি, কাৱৈমাৰি আদি কিছুমান বিল আছে য'ত নানা ধৰণৰ চৰাই চৰি থকা দেখা যায়। তেজপুৰলৈ অহা ভ্ৰমণকাৰী সকলৰ বাবে সকলো ধৰণৰ সা-সুবিধা প্ৰদান কৰা দেখা যায়। এই জিলাটো পৰ্যটন উদ্যোগৰ ফলত ব্যৱসায়ী প্ৰতিষ্ঠানসমূহ যেনে-বিভিন্ন সা-সামগ্ৰীৰ দোকান হোটেল আদিও উন্নত হৈছে।

(ঙ) পৰ্যটন প্ৰয়োজনীয় সমলসমূহ:

যি কোনো এখন ঠাইৰ পৰা অন্য এখন ঠাইলৈ ভ্ৰমন কৰিবলৈ হ'লে প্ৰয়োজনীয় সমলসমূহৰ আৱশ্যক। সমলসমূহ নহ'লে কোনো ঠাইলৈ ভ্ৰমন কৰিবলৈ যোৱাত অসুবিধা হয়। এই সমলসমূহ তলত চমুকৈ আলোচনা কৰা হ'ল-----

(ক) স্থান নিৰ্ণয়- যিকোনো এক পৰ্যটনৰ স্থানৰ বাবে এক বৌদ্ধোজ্জ্বল বতৰ আৰু উপভোগ্য জলবায়ু অতি গুৰুত্বপূৰ্ণ। বিশেষকৈ বন্ধ বা ছুটিৰ উদযাপন কৰিবলৈ যোৱা পৰ্যটকসকলৰ বাবে ই অতি প্ৰয়োজনীয় কাৰণ, ভাল বতৰে তেওঁলোকৰ ভ্ৰমনৰ অভিজ্ঞতা সুখ প্ৰদ আৰু বেয়া বতৰে ইয়াক দুঃসহ কৰি তুলিব পাৰে। প্ৰত্যেক পৰ্যটকে বছৰি উষ্ণ গৰম বা শীতাত্ৰান্ত দেশৰ পৰা নাতিশীতোষ্ণ জলবায়ু উজ্জ্বল ৰ'দ আৰু মন জুৰুৱা সাগৰীয়া বতাহৰ সন্ধানত সমুদ্ৰ তীৰবোৰ ভ্ৰমন কৰিবলৈ যায়। প্ৰকৃততে বিভিন্ন দেশে উপকূলীয় অঞ্চলত অনেক পৰ্যটন নিবাস নিৰ্মাণ কৰি উলিওৱাৰ মূল উদ্দেশ্য হ'ল পৰ্যটক সকলক এক সুমধুৰ জলবায়ু উপভোগৰ সুবিধা প্ৰদান কৰা।

(খ) যাতায়ত আৰু পৰিবহণৰ ব্যৱস্থা- এজন পৰ্যটকে তেওঁৰ গন্তব্য স্থানত উপস্থিত হ'বলৈ হ'লে পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ প্ৰয়োজন হয়। অৰ্থাৎ মটৰ গাড়ী, উৰাজাহাজ, ৰেলগাড়ী বা জাহাজ আদিত ভ্ৰমণ কৰিব লগীয়া হয়। সেয়ে পৰ্যটনৰ ক্ষেত্ৰত পৰিবহণ ব্যৱস্থাৰ যথেষ্ট গুৰুত্ব আছে। গতিকে ভাল পৰিবহণ ব্যৱস্থা নথকা ঠাইলৈ পৰ্যটকসকলে যাবলৈ ইচ্ছা নকৰে।

দ্বিতীয় অধ্যায়

২. বিষয় বস্তুৰ চমু বিৱৰণ:

প্ৰাচীন কাহিনী জড়িত তেজপুৰৰ এটা প্ৰখ্যাত মন্দিৰ হৈছে মহাভৈৰৱ মন্দিৰ। ই এটা শিৱ মন্দিৰ আৰু বৰ্তমানৰ তেজপুৰ নগৰৰ উত্তৰ সীমাত অৱস্থিত। জনশ্ৰুতি মতে, বানৰজাই প্ৰথমে এই মহাভৈৰৱ মন্দিৰতে শিৱ লিংগ প্ৰতিষ্ঠা কৰি পূজা কৰিছিল। বানৰ কন্যা উষাদেৱীয়েও এই মন্দিৰতে পূজা কৰিছিল বুলি কোৱা হয়। মহাভৈৰৱ মন্দিৰটো প্ৰথমে শিলেৰে সজা হৈছিল। বৰ্তমানৰ মহাভৈৰৱ মন্দিৰটো অৱশ্যে সেই একেঠাইতে পিছত সজা। মহাভৈৰৱ মন্দিৰৰ আশে-পাশে দৃষ্টিগোচৰ হোৱা কিছুমান শৈল ভগ্নাৱশেষৰ পৰা ইয়াত আগতে একাধিক মন্দিৰ আছিল বুলি অনুমান কৰিব পাৰি। বৰ্তমান মহাভৈৰৱ মন্দিৰটো সম্ভৱতঃ শালস্তম্ভ বংশীয় বজাসকলে নিৰ্মাণ কৰোৱা আৰু ইয়াত থকা শিৱলিংগটো ভাৰতৰ শিৱলিংগটো ভাৰতৰ শিৱলিংগৰ ভিতৰত অন্যতম।

(ক) অধ্যয়নৰ লক্ষ্য:

Project বা পৰিকল্পনা নিৰ্মাণ কৰিবৰ বাবে পোন প্ৰথমে কিছুমান উদ্দেশ্য

আগত ৰাখি অধ্যয়ন কৰা হয়। তলত এই উদ্দেশ্য সমূহ উল্লেখ কৰা হ'ল-

(ক) মন্দিৰত উপাৰ্জিত হোৱা দান বৰঙনিৰ ধনসমূহ কি কি কামত ব্যয় কৰে, সেই বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা হয়।

(খ) মহা ভৈৰৱী মন্দিৰত পূজাৰীয়ে কি কি পূজা কৰে, এই বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা।

(গ) মহা ভৈৰৱী মন্দিৰত দিনত কেই বাৰলৈকে পূজা কৰা হয়, তাৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা।

(ঘ) মহা ভৈৰৱী মন্দিৰৰ প্ৰাচীন ইতিহাসৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা।

(ঙ) মহা ভৈৰৱী মন্দিৰৰ নিৰ্মাতা সকলৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰা।

(খ) অধ্যয়নৰ প্ৰণালীঃ

যিকোনো এটা **Project** বা পৰিকল্পনাৰ বিষয়ে অধ্যয়ন কৰিবলৈ হ'লে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ অধ্যয়ন প্ৰণালীয়ে প্ৰত্যক্ষ বা পৰোক্ষভাৱে সহায় কৰে। **Project** বা পৰিকল্পনা নিৰ্মাণ কৰিবলৈ হ'লে সাধাৰণতে দুই প্ৰকাৰৰ অধ্যয়নৰ প্ৰণালী সহায় লোৱা হয়।

যেনে-(ক) ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়নৰ প্ৰণালী আৰু

(খ) গৌন তথ্যৰ অধ্যয়নৰ প্ৰণালী

(ক) ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়নৰ প্ৰণালীঃ

উক্ত **Project**টোৰ বাবে তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ এখন প্ৰশ্ন কাকত তৈয়াৰ কৰি লোৱা হ'ল। প্ৰশ্ন কাকতখন অঞ্চলটোৰ তথ্য ঠাইখনৰ বহুতো শিক্ষিত আৰু প্ৰাপ্তবয়স্ক লোকসকলৰ পৰা এই প্ৰশ্ন সমূহৰ উত্তৰ বিচৰা হৈছে। উক্ত **Project**টোৰ বাবে মৌলিক তথ্য সংগ্ৰহ কৰিবলৈ আমি নিজেই অঞ্চলটো ভ্ৰমণ কৰি এক ক্ষেত্ৰভিত্তিক অধ্যয়ন কৰা হৈছে। এনেদৰে সংগ্ৰহ কৰা তথ্যসমূহৰ ওপৰত ভিত্তি কৰিহে এই **Project**টো নিৰ্মাণ কৰা হৈছে।

(খ) গৌন তথ্যৰ অধ্যয়নৰ প্ৰণালীঃ

এই **Project**টো নিৰ্মাণ কৰিবলৈ কিছুমান গৌন তথ্য অধ্যয়নৰ প্ৰণালীয়েও যথেষ্ট সহায় কৰিছে। যেনে- বিভিন্ন উল্লেখযোগ্য গ্ৰন্থ আলোচনী, বাতৰি কাকত, ইণ্টাৰনেট ৱেব ছাইট আদিয়ে প্ৰধান।

তৃতীয় অধ্যায়

৩. অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত চমু বিৱৰণঃ

প্ৰাচীন কাহিনী জড়িত তেজপুৰৰ এটা প্ৰখ্যাত মন্দিৰ হৈছে মহা ভৈৰৱ মন্দিৰ। ই এটা শিৱ মন্দিৰ আৰু বৰ্তমানে ই তেজপুৰ নগৰৰ উত্তৰ সীমাত অৱস্থিত। এই মন্দিৰৰ চাৰিসীমা হৈছে- পূবে শালনি বিমান বন্দৰ, পশ্চিমে ঐতিহ্য পূৰ্ণ ঠাই অগ্নিগড়, উত্তৰে বিখ্যাত কলিয়াভোমোৰা দলং আৰু দক্ষিণে তেজপুৰ বিশ্ব বিদ্যালয়।

এই মন্দিৰৰ আশে-পাশে শ্ৰীশ্ৰী হৰিনাৰায়ন গিৰি আৰু আদিম যুগৰ শ্ৰীশ্ৰী সূৰ্য মন্দিৰ আছে। উল্লেখযোগ্য যে, এই মন্দিৰত থকা শিৱলিংগটো পৃথিৱীৰ ভিতৰত দ্বিতীয় সৰ্ববৃহৎ শিৱ লিংগ আৰু ইয়াৰ বাবেই ঠাইখন এখন বিখ্যাত ঠাই হিচাপে পৰিগণিত হৈছে। আৰু এই বাবে প্ৰত্যেক বছৰে এই ঠাইত বিভিন্ন ঠাইৰ পৰা বিভিন্ন পৰ্যটকৰ আগমন ঘটে। এই মন্দিৰত ভগৱান শিৱৰ পূজা কৰা হয় আৰু এই পূজীৰ মুখ্য উদ্দেশ্য হৈছে শিৱ বাবাক সন্তুষ্ট কৰা।

ইয়াৰ উপৰিও গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা হৈছে যে, মহাভৰতৰ যুগত এই ঠাইতে বিশ্ব বিখ্যাত হৰিহৰ যুদ্ধ হৈছিল। গতিকে এই স্থানলৈ মই নিজে গৈ অধ্যয়ন কৰিছো আৰু মোৰ **Project**টো নিৰ্মাণ কৰিছো।

(ক) ভৌগোলিক বিৱৰণঃ

পৰ্যটনৰ স্থলী হিচাপে শ্ৰীশ্ৰী মহাভৈৰৱ মন্দিৰৰ ভৌগোলিক বিৱৰণ যথেষ্ট বহল প্ৰকৃতিৰ হোৱা দেখা যায়। এই মন্দিৰৰ মুঠ মাটিকালিৰ পৰিমাণ হৈছে ১০(দহ) বিঘা। মন্দিৰৰ চাৰিওদিশে এক মনোৰহা সৌন্দৰ্য্যময় পৰিৱেশ বিৰাজ কৰিছে। মন্দিৰৰ পূজাৰ কাৰণে ফুল, বেলপাত, ধূপ, চাকি আদি সামগ্ৰী বিক্ৰী কৰা প্ৰায় ১৬/২০ খন দোকান আছে। ইটাৰ গাঁথনিমূলক পকাৰেৰখনে মন্দিৰৰ চৌপাশে আবৰি আছে।

আনহাতে এই স্থানত মন্দিৰৰ ঐতিহাসিক পটভূমিৰ বিষয়ে উল্লেখ থকা ৪-৫ খন টিনেৰে নিৰ্মিত **Notice Board** আছে। তদুপৰি ভ্ৰমণ কৰিবলৈ অহা পৰ্যটকৰ বাবে

উপযুক্ত হোটেল জিৰণী ঘৰ, ধৰমশালা আদি আৰু এই সকলোবিলাকতে সু-ব্যৱস্থা আছে। তেজপুৰ চহৰৰ মাজমজিয়াত থকা এই মন্দিৰটোৰ চাৰিওফালে বেপাৰ-বাণিজ্য কৰাৰ উন্নত ব্যৱধান প্ৰতিস্থান আছে।

(খ) অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত ইতিহাস:

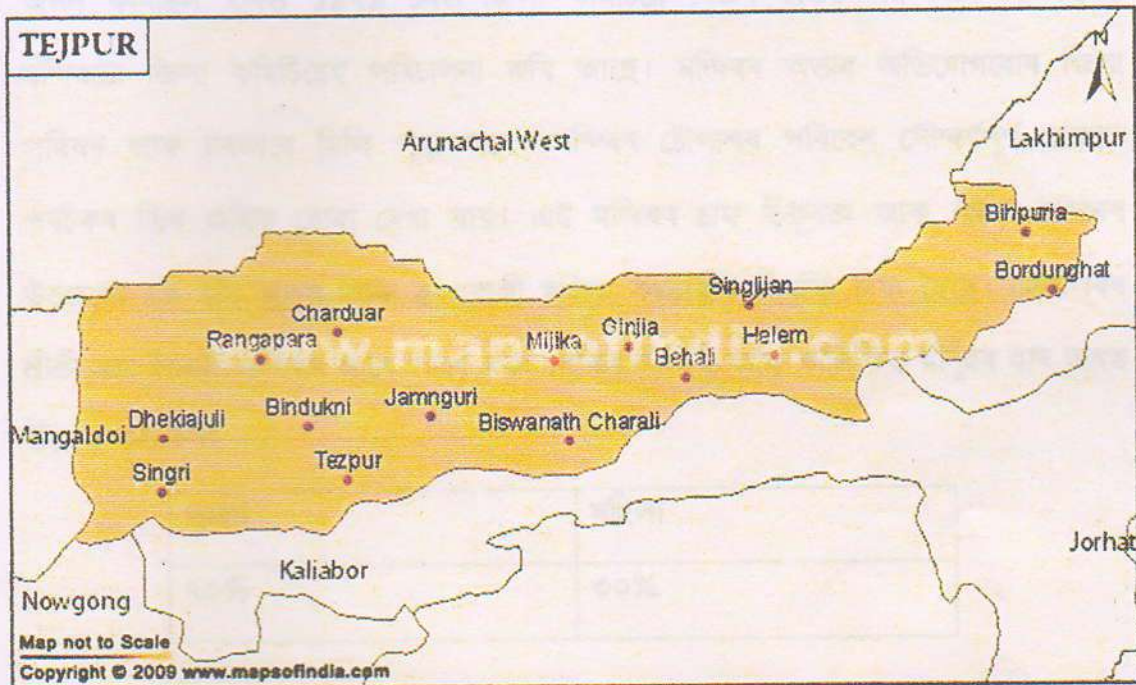
তেজপুৰ ব্ৰহ্মপুত্ৰৰ উত্তৰ পাৰত অৱস্থিত এখন মনোহৰা নগৰ। বৰ্তমান ই শোণিতপুৰ জিলাৰ সগৰ ঠাই। কালিকা পুৰাণত উল্লেখ থকা মতে শোণিতপুৰত এসময়ত বন নামৰ মহাপ্ৰতাপী ৰজাই ৰাজত্ব কৰিছিল। তেওঁ প্ৰাগজ্যোতিষপুৰৰ ৰজা নৰকাসুৰৰ সমসাময়িক আছিল। মহাপ্ৰতাপী ৰজা বান শিৱৰ উপাসক আছিল আৰু ভগৱান শিৱই তেওঁক শত্ৰুৰ পৰা ৰক্ষা কৰিব বুলি কথা দিছিল। বান ৰজাৰ উষা নামৰ এগৰাকী পৰমাসুন্দৰী কন্যা আছিল। উষাৰ নিৰাপত্তাৰ কাৰণে বানে এটা গড় বন্ধাই তাৰ ভিতৰত উষাক আবদ্ধ কৰি ৰাখিছিল আৰু গড়টোৰ চাৰিওফালে জুই জ্বলাই ৰাখিছিল। ভগৱান শ্ৰী কৃষ্ণৰ নাতিনীয়েক অনিৰুদ্ধক লগত উষাৰ গোপন প্ৰণয় আৰু গন্ধৰ্ব বিবাহ হয়। ইয়াতে ক্ৰোধান্বিত বানে অনিৰুদ্ধক বন্দী কৰে আৰু ফলস্বৰূপে শ্ৰী কৃষ্ণৰ নেতৃত্বাধীন দ্বাৰকাৰ সৈন্যবাহিনীৰ লগত যুদ্ধ হয়। তেতিয়া বানক ৰক্ষা কৰিবলৈ আহি শিৱয়ো শ্ৰী কৃষ্ণৰ লগত যুদ্ধত লিপ্ত হ'ব লগা হয়। ইয়াকে ইতিহাস প্ৰসিদ্ধ হৰি-হৰৰ(শ্ৰী কৃষ্ণ-শিৱ) যুদ্ধ বুলি কোৱা হয়। যুদ্ধখনত দ্বাৰকাৰ বাহিনীটোৱে জয়লাভ কৰে আৰু অহংকাৰী বান ৰজাৰ দৰ্প-চূৰ্ণ হয়।

তেজপুৰৰ কোনো প্ৰণালীবদ্ধ ইতিহাস নাই। তেজপুৰ নামটো কেনেকৈ সৃষ্টি হ'ল সেই সম্পৰ্কে কোনো নিশ্চিত তথ্য নাই। প্ৰবাদ মতে উল্লেখিত হৰি-হৰৰ যুদ্ধত আঘাত প্ৰাপ্ত অলেখ সৈন্যৰ তেজ বৈ গৈ আছিল তাৰ ফলতেই স্থানৰ নাম তেজপুৰ হৈছিল। তেজপুৰ চহৰৰ আশে পাশে থকা বহুটো পুৰণি কীৰ্তিচিহ্ন দেখিবলৈ পোৱা যায়, যি বিলাকে প্ৰাচীন বান ৰজা আৰু তেওঁৰ দুহিতা উষাৰ বিষয়ে প্ৰমাণ দিয়ে। উষাৰ সুৰক্ষাৰ কাৰণে বন্ধা অগ্নিগড়টো এতিয়াও বিদিত হৈ আছে।

৩.সংগৃহীত তথ্যৰ প্ৰত্যক্ষ

শ্ৰীশ্ৰী অধ্যাপকী মহোদয়ৰ পৰামৰ্শ অনুযায়ী এই অধ্যয়নৰ
Projectৰ বাবে নিৰ্দিষ্ট স্থানৰ মানচিত্ৰ

(গ) অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত মানচিত্ৰ -

অষ্টম অধ্যায়

৮.সামৰণি:

তেজপুৰ জিলাত বহুকেইটা প্ৰাচীন কীৰ্ত্তিচিহ্ন আছে। ইয়াৰ ভিতৰত জিলাৰ মাজমজিয়াত অৱস্থিত শ্ৰীশ্ৰী মহাভৈৰৱ মন্দিৰটো প্ৰাচীন মন্দিৰ বিলাকৰ ভিতৰত অন্যতম। এই মন্দিৰটো তেজপুৰ নগৰৰ প্ৰায় ১.২ কি.মি দূৰত্বত অৱস্থিত। প্ৰবাদ আছে যে দ্বাপৰ যুগতে মহাপ্ৰতাপী বান বজাই এই মন্দিৰটো নিৰ্মাণ কৰিছিল। মন্দিৰটোৰ কাৰুকাৰ্য আৰু আতকধুনীয়া পৰিবেশ চাবৰ বাবেই বহুতো দেশী-বিদেশী পৰ্যটক ইয়ালৈ আহে। এই মন্দিৰলৈ অহা সু-যাতায়ত ব্যৱস্থা থকাৰ উপৰিও ইয়াত বিশুদ্ধ পানী যোগান, বিজুলী আদিৰ ব্যৱস্থা আছে। বৰ্তমান এই সুবিধা সমূহ থকাৰ বাবে সকলো দিশতে উন্নতি ঘটিছে।

এই অঞ্চলটোত বিভিন্ন ধৰণৰ লোকে বসবাস কৰি আহিছে। যেনে- হিন্দু, মুছলিম, খৃষ্টান ইত্যাদি। এই অঞ্চলটোৰ বেছিভাগ মানুহে বেপাৰ- বাণিজ্যৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰশীল।

দেৱালয়টো ৰক্ষণাবেক্ষনৰ ক্ষেত্ৰত কিছুমান বেমেজালি দেখা যায়। সেয়েহে চৰকাৰে সকলো দায়িত্ব হাতত ল'ব লাগে, তেতিয়াহে আৰু উন্নতিৰ পথত আগবাঢ়ি যাব পাৰিব। ফলস্বৰূপে ইয়ালৈ অধিক দেশী- বিদেশী পৰ্যটকৰ আগমন ঘটিছে।

বৰ্তমান মহাভৈৰৱ মন্দিৰটো যথেষ্ট উন্নতি হৈছে যদিও চৰকাৰৰ পৰা কোনো সাহাৰ্য নোপোৱা বাবে মন্দিৰটোৰ বহুতো কাম কৰিব পৰা হোৱা নাই। চৰকাৰৰ ফালৰ পৰা কিছু সাহাৰ্য পালে আধুৰুৱা কামখিনি সম্পূৰ্ণ কৰিলে এই মন্দিৰটো দেশী-বিদেশী পৰ্যটকৰ আকৰ্ষণীয় কেন্দ্ৰ হৈ পৰিব বুলি ধাৰণা হয়।

মন্দিৰৰ আশে পাশে থকা জনসংখ্যাৰ ঘনত্ব, ধৰ্মীয় সমপ্ৰদায় আৰু মন্দিৰৰ বহুবি আয়- ব্যয়ৰ তালিকা, পৰ্যটকৰ আগমনৰ তালিকা তলত দিয়া হ'ল।

জনসংখ্যাৰ ঘনত্ব :

পুৰুষ	মহিলা
৫৫%	৪৫%

ধৰ্মীয় সমপ্ৰদায় :

হিন্দু	ইছলাম	খৃষ্টান	অন্যান্য
৪০%	৩০%	১০%	২০%

মন্দিৰৰ বছৰি আয়- ব্যয় :

পৰিচালনা	দৰমহা	সামাজিক কাম	অন্যান্য
৩০%	৩৫%	২৫%	১০%

বছৰি পৰ্যটকৰ আগমন :

দেশী পৰ্যটক	বিদেশী পৰ্যটক
৮০%	২০%

(ক) প্ৰমাণ্য কৰণ

- (ক) উত্তৰ - পূৰ্ব ভাৰতৰ পৰ্যটক উদ্যোগ--- অতনু গগৈ
(খ) অসম বুৰঞ্জী ---- ড० ত্ৰুদদুক আমানুল হছেইন
(গ) অসমৰ পৰ্যটন উদ্যোগ---- শশীকান্ত শম্পকীয়া
(ঘ) মহেশ্বৰ নেওগ----- পৰিত্ৰ অসম
(ঙ) ড° - ডম্বৰুধৰ গগৈ, ড° পূণ্যধৰ নাথ---- পৰ্যটন আৰু ইয়াৰ বিকাশ

(খ) ক্ষেত্রভিত্তিক অধ্যয়নৰ দ্বাৰা সংগ্ৰহ কৰা অধ্যয়নৰ ক্ষেত্ৰত কিছুমান চিত্ৰ:-

শ্ৰী শ্ৰী মহাভৈৰৱ মন্দিৰৰ মুখ্য তোৰণ

শ্ৰী শ্ৰী মহাভৈৰৱ মন্দিৰৰ দেৱালয় পৰিচালনা সমিতিৰ কাৰ্য্যালয়

(গ) প্ৰশ্নমালা---

অসমৰ ঐতিহাসিক পৰ্যটনৰ ক্ষেত্ৰ হিচাপে তেজপুৰৰ মহাভৈৰৱ মন্দিৰৰ উত্তৰ দিয়াজনৰ পৰিচয়:

নাম:

পিতাৰ নাম:

বয়স:

লিংগ:

জীৱিকা:

শিক্ষাগত অৰ্হতা:

সম্পূৰ্ণ ঠিকনা:

গাঁৱৰ নাম:

জিলা:

ডাকঘৰ:

থানা:

অঞ্চলটোৰ কিছুমান মৌলিক তথ্য বা সন্ত্ৰেদ:

১. তেজপুৰ নগৰৰ মাজ - মজিয়াৰ পৰা মহাভৈৰৱ মন্দিৰলৈ দূৰত্ব কিমান?
২. মন্দিৰৰ পূজাৰী সকলৰ আদি বাসস্থান ক'ত?
৩. মন্দিৰটো কোনে আৰু কেতিয়া প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল?
৪. মন্দিৰৰ লগত পৌৰাণিক কাহিনী বা জনশ্ৰুতি জড়িত হৈ আছে নেকি?
৫. মন্দিৰলৈ বছৰি (গড় হিচাপত) কিমান পৰ্যক আহে?
৬. বিদেশী পৰ্যটকৰ সংখ্যা কিমান ?
৭. বছৰেকত মন্দিৰৰ আয় কিমান আৰু ইয়াক কিহত ব্যয় কৰা হয়?

৮. মন্দিৰলৈ চৰকাৰে সাহায্য দিয়েনে আৰু যদি দিয়ে ইয়াৰ পৰিমাণ কিমান?
৯. মন্দিৰৰ আশে পাশে বসবাস কৰা লোক সকল কি সম্প্ৰদায়ৰ আৰু কি কি ধৰ্মৰ?
১০. মন্দিৰৰ আশে পাশে বসবাস কৰা লোক সকলৰ মন্দিৰটোৰ প্ৰতি ভাৱধাৰা কেনেকুৱা?
১১. মন্দিৰলৈ অহা পৰ্যটক সকলে মন্দিৰৰ বিষয়ে কি কয়?
১২. মন্দিৰটোৰ কি কি অভাৱ আছে বুলি আপুনি ভাবে?
১৩. এই অভাৱ বিলাক দূৰ কৰিবলৈ কেনেধৰণৰ যত্ন কৰিছে?